

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 26 november 2020

Notulen van de raadsvergadering van 26 november 2020 (ochtendzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 16.

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb

Tegenwoordig zijn 45 leden, namelijk: mevrouw C. Aafjes-van Aalst, de heer F. Achbar, mevrouw N. Arsieni, de heer S.R.T. van Baarle, de heer N. Balwantsingh, de heer E. Büyükcifci, de heer B. van Drunen, mevrouw E.H. Duijm-Wickerhoff, de heer B.J. Eerdmans, de heer M.G.J. van Elck, de heer G.J. Engberts, mevrouw E.C. Eskes, mevrouw D.A. van Groningen, mevrouw T.C. Hoogwerf, de heer E. Jami, de heer K. Jonker, de heer V.P.G. Karremans, mevrouw A. Kockelkoren, de heer G.F.E. Koster, de heer S.F. Lammering, de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer, de heer S. Leewis, de heer M.J.P. Meeuwissen, mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, de heer B. van Noppen, de heer J.P. Postma, de heer J.W. van Putten, mevrouw L.L.P.R. Roest, de heer R.C.J. de Roon, de heer B. van Schaik, de heer R.G.C. Segers-Hoogendoorn, de heer R.A.C.J. Simons, de heer J. Smet, de heer D.P.A. Tak, de heer R.T.J. van der Velden, de heer J.W. Verheij, mevrouw P.J.H.D. Verkoelen, de heer T.B. Versnel, de heer T.J. Vonk, mevrouw E.S. Walgenbach, mevrouw I. van Wifferen, de heer E. Yigit, mevrouw D. Yildirim, mevrouw C.M. Zeegers en de heer A. van Zevenbergen.

Namens het college zijn tegenwoordig mevrouw J. Bokhove, de heer A. Bonte, de heer A.H.P. van Gils, de heer M.K.A. Grauss, de heer S. Kasmi, mevrouw B.C. Kathmann, de heer S.A. Kurvers, de heer R. Moti en de heer B. Wijbenga-van Nieuwenhuizen.

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Afwezig met bericht: wethouder S. de Langen

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER**. U hoort mij? Heel goed. Hartelijk welkom bij deze digitale raadsvergadering. Ik open de vergadering van de gemeenteraad van Rotterdam en heet u nogmaals van harte welkom. Ik heb berichten van verhindering ontvangen van wethouder Kathmann tussen 11.00 uur en 11.45 uur en van 14.00 uur tot 15.30 uur. Beide wegens overleg met de staatssecretaris. Ik stel u voor de punten die haar portefeuille regaderen te behandelen op het moment dat ze er wel is. Wethouder De Langen is vanwege VNG-verplichtingen ook afwezig. Voordat wij deze vergadering voortzetten zal de griffier een ronde maken om vast te stellen welke leden aan deze vergadering deelnemen. De griffier zal de lijst in alfabetische volgorde afwerken. Ik verzoek nadat uw naam is genoemd uw deelname te bevestigen met beeld en geluid zoals te doen gebruikelijk. Het woord is aan de griffier.

De **GRIFFIER**. Mevrouw Aafjes-Van Aalst.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Goedemorgen Rotterdam.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Achbar.

De heer **ACHBAR** (denk). Goedemorgen voorzitter en griffier.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mevrouw Arsieni.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Ja. Goedemorgen. Mijnheer Van Baarle.

De heer **VAN BAARLE** (denk). Present voorzitter.

De **GRIFFIER**. Ja, goedemorgen. Mijnheer Balwantsingh.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Goedemorgen voorzitter en griffier.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Büyükcıfci.

De heer **BÜYÜKÇİFCİ** (nida). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Goedemorgen, aanwezig.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Eerdmans.

De heer **EERDMANS** (lr). Good morning.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Van Elck.

De heer **VAN ELCK** (lr). Goedemorgen. Het duurde even, excuus.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen.

De heer **VAN ELCK** (lr). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Mijnheer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Ja, goedemorgen. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Een hele goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Een hele goedemorgen zelfs. Mevrouw Hoogwerf.

Mevrouw **HOOGWERF** (lr). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Ja, goedemorgen. Mijnheer Jami.

De heer **JAMI** (lr). Present.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Jonker.

De heer **JONKER** (sp). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Ja, goedemorgen. Mijnheer Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd). Ja, goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ja, goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Lammering.

De heer **LAMMERING** (pvda). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Lansink-Bastemeijer. Die is nog niet

ingelogd. Daar komen we later op terug.
Mijnheer Leewis.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv).
Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Ja, goedemorgen. Mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk).
Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Van Noppen.

De heer **VAN NOPPEN** (nida).
Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Aanwezig.

De **GRIFFIER**. Aanwezig, goedemorgen.
Mijnheer Van Putten. Ik hoor geen geluid.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Aanwezig.

De **GRIFFIER**. Ja, ik hoor wel geluid. En er is beeld. Goedemorgen. Mevrouw Roest.

Mevrouw **ROEST** (gl). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer De Roon.

De heer **DE ROON** (d66). Ja,
goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Ja, goedemorgen. Mijnheer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Ja, ja ik hoor je.
Als je Joost spreekt.

De **GRIFFIER**. Uw geluid staat aan,
mijnheer Van Schaik.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Is dat zo? Even wachten, ik bel je zo terug.

De **GRIFFIER**. Uw telefoon uitzetten misschien? Ja?

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Ja, is goed,
dank.

De **GRIFFIER**. Ja? Goedemorgen.

De heer **VAN SCHAIK** (lr). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN**
(cda). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGRS-HOOGENDOORN**
(cda). Ja, goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Smet.

De heer **SMET** (gl). Goedemorgen. Van op de Kaap.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Een hele
goedemorgen allemaal.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd).
Goedemorgen vanuit het hart van de stad.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen vanuit het
hart van de stad. Mijnheer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Is present, ook vanuit het hart van de stad. Goedemorgen allemaal.

De **GRIFFIER**. Vanuit hetzelfde hart. Mijnheer Versnel komt later. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Goedemorgen mevrouw de griffier.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mevrouw Walgenbach.

Mevrouw **WALGENBACH** (d66). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Goedemorgen voorzitter en griffier.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mijnheer Yigit.

De heer **YIGIT** (denk). Goedemorgen voorzitter.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mevrouw Yildirim.

Mevrouw **YILDIRIM** (pvda). Goedemorgen allemaal.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. U bent heel zacht.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Dat vergeet ik de hele tijd. Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Ja. Dat is het inderdaad. Goedemorgen. Mijnheer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Goedemorgen.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Dan doen we nog één keer mijnheer Lansink-Bastemeijer. Die heeft zich als het goed is gemeld.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Goedemorgen mevrouw de griffier. Goedemorgen voorzitter. Ik wens u allen een fijne vergadering vanuit het prachtige Delfshaven.

De **GRIFFIER**. Goedemorgen. Oké, we hebben een quorum.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Ik stel vast dat we een quorum hebben. We kunnen dan ook aan deze vergadering beginnen.

Raadsleden en wethouders zullen op afstand aan de vergadering deelnemen. Ook de besluitvorming vindt op afstand plaats. Belangstellenden kunnen deze vergadering dan ook via internet volgen. Aan het begin van deze vergadering nog een paar praktische instructies. Als u het woord wenst, of een interruptie wilt plegen dan klikt u op het groene handje en dan wacht u totdat ik u het woord heb gegeven. Daarmee maakt u zichtbaar dat u aan het debat wilt deelnemen. Heeft u uw bijdrage geleverd? Of heeft u uw vraag gesteld? Dan kunt u er weer uitgaan en gaat u weer naar de modus 'stand-by'.

2. Vaststelling van de agenda van de raadsvergadering van 26 november 2020

De **VOORZITTER**. Ik ben aangekomen bij agendapunt 2 van de vergadering, de vaststelling van de agenda van de raadsvergadering van 26 november, heden. Ik zal eerst als voorzitter dit punt met u bespreken. Aan het einde zal ik nog de gelegenheid bieden aan u om iets te zeggen over de agenda als dat nog

gewenst wordt. Dus wacht u nog even totdat ik de agenda langsgelopen ben.

Debatten ter voorbereiding van de besluitvorming zijn, overeenkomstig het besluit van het presidium gevoerd in de commissies en deze vergadering is er gelegenheid voor afrondende debatten en tweeminutendebatten voor het indienen van moties.

Er zijn vier verzoeken voor een tweeminutendebat ontvangen en een vijfde verzoek is teruggetrokken door de indieners. Dat laatste betreft een verzoek rondom het (ver)huren in Rotterdam. Wel op de lijst staan nog een verzoek van de Partij voor de Dieren, 'Blauw en groen in het Rotterdamse Weerwoord'. Van de VVD: 'Goed geregeld'. Van Leefbaar Rotterdam: 'Voortgangsrapportage Feyenoord City' en van Leefbaar Rotterdam: 'Bedreiging docent Emmauscollege'. Wenst iemand hierover nog het woord? Over deze punten? Over deze verzoeken? Als daar verder geen mededelingen te doen zijn rondom deze verzoeken dan stel ik u voor dat wij ze op de agenda gaan zetten als 17.2 tot en met 17.5. 17.1 is vervallen, omdat het verzoek is ingetrokken.

Op verzoek van NIDA wordt voorgesteld om agendapunt 9, het voorstel tot vaststelling van bedrijfsinvesteringszones 2021 als B-onderwerp te behandelen. Kunt u hiermee instemmen? Van de VVD is de opmerking: nee, niet instemmen. Mijnheer Van Noppen zegt: ja. Het was uw verzoek, dus ik snap het. Mijnheer Van Noppen zegt: alleen een korte verklaring. Het CDA vindt het voorstel goed. Mijnheer Segers-Hoogendoorn: alleen voor een motie, begrijp ik. Mijnheer Van Baarle vindt het oké. Mijnheer Van Zevenbergen is tegen het voorstel. Mevrouw Verkoelen vindt het prima. Mijnheer Engberts vindt het prima. Mag ik van Leefbaar Rotterdam iets horen? Het voorstel is om dit als B-onderwerp te behandelen, alleen voor een verklaring. Mijnheer Meeuwissen is tegen. Mijnheer Van der Velden vindt het prima. Mijnheer

Van Zevenbergen draait bij. Ik was akkoord hoor. Het was onhelder wat u eerder schreef. Oké. Mag ik van Leefbaar Rotterdam een melding hebben? Mevrouw Zeegers: D66 vindt het akkoord. Vooralsnog heb ik alleen de VVD tegen. En de PVV tegen, excuses. GroenLinks is voor het voorstel. Leefbaar Rotterdam vindt het ook prima. Hiermee is er een meerderheid voor het voorstel van NIDA. D66 zegt: de VVD draait alsnog bij. Mevrouw Van Groningen zegt: akkoord voor een korte verklaring. Dat is ook de intentie van mijnheer Van Noppen. Dan gaan we het als zodanig ook honoreren.

Zijn er nog andere opmerkingen over de agenda? Die zijn er niet. Mijnheer Van Putten? U krijgt het woord mijnheer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Ja, ik wil even iets zeggen over de hamerstukken. Daar staat het hamerstuk over Aafje op de agenda. Ja, daar hebben wij toch wel wat moeite mee dat het vandaag op de agenda staat. Er is een niet-correcte zienswijzeprocedure helemaal doorlopen vanuit Aafje. Ze hebben niet alle bewoners juist geïnformeerd door middel van een brief om ze uit te nodigen voor een bewonersbijeenkomst en ook om hun zienswijze te kunnen indienen. Ja, daardoor krijgt de wethouder in Capelle daar een probleem mee. Wij willen dus eigenlijk dat niet als hamerstuk vandaag behandelen, maar uitstellen naar een volgende vergadering.

De **VOORZITTER**. Andere raadsleden op dit punt? Mevrouw Verkoelen?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ja, ik wil heel graag Leefbaar Rotterdam hierin steunen. Ik heb dezelfde berichten gekregen en ik wachtte er even op, omdat ik wist dat Leefbaar hier iets van zou vinden. Maar inderdaad, wat betreft 50PLUS stellen we het uit. Het heeft ook geen haast, het kan ook. En dan kunnen we het participatieproces goed aflopen.

De **VOORZITTER**. Oké. Andere raadsleden? Mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja, dank u wel. Nou ja, kijk, als Leefbaar Rotterdam en 50PLUS aanleiding hebben om te veronderstellen dat de procedure niet goed verlopen is dan lijkt het me goed dat we dit onderwerp van een A-stuk naar een B-stuk verschuiven, dat we het vandaag gewoon behandelen. Dus dat we ook weten waar we heen gaan. Anders gaat het alleen maar eindeloos vertragen. Ik denk dat dat voor het verpleeghuis dat daar komt helemaal niet goed is en voor de mensen die dat betreft. Dus wat mij betreft verschuiven we het gewoon van een A-stuk naar een B-stuk en dan ga ik ervan uit dat mijnheer Van Putten vandaag zijn inbreng levert en aangeeft wat hij alsnog wenst binnen dit onderwerp. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Helder. Dan mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja, dank u voorzitter. Eigenlijk in lijn met wat mevrouw Eskes ook zegt, ik heb in ieder geval ook geen informatie over wat eventueel de gevolgen zouden zijn. Ik denk dat niemand, ook Leefbaar niet, die gevolgen voor zijn rekening zou willen nemen als het inderdaad vertraagt. Dus ik denk echt dat het belangrijk is dat er vandaag wel een uitspraak komt en we zijn volgens mij allemaal geen procedurefetisjisten, dus ik denk dat we daar wel uitkomen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ik zie dat de SP de keuze maakt voor het steunen van het standpunt van Leefbaar Rotterdam. Dan ga ik naar mijnheer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. De ruimtelijke procedures in dit geval zijn goed doorlopen. Het feit dat Aafje niet de service heeft geboden aan de overburen om het maar zo te zeggen door ze te wijzen op de mogelijkheid van het indienen van een zienswijze is geen formele ruimtelijke procedure, dat is een

service die geboden kan worden. Bewoners hebben daar een eigen verantwoordelijkheid in, zoals dat bij elk plan geldt. De procedure is goed doorlopen. Het gaat hier om een voorziening die dringend noodzakelijk is voor de opvang van mensen die aan een beschermde woonomgeving behoefte hebben. Ook vanuit Capelle, begrijp ik, is er wel degelijk steun voor de komst van deze voorziening en er ontstaan hoge kosten op het moment dat het besluit wordt uitgesteld. Dus mij lijkt het belangrijk dat we dit besluit gewoon nemen. Het kan wat de VVD betreft gewoon als hamerstuk blijven staan, maar als mensen het als een kort bespreekpunt onder B willen scharen akkoord.

De **VOORZITTER**. D66 sluit zich aan bij de opvatting van de coalitie. Dan ga ik terug naar Leefbaar Rotterdam. Mijnheer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Nou ja, goed, een kort bespreekpunt is beter dan een hamerstuk. Dan kunnen wij een en ander toelichten. Dus dat lijkt me dan goed.

De **VOORZITTER**. Volgens mij was daar algemene steun voor. Mevrouw Verkoelen? Een B-punt?

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja, als Leefbaar Rotterdam zich daarbij neerlegt prima, maar dat doet er natuurlijk niets aan af dat wat de VVD zegt niet helemaal juist is gegaan in de procedure. Het kan wel allemaal leuk bevonden worden en ik ben het er ook mee eens. Kijk, als het haast heeft, heeft het haast, maar we lopen te vaak tegen procedures aan die gewoon niet goed doorlopen worden. En ja, dan kunnen we er een B-stuk van maken, dat vind ik ook prima, maar het zal niets afdoen aan het feit dat er mensen zijn die bezwaar hadden kunnen indienen en dat niet hebben gekund. Dus ja, hoe los je dat op met een B-stuk? Maar ik leg me erbij neer als dat de meerderheid is.

De **VOORZITTER**. Oké. Dan zal ik aan de griffier vragen om hier een B-punt van te maken op de agenda. U krijgt zo meteen van mij het nummer waar het punt onder komt te staan op de agenda.

A. HAMERSTUKKEN

6. *Het voorstel met betrekking tot de 1e wijziging van de begroting 2020 van het Recreatieschap Rottemeren*
8. *Het (herziene) voorstel met betrekking tot het openen van de grondexploitatie Rijnhaven*
10. *Het voorstel tot onttrekking aan het openbaar verkeer van een gedeelte van de weg gelegen langs de Opijnenstraat/Drutenstraat*
11. *Het voorstel tot onttrekking aan het openbaar verkeer van het oostelijk deel van het voetpad gelegen aan de Heindijk tussen de Heindijk en de Korendijk*

Bij punt 8 wil mijnheer Jonker van de SP een stemverklaring geven. Mag ik mijnheer Jonker de ruimte bieden om een stemverklaring af te leggen bij agendapunt 8? Mijnheer Jonker, komt u maar.

De heer **JONKER** (sp). Dank u wel voorzitter. De SP stemt niet in met dit voorstel voor het openen van de grondexploitatie Rijnhaven. Allereerst omdat het aandeel van 20 procent sociale woningen in dit plan te mager is. Dat is op zich geen verrassing, want de SP is tegen het woonbeleid. Daar hoeven we geen potje over te gaan woonvisiëren, maar in de tweede plaats is de SP tegen omdat onduidelijk is of een deel van die 20 procent, dan gaat het over 486 woningen, mogelijkerwijs wordt opgeofferd aan de bouw van studentenwoningen. De kans daarop valt niet uit te sluiten. Aan de Rijnhaven staan onderwijsinstellingen en wie daar op school zit zal het prima vinden om daar een studentenwoning in de directe nabijheid te hebben. Op zich ook een prima

idee, maar dan mag niet ten koste gaan van een vermindering van het toch al schaarse aantal sociale huurwoningen in dit plan. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u wel mijnheer Jonker. Zijn er nog andere mensen die iets over de hamerpunten willen zeggen? Mijnheer Meeuwissen?

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, dank u wel voorzitter. De PVV is uiteraard tegen dit voorstel dat natuurlijk weer uit de koker van VVD-wethouder Kurvers komt. Gisteren ben ik nog wezen kijken naar de schrijnende situatie in de Fazantstraat. We kennen allemaal de Tweebosbuurt. Wethouder Kurvers bouwt alleen maar voor de rijken en de superrijken en de statushouders. We hebben geen enkel vertrouwen in dit plan hier. Dus wij zijn hier fel op tegen. Dank u wel. Punt 8.

De **VOORZITTER**. Oké. Ja, punt 8, dat is mij helder.

Andere opmerkingen? Die zijn er niet? Dan gaan wij de agendapunten 7, 8,10 en 11 hameren met dien verstande dat de fracties van de SP en van de PVV geacht worden tegen agendapunt 8 te hebben gestemd.

Oh sorry, agendapunt 7 wordt een B-punt. Dat was een foutje. Excuses. We corrigeren dat.

B. ONDERWERPEN MET EEN KORTE VERKLARING

De **VOORZITTER**. Dan zijn we nu bij de onderwerpen met een korte verklaring. Ik stel voor om het zojuist verhuisde punt helemaal achteraan te doen van de B-reeks, zodat iedereen zich er een beetje op kan voorbereiden.

9. *Het voorstel tot vaststelling van bedrijveninvesteringszones 2021*

9.1 *Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Bedrijventerrein Schiebroek 2021*

9.2 Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Lusthofstraat e.o. 2021

9.3 Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Winkelcentrum Schiebroek 2021

9.4 Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Raadhuisplein/Molenweg Rozenburg 2021

9.5 Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Hillegersberg 2021

9.6 Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Slinge III 2021

9.7 Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Centrum 2021

De **VOORZITTER**. Dan beginnen we met punt 9. Het voorstel tot vaststelling van de bedrijveninvesteringszones. De bedoeling was dat we hier een kleine stemverklaring zouden krijgen van NIDA. Mijnheer Büyükcıfci. Een ordepunt van de Partij voor de Dieren. Ja, ik zie hem. Kom maar.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ja, ik begrijp iets niet over de loop van de vergadering, want we hebben punt 2 nog niet gehad, punt 3 nog niet gehad, punt 4 nog niet gehad, punt 5 nog niet gehad. Dus ik snap niet zo goed dat we nu al de hamerstukken behandelen en de andere onderwerpen.

De **VOORZITTER**. Volgens mij heeft u daar gelijk in. Dan heb ik ergens waarschijnlijk in mijn volgorde een paar bladzijden per ongeluk overgeslagen. Ja.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dat kan. Oké, dank u.

De **VOORZITTER**. Nou, u dank u. Eens even kijken. Waar heb ik de verkeerde afslag genomen. Ik kom zo bij u terug, een ogenblik.

Ik heb nu de fout ontdekt. Op mijn agenda vanaf pagina 3 sprak ik met u over de B-

punten. Toen zijn we naar de B-punten gegaan. En daar ben ik blijven hangen. Ik had weer terug moeten gaan naar pagina 4 op mijn agenda, want dan was ik bij u terechtgekomen bij de spreektijd. Excuses en goed gezien.

2. Vaststelling van de agenda van de raadsvergadering van 26 november 2020

De **VOORZITTER**. Ten aanzien van de spreektijd stellen wij u voor vandaag uit te gaan van drie uur. Kunt u zich daarin vinden? Ja? Uitstekend.

Dan gaan we naar het volgende onderdeel. Ik stel u voor de besluitvorming over de huishoudelijke punten, de ingekomen stukken en de bekrachtiging van de geheimhouding en de hamerstukken gelijktijdig bij de behandeling van de desbetreffende punten te doen. Na het beraad kunt u aantekenen dat u geacht wenst te hebben tegengestemd, zoals te doen gebruikelijk. Bij de besluitvorming over de agendapunten 5, 9 en 12 en verder vindt de besluitvorming in het stemvenster plaats. Dat zal zijn om 19.30 uur vanavond. Als de debatten meer tijd in beslag nemen dan schuift dit tijdstip uiteraard vanzelf op. Voorafgaand zal ik u een schorsing bieden voor overleg over de stemmingen. Mijnheer Van der Velden?

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, misschien ben ik nu te vroeg hoor. Dat kan. Ik had over een ingekomen stuk bij agendapunt 3 een vraag.

De **VOORZITTER**. Zegt u het maar.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). De Partij voor de Dieren wil graag stuk bb20bb16896, dat is een brief van wethouder Wijbenga, die zouden wij graag willen agenderen in de commissie BWB.

De **VOORZITTER**. Oké. Zo'n verzoek wordt inderdaad altijd gehonoreerd, maar u bent inderdaad te vroeg.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dat dacht ik al.

De **VOORZITTER**. Ten aanzien van de indiening van moties heeft u al veel moties aangeboden aan de griffie. Deze komen alle in het raadsinformatiesysteem te staan bij het desbetreffende onderwerp of staan er reeds. Als u nog moties in voorraad houdt, bestaat de mogelijkheid die ook tijdens het debat in te dienen via het mailadres van de griffie en dan komen ze vanzelf wel weer in het systeem. Bij een aantal onderwerpen zijn reeds moties digitaal ingediend. Deze staan bij de desbetreffende agendapunten en zijn onderdeel van de beraadslagingen.

3. *Mededeling van ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2020 weken 46 en 47*

De **VOORZITTER**. We hebben net mijnheer Van der Velden gehoord bij agendapunt 3. Dat is nu aan de orde bij de mededeling van ingekomen stukken. Ik had u willen vragen om akkoord te gaan met de voorgestelde wijzen van afdoening voor de weken 46 en 47. Mijnheer Van der Velden heeft nu aangegeven één van de brieven, een stuk van wethouder Wijbenga, te agenderen in de commissie. Een verzoek wordt in die zin altijd gehonoreerd, dus dat gaat gebeuren. Kunt u zich vinden in deze wijze van afdoening? Akkoord.

4. *Bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar agendapunt 4. Er zijn geen documenten ter bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet.

5. *Het (herziene) voorstel tot benoeming van een lid van het college van bestuur van de Stichting Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam (BOOR)*

De **VOORZITTER**. Dan agendapunt 5, het (herziene) voorstel tot benoeming van een lid van het college van bestuur van de Stichting Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam (BOOR). Voorgedragen is mijnheer De Baedts. Wenst iemand hier nog het woord over bij dit punt? Zo niet, dan schuiven wij de besluitvorming door naar het stemvenster van vanavond. Wenst iemand hierover het woord? Dan verzoek ik de griffier met een medewerker van de griffie in de loop van de middag de stemopneming te doen van de ontvangen stemformulieren en dit vast te leggen in een proces-verbaal, zodat de voorzitter vanavond de uitslag bekend kan maken. Mevrouw Verkoelen heeft een vraag begrijp ik.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Deze begrijp ik niet voorzitter. Volgens mij hebben we dat allemaal schriftelijk gedaan en kunnen we dat nu direct afhandelen. Dat is toch bijna altijd, dat we op die manier dergelijke aanstellingen doen. Wij hebben het schriftelijk ontvangen. Dus ik vind het prima om het allemaal vanavond te doen, maar waarom zouden we nou niet gewoon de uitslag bekend maken? We hebben allemaal het formulier ingevuld.

De **VOORZITTER**. Er moet geteld worden mevrouw Verkoelen. De door u uitgebrachte schriftelijke stemmen moeten nog worden geteld.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Oké. Dus er komt vandaag nog wat binnen begrijp ik?

De **VOORZITTER**. Wie weet, misschien komt er nog wat binnen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Oké, oké, oké.

De **VOORZITTER**. Ja, dat is nog mogelijk. Dan heeft u de stemmingsuitslag vanavond.

De hamerstukken hebben we net gedaan. Dus dan kunnen we snel door. Mijnheer Van der Velden, dank voor uw hulp.

B. ONDERWERPEN MET EEN KORTE VERKLARING

9. *Het voorstel tot vaststelling van bedrijveninvesteringszones 2021*

9.1 *Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Bedrijventerrein Schiebroek 2021*

9.2 *Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Lusthofstraat e.o. 2021*

9.3 *Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Winkelcentrum Schiebroek 2021*

9.4 *Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Raadhuisplein/Molenweg Rozenburg 2021*

9.5 *Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Hillegersberg 2021*

9.6 *Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Slinge III 2021*

9.7 *Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Centrum 2021*

De **VOORZITTER**. We zijn nu uiteindelijk toch bij agendapunt 9 terechtgekomen, het voorstel tot vaststelling van de bedrijveninvesteringszones. Ik weet niet wie hier het woord voert. Is het mijnheer Büyükcıfci of is het mijnheer Van Noppen? Mijnheer Van Noppen? Ja? Gaat uw gang.

De heer **VAN NOPPEN** (nida). Dank u wel voorzitter. Ja, er stond een verkeerde naam onder de motie, dus dat gaan we nog aanpassen. Ja voorzitter, wij leven in een prachtige democratie waar we met elkaar beslissen hoe we onze leefomgeving inrichten en een van de belangrijkste onderdelen van ons democratisch systeem is dat we waarborgen dat zelfs de stem van de minderheid niet afgedaan wordt als

onbelangrijk. Zo zien we echter bij winkeliers dat er al jaren geklaagd wordt over de overheersende mening die soms doorgedrukt lijkt te worden betreffende subsidieaanvragen. We vinden het dus belangrijk dat de gemeente bij de subsidietoekenningen en het contact met de winkeliersstichtingen toch oog heeft voor iedereen, wellicht proportioneel, ook voor de winkeliers die vinden dat hun stem helemaal niet meegenomen wordt. Dus vandaar een motie om ook oog te hebben voor de belangen van deze minder hoorbare winkeliers. En daarvoor hebben wij een motie ingediend, de motie 'Belangen minderheden in BIZ', om zich in te zetten voor de garantie van de belangen van de minderheden bij deze BIZ-gebieden, met de BIZ-vereniging hierover afspraken te maken en te verzekeren dat deze afspraken worden nagekomen. Dank u wel voorzitter. Dat was het.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van Noppen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Belangen minderheden in BIZ

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020; Overwegende dat:

- de Rotterdamse ondernemers zwaar geraakt zijn door de coronacrisis en er nog geen perspectief is wanneer de crisis tot een einde komt;
- juist in deze tijd, de invoering van de BIZ-bijdrage ondanks de kosten, (financiële) voordelen met zich mee moet brengen;
- er binnen BIZ-gebieden in Rotterdam ondernemerschap bestaat die erg pluriform kan zijn;
- de Verordening geen regeling kent omtrent het garanderen van de belangen van de ondernemers die afwijken van de meerderheid in het BIZ-gebied;
- er door een draagvlakmeting toch een meerderheid kan bestaan terwijl een niet te verwaarlozen groep binnen een BIZ-gebied geen belangen heeft in de vaststelling van de belastingplicht;

- de minderheid die tegen stemt, toch belastingplichtig wordt en daarom ook moeten profiteren van de belasting;
Verzoekt het college:
- zich in te zetten voor de garantie van de belangen van de minderheid binnen de BIZ-gebieden;
- met de BIZ-verenigingen hierover afspraken te maken en te verzekeren dat deze afspraken worden nagekomen;
En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. B. van Noppen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

Uit de peiling was mij helder dat u eigenlijk als enige partij hier iets over wilde zeggen. Is er toch nog iemand die bij nader inzien hier iets over wil zeggen? Niet? Dan voegen wij de motie toe aan de stemmingen. Dank u wel. Mijnheer Leewis, u heeft een vraag?

De heer **LEEWIS** (gl). Een vraag over de motie. Die wil ik dan eigenlijk vooral stellen aan de wethouder, want het was mijn indruk altijd dat een BIZ gaat via een winkeliersvereniging en binnen zo'n vereniging zouden, als het goed is, ook minderheidsstandpunten bekendgemaakt moeten worden. Dus ik zou vooral aan de wethouder willen vragen om even in te gaan op dat onderdeel.

De **VOORZITTER**. Nou betreft het wethouder Kathmann en die zou vanochtend een deel van de vergadering niet bijwonen, dus ik hoop dat ze er is. Wethouder Kathmann, bent u er? Jawel. Ja.

Mevrouw **KATHMANN** (pvda) (wethouder). Ja voorzitter, dank u. Even kijken, ben ik hoorbaar?

De **VOORZITTER**. Ja. Ik hoor u wethouder Kathmann. Maar u hoort mij waarschijnlijk niet.

Mevrouw **KATHMANN** (pvda) (wethouder). Mijn audio staat uit hè?

De **VOORZITTER**. Nee, uw audio staat aan. Wij horen u.

Mevrouw **KATHMANN** (pvda) (wethouder). Even kijken.

De **VOORZITTER**. U kunt spreken. Wethouder Kathmann? Ik denk dat zij opnieuw inlogt. Graag een ogenblikje geduld.

Mevrouw **KATHMANN** (pvda) (wethouder). Ja, zo moet het goed zijn hoop ik.

De **VOORZITTER**. Als u mij hoort, ik hoor u in ieder geval.

Mevrouw **KATHMANN** (pvda) (wethouder). Ja, ik hoor u.

De **VOORZITTER**. U had de vraag van mijnheer Leewis meegekregen?

Mevrouw **KATHMANN** (pvda) (wethouder). Ja, ik had de vraag goed meegekregen. Ja, dank voor de vraag. Dank ook voor de motie. De BIZ'en, dat moet ik wel even op voorhand zeggen, vallen onder Rijkswet- en regelgeving. Dat is wel een hele belangrijke voor de discussie die we vandaag hier voeren. Wat is nou juist de crux van die BIZ'en? Het zijn overigens stichtingen, geen verenigingen. De crux van die stichtingen is dat we ze keihard nodig hebben, juist in deze tijden van corona. Onze wijk-winkelgebieden, wijk-winkel-horecagebieden eigenlijk kunnen alleen maar succesvol door deze crisis heen komen als ze dat als collectief gaan doen. En dat is nou juist precies waar die BIZ'en voor opgericht zijn en waarom onze wijk-winkelgebieden ook een groter succes zijn dan dat ze in het verleden waren. En het is juist een construct bedacht door de Rijksoverheid om free riders, zo heet dat eigenlijk, mensen die gratis meeliften op de inzet van andere ondernemers in hun straat, om die free riders te voorkomen en juist als collectief op te kunnen trekken.

Daarbij moet ik dus wel zeggen dat ik de motie om die reden niet kan omarmen, maar om even op de vraag van mijnheer Leewis te komen: uiteraard, in zo'n collectief heb je gesprekken, maak je een jaarplanning en zorg je dat in die jaarplanning iedereen aan bod komt, zijn zegje kan doen. Daar wordt ook eerlijk over gestemd. En daar worden soms ook ideeën weggestemd, omdat er individuele ondernemers zijn die de plannen niet omarmen. Ik hoop dat ik zo uw vraag heb beantwoord.

De **VOORZITTER**. Ik check het nog even bij mijnheer Leewis. Was dat voldoende, mijnheer Leewis?

De heer **LEEWIS** (gl). Ja hoor. Een helder antwoord. Dank.

De **VOORZITTER**. Goed zo. Ik wil u er graag op wijzen dat onder B niet alleen het voorstel zoals net is besproken hangt, maar ook een reeks verordeningen. Die staan onder 9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5, 9.6 en 9.7. Wij hebben de verordening bedrijfsinvesteringszones, de verordening bedrijfsinvesteringszone gebruikers en eigenaren Lusthofstraat, de verordening bedrijfsinvesteringszone gebruikers en eigenaren Winkelcentrum Schiebroek, de verordening bedrijfsinvesteringszone gebruikers Raadhuisplein/Molenweg Rozenburg. En de verordening bedrijfsinvesteringszone gebruikers Winkelgebied Hillegersberg, de verordening bedrijfsinvesteringszone gebruikers Winkelgebied Slinge en de verordening bedrijfsinvesteringszone gebruikers Hoek van Holland Centrum. Dus dat u het weet, dat er een reeks verordeningen onder hangt. Dan sluit ik de beraadslagingen op dit punt 9 af.

7. *Het voorstel met betrekking tot de afgifte van een verklaring van geen bedenkingen ten behoeve van de realisatie van een verpleeghuis aan de Kralingseweg 466-468*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar het ingelaste B-onderwerp. Dat was het beoogde hamerstuk 7, het voorstel met betrekking tot de afgifte van een verklaring van geen bedenkingen ten behoeve van de realisatie van een verpleeghuis aan de Kralingseweg 466-468. Ik geef het woord aan mijnheer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Dank u wel voorzitter. Ja, het gaat er even om dat de procedure niet helemaal goed is doorlopen. We hebben dus de bewoners van de buurt erachter niet volledig kunnen participeren, omdat ze geen uitnodiging hebben gekregen via de post om een zienswijze te kunnen indienen. Dat was wel afgesproken met Aafje, dat dat wel zou gebeuren. Dus daar ligt de fout. De fout ligt bij Aafje. Wij willen om die reden graag dit hamerstuk of tenminste dit besluit uitstellen tot een volgende raadsvergadering, zodat in de komende weken alsnog toch participatie kan plaatsvinden met de bewoners daarachter. Ja, er moet nog een aantal gronddelen worden overgedragen tussen de partijen onderling. Dat zal ook pas in december en in januari gaan plaatsvinden, dus er is nog tijd om nog participatie te plegen. Dus om die reden zou ik het van deze agenda af willen halen en naar de volgende agenda, die van 17 december willen verplaatsen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Helder. Mevrouw Verkoelen. Mevrouw Verkoelen heeft geen tijd. Wil iemand anders uit de raad nog over dit onderwerp iets zeggen?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Nou ja, ik pak het risico dan maar, want dat is het jammerlijke van onze weinige tijd. Ik onderschrijf volledig wat Leefbaar Rotterdam zegt. Ik denk dat we ons die een, twee maanden kunnen permitteren en dan hebben we het proces netjes gedaan. Tot zover voorzitter.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. De ruimtelijke procedure zoals die in de regels is vastgelegd is doorlopen. Er is via officiële bekendmakingen

bekendgemaakt dat dit stond te gebeuren. Daar kunnen burgers kennis van nemen. En vervolgens hadden zij een zienswijze kunnen indienen. Dat daarbij was toegezegd blijktbaar door Aafje om actief de omwonenden te informeren en dat dat niet gebeurd is, is spijtig. En dat zou niet moeten, want ook de VVD is er een voorstander van dat omwonenden actief geïnformeerd worden. Ik heb daar zelfs ooit een motie over ingediend, 'Communicatie op locatie', om te zorgen dat bewoners makkelijker kennisnemen van plannen die in hun omgeving worden ontwikkeld. Maar dat wil niet zeggen dat de procedure formeel verkeerd gelopen is. Die is juist doorlopen. En om nu dit op te houden om vervolgens in december alsnog hetzelfde besluit te kunnen nemen, het enige wat dat oplevert is teleurstelling bij de omwonenden, omdat ze een zienswijze kunnen indienen die uiteindelijk nergens toe leidt en b) financiële schade geeft aan de kant van Aafje en kwetsbare bewoners die nog langer moeten wachten op huisvesting. Dat willen we niet laten gebeuren. Dus de VVD is voor besluiten op dit moment conform hetgeen voorligt.

De **VOORZITTER**. Helder. Mijnheer Vonk en mijnheer De Roon hadden een vraag. Ik neem aan aan mijnheer Van Putten. Mijnheer Vonk als eerste.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja, dank u wel voorzitter. Ja inderdaad een vraag aan mijnheer Van Putten, want kijk, dit debat overvalt ons natuurlijk allemaal een beetje. Wat ik heb begrepen is dat de consequenties best wel eens groot zouden kunnen zijn voor de zorginstelling. Mijn vraag is: weten we dat? Hebben we dat goed in beeld? Want als we een besluit nemen om te vertragen, is het ook goed om de consequenties te weten. Dus eigenlijk is mijn vraag ook aan mijnheer Van Putten: is hij zich bewust van het feit dat dit voor de zorginstelling nog wel eens een heel hard gelag zou kunnen zijn, een grote schadepost? Ik weet overigens ook niet precies wat die schade is hoor, ik heb dit niet kunnen voorbereiden, maar ik denk

dat we die vraag dan eerst met elkaar helder moeten hebben, voordat we maar even rücksichtslos iets naar voren schuiven, omdat ergens een bepaalde toezegging van Aafje niet helemaal goed zou zijn uitgevoerd.

De **VOORZITTER**. Helder. Mijnheer De Roon.

De heer **DE ROON** (d66). Ja voorzitter, dank u wel. Ja, in navolging van de vorige spreker: oké het had wellicht nog iets zorgvuldiger gekund, maar volgens mij, als ik het zo goed begrijp, is de procedure verder gewoon goed doorlopen en ja, wat mijnheer Vonk ook al zegt: als we dit gaat uitstellen kan het ook allerlei nadelige consequenties hebben voor Aafje en voor de bewoners en dan zijn we nog verder van huis. Dus dat is misschien ook een vraag aan mijnheer Van Putten, of we het dan ook echt moeten uitstellen. Mij lijkt, op dit moment in elk geval, van niet.

De **VOORZITTER**. Dan mijnheer Van Putten. Misschien kunt u beide vragen in één keer meenemen?

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Ja, ik begrijp het verhaal van het uitstellen van het proces, maar er moet nog een aantal dingen geregeld worden. Er komt nog een grondoverdracht. Er moet nog een omgevingsvergunning worden afgegeven door de gemeente. Er is nog tijd om naar inbreng van de bewoners te luisteren en die eventueel ook informeel mee te nemen in de gang van zaken. Dus wie weet zijn er nog dingen mogelijk. Dus ik zou toch een pleidooi willen houden, zeker ook richting Aafje, dat ze alsnog met bewoners in gesprek zullen gaan, en die nu niet de kans hebben gekregen om van zich te laten horen en er alsnog een soort van, al is het maar informeel, overlegsituatie te hebben, zodat die bewoners zich toch gehoord kunnen voelen. Dat lijkt me toch het beste voor iedereen.

De **VOORZITTER**. De vragen, mijnheer Van Putten, anders vrees ik voor een

herhaling. Die hadden ook nog betrekking op mogelijke schade voor Aafje. Wilt u daar iets over zeggen? Heeft u daarnaar gekeken?

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Ja, die schade zal best wel meevallen als we het nu uitstellen tot de volgende raadsvergadering. Dus ik zie niet zo zeer dat er grote schade optreedt. Het is gewoon een fout van Aafje zelf. Dus zij horen gewoon die fout te herstellen.

De **VOORZITTER**. Oké, helder. Dan ga ik voor een korte bijdrage naar mijnheer Van Zevenbergen. Mevrouw Eskes heeft nog een interruptie aan u?

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja, dat klopt. Wat mij verbaast is dat mijnheer Van Putten hier aangeeft dat hij eventueel een informele sessie wil met bewoners, maar dat is nu precies wat Aafje al lang aangeboden heeft. Ze hebben eigenlijk excuses aangeboden voor het feit dat zij de bewoners niet actief geïnformeerd hebben. En vervolgens hebben ze gezegd: maar we staan open voor gesprekken met iedereen, dus laat het vooral weten als u nog met ons in gesprek wilt. Dus waarom is er dan nu de behoefte aan uitstel? Laten we gewoon de besluitvorming door laten gaan. Die is procedureel juist. En laten we vooral Aafje stimuleren en complimenteren voor het feit dat zij alsnog die gelegenheid aan de bewoners geven. Volgens mij is dat precies wat u wilt, wat u nu vraagt. Laten we er dan niet zo'n circus van maken.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Ja, ik maak er geen circus van. Er moet gewoon nog een aantal stappen worden doorlopen, voordat we gewoon formeel dit hebben afgerond, de grondoverdracht, de omgevingsvergunning, er is nog tijd om informatie in te brengen, maar ik wil er in ieder geval aandacht voor vragen dat dat alsnog goed gaat gebeuren.

De heer **DE ROON** (d66). Ja, toch nog een keertje aan mijnheer Van Putten, want wellicht is er wel schade als het proces nu

vertraagd wordt. Daar geeft hij toch niet echt een duidelijk antwoord op. Ja, daar heeft hij nog niet echt een duidelijk antwoord op gegeven, of dat zo is. Zolang we niet weten of er schade is, vind ik het wel problematisch om dit uit te stellen.

De **VOORZITTER**. U heeft geen vraag mijnheer de Roon. Het is vooral een opmerking. Daar nemen we denk ik kennis van.

De heer **DE ROON** (d66). Het was een vraag. Het was een vraag aan mijnheer Van Putten.

De **VOORZITTER**. Het was als een vraag bedoeld? Oké. Zo had ik het niet opgevat. Mijnheer Van Putten.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Nou ja, die schade zal heel erg beperkt zijn als dit besluit naar een volgende raadsvergadering wordt uitgesteld. Vandaar dat ik daar niet zoveel problemen in zie, dat dat heel veel schade met zich meebrengt.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja, nou word ik er toch toe gedwongen. Ik ben het namelijk echt niet eens met de anderen voorzitter. Kijk, er moet nog een grondoverdracht plaatsvinden van Havensteder aan Capelle. Dat gaat pas eind december gebeuren. Daarna komt er nog een bouw van een brug. En dan pas start de bouw van het nieuwe pand. Dus die bouwperiode en de oplevering van het nieuwe pand is echt daarna pas. Dus ik begrijp echt niet dat iedereen nou moeilijk doet om die drie weken uitstel tot onze volgende vergadering, dat dat een vertraging op zou leveren voor het nieuwe pand. En het neemt wel heel veel onrust weg. Het is prachtig om het te zeggen, maar het levert gewoon geen problemen op. Dus wat dat betreft zouden we het heel graag uitstellen, ten behoeve van de zorgvuldigheid en dat geldt zowel richting Capelle als richting inwoners. Waarom zouden we het niet doen? Het levert geen vertraging op voor het nieuwe pand.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Dank u wel voorzitter. Ja, wat de SP betreft natuurlijk volledige steun voor mijnheer Van Putten van Leefbaar Rotterdam, omdat de echte schade er altijd is als er geen goede participatie heeft plaatsgevonden. Dat is ons al eerder opgevallen. Er is haast, er is schade voor eventuele andere zaken, maar de grootste schade is er als de bewoners zelf geen goede participatie hebben gehad, zodat er ook geen betrokkenheid is. Dus steun voor mijnheer Van Putten om het even uit te stellen, om te onderzoeken of de participatie wel echt goed geregeld is. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Helder. Mevrouw Eskes, u heeft zich aangemeld voor een korte bijdrage.

Mevrouw **ESKES** (cda). Dank u voorzitter, ja een paar vragen aan de wethouder. Zoals ik het begrepen heb zijn alle wettelijke procedures doorlopen, inclusief participatie, en heeft Aafje toegezegd extra te informeren boven op de wettelijke eisen, dat de omgevingsvergunning ter inzage lag en hebben zij daar inmiddels excuses voor aangeboden dat ze dat niet gedaan hebben en hebben ze ook de gelegenheid geboden om alsnog in gesprek te gaan als mensen daar behoefte aan hebben. Klopt dit? Dat is de vraag aan de wethouder. En de tweede vraag is: kunt u iets zeggen over de schade die er zou zijn op het moment dat we dit besluit zouden uitstellen? Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Helder. Zijn er nog andere raadsleden die een bijdrage willen leveren aan dit debat op dit punt? Ik kijk nog even in de chat. Nee? Dan gaan we naar wethouder Kurvers.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Ben ik hoorbaar?

De **VOORZITTER**. Zeker.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Dat is mooi. Ik zal de vragen van mevrouw

Eskes ook direct beantwoorden en kort schetsen waar we staan en wat er gebeurd is. U vraagt hoe de participatie is doorlopen en of de formele stappen goed zijn doorlopen. Daarna zal ik inzoomen op de potentiële schade en de positie van de gemeente Rotterdam hierin. Deze ontwikkelingen en de voorbereidingen lopen al tweeënhalf jaar. De ontsluiting verloopt via Capelle, maar er gaat gebouwd worden op Rotterdams grondgebied. Er komt een intramuraal verzorgings-verpleeghuis voor terug. Dat hebben we heel hard nodig in de stad. Dat betekent dat de plannen al heel lang bekend zijn en ook aan Capelse zijde is er al een omgevingsvergunning aangevraagd die inmiddels ook onherroepelijk is, maar we moeten wel samen opwerken in dit project. Het klopt dat Aafje heeft gezegd, en daar staan wij ook voor, de communicatie heel goed te willen doen, alleen heeft zij daarin wel fouten gemaakt. Ze had namelijk beloofd dat er ook een brief gestuurd zou worden aan de omwonenden. Ze heeft wel Havensteder geïnformeerd als eigenaar, maar niet de brief verstuurd. Daar heeft zij inmiddels haar excuses voor gemaakt en ze is ook bereid om bij bewonersbijeenkomsten te zijn hierna waarin ze wederom die excuses kan maken, maar ook nog in overleg treedt met de omwonenden over de verdere participatie bij het vervolgproces, over de inrichting van de buitenruimte bijvoorbeeld en hoe dat allemaal vorm gaat krijgen met elkaar. Dan even de positie van de gemeente Rotterdam en de schade. Wij moeten kijken of er een zorgvuldig proces is doorlopen en ik kan niet anders dan constateren dat er aan de wettelijke stappen is voldaan. Sterker nog: er zijn ook extra stappen genomen door Aafje, zoals het organiseren van een bewonersbijeenkomst. De brief is niet verstuurd. Dat is heel vervelend en dat is ook niet hoe het wel bedoeld was, maar dat is geen reden om dan te zeggen: het proces is niet zorgvuldig en juridisch goed doorlopen. Dus als ik kijk naar wat er in juridische zin doorlopen had moeten worden, dan is dat allemaal gedaan. De

schade voor Aafje bij een vertraging, ik zei net al: we zijn al tweeënhal jaar bezig, is ongeveer een ton, 90.000 euro per maand. Dat zijn toch heel veel centjes die ze ook op een andere manier kunnen besteden. Daar komt bij dat als wij zouden vertragen met een maand we volgende maand dezelfde discussie zouden hebben en uiteindelijk hetzelfde besluit zouden moeten nemen, omdat wij als stad geen juridische grond hebben om nu het besluit anders te doen of de zienswijze opnieuw open te breken. Zouden we dat wel doen, dan zou de aansprakelijkheid richting de gemeente Rotterdam kunnen gaan. Nou, al met al: is er een fout gemaakt door Aafje? Ja. Is er in formeel-juridische zin iets verkeerd gegaan, dat het niet goed is doorlopen? Nee. Wil Aafje dit herstellen? Ja. Maar er is geen aanleiding om nu te zeggen: we kunnen het nu vandaag niet besluiten. Laten we dat besluit vooral wel nemen. Volgende keer zullen we ook tot dezelfde conclusie gaan komen. Vertraging kost alleen maar geld en de teller loopt. Wel zal ik vanuit mijn rol ook nadrukkelijk een beroep blijven doen op Aafje om die participatie natuurlijk heel goed vorm te gaan geven en volgende week bij die bewonersbijeenkomst te zijn, daar ook excuses te maken voor de stap die gemist is en dan hoop ik dat de partijen weer naar elkaar toe gaan bewegen de komende tijd. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Helder. Is er nog behoefte aan een repliek of een vraag? Zijn alle opmerkingen zo beantwoord? Mevrouw Eskes, zijn uw vragen beantwoord? Ja, mevrouw Eskes bevestigt in de chat dat haar vragen zo voldoende beantwoord zijn. Mijnheer Van Putten, u had aan de raad gevraagd om het punt te verdagen naar de eerstvolgende raad in december. Ik merk, als ik de bijdragen als een soort peiling mag beschouwen, dat er geen draagvlak voor is. Wat wilt u, mijnheer Van Putten?

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Ik begrijp hoe de situatie erbij staat. De coalitie wil dit gewoon niet laten doen. Als de wethouder

zich hard maakt voor een goede participatie met die bewoners en dat daar het maximale wordt bereikt dan ben ik daar best ook nog wel tevreden mee. Dus dank daarvoor in ieder geval.

De **VOORZITTER**. Oké, dan komt daar niet een voorstel om het punt in stemming te brengen, maar we gebruiken deze peiling zo als een grond voor verdere besluitvorming. Ik dank u zeer mijnheer Van Putten. Wethouder, ook hartelijk dank voor de beantwoording van de vragen.

Dan gaan we nu naar agendapunt 10, het voorstel tot onttrekking aan het openbaar verkeer van een gedeelte van de weg gelegen langs de Opijnenstraat/Drutenstraat. Nee sorry, dat was al gehamerd. Excuses. Ik ben vandaag qua volgorde van mijn bladzijden niet helemaal bij.

12. Het voorstel met betrekking tot de bevindingen en aanbevelingen over 'Complexe problemen vragen onorthodoxe oplossingen – Rotterdamse aanpak huiselijk geweld'

De **VOORZITTER**. Agendapunt 12, daar ben ik nu, het voorstel met betrekking tot de bevindingen en aanbevelingen over 'Complexe problemen vragen onorthodoxe oplossingen – Rotterdamse aanpak huiselijk geweld'. Ik heb een reeks sprekers in de volgorde van mijnheer Vonk, mijnheer Smet, mijnheer Lansink-Bastemeijer, mevrouw Van Wifferen, mijnheer Meeuwissen, mevrouw Mohamed-Hoesein, mevrouw Hoogwerf en mevrouw Eskes. Ik begin bij mijnheer Vonk en ik hoop dat wethouder Bokhove meeluistert. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, ik hoop ook dat de wethouder meeluistert, maar daar ga ik wel van uit. Ja, gisteren was de dag van de uitbanning van geweld tegen vrouwen. En het is goed om te zien dat er op zoveel manieren wordt stilgestaan bij dit vreselijke thema. En ook verdrietig dat dit zo hard

nodig is. Ook wij hebben als raad de schijnwerper op dit onderwerp gezet, middels het onderzoek naar de keten huiselijk geweld en de indrukwekkende presentatie daarvan onlangs in de Laurenskerk. Nogmaals dank aan mevrouw Eskes, mevrouw Hoogwerf en mijnheer Smet die daarin een extra mijl hebben afgelegd en uitdrukking gaven aan een breed gedragen wens om zelf als raad iets te ondernemen tegen dat geweld in onze stad dat nooit lijkt te stoppen. Tegen die donkere achtergrond ben ik blij met de aanbevelingen uit het onderzoek, blij met de manier waarop het college zegt deze op te willen pakken en de manier waarop nu al de uitvoerende organisaties met elkaar aan de slag zijn gegaan om invulling te geven aan de noodzakelijke verbeteringen. We gaan nu aan de slag. We hebben vanaf de presentatie van het rapport erop aangedrongen dat we nu actief aan de slag gaan met de aanbevelingen en die ook controleren. Ik ben het met de wethouder eens dat pas echte effecten zichtbaar zullen zijn na langere tijden. Daarom is de toezegging om over twee jaar een onderzoek te doen naar de effecten een goede. Daarnaast moeten we als raad ons werk afmaken. We hebben een onderzoek laten uitvoeren. Laten we nu ook aan deze onderzoekers vragen om over een jaar vast te stellen of en in welke mate de aanbevelingen daadwerkelijk zijn opgepakt. Dan is de cirkel rond. Daarom zijn we ook mede-indiener van een motie waarin we onszelf de opdracht geven om precies dat uit te voeren. Voorzitter, gisteren was de dag van de uitbanning van geweld tegen vrouwen. Laat met de uitvoering van deze onderzoeksresultaten iedere dag een dag zijn van de strijd voor uitbanning van dit geweld. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Smet.

De heer **SMET** (gl). Dank u wel voorzitter. Voorzitter, je zou het bijna vergeten deze week, maar wat kan politiek toch ook mooi zijn, want voorzitter, ondanks alle soms grotere en vaak kleinere verschillen, ook

hier in de gemeenteraad van Rotterdam, weten we één onderwerp in alle gezamenlijkheid, en terecht, stevig op de kaart te zetten en te houden. Stop geweld tegen vrouwen. Stop het geweld achter de voordeur. En voorzitter, hoe mooi is het dat we in deze week met een dag inderdaad, de internationale dag van het geweld tegen vrouwen, bekrachtigen met een raadsvoorstel naar aanleiding van het onderzoek van Verwey-Jonker. En in de commissie hebben we hier uitgebreid met elkaar over van gedachten kunnen wisselen. Voorzitter, dit doen we dus niet alleen hier in onze gemeenteraad of commissie, dit is een gemeenschappelijke inspanning van alle Rotterdamse beschermpartners. De bijeenkomst in de Laurenskerk, het samenkomen van alle beschermpartners tegen geweld achter de voordeur koester ik daarom met heel mijn hart. En voorzitter, hierbij past vanuit de GroenLinksfractie vooral een groot dank. En wat kunnen we constateren dat dit alles teweeg heeft gebracht in de stad? En belangrijker: nog steeds brengt? Een concrete samenwerking tussen alle beschermpartners, een gemeenschappelijke taal en een eenduidig doel, energie die losbarst, ondanks de negatieve aanleiding de positieve energie die hieruit komt, het maatschappelijk debat en de zichtbaarheid in de stad. En een vergrootglas, als raadslid heel fijn, op het college. Daarbij, voorzitter, nog twee aandachtspunten. De borging. De wethouder heeft inderdaad aangegeven in de bespreking om een monitor te houden en een evaluatie na twee jaar. En vandaag, mijnheer Vonk had het er al over, neemt de raad zelf ook een initiatief om volgend jaar een quick-scan te doen. Een tweede aandachtspunt zijn de regiogemeenten. Het doet me deugd dat inmiddels een oud-raadslid van Rotterdam, jawel, nu raadslid in Schiedam, het initiatief heeft genomen, en vindt er binnenkort ook een webinar plaats voor de regio. Voorzitter, woorden omzetten in daden. Dat is wat mij betreft het Rotterdamse politieke antwoord op een gecompliceerd, maar dringend vraagstuk. Wat kan politiek ook mooi zijn. Ik ben trots.

De **VOORZITTER**. Mooie slotwoorden, dank u zeer. Mijnheer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, na de mooie woorden van collega Smet is het lastig daaroverheen te toepen, om het zo te zeggen. Ik wil vanaf deze plek de leden van de begeleidingscommissie nogmaals dankzeggen voor de uitermate goede job die zij hebben gedaan. Ik ben ook zeer content met wederom een raadsbrede motie die wij indienen om niet alleen te onderzoeken, maar het vervolgens ook weer verder te brengen en ik kijk uit naar grote stappen op dit beleidsveld. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, ook D66 is blij dat we dit onderwerp als gehele gemeenteraad stevig vasthouden en dat blijven doen. En ook met z'n allen blijven volgen. En ook ik wil de begeleidingsgroep dankzeggen voor al het werk dat ze hierin steken. Ik weet dat het veel is en dat ze dit allemaal eraan moeten doen. Hartelijk dank hiervoor. Nou, op aanvraag van de gemeenteraad kwam het rapport van het Verwey-Jonker Instituut uit en de conclusies zijn niet mals en om hier serieus wat mee te kunnen doen, moeten er niet zomaar her en der wat aanpassingen en maatregelen worden genomen. Nee, het rapport vraagt echt om het systeem te veranderen. Het college heeft de aanbevelingen overgenomen en werkt aan scenario's om dit in het nieuwe zorgbeleid in te passen. Kortom: het rapport komt met zorgwekkende bevindingen en de problemen zijn niet zomaar op te lossen. Een probleem is hierbij wel dat als je echt een systeemwijziging wilt alles weer op zijn kop wordt gezet en dat er een kans is dat alle energie in het herstructureren wordt gestopt in plaats van in de zorg. En aan de andere kant moet je dapper kunnen zijn om bij een verkeerde afslag ook terug te kunnen gaan naar start. Wat wel duidelijk

moet zijn, is dat de gemeentes bij de decentralisatie echt andere keuzes hebben gemaakt, dat de Rotterdamse manier van werken een van vele is. Onze burens in Schiedam hebben bijvoorbeeld wel een systeem waar de wijkteams open en bereikbaar zijn en waar expertise over huiselijk geweld stevig geborgd is in de wijkteams. Kortom: D66 is blij met het rapport, blij met de motie, blij dat de aanbevelingen worden overgenomen, maar wat wel duidelijk moet zijn, vooral in het uitwerken van de scenario's is dat er ook scenario's moeten zijn die radicaal durven te zijn, zodat we keuzes hebben om het systeem ook echt te kunnen veranderen. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, dank u wel voorzitter. Dank u wel voorzitter. Ja, allereerst een opmerking. VVD-deugheer mijnheer Lansink-Bastemeijer doet net alsof de nieuwe motie ook raadsbreed is ingediend. Dat is in ieder geval niet het geval. Dan huiselijk geweld. Allereerst dank aan de collega's die zich ingespannen hebben in de begeleidingsgroep vanuit de raad. Zolang binnen de islam man en vrouw niet gelijkwaardig zijn, zolang een vrouw als het bezit van een man wordt gezien, komt er helaas geen structurele oplossing voor het alsmaar toenemende geweld tegen vrouwen. Mannen blijven als hyena's jagen op vrouwen en vernederen, onderdrukken, randen aan enzovoort. Simpelweg omdat deze mannen zich gesterkt voelen door een cultuur waarin dit normaal wordt gevonden.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen, mijnheer Lansink-Bastemeijer wil u een vraag stellen.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Nou voorzitter, meer een opmerking richting mijnheer Meeuwissen. Ik ben blij dat ik een deugheer ben, uit de woorden die mijnheer Meeuwissen gaf. En dat ben ik graag op dit onderwerp mijnheer

Meeuwissen. Ik ben graag op dit onderwerp een deugheer. En als u weer politiek flamboyant het woord wilt voeren ten koste en over de rug van het onderwerp dat wij hier bespreken, dan is dat vooral aan u. Maar ik werp wat u hier suggereert, in ieder geval verre van mij en ik wil u daar in ieder geval op aanspreken.

De **VOORZITTER**. Ik wil u erop wijzen dat er nog een vraag is van mevrouw Van Wifferen. Maar eerst even een reactie op mijnheer Lansink-Bastemeijer.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja. Dit is weer duidelijk. We zien het ook allemaal bij mijnheer Rutte, die wil ook de islam nooit benoemen. In Europa mag de islam nooit benoemd worden ook al worden er vreselijke dingen gedaan. In Frankrijk worden mensen onthoofd. De VVD maakt zo één grote puinhoop van Nederland en de Rotterdamse VVD, de deugers maken een puinhoop van Rotterdam. Daar is mijnheer Lansink-Bastemeijer een toonbeeld van. Tot zover.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, nou ik dacht ook dat de motie raadsbreed was aangenomen. Mijn excuses, ik wist niet dat de PVV er niet op stond. Dus dat wil ik nog even zeggen, dat dat dan niet klopt. Maar wat ik vooral wil zeggen wat niet klopt is wat mijnheer Meeuwissen hier doet, dat hij alle Rotterdamse moslims wegzet alsof zij het aan zouden moedigen om vrouwen te mishandelen en dat dat iets is wat bij hun hoort en wat zij uitdragen. Dat is natuurlijk pertinent niet waar. Ik vind dat ook echt heel erg lasterlijk. Dus ik wil toch even duidelijk zeggen dat in ieder geval D66 Rotterdam dit niet vindt en dit ook eigenlijk een afschuwelijke manier van wegzetten van een bevolkingsgroep van Rotterdam vindt. Tot zover.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, dan wil ik toch ook even duidelijk maken dat de PVV absoluut niet alle moslims als een probleem ziet, alleen de koran, de hele islamideologie, alle

vreselijke dingen die er in de koran staan. Die creëren een sfeer die in ieder geval niet de veiligheid van vrouwen ten goede komt. Goed, D66 is natuurlijk net zo deugderig als de VVD. Dat is bijna hetzelfde tegenwoordig.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ik zou mijnheer Meeuwissen willen vragen of hij zich weleens verdiept heeft in de cijfers van huiselijk geweld.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja. Die zijn enorm toegenomen en mevrouw Eskes, komt u eens in de stad, in gewoon een doorsnee straat, als u dan vrouwen met hoofddoeken heel nederig vijf à tien meter achter hun man ziet lopen. Komt u eens op straat mevrouw Eskes.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Eskes nog een keer.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja, de cijfers zijn namelijk dat één op de drie vrouwen tot 45 procent van de vrouwen te maken krijgt met huiselijk geweld. En als mijnheer Meeuwissen zegt: ik steun de motie niet, omdat hij niet ingaat tegen mensen met een islamitische achtergrond met het huiselijk geweld dan mist hij een hele groep. Dus u vindt het blijkbaar oké als blanke mannen hun vrouw mishandelen, want niet 45 procent van de Nederlanders zijn moslims. Het probleem is veelkoppig en is enorm groot. En het is heel spijtig dat u niet bereid bent om zo'n groot geweldsprobleem in onze samenleving aan te pakken in plaats van weer een stokpaardje te berijden. Ik vind het echt zeer ernstig en spijtig.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen, wilt u daar iets over zeggen?

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, nou, mevrouw Eskes heeft het over 45 procent van de Nederlanders. Mevrouw Eskes, u zit hier niet in de Tweede Kamer. We vertegenwoordigen hier Rotterdam. En zo'n beetje de helft van Rotterdam is inmiddels moslim.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Balwantsingh vraagt mij een ordepunt te maken.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Ja, dank u wel voorzitter. Ik zou graag willen voorstellen om de discussie weer terug te brengen naar waar het eigenlijk over gaat. Eigenlijk is er helemaal geen discussie, want er wordt raadsbreed hier een gevoel gedragen dat wij er alles aan moeten doen om dat veelkoppige monster dat huiselijk geweld heet of geweld in zijn algemeenheid heet aan te pakken. Dus ik zou eigenlijk zo weinig mogelijk tijd willen besteden aan wat mijnheer Meeuwissen inbrengt, want dat trekt de discussie echt de verkeerde kant op voorzitter. Dus ik vraag u daarop te sturen. Dank u voorzitter.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, voorzitter, ik begrijp dat de PvdA dit leuk vindt.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Meeuwissen. Mijnheer Meeuwissen. Mijnheer Meeuwissen?

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja?

De **VOORZITTER**. Het ordepunt was in de eerste plaats aan mij gericht. U mag daar zo meteen wat over zeggen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Oké, ja.

De **VOORZITTER**. Maar het ordepunt was aan de voorzitter gericht. Ik laat de opmerking van mijnheer Meeuwissen natuurlijk volstrekt voor zijn rekening, maar in het debat wel degelijk toelaatbaar. Als hij vindt dat hij die opmerking moet maken, dan doet hij dat. U bedrijft politiek en vanuit verschillende invalshoeken worden er allerlei dingen gezegd. Dus ik vind niet dat ik het spreken op dat punt zou moeten beletten. Maar ik begrijp uw zorg wel en de oproep bij het agendapunt te blijven is natuurlijk altijd goed. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, om bij het agendapunt te blijven,

we hebben daarvan vorige week een staaltje gezien toen het over de verschrikkelijke islamintimidatie ging, over het onderduiken van een docent, dat het ineens ging over een pleidooi voor Arabisch leren voor de jeugd, zodat ze de koran kunnen lezen. Dus als we het hebben over bij de agendapunten blijven dan lust ik er nog wel een paar. Maar goed, in ieder geval maakt mijnheer Balwantsingh wel weer duidelijk dat het ook de vinger op de zere plek van de PvdA is, want de PvdA heeft één grote puinhoop van Rotterdam en van Nederland gemaakt. Vooral op het gebied van allerlei islamitische uitwassen tolereren en u hoort mij niet zeggen dat alle islam slecht is of moeilijk is, maar het is wel een enorm aandachtspunt. Tot zover mijn reactie hierop.

De **VOORZITTER**. Akkoord. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja, ik wou even een feitelijke onjuistheid van mijnheer Meeuwissen herstellen, want het is helemaal niet zo dat de helft van de Rotterdammers een islamitische achtergrond heeft. Het is minder dan 15 procent. Het maakt mij niet uit hoor, hoe hoog het percentage is, maar wilt u alstublieft niet de percentages zo verhaspelen? Daar doet u echt de waarheid geen recht mee.

De **VOORZITTER**. Helder. Mijnheer Meeuwissen, u kunt verdergaan.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, oké. Voorzitter, de moslims die in het kader van geweld tegen vrouwen en ook daarbuiten hierover hebben gesproken geven dit ook aan. Zolang de ongelijkheid tussen man en vrouw binnen de islam niet bespreekbaar wordt gemaakt, blijft die ongelijkheid bestaan en blijven vrouwen het slachtoffer van onderdrukking en geweld. Dit voorstel is dan ook helaas een druppel op de gloeiende plaat, zolang de vinger niet op de overduidelijke pijnplek wordt gelegd. Tot zover. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja voorzitter. Het is diep tragisch wat er is gebeurd met onze Rotterdamse dochters Sarah, Bianca en Hümeyra. Ze hebben het falen van de aanpak van huiselijk geweld met de dood moeten bekopen. Maar voorzitter, uit het onderzoek van Verwey-Jonker naar de Rotterdamse aanpak van huiselijk geweld bleek dat het meest urgente probleem zit in de aanpak van huiselijk geweld in het sociaal domein en in de aansluiting tussen het sociaal domein en de ketenaanpak in de zorg- en veiligheidsdomeinen. Het klinkt vaag als je dat zo leest. En voorzitter, DENK Rotterdam heeft meerdere malen de problemen in het sociaal domein met betrekking tot huiselijk geweld benoemd, maar ook andere raadsleden hebben dat gedaan. De tragiek van de verhalen van Sarah, Bianca en Hümeyra heeft tot gevolg gehad dat met een naam en met een verhaal op het netvlies actief is gewerkt door de gemeenteraad, actief is ingezet door de begeleidingscommissie, om samen te staan voor een toegankelijke, tijdige, passende en vooral effectieve bescherming en hulp bij huiselijk geweld en zaken niet meer vaag te laten, maar duidelijk te benoemen, helder te maken. Helder in gesprekken met mensen die er elke dag onder lijden. Helder in gesprekken met mensen die er elke dag oplossingen voor helpen vinden. En niet erboven blijven hangen. Voorzitter, mijn complimenten aan de wethouder dat ze hier achter staat en heeft besloten om de versterking van de ketenaanpak ter hand te nemen. Dat doet ze niet alleen, want ook de raad neemt dit ter hand. We tekenen mee met de motie die vrijwel raadsbreed met uitsluiting van de PVV wordt ondersteund, waarin wij de raad oproepen om ook zelf actief verantwoordelijkheid te blijven nemen in dit traject. Voorzitter, daar moet ik wel even de aandacht op vestigen, want dit betekent ook dat jijzelf verantwoordelijkheid neemt en die niet afschuift op groepen. En daadwerkelijk gaat staan aan de wortel van

het probleem. Dit betekent wat DENK betreft ook niet dat er meer taken bij de raad komen, maar wel dat wij bij de ontwikkelingen van de aanpak van huiselijk geweld heel bewust en heel actief meedoen. Voorzitter, we vinden het belangrijk om aan alle slachtoffers te laten zien dat we de handen ineenslaan om huiselijk geweld de kop in te drukken. DENK Rotterdam is dan ook blij met de beantwoording van de schriftelijke vragen die we deze week hebben ontvangen over huiselijk geweld tegen mannen, want ook daar geldt: het begint met het bespreekbaar maken. En we zijn blij dat dit onderwerp ook wordt opgepakt in het onderwijs en nadrukkelijker bij de ketenpartners wordt benadrukt en in heldere woorden. Dus ook ik zeg samen met de raad aan alle slachtoffers van huiselijk geweld: we pakken de problemen aan. Maar vooral ook: weet dat je er niet alleen voor staat en dat we eraan werken, samen met jou.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Hoogwerf.

Mevrouw **HOOGWERF** (lr). Ja voorzitter, dank. Voor degenen die mij buiten de raad ook volgen zal het geen verrassing zijn dat ik blij ben met het feit dat we vandaag de uitkomsten van het onderzoek van Verwey-Jonker met elkaar kunnen vastleggen. Ik ben zes jaar geleden de raad ingekomen met onder andere één missie en dat is het stevig op de kaart zetten van het falen van de aanpak van huiselijk geweld. Ik denk ook dat de gebeurtenissen in de afgelopen jaren hebben laten zien dat het kei- en keihard nodig was. Ik vind het ontzettend tragisch dat er slachtoffers hebben moeten vallen om dat ook helaas in beeld te brengen. Het waren inderdaad in 2018 Sarah, Hümeyra en Bianca, maar laten we ook Graciëla niet vergeten en Linda van der Giesen niet vergeten, ook jonge vrouwen die hun leven hebben verloren omdat het systeem heeft gefaald. En we zijn er niet. Als je kijkt naar wat er in het afgelopen jaar is gebeurd, dan zijn de meldingen gestegen. We zien zelfs 40

procent meer meldingen van kindermishandeling. We zijn nog niet in staat geweest om het geweld terug te dringen. Sterker nog: Debbie Maas van Veilig Thuis waarschuwt dat het geweld intensiveert. Waar vrouwen eerst een blauwe plek opliepen, is het nu een gebroken kaak. We hoeven onszelf dus niet op de borst te kloppen dat we de vinger aan de pols blijven houden. We moeten de vinger aan de pols houden. Ik ben blij dat we het doen. Ik ben blij dat we het met ontzettend veel steun kunnen doen, maar ik denk niet dat dat iets is waar we onszelf een compliment voor kunnen geven. Ik denk dat het iets is wat we veel eerder hadden moeten doen. Ik denk dat de hele stapel met inspectierapporten van kinderen en vrouwen, ons iets anders heeft moet leren dan dat. Dus dank aan iedereen voor de steun. En vooral van mij uit ook misschien weer een zware boodschap, maar jongens, dat verdient het onderwerp ook. En nogmaals: de oproep van Debbie Maas was niet onduidelijk. Er zijn nog steeds slachtoffers. Het gaat nog niet beter. We zijn het aan hen en onszelf verplicht om hier bovenop te blijven zitten. Dank voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja, dank u wel voorzitter. Het is natuurlijk een ongelooflijk heftig onderwerp dat we bespreken en deze dag, na de dag tegen geweld tegen vrouwen, is het mooi dat we als raad met elkaar de aanbevelingen van Verwey-Jonker kunnen vaststellen, dat we ook met elkaar uitspreken: wij laten niet los. Samen met de beschermpartners blijven wij er bovenop zitten. Dat is belangrijk, want met zo ongelooflijk veel slachtoffers in onze samenleving, in onze stad, het grootste geweldsprobleem van onze samenleving is geweld tegen vrouwen. En dat kunnen we niet lichtvaardig opvatten en hoezeer ik de trots van mijnheer Smet ook deel, voel ik ook de urgentie en de verantwoordelijkheid om hier blijvend bovenop te zitten. Ik ben heel blij dat we met een bijna voltallige

raad dat commitment ook uitspreken. Ik hoop ook echt dat we met elkaar ervoor zorgen dat we elk moment aangrijpen om te kijken: waar kunnen we het beter doen? Hoe kunnen we nog verdergaan in het voorkomen van huiselijk geweld? Dat is uiteindelijk wat nodig is. In de tussentijd moeten we werken aan de juiste zorg, de juiste hulpverlening, zodat mensen die uiteindelijk de moed gevonden hebben om aan de bel te trekken niet voor een dichte deur komen te staan, maar de juiste hulp ontvangen om uit de cirkel van geweld te stappen. Samen met de beschermpartners zullen wij niet loslaten om hier verbeteringen aan te brengen. De motie heb ik reeds ingediend bij de griffie. Die is op de PVV na raadsbreed ondersteund. Heel mooi. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Eskes heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Ketenaanpak Huiselijk geweld Rotterdam: van ambitie naar geborgde realisering

‘De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van het agendapunt “Complexe problemen vragen onorthodoxe oplossingen — Rotterdamse aanpak huiselijk geweld”;

Constaterende dat:

- de gemeenteraad op 30 januari 2019 na dodelijke geweldsincidenten in korte tijd in onze stad waarvan drie jonge vrouwen het slachtoffer werden, unaniem een motie aannam om onafhankelijk onderzoek te laten doen naar de ketenaanpak Huiselijk geweld in Rotterdam;
- dit onafhankelijke onderzoek onder de hoede van de gemeenteraad en overeenkomstig de motie met medewerking van ketenpartners door het Verwey-Jonker Instituut is uitgevoerd en op 24 juni jl. is gepresenteerd en openbaar gemaakt;
- de bevindingen en aanbevelingen van de onderzoeker kunnen bogen op brede herkenning en alom zijn onderschreven;

- de raadsbegeleidingsgroep met instemming van de commissie ZOCS op maandag 21 september jl. in de Laurenskerk een samenkomst heeft georganiseerd voor bestuurders, leidinggevend en professionals in het stedelijk beschermnetwerk, met gewaardeerde medewerking en deelname van collegeleden;
- tijdens deze samenkomst (namens) de belangrijke netwerkpartners, inclusief de gemeente, een mondelinge verklaring is afgelegd en een manifest Huiselijk geweld is ondertekend, waarbij bescherming, samenwerking, ruimte voor en vertrouwen in professionals en het slechten van belemmerende regels voorop staan;
- de partijen in de keten, inclusief de gemeente, eensgezind zijn om de aanbevelingen uit het onderzoek naar de praktijk te vertalen en samen met de gemeente in beweging zijn gekomen om hieraan uitvoering te geven;

Overwegende dat:

- de constructieve opstelling van netwerkpartijen, het college en de ambtelijke organisatie om uitvoering te geven aan de aanbevelingen om zo de ketenaanpak Huiselijk geweld te versterken, veel waardering verdient en ook keihard nodig is om het risico van geweldsincidenten zoals met Hümeýra, Sarah en Bianca in de toekomst verder te beperken;
- op deze wijze een gewenst juist antwoord van rekenschap wordt gegeven aan de stad, aan (nabestaanden van) slachtoffers van huiselijk geweld en aan professionals;
- het nieuwe beleidsplan voor Zorg en Welzijn ook daarom specifiek de lijnen voor verbetering van de ketenaanpak van huiselijk geweld in de stad op basis van het Verwey-Jonker-onderzoek zou dienen te benoemen en, in het totaal van de aanpak van huiselijk geweld, op basis hiervan de inzet voor de komende jaren specifiek zou moeten beschrijven;
- dat hiermee ook een waardevolle basis wordt gelegd voor de gemeenteraad in een volgende raadsperiode om op het onderwerp huiselijk geweld zijn controlerende taak adequaat en voldoende

te kunnen vervullen op de gewenste voortgang, ter ondersteuning van het college;

Verzoekt de raad:

- gezien de gebleken grote impact van ernstige incidenten met huiselijk geweld op slachtoffers, kinderen, de omgeving, de samenleving en de publieke opinie, ook zelf actief verantwoordelijkheid te blijven nemen voor het daadwerkelijk doorvoeren van verbeteringen in de ketenaanpak;
- de begeleidingsgroep te verzoeken te borgen dat de leidende principes worden vastgesteld door het netwerk en geborgd worden in de gemeentelijke aanpak;
- de raadsbegeleidingsgroep te verzoeken namens de raad een externe, onafhankelijke partij op te dragen in het najaar van 2021 een evaluatieve quickscan te laten onderzoeken en te rapporteren of en zo ja, in hoeverre, de aanbevelingen in de praktijk zijn of worden gerealiseerd en de raad hierover te informeren;

En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. E.C. Eskes, T.C. Hoogwerf, P.J.P. Lansink-Bastemeijer, P.J.H.D. Verkoelen, T.J. Vonk, A. van Zevenbergen, R.T.J. van der Velden, E. Büyükcifci, I. van Wifferen, J. Smet, N. Balwantsingh en N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein.

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

Ik dank u zeer. Mijnheer Balwantsingh.

De heer **BALWANTSINGH** (pvda). Ja, dank u voorzitter. Er is al heel veel gezegd door mijn collega-raadsleden, maar ook namens mijn fractie nogmaals de complimenten en erkenning voor de begeleidingsgroep bestaande uit bevlogen raadsleden, zoals mevrouw Hoogwerf, mevrouw Eskes en mijnheer Smet. Deze collega's hebben de gehele procesgang naar een onafhankelijk onderzoek naar het functioneren van de ketenaanpak huiselijk geweld op voortreffelijke wijze begeleid. Voorzitter, er zijn conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek dat

gedaan is door het Verwey-Jonker Instituut naar voren gekomen en we zijn ook blij te horen dat die conclusies en aanbevelingen in elk geval door de betrokken wethouder serieus worden genomen en ook overgenomen worden. En ook wij hebben de motie van het CDA medeondertekend, om in elk geval erop te blijven toezien dat de aanbevelingen in de praktijk ook op een goede manier worden uitgewerkt. Voorzitter, tot hier. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Dank u wel voorzitter. Ook vanuit de SP 100 procent waardering voor dit prachtige werk dat geleverd is. Ook de complimenten aan deze gemeenteraad, waar ik trots op ben om daarin te mogen zitten, want als het er echt op aankomt, blijkt maar weer dat we onze politieke agenda's laten varen en we voor de stad gaan en voor de mensen en de urgentie van deze problematiek inzien en we gaan samenwerken. Dat is mooi en daar ben ik ook trots op. Wat mij betreft prima ervoor te zorgen dat we dit soort problemen zo min mogelijk nog zien in onze stad. Tot zover mijn bijdrage.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Mijnheer Büyükcifci.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Ja, dank voorzitter. Voorzitter, zo'n twee jaar geleden hebben we in Rotterdam te maken gehad met drie tragische incidenten van huiselijk geweld tegen jonge vrouwen, in vrij korte tijd ook, met een dodelijke afloop. Hümeýra, Bianca en Sarah. Het is in ieder geval goed om te zien dat naar aanleiding van die incidenten er wat serieuzer werk van gemaakt is en dat het college geweld tegen vrouwen beter wenst aan te pakken. En goed om te zien dat het college de aanbevelingen uit het rapport van het Verwey-Jonker Instituut overneemt. Maar we zijn er nog niet. Daarom is het ook van belang geweest dat zo'n begeleidingsgroep, waarvoor ook vanuit NIDA onze dank in ieder geval, onszelf als

raad heeft gemobiliseerd om nog meer aandacht te besteden aan deze heikele kwestie. Goed dat we nu ook nagenoeg raadsbreed middels een motie die ingezette weg eigenlijk voortzetten. Dus dank nogmaals voor de leden van die begeleidingsgroep en vanuit NIDA onze volle steun om geweld tegen vrouwen in onze stad uit te bannen. En helaas toch ook weer jammer dat een PVV dan niet meegaat met zo'n motie en dan hier een verhaal zit te houden alsof het alleen door moslims zou komen. Dat is gewoon pijnlijk om te zien. Ik weet dat hij niet kan reageren, omdat zijn tijd op is, maar het is zo'n heikele kwestie die dwars door alle lagen van onze samenleving gaat. Het maakt het zo pijnlijk dat mijnheer Meeuwissen dan wederom natuurlijk de islam daarbij betreft en daar de schuld zoekt. Ik zou mijnheer Meeuwissen willen meegeven: kijk naar jezelf, kijk naar je eigen partij. Volgens mij is er pas nog een prominent Tweede Kamerlid geweest, dat weliswaar dierenwelzijn hoog heeft staan, maar helaas het welzijn van vrouwen niet echt hoog had staan. Dank voorzitter.

De **VOORZITTER**. Goed. Dan heb ik nu bijna alle bijdragen binnen. Ik mis nog mevrouw Verkoelen. Die gaat als laatste op dit onderwerp nog een bijdrage leveren.

Mevrouw **VERKOELEN** (50plus). Ja, dank u wel voorzitter. Complimenten en dank aan de begeleidingscommissie in onze raad. Het is goed dat er door de ketenaanpak huiselijk geweld meer samengewerkt wordt om de vrouwen in Rotterdam beter te beschermen. Het is ook goed dat er veel aandacht is voor de kinderen en de vrouwen en ik ben dus ook erg blij dat we de monitoring geregeld hebben middels de motie die breed gedragen wordt. Dus wat dat betreft geweldig. Ook geweldig wat ik van alle andere partijen buiten de PVV hoor. Ik wil wel, voorzitter, dit moment aangrijpen om toch ook aan te geven dat voor 50PLUS huiselijk geweld niet alleen bij vrouwen en kinderen speelt, maar ook bij veel vijftigplussers die op de een of andere

wijze met misbruik of geweld te maken krijgen. Dat zien wij ook steeds meer toenemen. Gelukkig vallen er in Rotterdam onder onze ouderen nog geen doden, maar stil verdriet verteert net zo goed de levensvreugde. Dus ik hoop dat we in de toekomst ook aan ouderenmishandeling, naast het geweld tegen vrouwen en kinderen, meer aandacht gaan besteden, want ik denk dat dit een prachtig voorbeeld is geweest hoe we met elkaar ook voor andere doelgroepen kunnen gaan zorgen dat het goed wordt om achter de voordeur te kunnen leven. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Dan heb ik volgens mij nu alle bijdragen binnen. Wethouder Bokhove, wat heeft u hierop te zeggen?

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Voorzitter, ben ik goed hoorbaar?

De **VOORZITTER**. Zeker weten.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Dank u wel. Nou, als eerste wil ik onze commissie bedanken, want er is inderdaad een berg werk verzet. Dit is huiselijk geweld waar niets huiselijks aan is, dat ook geen huiselijk geweld zou mogen heten. Het is geweld achter de voordeur. Het is geweld thuis, op de plek waar je veilig zou moeten zijn. Het is een veelkoppig monster dat door alle lagen, rangen en standen van de samenleving gaat, door alle culturen, waarmee heel veel schaamte gepaard gaat. Als mensen al hulp zoeken dan moeten we dat zo goed mogelijk doen, maar zelfs de eerste stap, juist vanwege die schaamte om mensen over de streep te trekken, om andere mensen bewust te maken om te melden. We hebben hier zo ontzettend veel gedaan en er is kracht voor nodig om dit probleem te tackelen dat ik heel erg blij ben met de commissie die hier eigenlijk zo unaniem in is en ons ook helpt om hier samen die schouders onder te zetten. Dus als eerste wilde ik hier dankzeggen, met name ook aan de begeleidingsgroep die heeft geholpen dit rapport op te stellen. Maar ook aan

iedereen, al die input die ik ook vandaag weer hoor. Het is gewoon een oproep. We zijn er nog niet. We gaan nog volgende stappen maken, want ook de raad blijft betrokken in de scenario's die naar aanleiding van dit rapport worden uitgewerkt. Heel nadrukkelijk naar aanleiding van de speerpunten, de uitgangspunten die zijn geformuleerd in het rapport. Veiligheid voorop, niet loslaten, zorgen dat die, en dat is ook een heel mooi woord, het is niet meer de keten- of de netwerkpartner, maar het zijn beschermpartners, zo veel nadrukkelijker om de slachtoffers heen staan, niet loslaten. Het zijn de leidende principes waar we het vaker over gehad hebben inmiddels en die wij graag overnemen en waarvan we ook de volgende stap met de raad gaan zetten om die scenario's naar u toe te brengen.

Uw uitspraak van zoveel raadsleden die begrijpen dat hier alleen stappen vooruitgezet kunnen worden, de krachten te bundelen, die waardeer ik zeer. Gisteren was Orange Day. Een aantal raadsleden refereerde daar al aan, de internationale dag tegen geweld tegen vrouwen. Ik moest zelf denken: waarom was nou eigenlijk oranje de kleur? Ik heb dat nog eens even opgezocht, maar oranje is de kleur van de dagenraad, van de opkomende zon en ook praktisch iedere dag geef je de kans om een nieuwe start te maken. En bij dit probleem was het voor ons met elkaar heel belangrijk om hier een nieuwe start te maken. Al die verontwaardiging, en terecht, die verontwaardiging in onze maatschappij, om die krachten te bundelen in een goede stap vooruit, ik heb dat ook echt gezien als een nieuwe stap vooruit. Maar we gunnen het ook alle slachtoffers van huiselijk geweld, dat er een dag is dat zij wel zelf ook de stap kunnen zetten of dat iemand in hun omgeving ziet wat zij nodig hebben en samen de stap kunnen zetten naar het doorbreken van die cirkel van geweld. Oranje is echt een hele belangrijke kleur. Ik heb eigenlijk spijt dat ik niet ook vandaag oranje heb aangedaan.

Een aantal mensen, de VVD, D66, geeft aan: nou, kijk verder naar die volgende stap, die uitwerking van die scenario's. Ja, daar zitten radicale scenario's bij, die komen in december naar u toe. Daar wordt hard aan gewerkt, samen met de beschermpartners. En dan hopen wij ook weer op uw steun in de hoop dat wij ook weer raadsbreed met het college samen tot het meest optimale scenario komen.

Even kijken hoor. Mevrouw Hoogwerf sneed eigenlijk nog wel een extra laag aan. Het aantal meldingen stijgt al jaren, ook omdat er nieuwe systematieken zijn en het is goed, ja niet goed dat er zoveel mensen geconfronteerd worden met huiselijk geweld, maar wel goed dat er meer mensen in beeld zijn, dus dat er meer meldingen zijn. Dus ik wil ook echt altijd iedereen aanmoedigen: als je twijfels hebt, als je je zorgen maakt, als je hulp nodig hebt, meld het vooral, want dat is toch de eerste stap op weg naar verandering. We hebben ook gezien met corona, daar heb ik u ook regelmatig over geïnformeerd, dat het aantal meldingen aanvankelijk constant was, maar dat we er echt alert op waren dat het voor sommige mensen misschien ook wel moeilijker was om te melden, omdat zij meer thuis waren, mogelijk ook in de buurt van een dader of van een pleger. Dat heeft echt steeds onze aandacht en dat zal ook blijven gebeuren. We hebben ook heel veel aandacht voor de preventie, juist omdat het ook zo'n onzichtbaar probleem is. Momenteel is er een tentoonstelling bij het Centraal Station waarbij voorbijgangers eigenlijk op een hele prominente plaats ook de campagnes zien als 'Sluit je ogen niet voor huiselijk geweld' om toch steeds te proberen mensen te activeren om hun ogen daarvoor open te houden, zodat we ook die meldingen kunnen gebruiken. En ja, helaas in coronatijd blijkt dat het geweld zwaarder is. Dit is namelijk ook geen moment dat we een punt zetten. We zetten een punt achter een raadsvoorstel. Dat is dus waar we weer een nieuwe start mee hebben, omdat dit de uitgangspunten worden. De motie die mevrouw Eskes gemaakt heeft en die zo

breed ondersteund is, zegt ook: nou, na die scenario's die we bespreken, hebben we dan voldoende de goede richting te pakken? Laten we dat nog een keertje checken, ook als raad. Nou, de quick-scan, het is een motie van de raad aan de raad, maar goed, voor zover ik er iets te zeggen heb, omarm ik hem. Wij hebben als college beloofd dat we op het moment van implementatie met die nieuwe inkoop we ook echt zorgen dat we daar een soort monitor voor hebben of een evaluatie. Dus die toezegging had u al staan en die wil ik hier nog wel een keertje herhalen.

We laten niet los, zegt het CDA. En dat is ontzettend belangrijk, maar laten we daar inderdaad in samenwerken. De SP onderstreept dat ook als geen ander. Dit kan alleen als je samen die krachten bundelt. En mevrouw Verkoelen geeft dan nog een keertje aan: huiselijk geweld is niet alleen kindermishandeling, niet alleen vrouwenmishandeling. Mevrouw Mohamed-Hoesein heeft gezegd: er is ook geweld tegen mannen. Ja. Daar heeft uw burgerraadslid al meerdere keren aandacht voor gevraagd en daar zijn zelfs nog aparte campagnes voor, ook over ouderenmishandeling. Alle vormen van mishandeling hebben wij in het vizier. En om af te sluiten, ik ben in die zin heel erg dankbaar dat de raad met ons zo goed de steun aanbiedt om dat ook echt niet alleen op het vizier te hebben, op het netvlies, maar ook in de spotlights te zetten, want dat is de enige manier, door het bespreekbaar te maken, aandacht hiervoor te vragen en met elkaar om de slachtoffers heen te staan om dit veelkoppige monster te tackelen. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Wilt u mij, raad, toestaan vanuit mijn voorzittersstoel hier ook nog iets over te zeggen? Het sprak de wethouder en het college in het bijzonder aan maar de driehoek heeft hier ook een verantwoordelijkheid. Tenslotte gaat het ook om geweld en daar komt de politie aan te pas, daar komt het Openbaar Ministerie aan te pas en ik heb daar als voorzitter ook een rol in. Wij willen heel

graag ook met alle nieuwe inzichten die verworven zijn met het rapport, met de inzet van de raad, ook naast de wethouder gaan staan en de zaak ook op de agenda van de driehoek houden, zeer actief. Het consigne is heel helder: veiligheid voorop. Daar gaan we ons voor blijven inzetten. Ik heb ook heel goed verstaan wat er bij de presentatie van het rapport is gezegd. Procedures zijn belangrijk voor de vinkjes, maar het gaat er wel om dat je handelt naar bevind van zaken om vooral de veiligheid van betrokkenen zo goed mogelijk te kunnen waarborgen. Ook goed begrepen, daar goed nota van genomen. Ik denk dat het goed is dat er ook vanuit de driehoek regelmatig wat terugkoppelingen richting de raad plaatsvinden over de inspanningen aan die kant van het spectrum. Ik wil ook met name niet alleen de raad in de brede zin bedanken, maar ook vanuit mijn positie mevrouw Hoogwerf, mevrouw Eskes en mijnheer Smet in het bijzonder voor hun zeer activistische, ik zeg dat bewust, hun zeer activistische rol in dit onderwerp, eensgezind. Het feit dat de raad zich hier ook bijna geheel als orgaan achter die benadering schaaft, zegt denk ik iets over de gevoelde urgentie in de stadspolitiek maar ook in de stad zelf. Dat wat mij betreft over de benadering vanuit de driehoek bij dit onderwerp.

De motie zal deel uitmaken van de beraadslagingen. Ik ben weer terug in mijn rol als voorzitter, excuses. De motie zal deel uitmaken van de beraadslagingen en zal ter stemming worden aangeboden.

13. Het (herziene) voorstel met betrekking tot de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek aan de Hoogstraat 110

De **VOORZITTER**. Met jullie goedvinden ga ik naar agendapunt 13, het (herziene) voorstel met betrekking tot de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek aan de Hoogstraat. Een aantal sprekers, te beginnen met mevrouw Kockelkoren, mijnheer Verheij of mijnheer Lansink-Bastemeijer. Dan mevrouw Zeegers, mijnheer Meeuwissen, mijnheer Yigit,

mijnheer Koster en mevrouw Eskes. En als portefeuillehouder luistert wethouder Kasmi mee. Mevrouw Kockelkoren als eerste.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, de Rotterdamse Bibliotheek is alweer bijna veertig jaar een van de drukstbezochte culturele instellingen van de stad met rond de 1,4 miljoen bezoekers per jaar. Een open huis waar iedereen kan in- en uitlopen. Maar nu is het pand aan het eind van zijn technische levensduur. De installaties moeten worden vervangen en het pand voldoet niet meer aan de huidige duurzaamheidsambities. Het college stelt daarom voor om de opgave voor de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek inclusief de buitenruimte, een publieke fietsenstalling en de mogelijkheid voor de combinatie met een stadsmuseale functie uit te werken in een ontwerp. GroenLinks is blij met dit voorstel en steunt dit dan ook. We zijn blij dat het college de aandachtspunten die zijn besproken in de commissie serieus neemt, de zorg voor de cultuurhistorische waarde van het gebouw, aandacht voor participatie van bewoners, de stevige duurzaamheidsambities en het streven naar een toename aan studieplekken voor al die Rotterdammers die daar veelvuldig gebruik van maken en daar veelal ook op zijn aangewezen.

Voorzitter, we zijn daarom blij met dit voorstel en zien uit naar het ontwerp voor dit vernieuwde open huis voor de stad dat in het eerste kwartaal van het komend jaar naar ons toekomt voor besluitvorming. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Verheij of mijnheer Lansink-Bastemeijer? Wie van u doet dit onderwerp? Mijnheer Verheij?

De heer **VERHEIJ** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ja, we hebben besloten dat dit primair een bouwonderwerp is, omdat we gaan sleutelen aan een gebouw. Een belangrijk gebouw voor Rotterdam. De

bibliotheek is een zeer belangrijke voorziening, zeker met de uitdagingen die wij hebben op het gebied van taalvaardigheid in de stad en het lezen in algemene zin. Bovendien is het een pleisterplaats waar heel veel mensen voor studie, ontmoeting en andere zaken komen. Dus daarmee is het een belangrijke plek voor de stad.

Het gebouw moet vernieuwd worden. Dat is hoognodig. Wat ons betreft gaat dat dan ook gebeuren. Het is goed dat we nu de middelen vrij maken om dat voor te kunnen bereiden en we kijken uit naar het definitieve besluit met een ontwerp van wat we dan precies gaan doen en wat dat precies gaat kosten. Van belang is wel dat we bij dit gebouw natuurlijk ook weer zien dat er veel kosten in de stenen gaan zitten en dat als we niet uitkijken dat ten koste gaat van datgene wat er in dat gebouw moet gebeuren, namelijk het runnen van de bibliotheek en er komt zo meteen een motie op tafel die wij in die zin zullen steunen, om daar in het vervolg slimmer naar te kijken. Wij doen de oproep aan het college, misschien kunnen de wethouders die daarbij betrokken zijn daarop reageren, om een structurele oplossing te bedenken voor hoe ga je om met kapitaalslasten voor de gebouwen aan de ene kant en de begroting van de functie die om die gebouwen zit aan de andere kant en hoe voorkom je dat het gebouw gaat afsnoepen van het budget dat je nodig hebt om de voorziening te runnen? Oftewel: stenen versus boeken. Dat moet wel in verhouding zijn, maar dat geldt ook voor andere gebouwen. We horen graag hoe het college gaat werken aan een structurele oplossing voor dit vraagstuk waar we bij elke verbouwing van een dergelijk gebouw tegenaan lopen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer.
Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Dank u wel voorzitter. Ja, ook voor D66 is het een belangrijk onderwerp. Onze Centrale Bibliotheek op de Binnenrotte is een

belangrijke plek in Rotterdam. Het pand uit 1983 is dringend aan renovatie toe. Destijds ontworpen door Van den Broek en Bakema met die buizen die lijken op Centre Pompidou is het gewoon een heel erg belangrijk in het oog springend gebouw geweest al die tijd. En een gebouw waar velen van ons veel tijd hebben doorgebracht om boeken te lenen, gewoon te lezen, maar ook om te studeren. We zien dat dat een hele belangrijke plek daarvoor is. Een plek om mensen te ontmoeten, we kennen allemaal het schaakspel of om lezingen en dergelijke bij te wonen. Dus D66 is er dan ook voorstander van dat de bieb ook aan de eisen van deze tijd kan voldoen. Een bibliotheek waar veel meer activiteiten kunnen plaatsvinden, waar nog meer ruimte is voor studieplekken, maar ook gewoon duurzamer. Goed dat het college daar dus mee aan de slag gaat. En niet alleen met de bibliotheek, maar ook met de omgeving, midden in het Centrum van de stad. Een goede fietsenstalling, een uplift van de buitenruimte, wij vinden dat allemaal heel belangrijk. Nou goed, het college stelt voor om voorbereidingen te treffen om deze ontwikkeling mogelijk te maken door een voorbereidingskrediet te vragen aan de raad hiervoor. Nou, daar stemmen wij mee in en we zien ook uit naar het ontwerp dat dan volgend jaar onze kant opkomt. Wel dienen we een motie in om het college te vragen dan ook de financiering inzichtelijk te maken tegen de tijd dat we over het hele plaatje gaan praten. Bij de Voorjaarsnota zien we daar dan ook graag een voorstel voor, zodat we dan ook weten waar we financieel aan toe zijn. Dat laatste sluit natuurlijk ook aan bij wat mijnheer Verheij eigenlijk al zei. Sowieso, hoe gaan we om met de vervanging en renovatie van bestaande maatschappelijke voorzieningen, gebouwen die we nu hebben om toch te voorkomen dat we investeren in stenen en geen ruimte meer hebben voor de activiteiten die daarin moeten plaatsvinden, omdat het geld dan op is. Dus ook steun van onze kant voor die motie. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Zeegers heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Verbouwing met een goede onderbouwing

‘De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 21 november ter bespreking van het (herziene) voorstel met betrekking tot de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek aan de Hoogstraat 110;

Constaterende dat:

- de Centrale Bibliotheek aan de Hoogstraat 110 al dateert van 1983 en het gebouw inmiddels in meerdere opzichten niet (meer) geschikt is om de ambitie van Bibliotheek Rotterdam te faciliteren;
- het college voornemens is om de bibliotheek een drastische verbouwing te laten ondergaan waarbij de kosten naar verwachting zullen oplopen in de tientallen miljoenen;
- de gemeente aan de slag gaat met een voorlopig ontwerp voor de renovatie van de bibliotheek;

Overwegende dat:

- maatschappelijke vraagstukken zoals ontlezing en laaggeletterdheid onze stad voor serieuze uitdagingen stellen en een gerenoveerde bibliotheek kan bijdragen aan onze ambities bij verschillende maatschappelijke vraagstukken;
- D66 dan ook een groot voorstander is van de renovatie van de centrale bibliotheek, maar het daarbij wel van belang is dat de gemeenteraad voldoende inzicht heeft in de financiering van projecten zoals deze;
- naast de kosten, ook de baten en risico's van zulke projecten duidelijk in kaart gebracht moeten worden alvorens de gemeenteraad ermee in kan stemmen;

Verzoekt het college:

- bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2021 ook met een financieringsvoorstel te komen voor de volledige renovatie van de Centrale Bibliotheek;
- daarbij ook een paragraaf op te nemen over de baten en risico's van de renovatie van de bibliotheek;

En gaat over tot de orde van de dag.’

w.g. C.M. Zeegers en E. Yigit

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

Dank u wel. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, nog geen twee jaar na de tonnen kostende verbouwing van het interieur van deze Centrale Bibliotheek bij Blaak stellen burgemeester en wethouders opnieuw een dure verbouwing voor. Maar liefst 90 miljoen uittrekken om nu ook de buitenkant aan te pakken. Opmerkelijk dat van de recente verbouwing nergens bedragen waren te vinden, maar goed, die zijn dus vanochtend wel boven water gekomen. Rotterdam is erg goed in het smijten met geld van de burger en de details daarvan in de achterkamertjes te houden. Dat gebouwen en isolatie niet eeuwig meegaan is logisch, maar waarom werd dit niet met die vorige verbouwing meegenomen? Knettergek om weer bakken met belastinggeld uit te geven voor deze nieuwe verbouwing, terwijl er mede door corona al een groot bedrag op de stadsbegroting tekort is. Geld kan beter naar dringender zaken gaan. De PVV stemt volmondig tegen deze megalomane geldverspilling en ik heb als vraag aan het college: in hoeverre zijn de bedragen twee jaar geleden voor die interieurverbouwing voor niks uitgegeven en moeten die als nieuwe kosten worden gemaakt? Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Yigit.

De heer **YIGIT** (denk). Voorzitter, nou, eindelijk een bijdrage van de PVV waar de islam niet bij wordt gehaald. Dus dat was verrassend. Maar ik wil mij even concentreren op mijn eigen betoog. Voorzitter, toen ik werd geboren in 1991 bestond de Centrale Bibliotheek al negen jaar. We zijn nu bijna veertig jaar verder en miljoenen bezoekers zijn inmiddels langs geweest in de bibliotheek en het is daarom tijd dat wij ook onze bieb gaan vernieuwen.

Wij zijn blij dat ook de openingsuren zullen worden verruimd in de nieuwe bibliotheek. Wij willen ook een bieb hebben die niet straks op zaterdag en zondag om 17.00 uur gaat sluiten. Dus wij zijn daar blij mee. Maar we hebben ook wat zorgen voorzitter, want deze vernieuwing betekent ook een sluiting van vijf jaar. Dat betekent dat vele studenten bijvoorbeeld geen gebruik kunnen maken van de huidige 1100 werken studieplekken. Het tekort aan studieplekken is inmiddels een megaprobleem geworden in onze stad. Drie weken geleden ontstonden er zelfs vechtpartijen voor de bieb in de race voor een studieplek. Ik heb daarom een aantal vragen aan de wethouder. In het haalbaarheidsonderzoek staat dat bij de tijdelijke huisvesting 50 procent van de studieplekken voorzien gaat worden. Kan de wethouder dit bevestigen? Erkent de wethouder dat zelfs de huidige 1100 studieplekken zorgen voor een tekort aan studieplekken in de stad? En tot slot: welke inspanningen gaat de wethouder leveren om ervoor te zorgen dat wij zo veel mogelijk studieplekken hebben voor onze Rotterdammers, voor onze jongeren, voor onze studenten en staat de wethouder open voor het idee om gedurende de sluiting meerdere studieplekken in te richten gespreid over onze stad? Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Yigit dank u wel. Mijnheer Van Putten? Mijnheer Van Putten?

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Dank u wel voorzitter. Ja, Leefbaar Rotterdam vindt het een goede zaak dat de bibliotheek verbouwd zal gaan worden. Het is jammer dat de bibliotheek dichtgaat, maar we krijgen er een mooiere en modernere bibliotheek voor terug met airconditioning. Dit zal een soort huiskamer voor de stad gaan zijn en daarmee lopen we ook in de pas met de andere grote bibliotheken in de andere steden zoals Amsterdam, Utrecht en Den Haag. Een mooie bibliotheek is een must have voor de stad. En ook het aantal studieplekken wordt uitgebreid van rond de

1100 nu naar ruim 1500. Dit is goed voor mensen die thuis weinig ruimte hebben om te kunnen studeren of te kunnen lezen. Lezen is erg goed voor je algemene ontwikkeling. Je begrijpt de maatschappij beter en het vergroot je woordenschat. Wij steunen daarom dit voorstel om het gebouw te gaan aanpassen, te gaan moderniseren. De buitenruimte wordt daarnaast ook nog verfraaid richting de kubuswoningen, maar dit wordt uit een apart potje betaald. Dat is het voorzitter. Tot zover. Bedankt.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Yigit heeft de volgende moties ingediend.

Motie 6. Centrale Bibliotheek verspreid over de stad

‘De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van agendapunt 13, het (herziene) voorstel met betrekking tot de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek aan de Hoogstraat 110;
 Constatende dat:
 - om de functie van de bibliotheek te behouden het gewenst is om in tijdelijke huisvesting te voorzien;
 - de selectie van het gebouw nog niet heeft plaatsgevonden en dus nog onbekend is waar de tijdelijke huisvesting ten tijde van de bouw (ca. 2023) zal komen;
 - het benodigde oppervlak voor de tijdelijke huisvesting in overleg met de SBR is bepaald;
 - de tijdelijke huisvesting ongeveer 50 procent vloeroppervlakte zal hebben van de huidige Centrale Bibliotheek;
 Van mening dat:
 - voor de meest laagdrempelige en meest bezochte culturele instelling van de stad, de locatie van de tijdelijke huisvesting van groot belang is;
 - de locatie van de tijdelijke huisvesting ook net zo laagdrempelig moet zijn als de huidige locatie van de Centrale Bibliotheek;
 - het benutten van meer locaties de potentie van de voorzieningen van de Centrale Bibliotheek zal vergroten;

Verzoekt het college:

- te onderzoeken of het mogelijk is om de tijdelijke huisvesting van de Centrale Bibliotheek te verspreiden over meer locaties in de stad;
 - hierover te rapporteren aan de raad;
- En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. E. Yigit

Motie 7. Op zoek naar een studieplek! Wie helpt er mee?

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van agendapunt 13, het (herziene) voorstel met betrekking tot de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek aan de Hoogstraat 110;
Constaterende dat:

- de Centrale Bibliotheek voor een periode van vijf jaar gesloten zal zijn tijdens de vernieuwing;
- de Centrale Bibliotheek normaliter 1100 werk- en studieplekken heeft;
- om de functie van de bibliotheek te behouden tijdens de vernieuwing het gewenst is om in tijdelijke huisvesting te voorzien;
- het uitgangspunt voor de studie- en werkplekken in de tijdelijke huisvesting ongeveer de helft zal zijn in vergelijking met de huidige locatie van de Centrale Bibliotheek;
- Hogeschool Rotterdam ook in de weekenden studieplekken hebben aangeboden op de locaties Kralingse Zoom en Rochussenstraat;

Van mening dat:

- er een enorme schaarste is aan studieplekken in de stad;
- de Centrale Bibliotheek een belangrijke plek is om te kunnen studeren;
- veel Rotterdammers de werk- en studieplekken van de Centrale Bibliotheek hard nodig hebben vanwege hun thuissituatie;
- voorkomen moet worden dat Rotterdammers achter gaan lopen met hun studie;
- er alles aan gedaan moet worden om het verlies van ongeveer de helft van aantal

werk- en studieplekken, die worden aangeboden door de Centrale Bibliotheek, zo veel mogelijk te beperken;

Verzoekt het college:

- in gesprek te treden met Rotterdamse onderwijsinstellingen om een soortgelijke pilot te starten, net als Hogeschool Rotterdam, om te kijken in hoeverre het mogelijk is om het verlies van het totale aantal werk- en studieplekken tijdens de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek, (in de weekenden) aan te bieden op Rotterdamse scholen;
 - hierover te rapporteren aan de raad;
- En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. E. Yigit

Motie 8. De Centrale 'Energiebibliotheek'

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van agendapunt 13, het (herziene) voorstel met betrekking tot de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek aan de Hoogstraat 110;
Constaterende dat:

- bij de voorgestelde vernieuwing van de Centrale Bibliotheek meer ruimte zal komen om de programmering van de bibliotheek te verbeteren;
 - er ruimte vrijgemaakt zal worden voor synergetische partners om de programmering van de bibliotheek in de breedte en diepte te versterken;
 - de Bibliotheek Utrecht een zogenaamde 'Energiebieb' heeft om inwoners van Utrecht te helpen bij het informeren over de mogelijkheden om bijvoorbeeld hun woningen te verduurzamen;
 - de 'Energiebieb' bestaat uit energieambassadeurs (inwoners van Utrecht die al langer bezig zijn met het verduurzamen van hun woning en de mogelijkheden kennen);
 - de 'Energiebieb' helpt bij het doorverwijzen van inwoners van Utrecht naar de juiste mensen, bestaande netwerken of actuele workshops;
- Van mening dat:
- Rotterdammers, die aan de slag willen gaan met duurzame energie, isolatie of

energie besparen, niet altijd even goed weten waar te beginnen;
- energieambassadeurs Rotterdammers wegwijs kunnen maken op het gebied van verduurzaming;
- bij de verruiming van de programmering van de Bibliotheek Rotterdam ruimte vrijgemaakt kan worden aan synergetische partners, zoals energieambassadeurs om Rotterdammers te helpen bij onderwerpen over verduurzaming;
Verzoekt het college:
- in gesprek te treden met de Centrale Bibliotheek om naar voorbeeld van Bibliotheek Utrecht een Energiebieb op te richten, waar ruimte vrijgemaakt zal worden om na de vernieuwing, energieambassadeurs aan te stellen die Rotterdammers wegwijs zullen maken over verduurzaming;
- hierover te rapporteren aan de raad;
En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. E. Yigit

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

Dank u zeer. Mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, de bibliotheek heeft natuurlijk een belangrijke maatschappelijke functie waarvan de waarde al door verschillende collega's is benadrukt. En daar sluit ik me ook bij aan. Natuurlijk sluiten wij ons ook aan bij het feit dat er iets moet gebeuren met de bibliotheek, want het onderhoud en de staat van de huidige bibliotheek zorgt ervoor dat het niet goed bruikbaar is voor de huidige situatie en voor de behoefte aan samenwerking met allerlei partners in de stad, aan studieplekken, aan ontmoeting en we zullen moeten bijdragen aan een betere voorziening die aansluit bij de huidige situatie, bij de huidige ontwikkelingen binnen de bibliotheek. Wat ons betreft is het een goede zaak dat we daarmee aan de slag gaan. Wij zijn wel wat kritisch over de kosten en dat komt met name doordat we als gemeente al jarenlang niet goed omgaan met vastgoed,

maatschappelijk vastgoed. We sparen niet vooruit. We zorgen ervoor dat we ineens een enorm opplus-bedrag krijgen op het cultuurbudget en dat vinden wij een slechte zaak. Gelijktijdig met de Partij voor de Dieren, mijnheer Rozema, burgerraadslid, hadden wij hetzelfde idee om daar structureel verbetering in die financiële middelen te krijgen, zodat we ook beter zicht krijgen op waar het cultuurbudget nu uiteindelijk over gaat, want nu worden we eigenlijk elke keer voor verrassingen gesteld en dat is niet wat zou moeten. Dus we moeten vooruit sparen voor toekomstige ontwikkelingen, renovatie, nieuwbouw en we moeten zorgen dat er structureel een marktconforme prijs gerekend wordt. Wij steunen dus van harte het initiatief van mijnheer Rozema met een motie die zo meteen door mijnheer Van der Velden wordt ingediend. We vinden het belangrijk dat dat element op dit moment in ieder geval geborgd wordt. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Een interruptie van mijnheer Meeuwissen op mijnheer Van Putten dacht ik?

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, mijnheer Van Putten zei dat het heel belangrijk is, die megalomane renovatie, omdat er airconditioning moet komen. Nou, ik heb heel veel in die bibliotheek gezeten en bij mijn weten is er behoorlijk goede airconditioning. Sterker nog: die mooie Centre Pompidou-buizen zijn volgens mij voor die airconditioning. Dus bij dezen weet mijnheer Van Putten dat er wel degelijk goede airconditioning in zit. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van Putten, wilt u daar nog iets over zeggen?

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Ja, sorry.

De **VOORZITTER**. Ja, gaat uw gang.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Hier ben ik. Nou, ik heb een rondleiding gehad van de directeur van de bibliotheek en die zei dat op dit moment de hele klimaatinstallatie is

uitgezet, en dat daarom de deuren wagenwijd openstonden om wat frisse lucht het gebouw in te krijgen. Er is helemaal geen sprake van een goede klimaatinstallatie, omdat het pand uit de jaren tachtig is en daardoor is het gewoon zwaar verouderd. Het kost ook al helemaal veel geld om het pand up-to-date te houden, omdat de installaties uitvallen. Ja, het gaat niet alleen om die installaties, het gaat ook om het feit dat lezen goed is tegen laaggeletterdheid. En al met al is het een goede zaak als het gebouw moderner is en dat daardoor meer mensen gebruik kunnen maken van de mogelijkheid om goed te kunnen lezen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja voorzitter, als ik daar nog kort op mag reageren? Zo kennen we Leefbaar weer. We hebben mijnheer Eerdmans gehoord over de zeven megalomane grote stadsprojecten. Laat voor iedereen duidelijk zijn: Leefbaar wil ook gewoon met geld smijten van de Rotterdammer en de PVV vindt dat knettergek. Tot zover.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Ja, sorry, maar dat is echt een belachelijke opmerking. Het gaat om het investeren in mensen. Dat doe je door ze iets aan te bieden waardoor ze zich kunnen verbeteren en dat is helemaal geen wegsmiten van geld, dat is juist mensen vooruithelpen. Als de PVV het daar niet mee eens is dan is de PVV niet goed bezig.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). 90 miljoen. Dat is niet zomaar iets. Dat is net zo megalomaan als de plannen van Boijmans en die zeven stadsprojecten. Laat voor iedereen duidelijk zijn: Leefbaar smijt gewoon met geld van de Rotterdammers. Ze zijn bijna erger dan de VVD en D66 bij elkaar.

De heer **VAN PUTTEN** (lr). Ja, ik laat die opmerking voor mijnheer Meeuwissen en het niveau daarvan is echt zeer laag. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dan sluit ik deze interruptieronde af. Dan ga ik naar mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Dank u wel voorzitter. Het is goed en nodig dat de bibliotheek gerenoveerd wordt. Het is natuurlijk wel ontzettend jammer en verkeerd dat door de lage huur er geen reservering is gemaakt voor het groot onderhoud waar we vandaag over gaan beslissen. Huren van 40 euro per vierkante meter is leuk voor de bibliotheek en de begroting van de gemeente Rotterdam, minder subsidie naar de bibliotheek, maar boekhoudkundig natuurlijk een drama, want nu moeten we weer geld bij elkaar gaan schrapen om die 90 miljoen bij elkaar te krijgen. De renovatie kent bovendien nog enkele open eindjes, zoals bijvoorbeeld plannen maken met of zonder een museum Rotterdam. Er is vierduizend vierkante meter nodig voor een fatsoenlijk museum. Nu een besluit nemen over een nieuwe plek in de bibliotheek geeft het museum ook een eerlijke kans. In het plan moet een stevig deel van de exploitatie uit verhuur aan derden komen en de vraag is of dit realistisch is en of we niet weer, zoals zo vaak al in deze raad, die ik al twee jaar meemaak op al onze grote plannen, of als puntje bij paaltje komt, tot de ontdekking moeten komen dat het toch weer duurder gaat worden. De Centrale Bibliotheek als het visitekaartje van Rotterdam, als de huiskamer van zo'n kleine twee miljoen jaarlijkse bezoekers, van de vele studenten die daar rustig kunnen studeren, het zijn gegevens om rekening mee te houden, maar tegen welke prijs? Voor 50PLUS geldt dat we in deze onzekere tijden wel beter zuinig kunnen zijn om toekomstige generaties niet met onze problemen op te zadelen en als we gaan verbouwen, als we het gaan verbeteren, dan in ieder geval wel nu mee gaan nemen dat we voor de toekomst niet weer opnieuw dit drama krijgen dat we nu het geld bij elkaar moeten zoeken. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Büyükcifci.

De heer **BÜYÜKÇİFCİ** (nida). Voorzitter, een grote, moderne, duurzame, iconische Centrale Bibliotheek is in het belang van onze stad. Om de bibliotheek ook in het belang te laten zijn van alle Rotterdammers dienen we erop toe te zien dat de bibliotheek een inclusieve ontmoetingsplek blijft. Een plek die toegankelijk en uitnodigend is voor iedereen. Vandaar onze motie om de betaalbaarheid van het lidmaatschap te garanderen.

Voorzitter, goed om te zien dat in de plannen aandacht is voor voldoende studeerplekken waar scholieren en studenten hun talenten kunnen uitplooien in een waar open huis. Een open huis betekent wat NIDA betreft ook een ruimte voor stilte, rust en bezinning. Te midden van werk-, studeer- en prestatiedruk gunnen we onze Rotterdammers ook een plek om zich even te kunnen terugtrekken voor meditatie of gebed. Zo'n 70 procent van de studenten geeft aan vaak tot zeer vaak de druk om te presteren te ervaren. Er ligt een belangrijke maatschappelijke opgave voor ons. Vandaar onze motie om in de plannen voor vernieuwing van de Centrale Bibliotheek plek te maken voor een bezinningsruimte waar bezoekers terecht kunnen voor meditatie en gebed.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Büyükcıfci heeft de volgende moties ingediend.

Motie 2. Lidmaatschapstarieven niet verhogen bij vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 Overwegende dat:

- Rotterdam met een structureel probleem van laaggeletterdheid kampt, dat gevolgen heeft op persoonlijk en maatschappelijk vlak;
- bibliotheken een belangrijke rol vervullen in het tegengaan van analfabetisme en laaggeletterdheid;
- het stimuleren van leesmotivatie en -vaardigheid moet beginnen bij nul jaar en het hele leven moet doorgaan;

- een bibliotheek een fundamentele verankering moet krijgen als basisvoorziening voor alle inwoners van Rotterdam;
 - investeren in bibliotheken betekent investeren in de ontwikkeling en verbeelding van kinderen en volwassenen, in de economie en de democratie;
- Verzoekt het college:
- een afspraak te maken met de Centrale Bibliotheek om de lidmaatschapstarieven niet te verhogen zodat de bibliotheek bereikbaar en beschikbaar blijft voor elke Rotterdammer;
- En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. E. Büyükcıfci

Motie 3. Bezinningsruimte in de bieb: een oase van rust te midden van de (stads)druk

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020; Constatende dat:

- Rotterdam een superdiverse multireligieuze stad is;
 - bijvoorbeeld meer dan 1 op de 6 Rotterdammers een islamitische achtergrond heeft en dit aantal stijgt, en voor velen van deze Rotterdammers het tijdig vijf keer bidden per dag een onlosmakelijk onderdeel vormt van hun islamitische identiteit;
 - diverse andere Rotterdammers zich om allerlei redenen even zouden willen terugtrekken om te mediteren of te bidden;
 - meditatie of gebed aantoonbaar effect heeft op lichaam, geest en hersenen;
 - 70 procent van de studenten aangeeft vaak tot zeer vaak de druk om te presteren ervaren;
 - er in het centrum van Rotterdam niet of nauwelijks toegankelijke ruimtes zijn voor meditatie en gebed die open en toegankelijk zijn voor iedereen;
- Overwegende dat:
- een iconisch gebouw in het hart van de stad met een maatschappelijke waarde ruimte zal moeten bieden voor een diversiteit aan bezoekers;
 - diverse instellingen en organisaties in en

buiten Rotterdam reeds beschikken over een stilte-ruimte/bezinningsruimte voor meditatie of gebed;
- nodige rust en bezinning kan bewerkstelligen te midden van de groeiende studeer-, werk- en prestatiedruk;
Verzoekt het college:
- in de plannen voor vernieuwing van de Centrale Bibliotheek plek te maken voor een bezinningsruimte waar bezoekers terecht kunnen voor meditatie en gebed;
- een aantrekkelijke, uitnodigende en toegankelijke ruimte voor meditatie en gebed;
En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. E. Büyükcıfci

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

Ik dank u zeer. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ja, op dit agendapunt komen wij met twee moties. De eerste motie, daar had mevrouw Eskes het al over. Die heet: 'Sparen bij doorexplotatie'. Daar ga ik het nu even niet over hebben, maar wel over onze andere motie en dat betreft de motie 'Stadsmuseale functie in programma van eisen bij de Centrale Bibliotheek', want na vaststelling van het voorlopig ontwerp van de gerenoveerde bibliotheek zal worden gezien of een stadsmuseale functie aan het gebouw kan worden toegevoegd, aldus bijvoorbeeld wethouder Kasmi. Nou, wij willen daar graag op anticiperen en daarom zeggen wij: een verkenning van de mogelijkheden voor een stadsmuseale functie in een gerenoveerde bibliotheek na oplevering van het voorlopig ontwerp een geval is van het paard achter de wagen spannen, want er is in het ontwerp voorgesorteerd op de mogelijkheid die het gebouw kan bieden, dus wij zeggen: anticipeer nou gewoon, regel dat en vandaar ons verzoek aan het college om een stadsmuseale functie toe te voegen aan het programma van eisen voor de renovatie van de Centrale Bibliotheek. Ik dank u.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van der Velden heeft de volgende moties ingediend.

Motie 4. Sparen bij doorexplotatie

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van het voornemen tot vernieuwing Centrale Bibliotheek Rotterdam (Hoogstraat 110);
Constaterende dat:
- in het doorexplotieren van de Centrale Bibliotheek na de afschrijvingstermijn in 2013 is gekeken voor een lage huur, als gevolg van de kostprijs dekkende huursystematiek;
- de subsidie aan de exploitant van de Centrale Bibliotheek tijdens doorexplotatie is afgestemd op deze lage huur;
- er tijdens doorexplotatie niet gespaard is voor renovatie of nieuwbouw van de/een Centrale Bibliotheek, bijvoorbeeld middels voorziening of bestemmingsreserve;
Overwegende dat:
- met het sparen bij doorexplotatie van gemeentelijk vastgoed met belangrijke maatschappelijke functies als een Centrale Bibliotheek de lasten beter door de jaren worden gespreid;
- er tevens een eerlijker beeld geschetst wordt in de gemeentebegroting van de jaarlijkse lasten voor dergelijke maatschappelijke functies;
Verzoekt het college:
- binnen de periodieke voortgang met betrekking tot de bestuursopdracht Vastgoed een voorstel te doen aan de raad dat tot doel heeft te borgen dat er in de gemeentelijke begroting voldoende budget voor kapitaallasten beschikbaar is om gemeentelijke bezittingen (waaronder maatschappelijk vastgoed, zoals de Centrale Bibliotheek) bij einde levensduur te vervangen, renoveren of restaureren;
En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. R.T.J. van der Velden, E.C. Eskes, P.J.H.D. Verkoelen, E. Büyükcıfci, J.W. van Putten, C.M. Zeegers, T.J. Vonk en D.P.A. Tak

Motie 5. Stadsmuseale functie in programma van eisen Centrale Bibliotheek

‘De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van het voornemen tot vernieuwing Centrale Bibliotheek (Hoogstraat 110)’

Constaterende dat:

- de Centrale Bibliotheek aan de Hoogstraat grondig zal worden gerenoveerd;
- na vaststelling van het voorlopig ontwerp (VO) van de gerenoveerde bibliotheek zal worden gezien of een stadsmuseale functie aan het gebouw kan worden toegevoegd;
- in de komende jaren een kwartiermaker wordt aangesteld die als opdracht heeft om de toekomst van een stadsmuseum in Rotterdam vorm te geven;

Overwegende dat:

- Het Timmerhuis als zeer ongeschikte locatie voor Museum Rotterdam (thans het stadsmuseum) ons aan het denken moet zetten over het inpassen van een stadsmuseale functie in een gebouw dat daarvoor niet bedoeld is;
- een verkenning van de mogelijkheden voor een stadsmuseale functie in een gerenoveerde bibliotheek na oplevering van het VO een geval is van het paard achter de wagen spannen, omdat er in het ontwerp al reeds is voorgesorteerd op de mogelijkheden die het gebouw kan bieden;
- een kwartiermaker beperkte slagkracht heeft als een stadsmuseale functie niet al voorafgaand wordt ingetekend in het VO van de Centrale Bibliotheek;

Verzoekt het college:

- een stadsmuseale functie toe te voegen aan het programma van eisen voor de renovatie van de Centrale Bibliotheek aan de Hoogstraat;

En gaat over tot de orde van de dag.’

w.g. R.T.J. van der Velden

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

Dank u wel. Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, we gaan een traject starten om te komen tot een vernieuwing van de Centrale Bibliotheek. Wat ons betreft een noodzakelijke en het biedt ook kansen. Het geeft met de belangrijke functie die de bibliotheek al heeft ook weer nieuwe energie aan de stad. We zijn het heel erg eens met het CDA en de Partij voor de Dieren om te sparen voor dergelijke verbouwingen. Dat is ook in lijn met onze eerdere motie om in vette jaren te sparen voor magere jaren. Het is dezelfde systematiek, hetzelfde goede idee, dus onze steun. Ook steun voor de motie van NIDA om een bezinningsruimte te willen op deze centrale plek. We hebben nog wel een vraag over de periode dat de Centrale Bibliotheek dichtgaat, namelijk: in hoeverre wordt er gekeken naar scenario's waarbij er tijdens de verbouwing een grotere rol komt voor de bibliotheekfunctie in de wijken? Wij moesten namelijk zelf denken aan de manier waarop Boijmans na de sluiting zijn collectie op meerdere plekken is gaan tonen, bijvoorbeeld Boijmans bij de burelen. Een soort bieb bij de burelen waar je tijdelijk tijdens de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek bij bibliotheken of huizen van de wijk een grotere rol geeft. Kan de wethouder toezeggen of het idee van bieb bij de burelen kan worden meegenomen in het ontwerpproces dat we nu ingaan? Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Ik check of ik nog sprekers gemist heb. Eenmaal andermaal. Dat is niet het geval. Dan gaan we luisteren naar wethouder Kasmi. Wethouder, u bent in de uitzending. Wij horen iets van gerommel met kabeltjes.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ben ik te verstaan?

De **VOORZITTER**. U bent hartstikke te verstaan.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Voorzitter, ik hoor u niet. Hoort u mij?

De **VOORZITTER**. Ik hoor u, zeker. U kunt spreken.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ik zie u knikken, maar ik hoor u niet. Maar dan ga ik ervan uit dat ik te verstaan ben.

Allereerst mijn excuses, want ik heb de bijdragen van de eerste twee sprekers niet gehoord. Ik denk dat dat mijnheer Verheij en mevrouw Kockelkoren waren. Maar ik begrijp nu dat mevrouw Kockelkoren niet direct een vraag had, maar ik ga in ieder geval over op de opmerkingen en de vragen die ik wel heb meegekregen.

Beginnend bij mevrouw Zeegers van D66. Die diende een motie in met als strekking dat de financiering van het plan, van de verbouwing, renovatie van de bibliotheek, uiterlijk in het voorjaar geregeld moet worden. Nou, daarvan kan ik zeggen: die kunnen we omarmen.

Overigens, excuus voorzitter, voor de slordige inleiding van mijn kant. Wat ik vergeten ben te zeggen, is dat ik heel blij ben met alle positieve opmerkingen die grotendeels door alle partijen zijn gemaakt. Het belang van onze bibliotheek is natuurlijk ontzettend groot. Daar hebben we met elkaar in de commissie uitgebreid over gesproken. Daarbij is het ook goed te zeggen dat ik ook brede steun zie voor het kijken en het zoeken naar ruimte voor museum Rotterdam, ook in de bieb. Zoals eerder met elkaar besproken gaan we daar een kwartiermaker voor aanstellen die die mogelijkheid ook gaat onderzoeken en dat nemen we mee in de voorbereiding. Dus het is ook van belang om dat nog even mee te geven.

Dan ga ik verder met de beantwoording van de vragen. De PVV had eigenlijk maar één vraag. Even los van het feit dat de fractie van de PVV, mijnheer Meeuwissen, minder enthousiast over de renovatie en het geld dat we daaraan uitgeven, wat ik uiteraard niet deel en het college ook niet, is in hoeverre de eerdere bijdrage die uitgegeven is aan het interieur voor niets is

geweest. Nou, er zijn in eerdere fasen inderdaad op de begane grond wat veranderingen gepleegd. Dat ging echt om noodzakelijk onderhoud en dat was ook nodig om de bibliotheek in de tussentijd een paar jaar langer mee te laten gaan. Dus het is zeker geen weggegooid geld. Het was juist heel erg noodzakelijk. Dat is wat ik kan zeggen op de vraag van mijnheer Meeuwissen.

Dan DENK. Terechte vraag overigens over de studieplekken. Complimenten voor het goed lezen van de stukken. Wel moet u die 50 procent waar u het over had, dat we ongeveer 50 procent van de kernactiviteiten zo veel mogelijk proberen te organiseren in de tijdelijke bibliotheek straks, niet zo opvatten dat dat echt één op één geldt voor alle functies. Dus het wil niet zeggen dat we dadelijk 50 procent minder aan studieplekken gaan hebben. Het is een hele belangrijke functie van de bieb op dit moment. Heel veel studenten maken daar gebruik van. Dus we gaan kijken of we dat zo veel als mogelijk kunnen laten terugkomen in de tijdelijke huisvesting, maar hoeveel dat er zullen zijn weten we nog niet, want we moeten nog onderzoeken waar de tijdelijke huisvesting zal zijn straks, hoe groot het gebouw is, maar de intentie is nogmaals om zo veel als mogelijk van de studieplekken daar ook weer een plek te geven. Ik houd u daarvan op de hoogte, als we ook een locatie op het oog hebben en ook straks iets meer daarover kunnen vertellen. Uw algemenere vraag over meer studieplekken, daar heb ik vaker van gedacht en daar hebben we met elkaar over gewisseld: ik weet dat u zich daar heel sterk voor maakt, terecht overigens, en dat heeft ertoe geleid dat er al een uitbreiding is van het aantal studieplekken. Ik heb u daar eerder schriftelijk ook al het een en ander over doen toekomen waarin ongeveer staat dat een aantal onderwijsinstellingen ook de tijden gaat verruimen, maar ook het aantal beschikbare plekken. Dus daar wordt in tegemoetgekomen.

Dan voorzitter, Leefbaar Rotterdam, ja dank. Ook wij als college zien natuurlijk de noodzaak van de verbouwing. Ik ben heel erg te spreken over de bijdrage en de steun die we hier vanuit Leefbaar Rotterdam kunnen krijgen.

Mevrouw Eskes, ook een vraag van meerderen van u, kritisch op de kosten. We sparen niet vooruit. Dat klopt. U maakte daar een terechte opmerking. Ik kan het geheel met u eens zijn. Ook dat is voor mijzelf moet ik u zeggen een doorn in het oog, dat we dat in het verleden niet goed met elkaar hebben geregeld, daar waren we met z'n allen bij, waardoor dat elke keer enorm veel druk legt bij een verbouwing die je moet doen. Zie ook Boijmans Van Beuningen, dat is natuurlijk een ander voorbeeld waarbij we ook de financiering hebben moeten regelen met elkaar. Dat er niet aan de voorkant voor is gespaard, althans niet afdoende in ieder geval, dat is precies waar we als college nu mee bezig zijn. Wethouder Kurvers gaat daarmee aan de slag, maar ook mijn collega Van Gils om juist precies dit probleem aan te pakken en het in de toekomst beter te organiseren en daar komen we ook nog bij u op terug. Maar u heeft een geheel terecht punt, ik kan niet anders zeggen. En dat deel ik dus met u. Dus die kritiek is gewoon terecht. Dat moeten we in de toekomst gewoon anders en beter met elkaar regelen. Die motie van mijnheer Rozema van de Partij voor de Dieren die hierover is ingediend, daar komt mijn collega Kurvers nog bij u op terug.

Nou, mevrouw Verkoelen van 50PLUS, ook u maakt datzelfde punt. U sprak uw zorgen uit over de financiering. Nou, daar heb ik net al het een en ander over gezegd. Ik deel nogmaals met u dat dat voor de toekomst beter geregeld moet gaan worden.

Dan, even kijken, de fractie van NIDA. U had zorgen over de betaalbaarheid van het lidmaatschap. Nou, ik kan u in ieder geval melden dat u zich daar geen zorgen over hoeft te maken. Voor het komende jaar zijn

er geen plannen om de tarieven voor het lidmaatschap te verhogen, anders dan indexatie, maar dat is normaal. En ik kan u ook melden dat onze bibliotheek juist een van de goedkoopste bibliotheken is, want wij kennen een instaptarief van twaalf euro per jaar en dat hebben andere bibliotheken in de G4 bijvoorbeeld niet. Daarmee hebben wij een hele toegankelijke en goedkope bibliotheek. En nogmaals: er zijn geen plannen om dat lidmaatschap komend jaar te verhogen. Dus ik kan die zorg bij u wegnemen.

En uw motie die u heeft ingediend over ruimten voor bezinning, die kan ik omarmen. Dat kan ik u nu al vertellen. Er is hierover overleg geweest met de bibliotheek en de bibliotheek geeft aan dat daar inderdaad ook behoefte is. Wel heel belangrijk daarbij te melden dat die bezinningsruimte ook echt een neutraal karakter heeft en dat iedereen daar terecht kan voor een stukje rust. Maar met die opmerking kunnen we hem omarmen.

Dan mijnheer Van der Velden. Ook u dient een motie in over het opnemen van het PVE in de plannen voor de bieb. Ik snap waarom u deze indient. In die zin zou ik zeggen: maakt u zich geen zorgen. Maar we gaan wel een PVE maken, dus in die zin is die overbodig met één belangrijke kanttekening, dat het een aparte PVE is en niet landt in dezelfde PVE als de bibliotheek. Dat zijn juist gescheiden routes, omdat je altijd in een latere fase als de kwartiermaker zijn opdracht heeft vervuld ook de kans wilt hebben om eventueel niet toe te voegen als dat uit dat onderzoek zou komen. Vandaar dat het twee aparte PVE's zijn, maar eigenlijk was uw vraag: maak er een PVE voor a.u.b. en neem dat op. Nou, dat gaan we doen.

Dan mijnheer Vonk van de ChristenUnie-SGP. Een hele sympathieke motie, of vraag. Kunnen we ook à la Boijmans bij de burens ook zo'n zelfde constructie gaan organiseren dadelijk bij de huisvesting van de bibliotheek. Dat is zeker een optie waarvan ik ook al in de commissie heb

gezegd, als ik me niet vergis, dat de bibliotheek heel erg bereid is om daarnaar te kijken.

Voorzitter, dit is in ieder geval wat ik heb mee kunnen krijgen van de opmerkingen en vragen die ingediend zijn. Als ik iets over het hoofd heb gezien dan hoor ik dat graag. Dank u zeer.

De **VOORZITTER**. Ik hoop dat u mij nu wel hoort.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ik hoor de voorzitter niet.

De **VOORZITTER**. U hoort mij niet hè? Als u mij niet hoort, hoort u waarschijnlijk de andere sprekers ook niet zo meteen voor een tweede termijn. We gaan even in de chat aangeven om opnieuw uit te loggen en in te loggen. Ik kijk of de spreekstand van de microfoon goed staat, maar ik denk van wel.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Voorzitter, ik hoor u wel via mijn tv die ik nu ook aan heb, maar dus niet via mijn hoofdtelefoon.

De **VOORZITTER**. U krijgt de aanwijzing van onze techniek om uit te loggen en opnieuw in te loggen.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Dan ga ik uitloggen en opnieuw inloggen voorzitter. Een klein momentje.

De **VOORZITTER**. Ik schors vijf minuutjes. Dan kunnen de mensen eventueel ook nog even naar de wc of anderszins. Ik schors vijf minuten.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER**. We zijn weer terug. Ik check bij de techniek of u mij kunt horen. Dat is het geval. Wethouder Kasmi, hoort u mij? Wethouder, hoort u mij?

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja, ik hoor u. Hoort u mij?

De **VOORZITTER**. Ja, ik hoor u ook. Dus we kunnen de vergadering voortzetten. Dank u zeer. Is er behoefte aan een tweede termijn? Eenmaal andermaal. Ik constateer van niet. Dan rond ik de beraadslagingen op het punt van de bibliotheek, punt 13 op de lijst, af. Ik weet niet of wethouder Kurvers nog iets wil zeggen op dit punt?

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ja voorzitter, graag. Over motie 4 van de Partij voor de Dieren en het CDA. Wethouder Kasmi heeft het al kort aangeraakt, maar ik wil toch van de gelegenheid gebruikmaken om daarop te reageren en namens het college een verdere reactie te geven. Mij zijn ook de woorden van mijnheer Rozema bijgebleven en mijnheer Van Schijndel tijdens de commissiebehandeling. Mijnheer Van Schijndel: ja, we hebben jarenlang voor veertig euro per vierkante meter gehuurd, daar moeten we nu niet ingewikkeld over doen. En mijnheer Rozema vatte het samen als: ja, het was een koopje, maar we hebben onszelf ook wel een beetje voor de gek gehouden. En dat zijn wel heel treffende woorden. Dus ik begrijp deze motie ontzettend goed. Regeren is ook vooruitzien. Dat betekent ook dat je niet van die grote schokken in je begroting wilt hebben, zoals we nu steeds zien met elkaar. We hebben natuurlijk de bestuursopdracht vastgoed aan de ene kant, daar komen we erachter dat de kostprijs dekkende huur niet altijd kostprijs dekkend is, maar we weten ook dat dat een concernopgave is en aan de andere kant wil je ook dit soort schokken voorkomen. Dus we hebben nu meer grip op de begroting van vastgoed, meer stabiliteit daarin. Tegelijkertijd is dit een van de grotere vervolggaven. Die erkennen wij ook als college dus deze motie kan ik van harte omarmen. Wel met de kanttekening dat we deze breder zullen oppakken dan alleen vastgoed, omdat dit ook raakt aan de assets en de buitenruimte bijvoorbeeld.

Dus wij zullen hem in een breder perspectief plaatsen, maar deze motie kan ik van harte omarmen.

De **VOORZITTER**. Wethouder, ik dank u zeer. Levert dat nog vragen op richting wethouder Kurvers? Check. Dat is niet het geval. Ook u wil ik bedanken voor uw bijdrage aan deze vergadering.

14. *Het voorstel tot vaststelling van de conclusies en aanbevelingen uit het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Burgers op de bres; onderzoek naar gemeentelijke ondersteuning van burgerinitiatieven' en het rapport van de Gemeentelijke Ombudsman 'Wees welkom: een onderzoek naar de bejegening van initiatiefrijke burgers'*

De **VOORZITTER**. Dan gaan we snel naar agendapunt 14, omdat wethouder Kathmann vanmiddag niet aanwezig zal zijn. Het is handig om haar nog voor de lunch aan de beurt te laten komen. Het onderwerp betreft het voorstel tot vaststelling van de conclusies en aanbevelingen uit het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Burgers op de bres; onderzoek naar gemeentelijke ondersteuning van burgerinitiatieven' en het rapport van de Gemeentelijke Ombudsman 'Wees welkom: een onderzoek naar de bejegening van initiatiefrijke burgers'. Mijnheer Vonk als eerste.

De heer **VONK** (cu-sgp). Dank u wel voorzitter. Nou, onze fractiemedewerker heeft goed haar best gedaan om mij snel aan te melden, dat ik gelijk mag. Ja we zijn de Ombudsman en de Rekenkamer zeer erkentelijk voor deze onderzoeken, want als ChristenUnie-SGP zijn we een groot voorstander van het faciliteren van goede initiatieven vanuit de stad. Daar zitten vaak de goede ideeën, de vernieuwing, de betrokkenheid en nieuwe energie. Kortom: minder Coolsingel, meer stad. En de rol van de overheid is er om die nieuwe energie te begeleiden en te ondersteunen en soms ook te kaderen. En deze

onderzoeken bevestigen wat wij al vaker horen en meemaken: die ondersteunende rol kan beter. We zijn blij dat het college de aanbevelingen grotendeels overneemt, alleen op drie punten wijkt het college beargumenteerd af van de aanbevelingen van de Rekenkamer. En die argumenten kunnen wij goed volgen. Daarom dienen wij het amendement B in op het raadsvoorstel om een iets beperktere set aan aanbevelingen over te nemen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Vonk heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement B. Rapport Rekenkamer 'Burgers op de bres' en rapport Gemeentelijke Ombudsman 'Wees welkom!'

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van het rapport Rekenkamer Rotterdam 'Burgers op de bres', en het rapport Gemeentelijke Ombudsman 'Wees welkom!'; alsmede het voorstel van het presidium met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen.

Besluit de hiernavolgende bepaling van het ontwerpbesluit behorende bij het rapport Rekenkamer Rotterdam 'Burgers op de bres' en het rapport Gemeentelijke Ombudsman 'Wees welkom!' (20bb17394):

"I. 1) De navolgende aanbevelingen van het Rekenkamerrapport 'Burgers op de bres' te onderschrijven:"

Te vervangen door:

"I. 1) De navolgende aanbevelingen 1 tot en met 5, 7 en 10 van het Rekenkamerrapport 'Burgers op de bres' te onderschrijven, en de aanbevelingen 6, 8 en 9 niet te onderschrijven."

Toelichting:

Aanbeveling 6

De bevoegdheid voor het toekennen en uitdelen van subsidie voor bewonersinitiatieven is nadrukkelijk neergelegd bij de gebiedscommissies,

wijkraden en wijkcomités. Dit betekent dat zij binnen de verordening zelfstandig hun afwegingen maken.

Aanbeveling 8

Het college heeft aangegeven dat het opvolgen van deze aanbeveling niet realistisch is gezien het grote aantal initiatieven in Rotterdam en de beperkte ambtelijke capaciteit.

Aanbeveling 9

Gezien de schaarse publieke middelen die er zijn, is er niet voor alle initiatieven die een eenmalige subsidie hebben ontvangen een vervolg mogelijk. Om dit gat op te vullen is in 2019 de stichting Voor Goed opgericht, die sociale ondernemers, initiatiefnemers en fondsen aan elkaar koppelt.'

w.g. T.J. Vonk

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ten slotte voorzitter, prominent in de rapporten wordt er aandacht gevraagd voor de centrale plek waar mensen naartoe kunnen met een goed idee. In de commissie werd duidelijk dat tijdens de onderzoeksfase dit loket er nog niet was, maar inmiddels is er wel een eerste versie. Daar zijn we ontzettend blij mee, want dat punt van het ene centrale loket was namelijk ook een ambitie, letterlijk, in ons verkiezingsprogramma. Dus we zijn blij dat dat nu ook echt werkelijkheid wordt. Maar je hebt natuurlijk niet zoveel aan zo'n loket als mensen die centrale plek niet weten te vinden. Dus wethouder, maak het bekend, vertel het goede nieuws, schreeuw het desnoods van de daken. Vandaar onze oproep, vervat in een reeds ingediende motie 'Go, tell it on the mountains'. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER**. Een herkenbare uitdrukking. Mijnheer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Go tell it on the mountains

'De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van de rapporten van de Ombudsman en Rekenkamer over de gemeentelijke ondersteuning van burgerinitiatieven; Constatende dat:

- het digitale loket voor burgerinitiatieven recent gestart is op <https://www.rotterdam.nl/meedenken-doen/realiseer-een-idee>;
 - dit loket nog onbekend is bij de Rotterdammer met goede ideeën;
- Overwegende dat:
- de rapporten van Ombudsman en Rekenkamer over de gemeentelijke ondersteuning van burgerinitiatieven het belang van een gemeentelijk loket als 'single point of entry' richting de gemeente benadrukken;
 - dit loket pas haar functie kan vervullen als Rotterdammers hiervan weten;
 - bekendheid aan dit loket de gang van de Rotterdammer met goede ideeën naar de gemeente gaat verbeteren;
 - de succesverhalen van Rotterdammers en hun initiatief - en de ondersteuning van de gemeente daarbij - anderen kunnen inspireren;
 - het centrale loket de plek bij uitstek is om deze succesverhalen te publiceren;
- Verzoekt het college:
- op korte termijn een bescheiden publiekscampagne te starten om de eerste versie van het digitale loket voor burgerinitiatieven breed onder de aandacht te brengen bij Rotterdammers;
 - de goede voorbeelden van succesvolle initiatieven te verzamelen en te publiceren binnen dit digitale loket;
 - hierover voor de zomer 2021 terug te rapporteren aan de raad;
- En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. T.J. Vonk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen. Mijnheer Smet.

De heer **SMET** (gl). Dank u wel voorzitter. Voorzitter, dit agendapunt, met die onmogelijk lange titel weliswaar, leest voor de GroenLinksfractie allereerst als een ode aan onze stad Rotterdam. En dit verdient vervolgens alle loftuitingen aan onze inwoners, de mensen. Het ware goud in deze stad, want wat een voedingsbodem voor initiatieven biedt Rotterdam. En mooi om te zien hoe innovatief en creatief onze inwoners al dan niet georganiseerd zijn en actief willen bijdragen aan dat wat Rotterdam Rotterdam maakt. En ook mooi om te zien hoe wij blijkbaar als gemeente in staat zijn om al deze initiatieven op min of meer succesvolle wijze tot wasdom te willen en te kunnen brengen door hier ook heel divers beleid op te maken. En als kers op de taart heeft zowel de Rekenkamer als de Ombudsman ons nogmaals goud in handen gegeven met hun respectievelijke rapporten met die prachtige titels 'Burgers op de bres' en 'Wees welkom!'. En in de meer dan uitstekende commissiebespreking hebben we uitvoerig gesproken hierover met elkaar en heeft de wethouder ook een aantal toezeggingen gedaan waarmee wij goed uit de voeten kunnen. Dank daarvoor. Ook heeft de GroenLinksfractie de aandacht kunnen vestigen op nog twee andere publicaties over het onderwerp bewonersinitiatieven, namelijk 'Van recht naar rede' van de Erasmus Universiteit in samenwerking met de gemeente en 'Op klantreis met burgerinitiatieven? Doe ze dat niet aan' van de Ruimtemaker. Voorzitter, de GroenLinksfractie stemt in met het voorliggende raadsvoorstel en ziet vol vertrouwen uit naar de uitwerking van de aanbevelingen. En we brengen graag deze ode aan de stad en haar inwoners nu in praktijk.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd). Dank u wel voorzitter. Nou, ik moet toch zeggen dat het een grote eer is om op dit onderwerp voor mevrouw Van Wifferen te spreken. Dat is namelijk de kampioen van de

burgerinitiatieven en burgerparticipatie in Rotterdam. Voor de Rotterdamse VVD is dat, zoals mevrouw Van Wifferen weet, ook een topprioriteit. Hartstikke belangrijk, want we zijn natuurlijk allemaal hartstikke trots op Rotterdam en we zijn met de stad bezig, de stad is in beweging en het is belangrijk om daar Rotterdammers bij te betrekken en ook om hen invloed te laten hebben op hun wijk. En we willen natuurlijk niet dat Rotterdammers het idee hebben, zoals mijnheer Feenstra, die wij afgelopen weken hebben gesproken, dat zij niet gehoord worden, of omdat er geen ruimte is voor ideeën bijvoorbeeld en hoewel er natuurlijk altijd een verschil van mening kan zijn en nee ook een antwoord is, kan dat wel vaak beter worden toegelicht. Juist een reactie of toelichting, een gemeente vorm van invitatie en een soort geen-woorden-maar-daden-uitstraling is wat Rotterdam juist zover heeft gebracht. Nou, we zijn blij dat de wethouder de aanbevelingen overneemt en dat ze aangeeft dat er nog wel wat werk te verzetten is. Dus dat is prima. Dus ik zou willen afsluiten met een credo dat we kennen hier in deze stad, namelijk: aan de slag. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, ten eerste dank aan mijnheer Karremans voor de vleierende woorden en blij dat hij dit onderwerp inmiddels ook heel erg belangrijk vindt. D66 is heel blij met het rapport, trots, maar ook bezorgd. Trots dat één op de honderdtwintig Rotterdammers deelneemt aan een burgerinitiatief. Wat een betrokkenheid. Wat een inzet. En wat een hart voor de stad. En de voorbeelden zijn ook heel erg inspirerend. Boterhammen smeren voor kinderen die zonder lunch op school komen, meebeslissen over de inrichting van de Singel, of samen zorgen dat een buurt veilig is. Echt geweldig. Maar zorgen maakt D66 zich ook, om hoe er met deze betrokken bewoners wordt omgegaan en dat de gemeente er nog lang niet is als het gaat om bewoners echt als gelijkwaardige

partners in de stad te behandelen. Daarom heeft D66 ook bij de begroting een motie ingediend om bijvoorbeeld meerjarige subsidies goed te evalueren en dat betekent niet alleen kijken of alles wel volgens de regeltjes is uitgevoerd, maar vooral ter inspiratie. Bewoners zijn meestal erg trots op wat zij bereiken en laten dit zien en geven de gemeente een kans om te leren en inspiratie op te doen van deze initiatieven. Het was ook moeilijk om te lezen in het rapport dat bewoners zich soms onheus bejegend voelen, ook door gebiedscommissies, maar ook wel breder. Daarom steunen we de motie van Leefbaar Rotterdam hierover, maar ook zijn we blij met de toezegging van de wethouder dat Rotterdammers bij hun aanvraag een kort overzicht krijgen van hun rechten, want daar schort het nog vaak aan. Bijvoorbeeld dat hun aanvraag binnen een bepaalde termijn behandeld moet worden en dat ze ongeacht het ambtelijke advies hun initiatief aan een gebiedscommissie kunnen voorleggen en dat de regels voor een bewonersinitiatief niet gedurende de rit gewijzigd mogen worden. En waar mensen een klacht kunnen indienen. Kortom: meer duidelijkheid over de positie van de bewoners, zodat ze daar ook sterker in staan. We zijn blij dat de aanbevelingen worden overgenomen en we hopen wel dat met dit mooie rapport van de Rekenkamer onder de arm en met deze aanbevelingen er echt een impuls komt om de rode loper niet alleen uit te leggen voor betrokken bewoners, maar permanent te maken. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer.
Mevrouw Duijm-Wickerhoff.

Mevrouw **DIJLM-WICKERHOFF** (lr). Ja, dank u voorzitter. Leefbaar Rotterdam steunt het raadsvoorstel ook natuurlijk en ondersteunt ook de aanbevelingen die gedaan zijn. Echter willen wij wel één aanbeveling aanscherpen welke gaat over de bewustwordingscampagnes richting onze lokale gremia. Het optuigen van een campagne is heel positief, maar er zijn wel veel gebieden waar het momenteel prima

geregeld is en waar dit enkel tot extra kosten voor de gemeente en werklust voor de leden gaat leiden. Daarnaast zien wij graag dat het college concreter werk gaat maken van de tevredenheidscijfers van Rotterdamse initiatiefnemers. 40 procent tevredenheid vinden wij onvoldoende. We zien ook graag dat wethouder Kathmann voor 1 februari 2021 komt met concrete streefwaarden op dit onderwerp. Om deze reden hebben wij samen met D66 een passende motie ingediend. Daarnaast wil ik ook graag mijn steun uitspreken voor de motie van de ChristenUnie-SGP, 'Go tell it on the mountains' evenals hun amendement. Dank u voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A. Zet
bewustwordingscampagnes in waar het nodig is

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november ter bespreking van Rapport Rekenkamer Rotterdam 'Burgers op de bres; onderzoek naar gemeentelijke ondersteuning van burgerinitiatieven' en rapport 'Gemeentelijke Ombudsman "Wees welkom!"; een onderzoek naar de bejegening van initiatiefrijke burgers',

Besluit:

Navolgende tekst:

"II.1) De aanbevelingen van het rapport 'Burgers op de bres' van de Rekenkamer Rotterdam, over te nemen."

Te vervangen door:

"II.1) De aanbevelingen 1 t/m 5 en 7 t/m 10 van het rapport 'Burgers op de bres' van de Rekenkamer Rotterdam over te nemen en aanbeveling 6 aan te scherpen zoals hieronder weergegeven:"

En navolgende tekst:

"6. Organiseer een
bewustwordingscampagne voor
gebiedscommissieleden om te

benadrukken dat het hun taak is bewonersinitiatieven te faciliteren en dat een negatieve toonzetting tijdens de gebiedscommissievergadering hier afbreuk aan doet.”

Te vervangen door:

“6. Inventariseer bij gebiedscommissies, wijkraden én wijkcomités of er behoefte of noodzaak is voor een bewustwordingscampagne waarin benadrukt wordt dat het hun taak is om bewonersinitiatieven te faciliteren en dat een negatieve toonzetting tijdens de gebiedscommissievergadering hier afbreuk aan doet.”;
En gaat over tot de orde van de dag.’

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw Duijm-Wickerhoff heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Streven naar meer tevredenheid onder Rotterdamse initiatiefnemers

‘De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van Rapport Rekenkamer Rotterdam ‘Burgers op de bres; onderzoek naar gemeentelijke ondersteuning van burgerinitiatieven’ en rapport Gemeentelijke Ombudsman ‘Wees welkom!; een onderzoek naar de bejegening van initiatiefrijke burgers’;
Constaterende dat:
- het college in diverse beleidsnota’s expliciet heeft benadrukt dat zij voornemens zijn om significant meer Rotterdammers te betrekken bij het reilen en zeilen in hun leefomgeving;
- uit gemeentelijke enquêtedata blijkt dat de meeste jaren slechts circa 40 procent van de Rotterdamse initiatiefnemers positief is over de ontvangen terugkoppeling van de gemeente tijdens het samenwerkingsproces;

Overwegende dat:

- de gemeente diverse targets opstelt met betrekking tot burgerparticipatie, maar hier geen concrete streefwaarden aan verbindt;
- hierdoor het college geen rekenschap kan afleggen op bepaalde beleidsthema’s en/of college targets;
- een tevredenheidspercentage van 40 procent door Rotterdamse initiatiefnemers écht onvoldoende is en aan gewerkt moet worden;

Verzoekt het college:

- vóór 1 februari 2021 te komen met concrete streefwaarden omtrent de tevredenheid van Rotterdamse initiatiefnemers op het gebied van terugkoppeling van de gemeente tijdens het samenwerkingsproces;
 - deze streefwaarden voor te leggen aan de raad;
 - een plan van aanpak op te stellen hoe het college voornemens is om deze streefwaarden te bereiken;
- En gaat over tot de orde van de dag.’

w.g. E.H. Duijm-Wickerhoff en I. van Wifferen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

Ik dank u zeer. Zijn er nog andere raadsleden die zich willen voegen in dit debat? Helaas houdt het hier op. Eenmaal andermaal. Wethouder Kathmann.

Mevrouw **KATHMANN** (pvda) (wethouder).
Ja voorzitter, ben ik hoorbaar nu? Of moet ik weer opnieuw inloggen?

De **VOORZITTER**. U bent hoorbaar en zichtbaar.

Mevrouw **KATHMANN** (pvda) (wethouder).
Ja, dat gaat toch weer mis hè? Hoe kan dat nou?

De **VOORZITTER**. U kunt spreken.

Mevrouw **KATHMANN** (pvda) (wethouder).
Wat is dat dan toch?

De **VOORZITTER**. Techniek hè. Onvoorspelbaar. Maar u kunt spreken wethouder Kathmann. U bent weer in beeld. En ik hoor u.

Mevrouw **KATHMANN** (pvda) (wethouder). Ja. U bent ook hoorbaar. Ja, bij mij is het vandaag volgens mij in de digitale wereld twee keer is scheepsrecht. Laat ik meteen beginnen. Mooi onderwerp: participatie in Rotterdam, bewonersinitiatieven, goede rapporten van de Rekenkamer en de Ombudsman. We hebben hier een mooi debat over gehad. Toen hebben we ook gezegd: ja, we hebben als gemeente ook een aantal dingen al in gang gezet die geen onderdeel van het onderzoek zijn geweest, maar dat maakt eigenlijk niet uit, want die staan in de kinderschoenen en beide rapporten leren ons heel veel en zorgen er ook voor dat we een boel gaan verbeteren en zoals mevrouw Van Wifferen het noemt: een permanente rode loper kunnen uitleggen voor bewonersinitiatieven.

Dan begin ik gelijk even bij de bijdrage van de ChristenUnie-SGP, amendement B, dat eigenlijk gaat over de goede opsomming van de aanbevelingen die wij als gemeente overnemen. Dat zijn er gelukkig fors veel. En eigenlijk is het amendement de lezing die wij ook voor ogen hebben, dus die kan ik omarmen.

Dan de motie van de ChristenUnie-SGP. Die gaat eigenlijk over meer bekendheid voor het coronaloket. Volgens mij is die van de ChristenUnie-SGP en anderen. Die omarm ik ook graag. Dat gaan we doen. Ik moet daar wel de bijsluiter bij geven: dat is natuurlijk wel met de middelen die we daar voorhanden hebben, dus we kunnen niet heel Rotterdam volhangen, maar we gaan daar wel met elkaar het maximale uithalen. Terecht punt.

Van GroenLinks geen vragen, geen moties. Die hebben natuurlijk wel meegetekend, maar ik wil daar nog wel even zeggen dat we de door mijnheer Smet aangedragen rapporten meenemen. Die toezegging heeft

hij. De VVD: aan de slag. Nou, ik denk dat we dat vooral gaan doen op basis van deze rapporten. En ik wil aan mevrouw Van Wifferen nogmaals zeggen: inderdaad, dat klopt. U heeft eigenlijk gevraagd dat de indieners van bewonersinitiatieven beter op hun rechten worden gewezen bij indiening. Die toezegging heb ik u gegeven. Dus daarom dat u ook geen motie daarover heeft ingediend.

Dan het amendement en de motie van Leefbaar Rotterdam. Het amendement kan ik helaas niet omarmen, ook omdat het hier gaat om het amenderen van een aanbeveling van de Rekenkamer zelf. De motie vind ik wel een hele goede motie van mevrouw Duijm-Wickerhoff en D66, want dat gaat ons ook gewoon wat scherper maken op welke targets we nou eigenlijk halen. Ik moet daar wel één bijsluiter bij geven, dat is dat we alvast OBI hebben gebeld, degene die eigenlijk die targets kan zetten, of zij de goede rekensom kunnen maken. Die zegt dat wat er nu in het dictum staat aan target niet haalbaar is, maar als ik de motie van Leefbaar Rotterdam zo mag lezen dat we eigenlijk samen met OBI in gesprek gaan over wat zijn eigenlijk wel realistische maar ook scherpe targets die wel haalbaar zijn, dan omarm ik die motie van harte.

De **VOORZITTER**. U bent uitgesproken?

Mevrouw **KATHMANN** (pvda) (wethouder). Ja.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Duijm-Wickerhoff, uw motie werd door de wethouder op enigerlei wijze geïnterpreteerd. Wilt u daar nog iets mee? Wilt u daar iets over zeggen?

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Nee, hartstikke fijn. Ja, nee, pardon.

De **VOORZITTER**. Nee, prima, uitstekend. Is er behoefte aan een tweede termijn?

Mevrouw **DUIJM-WICKERHOFF** (lr). Niet van mij.

De **VOORZITTER**. Check. Eenmaal andermaal? Geen behoefte aan een tweede termijn. Dan sluit ik de beraadslagingen op dit punt af, in de wetenschap dat we twee moties hebben en één amendement ter stemming later vandaag.

15. *Het uitvoeringsprogramma Fiets 2020-2021, alsmede het ambitiedocument Rotterdam Loopt*

De **VOORZITTER**. Dan wil ik graag nog één onderwerp met u doen voor de lunchpauze, opdat we na de lunchpauze dan onze agenda geheel kunnen wijden aan het Cultuurplan. Ik hoop dat u het daarmee eens bent. Het uitvoeringsprogramma Fiets 2020-2021, alsmede het ambitiedocument Rotterdam Loopt. Het gaat over fietsen en lopen. Ik heb een drietal sprekers op de lijst en wethouder Bokhove luistert mee. Mevrouw Van Groningen, mevrouw Van Wifferen en mijnheer Van Drunen. Mevrouw Van Groningen als eerste.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja, goedemiddag voorzitter. Dank u. Een wereldstad als Rotterdam moet bereikbaar zijn voor iedereen met een vervoersmiddel naar keuze en of men nu met de benenwagen, het OV of de auto reist, daar hebben we wel een goede infrastructuur voor nodig. En als we het over die veilige en goede infrastructuur hebben dan is er één onderwerp waar we als VVD al jaren aandacht voor vragen en dat zijn de snelle fietsen oftewel de speed pedelecs of elektrische fietsen, als ze maar snel gaan. En u weet als geen ander dat we het liefste zouden zien dat hier aparte fietspaden voor komen, voor deze snelle fietsers in onze stad. En in Rotterdam mogen die speed pedelecs nu op het fietspad als ze maximaal dertig kilometer per uur rijden en een ontheffing hebben. En we horen graag van u, wethouder, of u deze regeling die we nu hebben ingesteld ook gaat evalueren.

Het college is inmiddels bezig, in samenwerking met de MRDH, om metropolitane fietspaden aan te leggen. Nou, dat is een prachtig woord voor fietspaden voor deze snelle fietsen. Ik zou graag van de wethouder willen horen of ze ons kan informeren omtrent de voortgang van het aanleggen van deze snelfietsroutes en ook naar Rotterdam en op welke plekken die kansen liggen in onze stad. De Rotterdamse VVD wil in ieder geval dat iedereen veilig en efficiënt van A naar B kan komen. Daarvoor is het nodig dat we verkeersstromen en verkeersbewegingen goed in kaart hebben. En volgens mij zijn we daar al druk mee bezig. Het is dan ook fantastisch dat we met Rotterdam Loopt eigenlijk een primeur hebben, want voor het eerst is er in kaart gebracht hoe mensen door onze stad bewegen, dus lopend. Hierdoor weten we beter op welke plekken we kleine aanpassingen moeten doen om prettiger te kunnen lopen en met name ook veiliger. En we nemen wel aan dat de wethouder realistisch zal zijn, omdat niet elke plek zich leent voor lopen, zoals de Pleinweg of de Abraham van Rijckevorselweg. Mogen we erop vertrouwen dat we dit soort plekken ook echt buiten beschouwing laten bij dit Loopplan?

De droom van de Rotterdamse VVD is dat lopen voor iedereen gemakkelijk en veilig is. En juist ook voor minder validen en ouderen in de stad, want zij weten als geen ander waar de beperkingen zich vinden op straat. En wat ons betreft bereiken we dat door een goede samenwerking met deze belanghebbenden, maar ook met de gebieden en de ondernemers. Gaat de wethouder met deze partijen om tafel om ons uitvoeringsprogramma ook echt goed vorm te geven?

Tot slot is het voor ons van belang dat je kunt melden waar het onveilig is. De Rotterdamse VVD heeft daar destijds al aandacht voor gevraagd door de veiligheidsapp te installeren en dat is een ideale manier voor mensen om te melden waar het onveilig is. Daarom dienen we

vandaag, samen met het CDA, de motie in om op een laagdrempelige online manier, bijvoorbeeld via deze veiligheidsapp, of de BuitenBeter-app verkeersonveiligheid te melden. Dat was het. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, lopen en fietsen is belangrijk. Belangrijk voor je gezondheid, voor de duurzaamheid, maar ook voor de economie, want het blijkt dat wandelaars en fietsers veel uitgeven in de binnenstad. En ook voor de buitenruimte is het belangrijk, want zowel wandelaars als fietsers nemen weinig ruimte in beslag, zodat er veel ruimte overblijft voor bijvoorbeeld groen. En de laatste jaren zien we al veel verbetering op dit gebied in Rotterdam. We zien mooie loop- en fietspaden langs het water en in de binnenstad. Dus wat dat betreft: ga door op deze weg. We zijn ook blij met de plannen, maar je moet het lopen en het fietsen wel integraal zien, wel zien met andere zaken. Zoals: er moet hoogwaardig OV zijn, er moet veel groen zijn en vooral ook een goede verkeersveiligheid. En de verkeersveiligheid in Rotterdam, zowel voor lopers als voor fietsers is niet goed. Veel automobilisten rijden veel te hard door woonwijken en er wordt weinig op gehandhaafd. Vooral op dertigkilometerwegen niet. Deze zouden door hun inrichting vaak zelfhandhavend moeten zijn, maar dat is een probleem, want heel vaak zijn ze dat helemaal niet. En de zogenaamde grijze dertigkilometerwegen, en dit is een hardnekkig probleem dat in heel Nederland speelt, maar ook in Rotterdam, het is helemaal niet goed duidelijk welke wegen wel of niet handhaafbaar zijn en waar wel of niet gehandhaafd wordt. Zolang dit niet duidelijk is, kunnen we er ook niet structureel iets aan doen. Vandaar dat ik samen met het CDA, GroenLinks en de PvdA hierover een motie heb ingediend. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Wifferen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Breng verkeersoverlast op 30 km/u- en 50 km/u-wegen in kaart'

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26-11-2020 ter bespreking van "Het uitvoeringsprogramma Fiets 2020-2021, alsmede het ambitiedocument Rotterdam Loopt";

Constaterende dat:

- D66 Rotterdam veel signalen ontvangt over snelheidsovertredingen en roekeloos rijgedrag op 30 km/u- en 50 km/u-wegen in Rotterdam;
- er uit CJIB-cijfers blijkt dat er amper wordt gehandhaafd op 30 km/u-wegen, in 2019 werd slechts 0,05 procent van alle boetes uitgeschreven op 30 km/u-wegen;
- er uit CJIB-cijfers blijkt dat er amper wordt gehandhaafd op 50 km/u-wegen, in 2019 werd slechts 0,5 procent van alle boetes uitgeschreven op 50 km/u-wegen;
- er in Rotterdam regelmatig ongelukken gebeuren tussen automobilisten en fietsers;

Overwegende dat:

- Rotterdammers veel overlast ervaren van snelheidsovertredingen en roekeloos rijgedrag van automobilisten op 30 km/u- en 50 km/u-wegen;
- het rijgedrag van automobilisten ook invloed heeft op de verkeersveiligheid van voetgangers en fietsers;
- handhaving een grote rol speelt bij het rijgedrag van automobilisten;
- de politie niet handhaaft op wegen die geen "zelfhandhavende" inrichting zouden hebben;
- het college heeft aangegeven werk te maken van meer 30 km/u-wegen in Rotterdam en daardoor er ook meer "zelfhandhavende" inrichtingen zouden moeten komen;

Verzoekt het college:

- de politie te vragen toe te lichten op welke wijze de inrichting een belemmering is bij de handhaving op 30- en 50-km/u-wegen in Rotterdam;

- in kaart te brengen op welke 30- en 50-km/u-wegen in Rotterdam er wel gehandhaafd wordt, hoe vaak dit gebeurt en hoe mobiele flitspalen hierbij kunnen helpen;
 - eventuele niet goed ingerichte 30 km/u-wegen bij herinrichting om te vormen naar zelfhandhavend ingerichte 30 km/u-wegen;
 - daarover te rapporteren aan de raad;
- En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. I. van Wifferen, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, J.P. Postma en D.P.A. Tak

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen. Ik dank u zeer. Mijnheer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Het is algemeen bekend dat Leefbaar Rotterdam opkomt voor de belangen van de automobilist. Dit betekent echter niet dat we iets tegen fietsers hebben. Integendeel, want fietsen is in heel veel gevallen gewoon een prettige en praktische manier om jezelf te verplaatsen. Alleen al het feit dat het fietsgebruik in Rotterdam de afgelopen tien jaar met 60 procent is toegenomen, laat zien dat dat voor heel veel mensen geldt. Wat ik alleen jammer vind, is dat het gebruik van deelfietsen in dit uitvoeringsprogramma uitsluitend als het al benoemd wordt op een positieve wijze wordt benoemd, terwijl veel bewoners juist met de negatieve aspecten daarvan te maken hebben. Ik heb inmiddels begrepen dat hiervan een evaluatie in de maak is, die we begin volgend jaar kunnen verwachten, maar desondanks vind ik het toch een gemiste kans dat dat niet eerder is gebeurd, zodat dit ook in dit programma meegenomen had kunnen worden.

Een ander belangrijk punt in dat uitvoeringsprogramma waaraan voorbijgegaan wordt, is de verkeersveiligheid. Veiligheid is een basisvoorwaarde, maar veel Rotterdammers geven aan dat ze het idee hebben niet te worden gehoord op dat onderwerp. Vandaar ook dat mijn

handtekening onder de motie 'Van je sokken gereden, effe doorgeven' staat die oproept om het mogelijk te maken om Rotterdammers hier veel beter in te betrekken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Bedankt. Mijnheer Segers-Hoogendoorn.

De heer **SEGERS-HOOGENDOORN** (cda). Ja, dank u voorzitter. Wij hebben steeds gezegd, al vanaf het begin, ook in ons eigen verkiezingsprogramma: een veilige stad, een fijne stad om in te vertoeven en dus ook een aantrekkelijke stad is een stad waar ruimte is voor langzaam verkeer. De fiets is natuurlijk wel het mooiste vervoersmiddel wat dat betreft en daarvoor moet onze stad dus ook ingericht worden en dat kan ook. Dat zit hier heel goed in dit Fietsplan en in dit uitvoeringsplan, maar wij willen nog twee moties indienen om daar nog wat extra zetjes in te geven. De eerste is net al genoemd door mijn collega's van de VVD en Leefbaar Rotterdam. Dat is onze motie 'Van je sokken gereden, effe doorgeven' en die gaat inderdaad over die veiligheid, die verkeersveiligheid. Aan de ene kant meten we heel goed wat de objectieve veiligheid is op bepaalde plekken aan de hand van het aantal ongelukken bijvoorbeeld, of hoe snel er wordt gereden en hoe vaak er gehandhaafd wordt, maar de subjectieve verkeersveiligheid is zeker zo belangrijk. Mensen zouden heel laagdrempelig moeten kunnen doorgeven waar ze in de stad onveilige verkeerssituaties aantreffen. En daar roept deze motie toe op die we inderdaad indienen en om even volledig te zijn, hij is medeondertekend door Leefbaar Rotterdam, de VVD, PvdA, ChristenUnie-SGP, GroenLinks, D66, NIDA en 50PLUS, 'Van je sokken gereden, effe doorgeven' en die roept het college op om te komen met een laagdrempelige digitale manier om op een kaart van Rotterdam heel snel en makkelijk aan te geven waar je een verkeersonveilige plek hebt gevonden.

Ten tweede en ten laatste: hoe mooi zou het zijn als we deze Fietsvisie nog een

extra duwtje in de rug kunnen geven? En is het niet zo dat wij proberen voor de tweede keer als Rotterdam het Grand Départ van de Tour de France te mogen organiseren? We weten uit 2010 wat een geweldige boost dat geeft aan de stad, maar vooral ook aan het fietsgebruik in de stad. Ik heb toen zelf mogen meemaken, ik fietste ook al daarvoor, maar hoeveel extra mensen je op de fiets zag rond die tijd. Dus dat geeft een extra boost. Dus wij dienen ook een motie in, en dat doen we samen met de PvdA, de VVD en D66: 'Rotterdam Tourstad', waarin we het college vragen om te komen met een concreet voorstel hoe we dit voor de Tourstart in hopelijk 2023 kunnen koppelen aan onze fietsambities die in dit uitvoeringsprogramma Fiets staan. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Segers-Hoogendoorn heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Rotterdam Tourstad

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van het uitvoeringsprogramma Fiets;
Constaterende dat:

- Rotterdam een gooi doet naar het Grand Départ van de Tour de France 2023, 2024 of 2025;
- het Grand Départ in 2010 liet zien dat een dergelijk evenement zorgt voor meer Rotterdammers op de fiets;

Overwegende dat:

- Rotterdam een aantrekkelijke stad voor fietsers wil zijn;
- grote evenementen een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de realisatie van stadsbrede ambities;
- in de Fietskoers 2025 letterlijk staat dat 'de aftrap van de Tour de France en andere (sportieve) evenementen Rotterdammers moet motiveren om vaker het rijwiel te pakken';

Verzoekt het college:

- het bid voor het Grand Départ 2023, 2024, 2025 aan te grijpen om het

fietsgebruik in Rotterdam een extra duw in de rug te geven;
- hierover een concreet voorstel uit te werken bij de verdere ontwikkeling van het bid;
En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. R.G.C. Segers-Hoogendoorn, D.P.A.
Tak, D.A. van Groningen en I. van Wifferen

Motie 2. Van je sokken gereden, effe doorgeven

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van het uitvoeringsprogramma Fiets;
Constaterende dat:

- Rotterdammers regelmatig te maken hebben met verkeersonveiligheid;
- het voor het zicht op de subjectieve verkeersveiligheid van groot belang is dat mensen laagdrempelig verkeersonveilige plekken kunnen melden;

- dit eerder al goed werkte in aanloop naar het in kaart brengen van de verkeersveiligheid in de stad;

Overwegende dat:

- het voortdurend in beeld brengen van de subjectieve verkeersveiligheid van belang is;

- een laagdrempelige online-mogelijkheid een goede manier zou zijn om een verkeersonveilige plek kenbaar te maken;

- dit een goede aanvulling zou zijn op melden via 14010, de gebiedscommissie, wijkraad of gemeenteraad;

- dit ook voor het ambtelijk apparaat efficiënter werkt omdat er dan geen extra administratie van dit soort meldingen nodig is;

Verzoekt het college:

- een voorstel te maken voor een laagdrempelige online-mogelijkheid (bijvoorbeeld op rotterdam.nl, in de BuitenBeter-app en/of de VeiligR-app) waar mensen op een digitale kaart eenvoudig kunnen aangeven waar zij verkeersonveiligheid ervaren en waarom en gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. R.G.C. Segers-Hoogendoorn, B. van Drunen, D.A. van Groningen, D.P.A. Tak, T.J. Vonk, J.P. Postma, I. van Wifferen, B. van Noppen en P.J.H.D. Verkoelen

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

Ik dank u zeer. Mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja, dank u wel voorzitter. Ik sluit me ook van harte aan bij de woorden van mijn collega en ook de motie die hij zojuist heeft ingediend. Voor de fractie van de Partij van de Arbeid is verkeersveiligheid een absolute grote prioriteit in deze stad. Ook de afgelopen week zijn we helaas weer met de neus op de feiten gedrukt door het treurige overlijden van een veertienjarig meisje als gevolg van een verkeersongeluk op de Mathenesserlaan. Mijn fractie is overigens nog aan het overwegen of wij daar ook een motie over in willen dienen, dus ik zou dat graag aan de voorzitter willen vragen, daar kunnen we na de lunch uitsluitsel over geven, maar dan weet u dat alvast. Verder sluiten wij ons inderdaad aan bij de moties die er vandaag eigenlijk op toezien om juist ook die veiligheid-

De **VOORZITTER**. Sorry dat ik u in de rede val. U kunt die motie inderdaad straks gewoon indienen. Dan zorgen we ervoor dat die wordt verspreid.

De heer **TAK** (pvda). Oké.

De **VOORZITTER**. Na de lunchpauze kunnen we eventueel indien nodig het gesprek over die motie heropenen als de anderen daar iets over willen zeggen.

De heer **TAK** (pvda). Ja, helder.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **TAK** (pvda). Helder. We zijn er inderdaad nog over na aan het denken, maar we laten het nog even weten. Wij zijn dus ook heel blij met de visie die dit college heeft ontwikkeld om in ieder geval ook

deze stad veiliger te maken en het betekent ook meer ruimte voor mensen op de fiets en ook meer ruimte voor mensen te voet. We hopen daarmee ook de verkeersveiligheid in deze stad in ieder geval te kunnen verbeteren. Ik heb ook afgelopen week, na veel contact te hebben gehad met wijkbewoners rondom de Mathenesserlaan, gemerkt dat het draagvlak voor minder ruimte voor hardrijders in deze stad alleen maar steeds verder is toegenomen, dus ik hoop ook dat deze hartenkreet wat dat betreft door alle raadsleden gedragen wordt. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Ja, dank u wel. Zoals u weet, voorzitter, ben ik een groot voorstander van fietsen. En dan vooral van het fietsen met spierkracht. Dat houdt de mensen sterk, in beweging en fit. Maar natuurlijk ben ik niet tegen de e-bikes en speed pedelecs, als ze maar niet te hard door die bochten vliegen en vergeten dat ze maar een fiets hebben. Het is altijd beter dan die smerige scootertjes die de lucht verontreinigen en veel herrie maken. Maar ik wil toch duidelijk maken hoe de SP denkt over autojunks en autoterreur, met name in het Centrum. Auto's horen gewoon niet thuis in het Centrum, dat roepen we al heel lang en ik heb in Groningen het goede voorbeeld gezien: het kan. Je kan een fantastisch centrum hebben. Maar goed, dat is een ander onderwerp, maar dan zult u begrijpen dat de veiligheid voor fietsers en lopenden bij ons vooropstaat en daarom steunen wij alles, elke stap om dit te bereiken. Dus ook zeker dit plan. Tot zover onze bijdrage.

De **VOORZITTER**. Andere sprekers? Niet? Wethouder Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Goedemiddag. Twee belangrijke visies, plannen, uitwerkingsplannen op lopen en fietsen. Als ik de bijdragen wederom hoor dan is eigenlijk iedereen het ermee eens

dat, we noemen het vaak langzaam verkeer, maar het is natuurlijk eigenlijk gewoon actief en gezond verkeer, een hele hoge prioriteit verdient in de stad, omdat het efficiënt is, bijdraagt aan de economie, gezond is, maar ook een hele veilige manier van verplaatsen. Wij willen dat graag stimuleren als college en een aantal mensen geeft daarbij meteen ook een aantal randvoorwaarden en die zijn ook zeker benoemd in de plannen en hangen samen met het eerder gepresenteerde Rotterdam Veilig Vooruit, het verkeersveiligheidsbeleid, want fietsers en voetgangers stimuleren kan alleen maar als het gewoon echt goed veilig is op straat. Dat zou echt kunnen betekenen dat we gewoon slagen vooruit kunnen maken in de verdere versnelling. Daar ziet ook een aantal moties op toe en ik ben ook blij dat u die visie en gedachten met mij onderstreept.

Ik ga nu eventjes de bijdragen langs. Mevrouw Van Groningen noemt toch als eerste het woord 'snel' weer en dit keer in combinatie met snel fietsen. De snelfietsroutes waar de provincies over spreken noemen wij in de Metropoolregio metropolitane fietsroutes. Die zorgen voor goede verbindingen tussen de verschillende stadscentra. Daar zijn we een actieve deelnemer van en het fijne is dat de MRDH voor dat soort plannen 70 procent cofinanciering doet op trajecten die op Rotterdams grondgebied liggen. Dus u begrijpt dat ik daar bij plannen altijd dankbaar gebruik van maak. Binnenkort krijgt u ook een overzicht van welke fietsroutes waar precies liggen en op welke termijnen, want het hangt ook samen met de stappen die andere gemeenten kunnen zetten, wat daar de voortgang op is.

U vroeg ook naar de speed pedelecs. Daar hebben we speciale regelgeving voor ingesteld, omdat speed pedelecs, zeker in onze stad, waar je op veel plekken natuurlijk echt vijftig hebt, brede wegen. Zij voelden zich niet veilig en zij vallen onder het brommerregime en wij hebben daar een ontheffing voor in het leven geroepen,

zodat als zij zich aan de snelheid van onder de dertig kilometer per uur houden, dat zij dan op de fietspaden mogen verblijven. Daar houden zij zich over het algemeen goed aan. Er zijn weinig klachten over. Dat monitoren wij steeds. Als de regeling afloopt, dat zal ergens in april 2022 zijn, dan evalueren we en dan kijken we ook of daar verlenging nodig is of dat er bijvoorbeeld een aantal andere maatregelen is genomen, bijvoorbeeld lagere snelheden, waardoor de speed pedelecs wel in het verkeer komen. Dus tegen de tijd dat die regeling afloopt, gaan we verder met de evaluatie, maar wij monitoren permanent op klachten.

U kon zich ook goed vinden in de Loopvisie. Dit is de visie en die gaat naar een uitwerking en daar worden inderdaad stakeholders bij betrokken. U noemt toevallig twee voorbeelden, de Abraham van Rijckevorselweg, dat is inderdaad een hele grote, brede straat, maar ik zag net recent voorstellen van bewoners die Kralingen aan de Maas-plannen hebben, waar we binnenkort mee gaan praten, dus ik zou graag eerst eens even de gesprekken met de bewoners daar willen aangaan, voordat ik daar uitspraken over doe. En u zei: de Pleinweg gaat u toch ook niet veranderen? Dat hebben wij recent gedaan. Op de Pleinweg zijn twee extra veilige oversteken gerealiseerd, in ieder geval verbeterd, zodat er veilig overgestoken kan worden. Dat viel samen met de uitwerking van de plannen van wat je kunt doen met ik dacht 25 miljoen voor Zuid, om daar ook ruim baan te geven aan voetgangers en fietsers, zodat zij makkelijker verbindingen kunnen maken en over kunnen steken tussen de wijken, conform ook de afspraken met alle partijen.

De motie over het initiatief van het CDA, daar kom ik dadelijk bij. D66 pleit er inderdaad voor om het actieve verkeer, omdat het efficiënt is, ruim baan te geven. U heeft uw motie geschreven om goed in kaart te brengen waar nou de problemen zitten in de dertigkilometerstraten en de vijftigkilometerstraten. Ik heb u in de

commissie ook al aangegeven: de dertigkilometerstraten leveren objectief gezien wat minder problemen op dan de vijftigkilometerstraten. Daar gebeuren nog meer ongelukken, maar deze motie vraagt dat allemaal goed te onderzoeken en daarom wil ik hem ook omarmen en met die gegevens kunnen we ook goed vergelijken en daarmee bij u terugkomen. Dus de motie van D66 over de dertig en de vijftig wil ik graag omarmen.

Dan mijnheer Van Drunen die naast automobilist ook fietser is, en ook wandelaar en ook het OV gebruikt. De vorige keer had ik daar al een mooi woord voor gebruikt, maar ik ben juist blij dat mensen inderdaad kunnen kiezen tussen verschillende modaliteiten en daar dankbaar dan ook gebruik van maken. De laatste tien jaar is er inderdaad 60 procent groei geweest. Dat is natuurlijk een hele mooie ontwikkeling, want daar maken we de stad schoner mee. Een van de manieren om meer fietsen te stimuleren is ook het gebruik van deelfietsen. U zegt ook: maar dat kan ook een keerzijde hebben, ook een schaduwzijde. Hoe gebruiken mensen dat? Is het niet een te groot beslag op de openbare ruimte? Heeft u daar oog voor? Ja, juist. Juist toen die deelfietsen in opmars kwamen, hebben wij meteen georganiseerd dat zij onderdeel moeten uitmaken van een vergunningstelsel, zodat we ze beter kunnen controleren en zodat er afspraken over te maken zijn. Dus we hebben daar juist op geacteerd en zoals u weet, komt de evaluatie naar u toe om te gaan bespreken. Ook u geeft aan: verkeersveiligheid is een ontzettend belangrijke voorwaarde voor die kwetsbare verkeersdeelnemers om zich veilig door de stad te kunnen verplaatsen. Ik ben blij dat u dat ook onderstreept.

Het CDA heeft oog voor de verkeersproblematiek en die veiligheid in de stad. Rotterdam is een grote stad, alleen maar groeiend, 650.000 inwoners die allemaal hun plekje nodig hebben in de stad en ruimte nodig hebben om zich te verplaatsen. Wij hebben bij het uitwerken

van het verkeersveiligheidsbeleid op een aantal factoren ingezet. Op de objectieve veiligheid, waar gebeuren nu echt daadwerkelijk de meeste ongelukken, maar ook omdat we langzaam het actieve, gezonde verkeer willen stimuleren: waar zitten nu de knelpunten? Welke kunnen we wegnemen, die ook als belemmering worden ervaren? Dat is die subjectieve veiligheid. Daar hebben we een prikker voor gebruikt, een veiligheidsprikker, bij ons Rotterdam Veilig Vooruit-verkeersbeleid. En we hebben daarna ook nog een keer het voorspelmodel geïntroduceerd om inderdaad te kijken wat de inrichting bepaalt, of we daar inderdaad voorspellingen kunnen doen en waar een andere weginrichting nodig is. We hebben daar dus een soort drieluik van gemaakt. Die prikker vonden wij zo'n goed succes dat we dachten: hé, die gebruiken we voor het loopbeleid weer. En toen hebben we hem genoemd 'Wil je met mij wandelen?' en vandaar ook dat wij daar toen wederom knelpunten in kaart hebben laten brengen om die subjectieve veiligheid goed te monitoren. En u zegt eigenlijk: ja, dat is best een mooi instrument, moet dat niet een soort permanent instrument zijn? Moeten mensen niet snel hun klachten door kunnen geven? Ik denk dat we in de basis een aantal dingen goed hebben. We moeten ook goed op de verwachtingen letten. De BuitenBeter-app is er op het moment dat er vuil naast de vuilnisbak staat, dan moet dat direct worden opgehaald. In ons verkeersveiligheidsbeleid moeten we ons prioriteren, maar hebben we wel graag die gegevens ook in kaart, maar er hoort inderdaad een iets ander verwachtingsmanagement bij. Uw motie vraagt om daar verder te gaan met onderzoeken, te kijken welke instrumenten daarvoor goed in te zetten zijn. Ik denk dat we daar al een deel van hebben en de motie steunt om dat verder uit te zoeken, zodat we daar dan verder over kunnen praten, over wat effectief is. Dus die wil ik graag omarmen, want we willen zo veel mogelijk belemmeringen wegnemen in de verkeersveiligheidsbeleving die dus soms

niet alleen subjectief is, maar soms dus ook objectief aantoonbaar gevaarlijke plekken zijn. Dus de motie van het CDA ondersteund door velen van u omarmen.

En dan de Grand Départ-motie. Als wij willen dat mensen meer gaan fietsen, moeten we dat stimuleren en goed onder de aandacht brengen. Dat proberen we op veel manieren, maar aansluiten bij zo'n bijbid, dat lijkt mij een heel goed idee en alleen al omdat ik deze week in een artikeltje van Dagblad010 mijnheer Segers-Hoogendoorn met fietshelm op een foto zag, dacht ik: nou, dat wil ik nog wel een keertje zien. Alleen daarom al is die motie het ondersteunen waard.

De PvdA reageert eigenlijk niet zozeer op het beleid, maar ook weer op de verkeersveiligheid. Ik woon ook in het Middelland zoals u weet en een klein jaar geleden was er ook al zo'n verdrietig ongeluk in de Claes de Vrieselaan, waar we met buurtbewoners in gesprek zijn gegaan om te kijken of er met een soort korte slagen verbeteringen konden worden aangebracht. Ik heb inmiddels een afspraak met buurtbewoners bij de Mathenesserlaan. Het is een lange straat met een complexe weginrichting. Maar waar we ook naar moeten kijken: we weten nog niet precies wat de oorzaken zijn van het ongeluk, maar we weten wel dat er regelmatig te hard wordt gereden. Ik heb die afspraak staan. Ik weet niet precies wat u met uw motie beoogt, maar dit heeft inderdaad wel al mijn aandacht en niet alleen op die plek. Afgelopen jaar, ook sinds corona, sinds de straten soms wat rustiger zijn, lijkt het wel alsof mensen daar gebruik van maken om de straat ineens als een racebaan te gebruiken. We zitten daar bovenop, ook met de politie. We hebben ook op dertig plekken maatregelen genomen om verkeersremmende maatregelen te nemen. Ik zou graag eventjes in de pauze met u naar de motie willen kijken. Ik zou het niet aan één incident willen hangen, want in die zin is het standaardbeleid van ons als gemeente dat we na een ongeluk goed analyseren,

goed kijken wat er nodig is, maar nog meer, en dat staat ook in Rotterdam Veilig Vooruit, proberen het voor te zijn, want dat is nog veel belangrijker om, vanuit daar naar de verkeersveiligheid te kijken, met het voorspelmodel dat we hebben ontwikkeld, dat we van tevoren al gevaarlijke punten in kaart hebben. Daarnaast zijn we natuurlijk ook non-stop bezig met de black-spots, de aanpak daarvan, om te zorgen dat die allemaal zo snel mogelijk zijn uitgevoerd. Maar nogmaals: laat u in de pauze even zien wat u beoogt met de motie. Verkeersveiligheid is echt een speerpunt van dit college.

Nou, brede steun van de SP, die het liefst de hele stad autovrij ziet, autoluw ziet. De stad is aan het veranderen en de positie van voetgangers en fietsers ook. Dat staat ook in de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak. En we zien dat daar op veel punten de stad ook vooruitgaat. We doen dat gedoseerd, met mate, maar steeds stap voor stap vooruit en ik ben blij met uw steun daarin.

De **VOORZITTER**. Wethouder, u bent uitgesproken?

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Dit waren de vragen en dit waren de adviezen over de moties.

De **VOORZITTER**. Heel goed. Ja. Ik dacht dat u ook ambitieus was met alle vragen. Ik weet niet of u niets gemist heeft. Ik check het even bij de raadsleden. Misschien heeft iemand nog behoefte aan een tweede termijn? En u wilt in de pauze nog even zo meteen spreken over de motie van de Partij van de Arbeid en anderen. Is er behoefte aan een tweede termijn? Mevrouw Van Groningen?

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank u. Ik had eigenlijk nog een openstaande vraag waar ik graag nog antwoord op zou willen van de wethouder. Dus dan is het een stukje veegronde, met uw welbevinden. Ik had nog gevraagd of de wethouder met de partijen zoals de belanghebbenden, de mindervaliden, de

gebieden en de ondernemers ook om tafel gaat om echt het uitvoeringsprogramma vorm te geven. En daarnaast wilde ik dan nog even weten wanneer ze precies met dat overzicht komt voor die speed pedelecs. Daar ben ik nog even benieuwd naar. Dank u.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Voorzitter, ik had juist gezegd dat de loopagenda tot stand komt met de stakeholders en met de gebieden. Dus ik had daar bij mijn weten al antwoord op gegeven. Daar worden echt de partijen uit de praktijk bij betrokken. En ik gaf u aan dat de termijn van de ontheffing afloopt in 2022 en dat we daarvoor een evaluatie hebben, een permanente monitor, maar daarvoor evalueren of verlenging van die maatregel nodig is. Dus dat zal eind 2021 zijn, zodat in 2022 al of niet die regeling verlengd kan worden.

De **VOORZITTER**. Tevreden zo mevrouw Van Groningen? Ik neem aan van wel. Ja, oké. Dan stel ik u voor, als er geen tweede termijn is, om nu voor de lunchpauze te gaan pauzeren. Als het nodig is, dat hoor ik overigens graag van mijnheer Tak, dan komen we nog terug op zijn motie. Dan kunt u daar nog iets mee doen als u dat wilt als raad. Daarna gaan we aanvangen met agendapunt 16.1, het Cultuurplan. Ik schors de vergadering tot 13.35 uur. De vergadering is geschorst.

(De vergadering is geschorst.)

(Lunchpauze.)

(12.52 uur)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 26 november 2020

Notulen van de raadsvergadering van 26 november 2020 (middagzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 16.

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb, met dien verstande dat het voorzitterschap van 14.55 tot 15.10 uur en van 17.12 tot 18.07 uur is waargenomen door de heer R.A.C.J. Simons

Voor de presentielijst wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering.

Namens het college zijn tegenwoordig mevrouw J. Bokhove, de heer A. Bonte, de heer A.H.P. van Gils, de heer M.K.A. Grauss, de heer S. Kasmi, mevrouw B.C. Kathmann, de heer S.A. Kurvers, de heer S. de Langen, de heer R. Moti en de heer B. Wijbenga-van Nieuwenhuizen.

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Afwezig met bericht: wethouder S. de Langen

Heropening

De **VOORZITTER**. Beste raadsleden, ik heropen de vergadering. Ik zou eerst even een check willen plegen bij mijnheer Tak van de Partij van de Arbeid. Die zou in de lunchpauze nog overleggen. Mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Ja dank u voorzitter. Is het oké als we nog even kunnen schorsen? Ik ben namelijk bijna klaar?

De **VOORZITTER**. Hoeveel tijd heeft u nodig?

De heer **TAK** (pvda). Ja, ik heb even nog wat tijd nodig.

De **VOORZITTER**. Hoeveel tijd heeft u nodig? Tien minuten?

De heer **TAK** (pvda). Nou, een kwartier?

De **VOORZITTER**. Dan verleng ik de schorsing nog even met een kwartier.

De heer **TAK** (pvda). Dank u.

De **VOORZITTER**. Dan heropen ik om 14.05 uur.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De heer **TAK** (pvda). Ja, dank u wel voorzitter. Hoort u mij?

De **VOORZITTER**. Zeker.

De heer **TAK** (pvda). Ha, top. Ik heb letterlijk net op de verzendknop gedrukt naar de griffie om inderdaad onze motie in te dienen. Ik zal hem anders nog even kort toelichten. De motie heet: 'Motie veilige straten', en ik dien hem in samen met mijn vrienden van GroenLinks en de Rotterdamse VVD. De eer voor de tekst schrijven gaat overigens naar mijn collega's van GroenLinks, die dezelfde motie ook al in voorbereiding hadden bij de behandeling van de begroting op 26 november, maar naar aanleiding van, zoals ik al eerder aanhaalde, het verschrikkelijke verkeersongeval op de Mathenesserlaan, vonden wij met z'n drieën dat het toch echt tijd is voor actie en daarom dienen wij nu deze motie alsnog in. En ik ben overigens nog vergeten te noemen dat ook het CDA

deze motie uiteraard van harte zal ondersteunen en ook deze motie meetekent. En de motie is dus, zoals ik net zei, in digitale vorm naar u onderweg.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Tak heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Veilige straten

‘De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van Uitvoeringsprogramma Fiets 2020-2021;

Constaterende dat:

- driekwart van de dodelijke verkeersslachtoffers in Rotterdam valt op 50-kilometerwegen binnen de bebouwde kom, waaronder afgelopen week weer op de Mathenesserlaan;
- de Tweede Kamer recent een motie heeft aangenomen die stelt dat een maximumsnelheid van 30 kilometer per uur de norm wordt in de bebouwde kom;

Overwegende dat:

- een maximumsnelheid van 30 kilometer per uur leidt tot minder (dodelijke) verkeersongevallen, vooral bij ouderen en kinderen;
- een lagere maximumsnelheid ook zorgt voor schonere lucht, minder geluidsoverlast, minder hardrijdende ‘verkeersasos’ en aantrekkelijke straten voor wonen en winkelen;
- er veel manieren zijn om de maximumsnelheid in een straat te verlagen, variërend van een complete herinrichting tot creatieve oplossingen zoals tijdelijk groen en verbreden van fietspaden;
- het aanpakken van een straat maatwerk is, waarbij samenwerking met bewoners, afstemming met hulpdiensten en goede communicatie essentieel zijn;

Verzoekt het college:

- samen met gebiedscommissies, wijkraden, wijkcomités en bewoners te inventariseren in welke straten een maximumsnelheid van 50 kilometer per uur onveilige situaties oplevert;

- een plan te maken voor het verlagen van de maximumsnelheid naar 30 kilometer per uur in die straten en daarbij voorrang te geven aan de meest onveilige straten en de straten waarbij de betrokkenheid van bewoners het grootst is;
 - met partners in de stad en bewoners creatieve oplossingen te bedenken voor het aanpassen van straten waar de kosten van volledige herinrichting nu nog te hoog zijn;
 - al te starten waar dat kan binnen de huidige budgetten voor bijvoorbeeld mobiliteit, schone lucht en stadsontwikkeling en voor de zomer van 2021 met een uitgewerkt plan naar de gemeenteraad te komen;
 - voor dat plan samenwerking te zoeken met andere gemeenten en de VNG en gezamenlijk het Rijk te verzoeken om voldoende middelen voor veilige straten;
 - hierbij aan te geven welke wegen vitaal zijn voor de verkeersdoorstroming en bereikbaarheid voor hulpdiensten en daarom niet in aanmerking kunnen komen voor een verlaging van de maximumsnelheid;
- En gaat over tot de orde van de dag.’

w.g. D.P.A. Tak, J.P. Postma, D.A. van Groningen, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, I. van Wifferen, R.T.J. van der Velden, P.J.H.D. Verkoelen en A. van Zevenbergen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

Kunt u ook aangeven welke namen eronder staan?

De heer **TAK** (pvda). Ja, deze motie is mede ondersteund door mijn collega's mijnheer Postma, mijnheer Segers-Hoogendoorn en mevrouw Van Groningen. En mevrouw Van Wifferen. En de motie roept op om dus dertig kilometer de norm te maken in de stad. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Helder, dank u zeer. Dan zien wij de motie wel komen en laten we die wel rondgaan. Mijnheer Postma.

De heer **POSTMA** (gl). Dank u wel, voorzitter. Een hele korte toevoeging hierop. Het is triest dat nogmaals een dodelijk verkeersongeluk de aanleiding moet zijn om deze motie alsnog in te dienen. Maar ik ben heel blij dat we nu ook voldoende partijen aan boord hebben om deze motie aangenomen te krijgen. Ik dank collega Tak voor het harde werk en de samenwerking hierin. En ik zou de partijen die onder de motie tijdens de begrotingsbehandeling stonden, die nog niet meegenomen zijn in de afstemming, ook van harte uitnodigen deze motie misschien mede te ondertekenen, want zij hebben hier net zoveel aan bijgedragen als de partijen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank u, voorzitter. Ja, in aanvulling op mijn vorige twee sprekers, de Rotterdamse VVD heeft verkeersveiligheid ongelooflijk hoog in het vaandel staan en dat is ook de reden dat wij vandaag onder deze motie staan. Niet om aan te geven dat overal maar dertig de oplossing is, maar om aan te geven dat het belangrijk is om met elkaar in gesprek te gaan waar die verkeersveiligheid plaatsvindt. En daar ook echt maatregelen te treffen. Het is goed dat we wel erbij vernoemen dat straten waar het niet kan vanwege hulpdiensten of anderszins, dat we het daar ook niet gaan doen. Dat moet ook volstrekt duidelijk zijn aan de voorkant. En dat daarnaast één ding ongelooflijk belangrijk is, en dat is handhaving, want zonder politiecapaciteit en ook gewoon het aanpakken van deze verkeersasos, die voor dit soort ongelooflijk trieste ongelukken zorgen, dat is het allerbelangrijkste. Dus aanpakken met die hap en ik ben ook mooi dat we hier een goede samenwerking hebben gevonden. Dank u wel.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Het is een motie die

ook bij de begroting is ingediend. Toen is hij ingetrokken. Ik ben niet blij met de aanleiding, maar wel heel blij met de bespreking van dit onderwerp over fietsen, voetgangers en wandelen en daarmee ook de verkeersveiligheid die hoog in het vaandel staat en waar nu de raad alsnog deze motie wil indienen. We hebben hem eerder omarmd en dat wil ik heel graag nogmaals doen. En bij iedereen van harte aanbevelen om daarvoor te stemmen.

De **VOORZITTER**. De motie heeft ook nog iets met verkeersveiligheid, hoor ik net, in relatie tot handhaving. Dus verlaat ik even mijn voorzittersstoel om ook daarover nog iets te zeggen.

De heer **ABOUTALEB**. Het onderwerp is permanent een onderwerp van aandacht in de driehoek. En zeker de politiechef begrijpt heel goed het belang dat de raad en de stad hechten aan handhaving op het terrein van verkeersveiligheid. U kent overigens wel de dilemma's van de politie als het gaat om de beschikbare capaciteit en de vele wensen die ook politiek in onze raad leven. Maar dat dit punt een paar plekken op de prioriteitenlijst van de politiechef zal stijgen, dat zal zeer zeker het geval zijn. Dus een goede samenwerking tussen de inrichting van de wegen en de handhaving moet ons iets meer verkeersveiligheid opleveren de komende jaren. Maar ik wilde deze kanttekening wel graag plaatsen vanuit de handhaving.

De **VOORZITTER**. Is er nog behoefte aan een korte toelichting van iemand op dit punt? Ik ben weer voorzitter. Nee? Dan sluit ik de beraadslagingen op dit punt en dan dank ik de raadsleden en de wethouder.

16.1 Het voorstel tot vaststelling van het Cultuurplan 2021-2024 'Stad in transitie, cultuur in verandering'

De **VOORZITTER**. Ik ga naar agendapunt 16.1, het voorstel tot vaststelling van het

Cultuurplan 2021-2024 'Stad in transitie, cultuur in verandering'. Ik heb een lijst van sprekers en daar staat bovenaan mevrouw Walgenbach, maar die heeft gesproken met mevrouw Mohamed-Hoesein. Mevrouw Mohamed-Hoesein moet om dringende redenen de vergadering verlaten en zij heeft gevraagd of zij als eerste mag spreken. Mevrouw Walgenbach vond dat in haar ruimhartigheid goed. Dus we beginnen met mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Voorzitter, eerst wil ik mijn collega van D66 bedanken om mij inderdaad als eerste het woord te kunnen laten voeren.

Voorzitter, het verdelingsvoorstel van de subsidiegelden voor culturele instellingen heeft de nodige discussies doen uitbarsten. Een flink aantal instellingen is ontevreden over het verdelingsvoorstel. En de fractie van DENK heeft vertrouwen in de welwillendheid van culturele instellingen om alles zo goed mogelijk op papier te zetten. En dit is niet altijd bij iedereen even goed gelukt. Ze hadden daarbij ondersteuning nodig op verschillende fronten. Om het proces van de aanvraag goed te doorgronden, hadden de aanvragers boekhoudkundige, soms procesmatige ondersteuning nodig. En dit was helaas niet het geval. Het heeft ertoe geleid dat veel culturele instellingen buiten de boot zijn gevallen en in elk geval niet een prettig gevoel hebben overgehouden aan de mate en de wijze waarop het proces is doorlopen. Voorzitter, we zijn van mening dat de culturele instellingen die niet in aanmerking komen voor subsidiegelden alsnog begeleid zouden kunnen worden naar alternatieven. We hebben van ambtelijke zijde vernomen dat het niet de primaire verantwoordelijkheid van de gemeente om de aanvragers die niet zijn opgenomen in het Cultuurplan, verder te begeleiden. Wij vinden dit jammer. En ik wil dan ook aan de wethouder vragen om hierin verantwoordelijkheid te nemen en de aanvragers van wie de aanvraag geheel of

gedeeltelijk is afgewezen te begeleiden naar alternatieven.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Mohamed-Hoesein, mevrouw Walgenbach heeft een vraag aan u.

Mevrouw **WALGENBACH** (d66). Ja voorzitter, dank u wel. Deze motie die mevrouw Mohamed-Hoesein gaat indienen is natuurlijk hartstikke sympathiek en ik las hem ook met veel sympathie. Maar ik vroeg mij toch wel ergens af waarom u de keuze maakt om deze motie in te dienen, want we hebben de afgelopen jaren veel gesproken met de begeleiding die culturele instellingen moeten krijgen. Dat is juist ook de reden waarom we de impulsregeling nu lanceren, een tweejarige regeling waar ook juist ruimte is voor coaching op het gebied van bedrijfsvoering. Dus ik ben benieuwd wat deze motie dan zou toevoegen in de ogen van mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja voorzitter, over die impulsregeling, daar kom ik zo meteen op terug. Wat het hieraan zou toevoegen, is dat er nu, in deze fase, al wordt gekeken naar de aanvragers die nu hun aanvraag hebben ingediend en dat die daarbij ook worden geholpen om te kijken naar een alternatief. De impulsregeling is er een van, maar dan ga ik even weer verder naar mijn spreektekst, want het college verwijst culturele instellingen die niet zijn opgenomen in het Cultuurplan inderdaad naar de impulsregeling. Maar we hebben ook van een aantal culturele instellingen vernomen dat de communicatie naar die instellingen tot nu toe, in elk geval bij een aantal, niet goed is verlopen. Er zou ook sprake zijn van een financieel plafond van 75.000 euro. En dit heeft ertoe geleid, dat in elk geval minimaal één culturele instelling heeft afgezien van de regeling. Dat plafond zou te laag zijn. En ik wil de wethouder dan ook vragen: in hoeverre klopt het dat er communicatief falen is opgetreden vanuit de gemeente juist ten aanzien van die impulsregeling? En is de

wethouder bereid om die culturele instellingen alsnog de mogelijkheid te bieden om gebruik te maken van de regelingen en hierover constructief het gesprek in te gaan?

Voorzitter, een van de redenen voor afwijzing van de aanvraag had betrekking op de bedrijfsmatige inrichting van de financiën. De culturele instellingen, voorzitter, vinden dat culturele instellingen eerder dan de vier jaar de kans moeten krijgen om te laten zien dat zij hun financiën inmiddels wel al op orde hebben. En is de wethouder dan bereid om op basis van die herbeoordeling na die twee jaar alsnog de subsidie over de jaren 2023 en 2024 toe te kennen aan de culturele instellingen? Met name wanneer de bedrijfsvoering aantoonbaar is verbeterd en voldoet aan de criteria.

Voorzitter, hoe je het wendt of keert, elke vier jaar ontstaan vrijwel dezelfde discussies tussen de gemeente en de culturele instellingen tijdens de verdeling van de meerjarige subsidiegelden. Het is dan ook tijd om dingen op een andere manier aan te pakken. We hebben het geprobeerd, het heeft nu nog niet het resultaat opgeleverd dat we hadden gewild. Dus voorzitter, wij pleiten voor een herijking van de huidige verdelingsmanier van de subsidiegelden voor culturele instellingen. Er wordt gekeken, hopen wij dan ook, naar de best practices van andere gemeenten. En hierbij wil ik aan de wethouder vragen of hij bereid is een inventarisatie te maken van welke mogelijke alternatieve verdelingsmanieren er zijn voor het verstrekken van meerjarige subsidies.

Voorzitter, moties die hierop zien heb ik al ingediend en rondgestuurd. Ik kijk uit naar de beantwoording van de wethouder.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Mohamed-Hoesein heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Ik overweeg het graag nog eens even

‘De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van het Cultuurplan 2021-2024;

Constaterende dat:

- een heel aantal culturele instellingen aangeven dat ze onjuist zijn beoordeeld;
- in de brief van het college ook benoemd staat dat een aantal conclusies gebaseerd zijn op foutieve informatie of niet op feiten gebaseerde aannames;
- daarom het verdelingsvoorstel bijgesteld is ten opzichte van het advies van de RRKC;
- de RRKC juist als taak heeft de aanvragen goed te beoordelen en de adviezen wanneer noodzakelijk te rectificeren;

Overwegende dat:

- de verdeling van de cultuurgelden een gevoelig onderwerp is dat we nooit naar tevredenheid kunnen voltooien;
- sommige instellingen tevreden zijn met de verdeling, terwijl andere teleurgesteld en boos zijn omdat het anders uitpakt dan gehoopt;
- er zoveel instellingen en zoveel meningen zijn;
- dit ervoor zorgt dat er altijd instellingen zullen zijn die het oneens zijn met de genomen besluiten;
- het belangrijk is dat er op juiste, feitelijke gronden besluiten worden genomen;
- als er op onheuse gronden is beoordeeld, instellingen dit moeten kunnen aangeven;
- er momenteel geen ruimte is voor hoor-, wederhoor of een heroverweging;
- het daarom belangrijk is dat er allereerst in gesprek wordt gegaan met instellingen;
- als daaruit blijkt dat de beoordeling van de RRKC echt foutieve informatie bevat, dit alsnog gerectificeerd moet worden;
- het nodig is dat een dergelijk gesprek met een heroverwegingsmoment plaatsvindt, dat niet alleen op de kwantitatieve gronden berust;
- dit gesprek door de RRKC gevoerd dient te worden;

Verzoek het college:

- de RRKC op te roepen om bij instellingen met onjuistheden in de huidige adviezen het gesprek aan te gaan en de adviezen, wanneer noodzakelijk, te rectificeren;
 - een moment van hoor en wederhoor op te nemen in het proces voor alle hierna volgende cultuurplanperiodes;
- En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. E.C. Eskes, E.S. Walgenbach, J. Smet, P.J.P. Lansink-Bastemeijer, N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, A. van Zevenbergen en T.J. Vonk

Motie 3. Geef een impuls aan culturele instellingen

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van agendapunt 16.1 het voorstel tot vaststelling van het Cultuurplan 2021-2024 'Stad in transitie, cultuur in verandering';

Constaterende dat:

- een flink aantal culturele instellingen in Rotterdam ontevreden is over het verdelingsvoorstel van het RRKC;
- volgens het huidige proces de gemeente van tevoren alle informatie en correspondentie ophaalt bij de aanvragers en deze ter beschikking stelt aan de RRKC;
- er communicatief falen is opgetreden vanuit de gemeente naar de cultuurinstellingen toe waarbij onterecht werd aangegeven dat er een financieel dak bestond voor de impulsregeling;
- door dit falen, culturele instellingen niet de mogelijkheid hebben gekregen om gebruik te maken van de impulsregeling;

Van mening dat:

- culturele instellingen alsnog de mogelijkheid moeten krijgen om gebruik te maken van de impulsregelingen van de gemeente voor cultuur;

Verzoekt het college:

- te onderzoeken of er een mogelijkheid aangeboden kan worden door de gemeente om culturele instellingen in staat te stellen aanvullende informatie te leveren

- om alsnog gebruik te kunnen maken van de impulsregelingen voor cultuur;
 - de extra kosten voor de impulsregeling te dekken vanuit de onderbesteding op festivals door corona en/of vanuit de extra financiële middelen die door het Rijk verstrekt zullen worden;
 - hierover te rapporteren aan de raad;
- En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein en E. Büyükcıfci

Motie 4. Begeleid alle aanvragers naar alternatief

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van agendapunt 16.1 het voorstel tot vaststelling van het Cultuurplan 2021-2024 'Stad in transitie, cultuur in verandering';

Concluderende dat:

- een flink aantal culturele instellingen in Rotterdam ontevreden is over het verdelingsvoorstel van het RRKC;
- de aanvragers in deze procedure vaak geen boekhoudkundig of praktische procesmatige ondersteuning krijgen om het proces van de aanvraag goed te kunnen doorgronden en (financiële) mogelijkheden om deze ondersteuning aan te zoeken nihil tot zeer beperkt zijn;

Van mening dat:

- begeleiding bij de aanvraag zal leiden tot een betere aansluiting bij de bestaande mogelijkheden van subsidietoekenning of financiële ondersteuning bij de activiteiten;
- Verzoekt het college:

- de aanvragers in deze ronde van wie de aanvraag geheel of gedeeltelijk is afgewezen te begeleiden naar alternatieven en hen bij de aanvraag in elk geval te laten ondersteunen volgens het model van de ondersteuning bij Rotterdamfestivals, waarbij financiële en praktische ondersteuning bij de aanvraag laagdrempelig mogelijk is;
 - hierover te rapporteren aan de raad;
- En gaat over tot de orde van de dag.'

Motie 5. Cultuur verankeren in Rotterdam

‘De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van agendapunt 16.2 het voorstel tot vaststelling van de conclusies en aanbevelingen uit het rapport van de Rekenkamer Rotterdam ‘Waarde van publiek, onderzoek publieksbereik cultuurplaninstellingen’;

Constaterende dat:

- ieder stadsdeel in Den Haag een cultuuranker heeft;
 - cultuurankers bedoeld zijn om alle krachten in de stadsdelen te bundelen en zo de kunst en cultuurbeleving en cultuurparticipatie uit te breiden;
 - bij de Cultuurankers bewoners kunnen genieten van (jeugd)theater, dans, film, literatuur, muziek of cabaret;
 - de Cultuurankerfunctie in ieder stadsdeel belegd is bij een culturele organisatie;
- Van mening dat:
- cultuur dicht bij de Rotterdammers moet worden gebracht;
 - Rotterdammers op een laagdrempelige manier kennis moeten kunnen maken met kunst en cultuur;
 - cultuurankers kunst en cultuur tot in de haarvaten van de wijken zal brengen;
 - door Cultuurankers, de cultuurparticipatie en cultuurbeoefening van de Rotterdammers in de wijken gestimuleerd zullen worden;
 - door dynamische, diverse en artistieke programma's, die georganiseerd worden met verschillende partijen zoals scholen, jongeren-, migranten en bewonersorganisaties op het gebied van kunst en cultuur, het publieksbereik van kunst en cultuur in Rotterdam zal vergroten;

Verzoekt het college:

- te onderzoeken of op de lange termijn Cultuurankers, naar voorbeeld van de gemeente Den Haag, opgericht kunnen worden in de gebieden van Rotterdam;
 - hierover te rapporteren aan de raad;
- En gaat over tot de orde van de dag.’

Motie 6. Er zijn meer wegen die leiden naar cultuur

‘De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van agendapunt 16.1 het voorstel tot vaststelling van het Cultuurplan 2021-2024 ‘Stad in transitie, cultuur in verandering’;

Constaterende dat:

- een flink aantal culturele instellingen in Rotterdam ontevreden is over het verdelingsvoorstel van het RRKC;
- elke vier jaar discussies ontstaan tussen de gemeente en de cultuurinstellingen tijdens de verdeling van de meerjarige subsidiegelden;

Van mening dat:

- de huidige verdelingsmanier van subsidiegelden voor culturele instellingen niet zorgt voor een groot genoeg draagvlak;
 - er meer manieren zijn van subsidieverstreking dan de huidige meerjarige verdeling;
 - er een voorbeeld genomen kan worden aan andere gemeenten waarbij er een manier gehanteerd wordt, die zorgt voor minder discussies tijdens de verdeling van de subsidiegelden voor cultuurinstellingen;
- Verzoekt het college:
- een inventarisatie te maken van welke mogelijke alternatieve verdelingsmanieren er zijn voor het verstrekken van meerjarige subsidies aan Rotterdamse culturele instellingen, waarbij gekeken wordt naar de best practices van andere gemeenten;
 - hierover te rapporteren aan de raad;
- En gaat over tot de orde van de dag.’

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein en J. Smet

Motie 7. Samen in cultuur

‘De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van agendapunt 16.1 het voorstel tot vaststelling van het Cultuurplan

2021-2024 'Stad in transitie, cultuur in verandering';

Constaterende dat:

- de gemeente medeverantwoordelijk is voor het culturele klimaat in de stad;
- de maatschappelijke en technologische vernieuwingen de toekomst van het cultuuraanbod in de stad veranderen;
- de gemeente als ambitie heeft om meer ruimte te maken voor nieuwe cultuurstellingen en genres in de stad;

Van mening dat:

- een goede samenwerking tussen culturele instellingen van groot belang is;
- de ontwikkelingen en bijbehorende beleidsambities van invloed zijn op de cultuursector;
- nieuwe, relatief kleine en/of middelgrote culturele instellingen een enorme toegevoegde waarde hebben voor de cultuur in de stad;
- intensieve samenwerking en wederzijdse verbondenheid sleutelbegrippen zijn voor het in harmonie laten treden van deze nieuwe, kleine en/of middelgrote culturele instellingen en het cultureel veld in de stad;
- subsidiegelden voor kleine en/of middelgrote culturele instellingen laagdrempeliger en beter toegankelijk moeten worden gemaakt;

Verzoekt het college:

- te onderzoeken op welke laagdrempelige manieren de nieuwe, relatief kleine en/of middelgrote culturele instellingen toegang kunnen krijgen tot de (meerjarige) subsidieregelingen van de gemeente;
 - te onderzoeken op welke manieren de nieuwe, relatief kleine en/of middelgrote culturele instellingen in staat worden gesteld om aansluiting te zoeken bij de huidige culturele infrastructuur in de stad, vergelijkbaar met Rotterdam Festivals;
 - hierover te rapporteren aan de raad;
- En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Motie 8. Geef de culturele instellingen nog een kans

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van agendapunt 16.1 het voorstel tot vaststelling van het Cultuurplan 2021-2024 'Stad in transitie, cultuur in verandering';

Constaterende dat:

- bij de beoordeling van de ingediende aanvragen de RRKC heeft gekeken naar de bedrijfsmatige inrichting op het gebied van onder andere financiën;
- een van de redenen voor afwijzing van de aanvragen voor de subsidiegelden te maken had met het financieel beleid van een aantal culturele instellingen;

Van mening dat:

- financiële drempels voor aanbieders van cultuur in de stad verlaagd moeten worden;
- met betrekking tot periodiciteit naar een andere financierings- en subsidiesystematiek kan worden overgegaan waarin culturele instellingen meer ruimte krijgen;
- culturele instellingen in Rotterdam de ruimte moeten krijgen om binnen twee jaar alsnog in staat moeten worden gesteld om te bewijzen dat de financiële positie is verbeterd en inmiddels voldoet aan de eisen om in aanmerking te komen voor de subsidiegelden van de gemeente;

Verzoekt het college:

- aan de culturele instellingen waarbij de bedrijfsmatige inrichting op het gebied van financiën de reden was tot afwijzing van de subsidieaanvraag, een mogelijkheid te bieden om alsnog in aanmerking te komen voor de subsidiegelden van de gemeente;
 - op basis van een herbeoordeling na twee jaar alsnog te besluiten om de subsidie voor de jaren 2023 en 2024 toe te kennen aan deze culturele instellingen, wanneer de bedrijfsvoering aantoonbaar is verbeterd en inmiddels voldoet aan de criteria voor de subsidiegelden;
 - hierover te rapporteren aan de raad;
- En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein en E. Büyükcifci

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Mohamed-Hoesein, ik dank u zeer. Dan gaan we terug naar de lijst. Mevrouw Walgenbach.

Mevrouw **WALGENBACH** (d66). Dank u wel, voorzitter. Ik zit hier vandaag als een tevreden D66-cultuurwoordvoerder. Al vanaf mijn allereerste cultuurdebat in 2018 heb ik elk debat keer op keer gepleit voor meer cultuurbudget. En dat is er ook gekomen. Geen loze woorden en ambities van het college, maar de daad bij het woord voegen als dat nodig is. En zo zien wij het graag. En dat dit college ervoor kiest juist nu, in deze coronacrisis, te investeren in kunst en cultuur is verstandig en ook zeer te prijzen. En in het bijzonder wil ik dan ook de investering van drie miljoen om makers eerlijk te belonen, benoemen. Dit is uniek in Nederland en ik hoop dat het een inspiratiebron zal zijn voor de andere gemeenten.

We hebben een uitgebreid debat gevoerd in de commissie over dit verdelingsvoorstel, dus ik beperk mij nu dan ook tot de hoofdlijnen. Wij steunen de koers die ingezet wordt met dit voorstel met als kern meer ruimte voor nieuwkomers en doorgroeiers. Bij deze instellingen is inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit geen opdracht vanuit het stadhuis, maar zit het ingebakken in hun DNA. Zij zijn de motor die ons dichterbij brengt bij het ideaal van een cultureel aanbod voor alle Rotterdammers. Wij hopen dat de instellingen die uitblinken in die drie i's ook worden ingezet om best practices te delen met de anderen. Want zo komen wij tot een ijzersterk cultureel ecosysteem. En dan kijk ik toch ook met een schuin oog naar onze acht instellingen in de Rotterdamse culturele basis, waar meer dan de helft van het gehele meerjarige cultuurbudget heengaat. Wij verwachten absoluut topwerk van deze instellingen. In een aantal gevallen zijn wij toch wel teleurgesteld. Er is op dit moment geen

sprake van een voortrekkersrol op de drie i's bij de meeste RTB-instellingen. En dit moet beter en scherper en dat zullen wij de komende jaren ook nauwlettend in de gaten houden.

Tot slot: wij hebben gezien dat het proces van beoordelen van 122 aanvragen in twaalf commissies in slechts een aantal weken door de RRKC heeft geleid tot gemor in de culturele sector en ook in deze gemeenteraad. We hebben er lang over gesproken. D66 is van mening om die reden dat het goed zou zijn deze inrichting eens tegen het licht te houden. De toenemende mate van cross-overs in de culturele sector, de noodzaak van hoor en wederhoor, de tijdsplanning van het proces tot het komen van advies en het verdelingsvoorstel en de onafhankelijke positie die de RRKC inneemt ten opzichte van het gemeentebestuur. Die punten nemen we daar graag in mee, want zo blijven we de goede dingen doen op de goede manier. En daar hebben wij ook een motie over ingediend. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Walgenbach heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Het beste advies voor de culturele sector

‘De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van het agendapunt “Stad in transitie, cultuur in verandering, Cultuurplan 2021-2024”;

Constaterende dat:

- iedere vier jaar de RRKC de plannen van Rotterdamse cultuurinstellingen beoordeelt en het stadsbestuur adviseert over de verdeling van de cultuurgelden voor de aankomende jaren;
 - de RRKC hiermee een cruciale rol vervult voor het Rotterdamse cultuurlandschap;
 - de rol en procesgang van de RRKC na iedere cultuurplanprocedure wordt geëvalueerd;
- Overwegende dat:

- het college en de gemeenteraad door de RRKC optimaal in staat moeten worden gesteld over een rechtvaardige verdeling van de cultuurgelden in Rotterdam;
- zowel de 'cultuurraad' als cultuurplanprocedures in andere gemeenten op verschillende wijzen worden ingericht;

Verzoekt het college:

- een onderzoek uit te voeren met als kernvraag wat de optimale vorm is voor een onafhankelijk Rotterdams cultureel advies;
- hierin in ieder geval mee te nemen: herijking van het cultuurplanproces, de adviserende rol o.a. bij RCB-instellingen en de plaatsing van het orgaan ten opzichte van het stadsbestuur en te onderzoeken in hoeverre ook de nachtcultuur kan worden ingebed in de cultuurplanprocedure;
- het culturele veld, binnen en buiten Rotterdam, te raadplegen voor dit onderzoek;
- de gemeenteraad ruim voorafgaand aan de nieuwe cultuurplanprocedure te betrekken in dit onderzoek;
- lessen uit dit onderzoek in te bedden in de procesgang voor de volgende cultuurplanronde;

En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. E.S. Walgenbach en J. Smet

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Smet.

De heer **SMET** (gl). Dank u wel voorzitter. Wat een prachtstad en wat een geweldige kunstzinnige en culturele cultuur hebben we hier neergezet de afgelopen jaren. Voorzitter, met deze woorden startte ik mijn bijdrage in de commissievergadering over het cultuurplan in oktober. Een commissievergadering waar ik met veel plezier en ook waardering op terugkijk. Ik dank de commissieleden en de wethouder en daarmee ook meteen alle andere betrokkenen, ook buiten het stadhuis, juist

buiten het stadhuis hiervoor. Ik sluit me gemakshalve, omwille van de tijd, ook aan bij de inbreng van mevrouw Walgenbach. Dank daarvoor. En laat ik het verder daarom maar kort houden, voorzitter, het voorstel voor het Cultuurplan 2021-2024 kan op instemming rekenen van de GroenLinksfractie met een aantal aandachtspunten. Instellingen en aanvragen die tussen de wal en het schip zijn beland, of die te groot voor het servet en te klein voor het tafellaken zijn, die zijn er en die blijven er altijd zijn. Maar de toezegging van de wethouder om hiermee voortvarend aan de slag te gaan, zien we ook met veel plezier uitgevoerd worden.

Een tweede aandachtspunt is het cultuurplanstelsel zelf. Ik heb dit in de commissie ook al kort aangestipt: is dit nu de manier waarop we dit willen vormgeven met elkaar? Kan het niet op een andere wijze? De motie van mevrouw Walgenbach heb ik medeondertekend, die vraagt om evaluatie. Maar ook de motie die DENK heeft ingestuurd, heb ik ook mee ondertekend. Ik denk dat we in de komende vier jaar opnieuw met elkaar om de tafel kunnen zitten. En ik heb wat ideeën hiervoor die ik graag zou willen bespreken. Wordt vervolgd.

Laatste aandachtspunt is filmeducatie. De wethouder heeft positieve aandacht hieraan gegeven in de commissievergadering en een toezegging gedaan. Ik hoor graag nu nog van de wethouder welke stappen hij gaat nemen, zodat ik daar ook een oordeel over kan vellen.

Voorzitter, het afgelopen jaar, en nu uitmondend in dit raadsvoorstel heeft duidelijk gemaakt hoe kunst en cultuur in Rotterdam natuurlijk geworteld is en opnieuw een goede voedingsbodem biedt voor nieuwe initiatieven. Daar had ik het eerder ook al over vandaag. Wat een prachtstad.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Lansink-Bastemeijer.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Allereerst wil de Rotterdamse VVD zijn waardering uitspreken richting de wethouder en ook onze dankbaarheid voor zijn toezegging om het Gergiev-festival richting zelfstandigheid te loodsen. En daar te kijken of er nog middelen zijn om hen richting die zelfstandigheid te ondersteunen. En die toezegging is, wat ons betreft, echt afdoende en wij hebben er vertrouwen en geloof in dat de wethouder zijn woord bij die toezegging voegt.

En voorzitter, de VVD is daarnaast ook blij met het verdelingsvoorstel en daarin ook de woorden van Museum Rotterdam dat met dit verdelingsvoorstel het Oorlogs- en Verzetsmuseum in ieder geval niet zal worden geraakt, want dat zou voor ons onverteerbaar zijn geweest als dat museum het loodje zou hebben gelegd. Dus we zijn blij dat Rotterdam van dat museum kan blijven genieten, want wij denken dat de stad niet zonder kan.

Voorzitter, in het proces van een Cultuurplan zijn er, gezien het aantal aanvragers en het beschikbare budget, natuurlijk altijd winnaars en verliezers. Maar in deze cultuurplanperiode zijn er ook, wat laten we zeggen, weeffouten en fouten gemaakt in het proces, waaronder, andere leden hebben dat ook al aangegeven, het hoor en wederhoor van de instellingen die een aanvraag hebben gedaan. Ik ben daarom ook blij dat ik mee kan tekenen dan wel steun zal uitspreken voor enkele moties van fracties, waaronder die van CDA, D66 en de fractie van DENK. Overigens sluit ik mij ook aan bij de woorden van mijnheer Smet om toch ook nog aandacht te vragen voor enkele aanvragers die buiten de boot zijn gevallen, omdat zij ook in de aard van hun aanvraag feitelijk naast cultuur ook andere beleidsterreinen van deze gemeente ondersteunen. Ik noem maar veiligheid en

onderwijs, dan wel taaleducatie. En ik blijf de wethouder oproepen ook met hen het gesprek aan te houden zodat het aanbod dat zij doen wellicht via de andere beleidsterreinen alsnog een weg richting Rotterdam kan vinden. Voorzitter, wat mij betreft een prima voorstel vanuit het college waar mijn fractie zeer verguld mee is. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Mijnheer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja voorzitter, dank u wel. We zijn heel blij met deze Cultuurnota. De belangrijkste inhoudelijke uitgangspunten, innovatie, interconnectiviteit en, voor ons met stip bovenaan, inclusie komen heel goed naar voren. En meer dan ooit zien we die diversiteit terug in dit verdeelvoorstel waar bovendien maar liefst twintig nieuwe instellingen in zitten, hartstikke mooi. In de vorige periode hebben we als PvdA nog wel eens kritiek geuit. In onze ogen was het cultuurbeleid van onze gemeente namelijk voor alles een instellingenbeleid, waar de makers buiten beeld zijn geraakt. En we zijn dan ook blij dat we ook daar veranderingen zien. Meer dan in de vorige periode gaat het ook om de makers zelf. En ik heb het dan natuurlijk vooral over de fair-practice-code. En we hebben bij de verkiezingen voor de gemeenteraad er flink campagne voor gevoerd, voor een betere beloning en een betere waardering van onze kunstenaars, voor de makers. En we zijn dan nu ook trots dat Rotterdam als enige gemeente in Nederland fair pay volop invoert en daar extra middelen voor beschikbaar heeft gesteld om die enorme achterstand in te lopen en ervoor te zorgen dat mensen een normale beloning krijgen. En we zitten daarmee meteen met een vraag aan de wethouder. Want de roep om een betere beloning, die komt uit de sector zelf. Voornamelijk van de makers, maar ook de instellingen hebben zich daar altijd achter geschaard. En tegelijkertijd, we moeten wel zeker zijn dat het ook gebeurt. En we zijn enigszins gerustgesteld door

wat de wethouder in de commissie heeft gezegd, namelijk dat niet alleen de drie i's, maar ook de fair pay het kader vormt voor de subsidieverlening. Maar we worden dan weer wat ongerust als we de brief lezen van de wethouder van twee dagen geleden, waarin hij zegt dat de subsidie een lumpsum-financiering is, niet gelinkt aan concrete activiteiten. En met dat laatste zijn we het natuurlijk wel helemaal eens, maar hoe garanderen we dan binnen die financieringssystematiek dat we zeker zijn van een eerlijk loon? En dat niet alleen wij, maar uiteindelijk de makers zelf daar zeker van kunnen zijn? Want juist in tijden van corona hebben we allemaal goed kunnen zien hoe ongelooflijk onzeker dat bestaan in de culturele sector kan zijn. En we zouden dan ook graag van de wethouder horen, hoe wij als gemeente erop toezien, dat dat geld specifiek voor fair pay niet aan extra voorstellingen of aan extra activiteiten wordt besteed tegen een stagevergoeding. Dat kan natuurlijk gewoon door de accountantsverklaring, maar ik kan me ook voorstellen dat de wethouder, bijvoorbeeld halverwege deze cultuurnotaperiode in een midterm daar specifiek aan de raad op ingaat hoe het uitpakt. Ik ga er natuurlijk van uit dat elke instelling die zich niet aan de kaders houdt, dat dit leidt tot ingrijpen. Ik hoor het graag nog van de wethouder.

Voorzitter, nu we het trouwens toch over geld hebben, we zijn natuurlijk heel erg blij met al die extra middelen voor cultuur. Het is een hele goede stap voor deze stad, maar niettemin we zitten nog steeds onder het niveau van voor 2008. En ondertussen is de stad wel gegroeid. En ik zou dan ook wel eens in kaart gebracht willen hebben, hoe die groei van de stad zich verhoudt tot de groei van de voor cultuur beschikbare en benodigde middelen. En dan bedoel ik overigens niet alleen de gemeentemiddelen, maar het totaal aan rijksmiddelen en de publieksinkomsten en niet te vergeten de private middelen. En ik heb daarvoor een motie ingediend en ik hoor graag de opvatting van de wethouder

daarover. Ik noemde daarnet overigens de private middelen en daar was in een artikel op Vers Beton nog wel wat over te doen en ik denk dus dat het ook heel goed is dat we in januari in de commissie spreken over de kaders omtrent filantropie. Want voorzitter, we zijn heel erg blij met alle particulieren en vermogenden of minder vermogende particulieren die willen bijdragen aan onze stad en aan de cultuur in onze stad. En het is aan ons om ervoor te zorgen dat het op een manier gebeurt, waarbij we van tevoren duidelijk hebben hoe we ieders rol zien.

Meer dan in de vorige periode hebben wij als raad onze rol kunnen vervullen. We hebben vooral uitgebreid over de uitgangspunten gesproken en over de manier waarop we dat proces in zouden richten. En ik denk dat het heel goed is om dat vast te houden voor een volgende periode. Dat voorkomt dat we nu achteraf proberen onze invloed uit te oefenen. De uitgangspunten komen inhoudelijk goed terug en het proces is gegaan zoals we hadden afgesproken. Ook al was er veel kritiek trouwens op het proces, het is ook al eerder genoemd, in het bijzonder waar het gaat om het corrigeren van feitelijke onjuistheden bij de RRKC-advisering. En er is al heel veel over gezegd en ik denk dat er ook echt wel verbetering mogelijk is.

Voorzitter, ik zou nog aandacht willen geven aan één specifieke instelling en dat is FLOW. Het negatieve advies gaat vooral op bedrijfsadministratieve gronden. En tegelijkertijd is iedereen heel erg blij met zijn bijdrage aan de Rotterdamse culturele sector. Binnen de culturele sector, binnen de gemeente, we hebben het overall gevraagd, we hebben het veelvuldig op het podium gezet en het is dan ook eigenlijk gewoon zuur, dat dit het vanwege die meer administratieve bedrijfsmatige kant niet gered heeft richting deze Cultuurnota. En we willen hem graag voor de stad behouden. Dus mijn vraag aan de wethouder is om toe te zeggen dat we ervoor zorgen dat hij zijn rol in de stad kan

blijven vervullen door via andere subsidieregelingen voldoende geld daarvoor te vinden. En dat we ervoor zorgen dat hij bijvoorbeeld via de impulsregeling in een tweede ronde verder kan richting de volgende Cultuurnota, zodat we er ook echt alles aan gedaan hebben om hem te behouden voor de stad. En ik hoor ook dat graag van de wethouder.

Een allerlaatste punt gaat ook over de filmeducatie, mijnheer Smet sprak er ook al over. En we hebben er in de commissie voor gepleit om binnen de educatiemiddelen geld hiervoor beschikbaar te stellen. De vorige periode is de filmeducatie eigenlijk noodgedwongen wegbezuinigd. En als je dan ziet dat bijvoorbeeld in de gemeente Den Haag drie ton beschikbaar is voor programma-activiteiten voor filmeducatie en in Rotterdam op dit moment helemaal niks, dan hebben we wel weer wat op te bouwen hier in deze stad, ook op dat punt. En daar zit dan ook onze vraag, want er is een netwerk van instellingen en de samenwerking daartussen gaat prima, maar daaronder heb je natuurlijk ook activiteiten nodig. En we zouden graag van de wethouder horen, dat die bereid is om binnen de educatiegelden daar ook middelen voor te vinden, zodat we daar ook in kunnen investeren. En niet omdat de film maar een van de vele disciplines is, maar omdat filmeducatie jongeren kan helpen om creatief en kritisch met beelden om te gaan. En zo beter te kunnen participeren in onze samenleving. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Engberts heeft de volgende motie ingediend.

Motie 9. Cultuur op de groei

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 ter bespreking de Rotterdamse cultuurnota; Constaterende dat:

- het cultuurbudget van de gemeente door dit college is verhoogd maar nog onder het niveau van voor de crisis uit 2008 zit;
Overwegende dat:

- het inwonertal van Rotterdam de afgelopen tien jaar enorm is toegenomen;
- budgetten voor veel (maatschappelijke) voorzieningen meebewegen met de groei van de stad maar het cultuurbudget daar los van staat;

- culturele voorzieningen opgenomen zijn als een van de referentiewaarden bij grote woningbouwprojecten;

- door het college een Denktank New Deal Cultuur is opgericht die onder andere aanbevelingen moet doen voor lange-termijn-scenario's en strategieën die moeten leiden tot een weerbare en flexibele cultuursector;

Verzoekt het college om:

- door bijvoorbeeld de denktank New Deal Cultuur mede te laten onderzoeken of en zo ja hoe de groei van de stad zich moet vertalen in het cultuurbudget;

- daarbij de ontwikkelingen van private fondsen en publieksinkomsten te betrekken;

- hierover voor de zomer 2021 te rapporteren aan de raad;

En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. G.J. Engberts en A. van Zevenbergen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Mijnheer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ja dank u wel, voorzitter. De coronacrisis heeft de Rotterdamse cultuursector keihard geraakt. Bij onder andere De Doelen, Ahoy en Luxor wordt personeel op straat gezet. Van Blijdorp en Ahoy hebben we de noodaanvragen al in de raad behandeld. Het einde is nog niet in zicht. De gedeeltelijke lockdown lijkt tot minimaal half januari 2021 te duren. En dan, wat zijn de consequenties op de middellange termijn? Mogen dan ineens wel de zalen open? Of

zitten we vast aan en eerder gehanteerd maximum van ongeveer 25 procent van de normale bezetting? Voorzitter, het blijft sturen in de mist. En het blijft niet alleen bij mist, er zijn ook donkere wolken met onweer, heel veel onweer. Ik heb het over Boijmans, daarover straks meer.

Onder dit gesternte buigen we ons vandaag over het Cultuurplan 2021-2024. Om uit de mist en de donkere wolken te komen, is goede stuurmanskunst nodig. En vooral leiderschap, en daar schort het helaas aan. Dit leiderschap is wel nodig, zoals de IHDX, een internationaal adviesorgaan al in 2017 concludeerde: het ontbreekt in Rotterdam aan een echte topper. Het subsidiebeleid van de gemeente stimuleert hierin op geen enkele manier verandering. Vandaag wil Leefbaar Rotterdam met een aantal moties een duidelijk signaal afgeven. Het eerste signaal dat ik af wil geven: stop alstublieft met die onzinnige, vage en gezochte criteria, zoals de door wethouder Kasmi gehanteerde drie i's, innovatie, interconnectiviteit en inclusiviteit. Spreek gewoon over vernieuwing, samenwerking en diversiteit. Voorzitter, toen ik deze drie criteria de eerste keer hoorde, dacht ik aan een grap die vroeger over oud-PSV-voorzitter Harry van Raaij werd gemaakt. De onlangs overleden oud-voorzitter had een leiderschapsstijl, waarbij hij zou werken met de drie o's. Wellicht even handig dat u thuis meeschrijft: het ging hierbij om overzicht, overwicht en autoriteit. Goed, de drie i's van wethouder Kasmi: interconnectiviteit, inclusiviteit en innovatie. Het criterium inclusiviteit leidt tot gewoonweg discriminatoire taferelen. In plaats van instellingen puur op hun culturele aanbod en aantrekkingskracht op het Rotterdamse publiek te beoordelen, worden personeelsbestanden tegen de meetlat gelegd. Te veel blanke mannen? Helaas, zeg maar dag tegen je subsidie. Daarom komen wij vandaag met de motie: inclusie als exclusie. En wij willen dat het Rotterdamse cultuuraanbod gericht wordt op het totaalaanbod, zodat er voor ieder

wat wils is. Deze drie i's doorkruisen bovendien het doel van de Rotterdamse culturele basis, waarin acht grote instellingen zijn opgenomen, deze RCB. Het gros van de cultuursubsidies naar deze acht instellingen gaat door, ondanks dat ze niet voldoen aan deze drie criteria, waar dus andere instellingen wel aan moeten voldoen om voor de subsidie in aanmerking te komen. Hoe moet het dan in de toekomst beter? Met wat voor criteria kunnen we werken? Een van mijn voorgangers in de raad van Leefbaar Rotterdam, Anton Molenaar, introduceerde al in 2011 een model voor objectievere beoordeling. Hij zegt: samenvattend zijn er zes factoren waar we rekening mee moeten houden: behoefte, ondernemerschap, uniciteit, waarde, economisch belang van de stad en de nadruk van het college. Tussen die factoren kun je nog wegen, maar ik denk dat er dan een veel objectiever beeld komt van hoe en op welke gronden we de subsidies aan bepaalde instellingen verstrekken.

Voorzitter, als de coronacrisis ons één ding heeft geleerd, is het wel hoe ondernemers omgaan met tegenslag. Ik heb echt veel waardering voor de creativiteit van de vele horecaondernemers in Rotterdam. Niet bij de pakken neerzitten, maar snel aanpassingen maken in hun bedrijfsmodel. Zo zie ik restaurant Buks dat is omgevormd tot een luxe bakkerij. En wie had gedacht dat je bij het chique restaurant Old Dutch binnenkort oliebollen kan kopen? Deze ondernemerszin moet gestimuleerd worden en daarom komen wij met een motie: 'Business in culture'.

Voorzitter, ik ga verder. Leefbaar Rotterdam is kritisch op het proces dat heeft geleid tot het Cultuurplan. Het Gergiev-festival moet hemel en aarde bewegen om netjes een goede afbouw te realiseren. Dat is uiteindelijk gelukt, hebben we gisteren te horen gekregen. En terecht. Alleen, wethouder, hoe kan het nu dat u

ineens hier vier ton beschikbaar voor heeft?

De **VOORZITTER**. Mijnheer Koster, u krijgt een vraag van mevrouw Walgenbach.

Mevrouw **WALGENBACH** (d66). Ja voorzitter, ik denk: zal ik hem nou laten gaan, maar toch een vraag aan mijnheer Koster. Want hij gaat een motie indienen, of heeft hij ingediend om ondernemerschap te stimuleren. Maar dan vraag ik me toch wel af welk advies van de RRKC mijnheer Koster heeft gelezen, want ondernemerschap wordt al meegenomen. Er zijn zelfs instellingen waarin dat een grote reden is om een positief advies te geven, omdat zij heel veel eigen inkomsten binnenhalen. Dus u doet het op mij wel een beetje overkomen alsof de culturele sector niet ondernemend genoeg is. En ik wil toch wel stellen dat dat onjuist is.

De heer **KOSTER** (lr). Nee, dat doe ik ook niet. Ik heb ook dit mooie rapport gelezen en daarin zie je dat sommige instellingen inderdaad heel veel geld halen uit de markt, maar andere instellingen niet. En ik denk dat daar mijn motie toe oproept, dat daar veel meer best practices tussen de instellingen geformuleerd kunnen worden, dat de instellingen elkaar stimuleren om hier, ja, voordeel mee te doen. Daartoe roept die motie ook op.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Walgenbach? Nee? U kunt verdergaan.

De heer **KOSTER** (lr). Intussen gaan er ineens minder huizen van het gas af. Hoe komen we aan die vier ton? Dat hoor ik zo meteen graag van de wethouder.

Vorige week was last minute een technische sessie ingelast om alsnog te voldoen aan hoor en wederhoor. Goed, ik heb toen ook gezegd: die intentie is natuurlijk goed, maar het is veel te laat. Ik schrok zelf van de bewering van de ambtelijke ondersteuning dat de RRKC zelf moet bepalen door welke commissie de

aanvraag moet worden behandeld. Vreemd, de instelling moet zelf kunnen bepalen tot welke categorie zij zich richt. Als Jazz International graag beoordeeld wil worden op talentontwikkeling, dan moeten zij niet ineens worden beoordeeld als concertorganisator, want hoor en wederhoor moet leiden tot een eerlijke behandeling door de RRKC. Daarvoor heb ik een motie, die enigszins lijkt op de andere moties: een eerlijke beoordeling zodat er alsnog hoor en wederhoor wordt toegepast en ja, dat we dat ook kunnen aanpassen, dat dat eventueel alsnog tot aanpassingen kan leiden. En ook in de toekomst moet dit beter. Wij zijn zelf, als Leefbaar Rotterdam, ook kritisch op de RRKC. Wij vinden dat er een kritische externe evaluatie moet komen. Daarvoor hebben wij de motie: een toekomstbestendige RRKC?

Ik roep ook het college op om zelfstandig tot een oordeel te komen en niet klakkeloos voort te bouwen op het advies van de RRKC. Ondanks alle goede intenties die daar zitten, vind ik uiteindelijk dat het oordeel van het college moet komen en niet klakkeloos overnemen van een extern adviesorgaan. Dus die kritische externe evaluatie.

De **VOORZITTER**. Ik vraag even de vicevoorzitter. Ik moet even iets doen.

De heer **KOSTER** (lr). Ik weet niet wat hier gebeurt, maar ik ga gewoon door.

De **VOORZITTER**. Ja, u kunt verdergaan.

De heer **KOSTER** (lr). Oké. Verder met het Cultuurplan. Cultuur in Alexander is een schaars goed. Leefbaar Rotterdam vindt dat dit anders kan. En dat vindt ook een groot deel van de gebiedscommissie aldaar. De cultuurcampus Kom op Zuid, dat is prima, maar we moeten ook kijken hoe we cultuur in het oosten kunnen stimuleren. Vandaar dat we met een onderzoeksmotie komen: 'Cultuur in Alexander'. Wij willen dat daar wordt onderzocht hoe cultuur een

grote rol kan spelen in Prins Alexander en een inventarisatie naar welke soorten cultuur behoefte is. Nog een gratis advies op deze plek alvast voor het college: vraag in de eerste plaats waar de inwoners van Prins Alexander behoefte aan hebben. Wij willen dus geen essays van kunstenaars met plannen voor Prins Alexander, maar een proces van bottom-up, dus niet van top-down. De eerste input heb ik al gekregen via de gebiedscommissie, waarvoor dank. Er is in het verleden behoefte uitgesproken geweest voor theater- of bioscoopfaciliteiten.

Ik ga verder, cultuur op Zuid. Daar refereerden andere sprekers ook al aan, dat moet gestimuleerd worden. Wij, als Leefbaar Rotterdam, gaan niet afwachten tot we over een paar jaar wellicht een cultuurbus hebben. We grijpen alsnog de kans om Boijmans op Zuid te realiseren. Daarom komen wij met een motie: 'Toch een Boijmans op Zuid'. En ik heb er een paar argumenten voor en die wil ik toch noemen hier. Ik vind het eigenlijk een behoorlijk kwalijke zaak dat er maar twee miljoen nodig was om dit te realiseren en dat het daarom niet is doorgegaan. Ik denk het gat van twee miljoen, we praten bij het ambitieuze scenario van Boijmans over veel grotere bedragen. Het gat zou relatief makkelijk te dichten zijn met bijdragen van andere belanghebbende partijen zoals NPRZ, de gemeente of het Rijk. Bovendien het oude pand van de V&D waar dit gerealiseerd zou moeten worden, is nog steeds beschikbaar als locatie. Wellicht is er nog met de verhuurder, met de eigenaar, te spreken over een mogelijke aanpassing van de huur. En ik denk dat Boijmans op Zuid de ideale wegbereider is voor de cultuurbus op Zuid. Dat sluit ook aan bij de ambities van het Nationaal Programma en de gebiedsontwikkeling Hart van Zuid. En, dat opper ik ook maar even, wellicht is het een mooie plek om de collectie van het Museum Rotterdam al dan niet tijdelijk hier te huisvesten. En ik denk, op deze manier kunnen veel meer bezoekers kijken naar deze waardevolle

collectie. Ik wil op deze plek uitspreken, ik ben in Museum '40-'45 geweest, ik vind het een prachtige collectie, maar de plek waar dit staat verdient dat niet, verdient Rotterdam en de geschiedenis van Rotterdam ook niet.

Voorzitter, het is kwalijk dat we in een miljoenenstad als Rotterdam om twee miljoen euro dit tijdelijke museum niet kunnen hebben laten doorgaan. Dit is onbegrijpelijk als je ziet dat er meer geld in de voorbereiding voor de cultuurbus op Zuid wordt gestopt, ik meen dat daar een bedrag van 2,7 miljoen aan wordt gespendeerd. Dus, wethouder Kasmi, kunt u duidelijk maken: wat speelt hier? Is die twee miljoen nou echt de reden dat het niet is doorgegaan?

Ik ga verder met mijn betoog. We zijn inmiddels van de mist terechtgekomen midden in een donkere wolk, de verbouwing van Boijmans. De kosten van de verbouwing van het gebouw zijn tot dusver beraamd op minstens 169 miljoen. En daarbovenop komen nog eens 40, 45 miljoen voor dit ambitieuze scenario. Alleen daar is geen geld voor. De raad heeft zich al eerder uitgesproken dat de financiering van dit ambitieuze scenario niet door Rotterdam dient te gebeuren, maar hoe dan wel? De deadline wordt steeds vooruitgeschoven, nu horen we weer 1 maart 2021 en we weten nog steeds niet waar we aan toe zijn. We zijn inmiddels al met de vijfde bouwmanager bezig. En, wethouder Kurvers, dat zeg ik maar even tegen u, dat is niet gebruikelijk dat er al een vijfde bouwmanager is. Er is ook nog steeds geen nieuwe voorzitter van de Raad van Toezicht. Wethouder Kasmi heeft vorige week aangekondigd dat die deze week benoemd zou worden, maar er is nog steeds niemand die volgende maand in de schoenen van de huidige voorzitter Jan Loorbach gaat staan. Wethouder Kasmi, ik hoor echt graag wat hier speelt, want dit is geen goed proces en we weten allemaal wat voor penibele situatie dit is. Hier moet echt duidelijkheid over komen. Voorzitter,

het project dat Rotterdam een culturele impuls had moeten geven, is geworden tot een schimmig achterkamertjesdossier en dat is diep, diep, diep triest. We zijn hierover met u bijgesproken in een besloten sessie van de raad en daarover kunnen wij dus niks zeggen, onze handen zijn gebonden. We hebben toen het verhaal van uw kant gehoord en van wethouder Kasmi. Inmiddels heb ik ook de andere kant van het verhaal gehoord van andere betrokken partijen en dat is toch iets anders. Voorzitter, ik heb niet de behoefte om hier tussenin te gaan staan. De waarheid zal uiteindelijk in een onderzoekscommissie Boijmans boven tafel komen. Wel heb ik één observatie: Boijmans wordt gekort met vier ton, dat hebben we vandaag ook allemaal uitgebreid in de media kunnen lezen, omdat zij niet voldoen aan de drie i's van wethouder Kasmi. En dus niet vanwege hetgeen besproken is tijdens de besloten vergadering. Ik begrijp dat niet, Leefbaar Rotterdam begrijpt dat ook niet. Vandaar mijn motie: 'Het signaal naar Boijmans mag groter'. Ik realiseer me daarbij dat het signaal belangrijker is dan geld in mindering brengen. Ik wil niet dat banen van museummedewerkers op het spel komen. Voorzitter, ik weet niet of u inmiddels al bent aangeschoven, maar als dat wel zo is, dan verzoek ik in deze motie, daar is geen bedrag ingevuld, maar dan verzoek ik u op de stippellijntjes een bedrag van één euro te zetten. En daarbij wil ik opmerken dat het signaal belangrijker is dan het bedrag dat in mindering wordt gebracht. Voorzitter, vicevoorzitter, ik weet niet wie er nu aanwezig is, maar ik hoop dat u dat doet. En ik ga er ook van uit dat de burgemeester en de wethouder deze motie omarmen. Doen zij dat niet, dan vraag ik me oprecht af: wat is waar van hetgeen tijdens de besloten sessie is besproken? En daar praat ik dan graag een keer met u beiden verder over en liever niet meer in een besloten sessie. Verder, voorzitter, heb ik ook een motie die moet onderzoeken hoe wij als Rotterdam

weer vaste invloed kunnen krijgen op de grote culturele instellingen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Koster heeft de volgende moties ingediend.

Motie 11. Business in culture

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van het agendapunt 'Stad in transitie, cultuur in verandering, Cultuurplan 2021-2024; Constaterende dat:

- cultuur een belangrijke bijdrage levert aan een levendige stad;
- veel cultuurinstellingen afhankelijk zijn van (structurele) subsidie vanuit de gemeente;
- de coronacrisis uitwijst dat vele (horeca) ondernemers zeer creatief kunnen omgaan met de beperkingen;
- de Nederlandse kunst- en cultuursector qua ondernemerschap in de kinderschoenen staat, gezien het feit dat de culturele instellingen in Nederland nog geen 20 procent omzet uit eigen inkomen behoeven te behalen;
- een gangbaar percentage uit eigen inkomsten circa 21 procent is, aldus de Raad voor Cultuur;

Overwegende dat:

- het gewenst is dat instellingen meer omzet uit de markt halen;
- cultuurinstellingen met een eigen kleine onderneming - bijvoorbeeld als horecagelegenheid en/of de verkoop van aan hun instelling verbonden voorwerpen - vaak kansrijker zijn om voort te blijven bestaan als gezonde cultuurinstelling;
- deze zelfredzaamheid meer gestimuleerd dient te worden;

Verzoekt het college:

- bij wijze van proef in het cultuurplan na 2024, nieuwe cultuurplanaanvragers tevens te beoordelen op hun ondernemerszin;
- de RRKC binnen de huidige cultuurplanperiode best practices op dit gebied te laten formuleren en die bespreekbaar te maken met de sector;

En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. G.F.E. Koster

Motie 12B. Cultuur in Alexander

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van het agendapunt 'Stad in transitie, cultuur in verandering, Cultuurplan 2021-2024';

Constaterende dat:

- Rotterdam een groot aantal cultuurstellingen kent die een belangrijke functie in de stad vervullen;
- vrijwel alle cultuurstellingen uit het Cultuurplan zijn gevestigd in het centrum van de stad of op Zuid;
- de nieuwe Cultuurcampus ook wordt gevestigd op Zuid;

Overwegende dat:

- er amper tot geen culturele instellingen zijn gehuisvest in Prins Alexander;
- Alexander een rijk en afwisselend gebied is waar een cultuurstelling een waardevolle toevoeging zou kunnen zijn voor de levendigheid van het stadsdeel;
- de gebiedscommissie Prins Alexander jaarlijks meerdere cultuuraanvragen krijgt en de behoefte voor bijvoorbeeld een expositieruimte onderschrijft;
- er daarnaast behoefte is aan culturele activiteiten dicht bij huis, bijvoorbeeld in Nesselande waar het draagvlak voor cultuur groot is;
- er al jaren wordt gesproken over een mogelijke bioscoop in Alexander maar tot op heden nog geen concrete plannen zijn voorgesteld;

Verzoekt het college:

- te laten onderzoeken welke grotere rol cultuur kan spelen in Prins-Alexander;
- een inventarisatie te maken voor welke verschillende soorten cultuur en welke locaties het meest kansrijk zijn in het gebied voor het vestigen van culturele initiatieven;
- hierover te rapporteren aan de raad;

En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. G.F.E. Koster

Motie 13. Eerlijke beoordeling RRKC

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van het agendapunt 'Stad in transitie, cultuur in verandering, Cultuurplan 2021-2024';

Constaterende dat:

- de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur (RRKC) de verantwoordelijkheid heeft om de cultuurplanaanvragen van culturele instellingen te beoordelen op basis van het gemeentelijk beleid;

Overwegende dat:

- cultuurstellingen alleen (schriftelijk) de mogelijkheid krijgen om te reageren op kwantitatieve gegevens zoals financiële kengetallen;
- aanvragen voor het cultuurplan juist vaak worden beoordeeld op basis van kwalitatieve gegevens en inhoudelijke argumentatie;
- culturele instellingen zelf niet de mogelijkheid hebben om het gesprek aan te gaan met de RRKC, dan wel de wethouder over de beoordelingen van de individuele adviezen;
- er hierdoor geen sprake is van het zogenoemde hoor en wederhoor-principe binnen het cultuurplanproces en er op basis van verkeerde of incomplete informatie beoordeeld wordt door de RRKC;

- Jazz International zo bijvoorbeeld

beoordeeld is binnen de kaders van de categorie muziek, in plaats van de categorie talentontwikkeling, terwijl talentontwikkeling overduidelijk het doel is van de instelling;

Verzoekt het college:

- alsnog hoor en wederhoor toe te passen op de huidige cultuurplanaanvragen van 2021-2024;
 - structureel in het cultuurplanproces ruimte te bieden voor instellingen om (inhoudelijk) te reageren op het oordeel van de RRKC;
 - de mogelijkheid te benutten om de aanvragen opnieuw te beoordelen op basis van eerlijkere procesbehandeling;
- En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. G.F.E. Koster

Motie 14. Inclusie als exclusie

‘De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van het agendapunt ‘Stad in transitie, cultuur in verandering, Cultuurplan 2021-2024’;

Constaterende dat:

- interconnectiviteit, inclusiviteit en innovatie de drie criteria zijn binnen het cultuurbeleid waar de Rotterdamse Raad van Kunst en Cultuur (RRKC) haar beoordeling van de cultuurplanaanvragen op baseert;

- elke instelling hierdoor inclusief en divers moet zijn, alvorens zij subsidie van de gemeente mag ontvangen;

Overwegende dat:

- de sleutelwoorden interconnectiviteit, inclusiviteit en innovatie voor het college klaarblijkelijk belangrijker zijn dan een volwaardig totaalaanbod van cultuur;

- diversiteit en inclusie de toverwoorden van het college zijn waarmee alle ‘problemen’ opgelost kunnen worden;

- deze deugdpolitiek echter niet ten goede komt aan het Rotterdamse cultuurbestel;

- deze drie criteria bij de beoordeling van de aanvragen van de Rotterdamse Culturele Basis-instellingen echter niet zo nauw worden genomen;

- instellingen zonder diversiteits-‘sausje’ negatief worden beoordeeld als niet-inclusief en hierdoor geen of minder subsidie krijgen, terwijl zij wel een waardevol cultureel aanbod kunnen verzorgen;

- inclusiviteit als criterium nu juist zorgt voor exclusiviteit;

Verzoekt het college:

- inclusiviteit als criterium te laten vallen/niet als ultieme must te zien voor individuele cultuurplanaanvragen;

- in plaats daarvan toe te zien op een volwaardig totaalaanbod van cultuurinstellingen in het cultuurplan;

En gaat over tot de orde van de dag.’

w.g. G.F.E. Koster en E. Jami

Motie 15. Meer geld, meer invloed voor Rotterdam

‘De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van het agendapunt ‘Stad in transitie, cultuur in verandering, Cultuurplan 2021-2024’;

Constaterende dat:

- in Rotterdam 45,8 miljoen euro van het Cultuurplan 2021-2024 naar de acht instellingen gaat die een sleutelpositie in het Rotterdamse culturele veld zouden moeten vormen, de Rotterdamse Culturele Basis (RCB);

- in de uitgangspuntennota voor het Rotterdams cultuurbeleid 2021-2024 staat dat de RCB-instellingen “veel nadrukkelijker een instelling overstijgende taak krijgen op grond van hun strategische positie voor de stad. Zij worden geacht meer dan anderen verantwoordelijkheid te nemen voor de Rotterdamse cultuursector als geheel en voor de talenten in de stad. Zij worden als strategische partner gezien voor de opgaven waar de stad voor staat. Daar staat tegenover dat hun voortbestaan om verschillende redenen niet ter discussie staat”;

- de RRKC concludeert dat de acht RCB-instellingen niet voldoen aan de eisen op gebied van interconnectiviteit, inclusiviteit en innovatie;

- de IABX, een internationale adviesraad in 2017 concludeerde: “None of the Rotterdam cultural institutions alone has so much international prestige that it would be able to lift the complete sector to a higher level”;

- de raad tijdens een besloten vergadering op 12 maart 2020 door de burgemeester en wethouder Kasmi is voorgelicht over de achtergronden van het niet-slagen van de externe financiering van het ambitieuze scenario van Museum Boijmans Van Beuningen;

Overwegende dat:

- Rotterdam fors investeert in de RCB-instellingen en in de renovatie van Boijmans in het bijzonder;

- het voor Rotterdam en de culturele sector gewenst is dat minimaal één van de Rotterdamse instellingen “so much international prestige” heeft “that it would be able to lift the complete sector to a higher level”;
- binnen de kaders van de RCB en het Cultuurplan weinig (doorslaggevende) ruimte bestaat voor inspraak door de gemeente Rotterdam, zeker waar het gaat om (i) “een belangrijke verandering van de identiteit of het karakter van een museum” en/of (ii) de door de RCB beoogde “instellingsoverstijgende taak op grond van hun strategische positie voor de stad”;
- gezien het belang van de acht RCB-instellingen meer invloed vanuit de gemeente Rotterdam wenselijk zou zijn;
- een en ander mede te wijten is aan de verzelfstandiging van de instellingen in de vorm van een stichting met een eigen raad van toezicht, waardoor de gemeente Rotterdam geen (significante) invloed kan hebben op de instellingen;
- de gewenste inspraak contractueel en/of statutair geregeld zou kunnen worden tussen de instellingen en de gemeente Rotterdam bijvoorbeeld als onderdeel van opname in de RCB;
- het nadrukkelijk niet de bedoeling dient te zijn van de politiek zich te bemoeien met dagelijkse gang van zaken en strategie, hetgeen nadrukkelijk aan de directie en raad van toezicht van de instellingen is;

Verzoekt het college:

- de juridische en economische mogelijkheden te onderzoeken hoe de gemeente Rotterdam een grotere rol kan krijgen bij de acht RCB-instellingen op gebied van (i) “een belangrijke verandering van de identiteit of het karakter van een museum” en/of (ii) de door de RCB beoogde “instellingsoverstijgende taak op grond van hun strategische positie voor de stad”;

En gaat over tot de orde van de dag.’

w.g. G.F.E. Koster

Motie 16. Het signaal naar Boijmans mag groter

‘De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van het agendapunt ‘Stad in transitie, cultuur in verandering, Cultuurplan 2021-2024’;

Constateernde dat:

- de raad op 12 maart 2020 de motie “Geen gemeentelijk geld van ambitie-scenario Boijmans” heeft aangenomen;
- Boijmans tot op heden niet is geslaagd in het vinden van externe financiering voor het ambitieuze scenario;
- de raad tijdens een besloten vergadering op 12 maart 2020 door de burgemeester en wethouder Kasmi is voorgelicht over de achtergronden van het niet-slagen van de externe financiering van het ambitieuze scenario van Museum Boijmans Van Beuningen;
- diverse raadsleden de ontvangen informatie als schokkend hebben ervaren;
- de nestor hier de volgende woorden heeft uitgesproken: “Gezien de aard van de informatie vinden wij het nog schokkender dat er schijnbaar niets gebeurt. Dit gaat in tegen ons rechtvaardigheidsgevoel, dit gaat in tegen alles waar wij voor staan, dit gaat in tegen de kernwaarden van onze samenleving. Zo ervaren wij deze gang van zaken. Achteraf kunnen wij geen andere conclusie trekken dan dat deze geheime vergadering niets anders was dan een ordinaire doofpot.”;

Overwegende dat:

- wethouder Kasmi Boijmans in het Cultuurplan 2021-2024 wil korten met circa 400.000 euro omdat Boijmans niet heeft voldaan aan zijn eisen op het gebied van interconnectiviteit, inclusiviteit en innovatie;
- wethouder Kasmi bij deze overwegingen nadrukkelijk niet heeft meegenomen hetgeen tijdens de besloten vergadering op 12 maart 2020 aan de orde is geweest;
- alsnog om deze reden een duidelijk signaal richting Boijmans wenselijk is;
- Boijmans in het concept-Cultuurplan 2021-2024 nog steeds 9,35 miljoen euro per jaar ontvangt, terwijl het museum tot 2026 gesloten zal zijn;

Verzoekt het college:

- een duidelijk signaal te geven aan de directie en raad van toezicht van Boijmans dat hetgeen besproken is tijdens de besloten vergadering op 12 maart 2020 niet in het belang van de gemeente Rotterdam is;

- om deze reden Boijmans te korten in het Cultuurplan 2021-2024 met een aanvullend bedrag van ---- euro

En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. G.F.E. Koster

Motie 17. Toch nog een Boijmans op Zuid?

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van het agendapunt 'Stad in transitie, cultuur in verandering, Cultuurplan 2021-2024';

Constaterende dat:

- met het oog op de verbouwing, renovatie en tijdelijke sluiting van het museum Boijmans Van Beuningen er is gezocht naar een tweede museumlocatie om een deel van de collectie alsnog ten toon te kunnen stellen;
- dit onder de noemer 'Boijmans op Zuid' echter vanwege financiële strubbelingen destijds geen doorgang heeft gevonden;

Overwegende dat:

- Boijmans op Zuid een waardevolle toevoeging kan zijn voor de stad, in het bijzonder voor de aandacht voor cultuur op Zuid;
- Boijmans op Zuid op deze manier een ideale wegbereider is voor de Cultuurcampus op Zuid;
- Boijmans op Zuid tevens aansluit bij de ambities van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid en de gebiedsontwikkeling Hart van Zuid;
- Museum Rotterdam zelfs eventueel in deze dependance van Boijmans Van Beuningen, al dan niet tijdelijk, gehuisvest kan worden;
- er eigenlijk nog maar 2 miljoen euro nodig was voor het realiseren van Boijmans op Zuid;
- dit gat relatief makkelijk te dichten valt met bijdragen van andere belanghebbende

partijen, zoals het NPRZ, de gemeente Rotterdam dan wel het Rijk;

- het oude pand van de V&D op Zuid nog steeds beschikbaar is als locatie voor de dependance van Boijmans Van Beuningen;

Verzoekt het college:

- zich alsnog tot het uiterste in te spannen om 'Boijmans op Zuid' op de korte termijn te realiseren;
- over dit grondige onderzoek te rapporteren aan de raad;

En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. G.F.E. Koster

Motie 18. Toekomstbestendige RRKC?

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van het agendapunt 'Stad in transitie, cultuur in verandering, Cultuurplan 2021-2024';

Constaterende dat:

- de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur (RRKC) een grote rol heeft bij het opstellen van het Cultuurplan door haar beoordelende functie;
- er binnen de cultuurplanprocedure amper sprake is van hoor en wederhoor tussen de verschillende cultuurinstellingen, de RRKC én de wethouder;

Overwegende dat:

- er geen consistentie is tussen verschillende Raden van Kunst en Cultuur (RRKC's) over de jaren en verschillende cultuurplanperiodes heen;
- de RRKC eerder een veroordelende rol inneemt dan een beoordelende rol binnen het algehele proces;
- door het gebrek aan hoor en wederhoor gemakkelijk misinterpretaties kunnen ontstaan over de aanvragen en de adviezen van de cultuurinstellingen en RRKC;
- hierdoor instellingen verkeerd beoordeeld kunnen worden op basis van verkeerde informatie;
- cultuurinstellingen na de beoordelingen niet meer (inhoudelijk) kunnen reageren op de adviezen van de RRKC;

- mede hierdoor twijfels bestaan over de rol en het functioneren van de RRKC in het algehele cultuurplanproces;
- ook de wethouder zelf geen luisterend oor biedt naar de cultuurinstellingen toe;

Verzoekt het college:

- de RRKC nadrukkelijk op te leggen om in de toekomst hoor en wederhoor toe te passen op het gehele cultuurplanproces;
- als gemeente een zelfstandig oordeel te vormen over de cultuurplanaanvragen van instellingen en hierin durven leiderschap te tonen;
- een kritische externe evaluatie uit te voeren over de RRKC als beoordelende instelling;

En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. G.F.E. Koster

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. U krijgt een vraag van mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u, voorzitter. Ja, ik erger me al lange tijd aan het standpunt hoe Leefbaar Rotterdam dat naar buiten brengt. Ze hebben het de hele tijd over een geheime sessie, maar ze geven nooit hom of kuit. Dat is niet netjes. Ik weet precies wat er speelt, dat is het geval zogenaamd tussen mijnheer Ex en mijnheer Pijbes, tussen Droom en Daad en Boijmans. En ik vind het langzamerhand erg storend worden dat u nu al twee maanden iets suggereert wat er is gezegd. Dan moet u het er helemaal niet over hebben. Stopt u daar toch gewoon mee.

De heer **KOSTER** (lr). Ja, dat vind ik een standpunt van u. Maar wij zijn in een besloten sessie geïnformeerd. Onze nestor heeft daar ook over gezegd dat het schandalig is. Ik ga die uitspraak niet nog een keer voorlezen. Maar ik vind het heel erg gemakkelijk om dan maar te zeggen: stop er dan mee. Onze handen zijn gebonden en we vinden het schandalig en

we vinden dat er iets mee moet gebeuren. En dat u besluit om daar niets mee te doen, dat laat ik graag aan u.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan mijnheer Koster.

De heer **KOSTER** (lr). Ja, we hebben ook een motie waarin we onderzocht willen hebben hoe wij als Rotterdam meer gepaste invloed kunnen krijgen op de grote culturele instellingen. Gezien het besprokene tijdens de besloten sessie, maar ook blijkt uit de doelstellingen van RCB, is invloed vanuit Rotterdam noodzakelijk. De gemeente kan geen speelbal blijven van instellingen die deels bestaan bij de gratie van de subsidie die ze van diezelfde gemeente ontvangen. Dat we een lijdzaam toeschouwer zijn bij een kostbare en ingrijpende verbouwing als bij Boijmans, is te gek voor woorden. Zeker aangezien we zowel eigenaar van het gebouw als van de collectie zijn. Voorzitter, in ruil voor opname in de RCB moet de gemeente een grotere rol krijgen bij deze instellingen. Sterker, de gemeente moet een doorslaggevende invloed bij deze grote instellingen kunnen afdwingen. Het gaat hier om maatwerk, het zijn allemaal aparte instellingen, weliswaar meestal in een stichtingsvorm, maar met andere statuten, dus daar is maatwerk voor nodig. Ik kan helaas niet hier een alomvattende oplossing voorstellen, maar ik kom dus met een onderzoeksmotie: meer geld, meer invloed voor Rotterdam.

Voorzitter, vanwege de tijd ga ik snel door.

De **VOORZITTER**. U krijgt een vraag van mijnheer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja voorzitter, ik hoorde hem zeggen: in ruil voor opname in de RCB. Dat doet vermoeden dat in de ogen van Leefbaar een enorm, het niet alleen maar een eer is, maar ook een enorm voordeel oplevert als je in de RCB zit. En ik was eigenlijk wel benieuwd op

welk voordeel mijnheer Koster dan eigenlijk doelt.

De heer **KOSTER** (lr). Die RCB. Aan de instellingen uit de RCB worden strategische instelling overschrijdende taken op grond van een strategische positie toebedeeld. Zij worden rechtstreeks door het college beoordeeld en niet door de RRKC. Ik wil graag met u hier verder over praten. Maar ik heb nog echt een paar minuten en wil nog twee, drie moties indienen.

De **VOORZITTER**. U mag de vraag negeren, maar mijnheer Engberts heeft het recht u de vraag te stellen.

De heer **KOSTER** (lr). Natuurlijk.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, er wordt toch eigenlijk wel vrij boud gezegd dat het een enorm voordeel is om door het college te worden beoordeeld in plaats van de RRKC. Nou, dat kan ook wel eens een keertje tegenvallen. Dus het in-ruil-voor zie ik niet zo. Ik denk dat het een andere positie is. Maar om nou te zeggen: ja voor wat, hoort wat. Ik moet eerlijk zeggen dat ik me heel goed voor kan stellen dat je als culturele instelling, als je in die RCB zit ook een aantal extra verantwoordelijkheden hebt te dragen. Je moet je ook bekommeren om het geheel, je wordt ook zo rechtstreeks aangesproken, in het hele systeem zit al meer, zeg maar bemoeienis, positief geformuleerd, vanuit de overheid. Dus het komt op mij niet heel erg logisch over om te zeggen: dan moet daar nog weer iets tegenover staan.

De heer **KOSTER** (lr). Laat ik het zo zeggen, voorzitter, als ik het woord heb, ik heb nog geen klachten van instellingen gehoord dat ze opgenomen zijn in de RCB. Ik heb wel klachten van twee instellingen, ik vind het niet kies om nu namen te noemen, maar minimaal twee instellingen gehoord, die verbolgen waren dat ze niet zijn opgenomen in de RCB.

Ik kom met een motie over de dance-sector. Ik vind dat wij daar ook iets mee moeten doen. Zeker in deze coronatijd, ze hebben het hartstikke zwaar. Dance the COVID away, ik zou willen dat ik de titel zelf had bedacht. Maar dat heeft onze fractiemedewerker Manon gedaan, waarvoor hulde. Daarin spreken we uit dat de dance-sector onmisbaar is voor Rotterdam en dan ook gesteund moet worden. En dat we onderzoek gaan doen naar de mogelijkheden om de uitgaanswereld in een post-coronaperiode beter financieel te ondersteunen.

Voorzitter, ik kom bijna tot een afronding. Leefbaar Rotterdam is ongelukkig met de instelling van de RCB zonder dat zij grip heeft op deze instellingen die een strategische positie moeten hebben voor de stad. Wij vinden dat wethouder Kasmi door de drie i's verkeerde criteria heeft gesteld en dat maakt de fundering voor het Cultuurplan 2021-2024 niet stabiel. Voorzitter, iedere Rotterdammer weet dat je geen huis moet kopen zonder een goede fundering. Een Cultuurplan zonder goede fundering is niets anders. Zeker, er bestaat een kans dat de fundering het houdt, maar op korte en zeker middellange termijn is veel herstelwerk nodig.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Koster heeft de volgende motie ingediend.

Motie 10. Dance the COVID away

‘De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van het agendapunt ‘Stad in transitie, cultuur in verandering, Cultuurplan 2021-2024’;
Constaterende dat:
- de cultuur-, horeca- en evenementensector financieel een zware tijd hebben in deze coronaperiode;
- de dance-sector en uitgaanswereld al sinds maart geen gasten meer hebben mogen ontvangen;
Overwegende dat:

- er meerdere steunpakketten en noodmaatregelen zijn voor bepaalde sectoren, zoals voor zelfstandige ondernemers en de cultuursector;
- de nachtsector momenteel qua steun tussen wal en schip raakt, gezien het grote aantal zzp'ers dat werkzaam is in de sector maar die geen aanspraak kunnen maken op de toezien en de instellingen zelf nauwelijks subsidiebanden hebben met het Rijk en/of de gemeente;
- de kans voor de opening van de dance-sector en het nachtleven voor dit jaar echter nog erg klein wordt geacht door de sterk beperkende coronamaatregelen;
- Rotterdam gekenmerkt wordt door een rijke dance-sector en meerdere toonaangevende nachtclubs heeft zoals Now&Wow, Annabel, Toffler, Rotown en vele anderen;
- het echter nog steeds ontbreekt aan gemeentelijke steun en initiatieven om specifiek deze sector te ondersteunen om te voorkomen dat deze omvalt;

Verzoekt het college:

- uit te spreken dat de dance- en nachtsector onmisbaar is voor Rotterdam en dan ook gesteund moet worden;
- op zoek te gaan naar mogelijkheden om de uitgaanswereld in Rotterdam beter financieel te ondersteunen;

En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. G.F.E. Koster

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. U krijgt een vraag van mijnheer Engberts, mijnheer Koster.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, ik wil daar geloof ik toch wel een opmerking over maken. Zojuist vond mijnheer Koster dat er meer grip moet zijn op de instellingen die in de RCB zitten, want het is zo'n enorm voordeel, kennelijk, als je daarin zit. In plaats van dat je dus ook al een andere verantwoordelijkheid voor het geheel hebt, is het ook heel fijn, kennelijk, om dicht bij de overheid te zitten. Het is mooi, dat

Leefbaar Rotterdam dat zo vindt. Maar wat mij opvalt: zodra het dan over de drie i's gaat, waar precies deze instellingen ook op worden aangesproken, om juist die rol te vervullen op interconnectiviteit, innovatie en vooral ook op inclusie in onze ogen, dat dan vervolgens het weer even niet geldt. Dus het is ook maar gewoon wat mijnheer Koster uitkomt aan inhoudelijke criteria. En precies daarom is het zo gevaarlijk, dat de politiek zich boven op die instellingen wil werpen. En daarom is het zo belangrijk dat we juist die instellingen bejegenen, geheel volgens het Thorbecke-principe, dat de overheid geen oordelaar is van de inhoud van de kunst. Dus laat dat vooral weg, beoordeel ze vooral op de rol die ze spelen in het geheel, want hier wordt precies aangetoond waarom het in onze ogen zo'n ontzettend slecht idee is. Zodra het mijnheer Koster even inhoudelijk niet bevalt dan niet. Dus puur uit politieke opportuniteit ingrijpen in het functioneren van de cultuursector, dat is echt absoluut iets om niet te doen.

De heer **KOSTER** (lr). Het spijt me dat ik meteen moet reageren. De laatste overweging van mijn motie is dat het nadrukkelijk niet de bedoeling dient te zijn dat de politiek zich bemoeit met de dagelijkse gang van zaken en strategie, hetgeen nadrukkelijk aan de directie en Raad van Toezicht van de instellingen is.

De **VOORZITTER**. U kunt verdergaan.

De heer **KOSTER** (lr). Voorzitter, ik was bij de fundering. Die is dus instabiel. Zorgen om een fundering waren voor mijn vriendin en mij recent doorslaggevend om een huis niet te kopen. Zorgen om de fundering van het Cultuurplan zijn doorslaggevend om mijn fractie te adviseren tegen het Cultuurplan te stemmen.

De **VOORZITTER**. Voordat u verdergaat, mijnheer Engberts heeft nog een vraag.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Nou ja, goed, mijnheer Koster reageerde, maar ik had

mijzelf al weggedrukt. Ik dacht: hij heeft niet zoveel tijd, dus hij zal misschien niet zoveel meer zeggen. Maar hij illustreert natuurlijk perfect dat hij dat laatste dictum van zijn eigen motie zelf al niet opvolgt. Want hij zit ogenblikkelijk op de, dat wat zelfs democratisch gewoon in onze raad is vastgesteld, beleidsinhoudelijke prioriteit en stelt vervolgens dat over te laten aan een onafhankelijke adviescommissie. Om er dan vervolgens zelf weer in te gaan zitten poeren. Dus dat dichterbij halen en dan zeggen dat de politiek zich er niet mee gaat bemoeien in bijna dezelfde zin, daarmee illustreert hij perfect waarom hij dat wel zal doen. En waarom dat dus een motie is die ik niet zal steunen.

De heer **KOSTER** (lr). Waarom ik dat wel zou doen, mijnheer Engberts, het spijt me, maar u haalt allerlei dingen door elkaar. Ik heb nadrukkelijk gezegd dat we ons niet gaan bemoeien met de doelstellingen. Bij zaken die nu spelen, zoals bij Boijmans, moeten wij wel grip kunnen hebben op het proces zonder dat een externe stichting daar doorheen gaat. En die uiteindelijk ons, als Rotterdam, straks gaat opzadelen met een museum waar geen ambitieuze verbouwing heeft plaatsgevonden, en we dus tot 2026 alleen maar vastzitten aan een asbestverwijdering.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Walgenbach. Sorry, mijnheer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, volgens mij haalt mijnheer Koster de dingen volledig door elkaar. Want we zijn wel degelijk ook in staat om ons bij een instelling als Boijmans in zo'n groot project, precies met die punten bezig te houden waar mijnheer Koster op doelt. Waar ik op doel, zijn zijn uitspraken die hij voortdurend doet, dat de beleidsinhoudelijke prioriteiten hem niet zinnen en dat hij daar dus liever de RCB-instellingen nog dichterbij naar zich toe haalt om dat te doen wat juist niet moet gebeuren. Die instellingen horen juist beschermd te worden tegen de politieke waan-van-de-dag-invloed op het

functioneren en de activiteiten die wel of niet worden ontplooid. Of hij haalt het zelf door elkaar, dat kan ook. Maar ik hoor hem zo nadrukkelijk afstand nemen van prioriteiten als inclusiviteit, interconnectiviteit en innovatie om dan vervolgens een pleidooi te houden voor meer invloed vanuit de politiek op het functioneren, niet zozeer op het dagelijks functioneren, maar op een beleidsinhoudelijk functioneren van de instellingen. En ik ben daar gewoon super beducht voor om dat toe te staan.

De **VOORZITTER**. Wilt u daar nog iets over zeggen, mijnheer Koster? Anders ga ik naar mevrouw Walgenbach.

De heer **KOSTER** (lr). Nee. We draaien rondjes. Ik wil u best nog een keer uitleggen hoe het precies zit. Ik wou graag tot een afsluiting komen, voorzitter, kan dat?

De **VOORZITTER**. Nee, ik heb mevrouw Walgenbach nog. Die wou nog een vraag stellen.

Mevrouw **WALGENBACH** (d66). Op een ander punt dan mijnheer Engberts ben ik het wel helemaal met mijnheer Engberts eens. Hoor ik nou weer mijnheer Koster zeggen dat u uw fractie adviseert tegen het Cultuurplan te stemmen?

De heer **KOSTER** (lr). Dat heeft u goed gehoord, inderdaad.

Mevrouw **WALGENBACH** (d66). Oké. Een vervolgvraag. Als uw moties worden aangenomen, stemt u dan nog steeds tegen?

De heer **KOSTER** (lr). Dan ben ik heel benieuwd. Ik heb weinig support gekregen. U heeft de moties al langer liggen, dus ja, we gaan het zien. Ik wil tot een afronding komen.

Mevrouw **WALGENBACH** (d66). Ja voorzitter, ik was nog niet klaar.

De **VOORZITTER**. Ja, mevrouw Walgenbach.

Mevrouw **WALGENBACH** (d66). Ja dank u wel. Ik vraag het me eigenlijk af, want ik heb uw moties gezien en ik vond er heel veel hele goede ideeën bij zitten, maar ik moet daarbij ook constateren dat driekwart echt overbodig is, zwaar overbodig, omdat we het al doen. En dan vind ik het wel opvallend dat u dan moties indient die overbodig zijn, tegelijkertijd wel tegen dit Cultuurplan bent, met dingen die u blijkbaar heel goed vindt, want we doen het al. En u weet niet wat u doet als uw moties aangenomen worden, wat u dan gaat doen. Ik vind het eigenlijk wel een opvallende move van Leefbaar Rotterdam. Dus ik vraag me dan eigenlijk af waarom u tegen bent, terwijl u vindt dat er zulke goede ideeën staan in dat Cultuurplan.

De heer **KOSTER** (lr). Sorry, voorzitter, driekwart van onze moties overbodig. Ik vind dat een gratuite uitspraak. Welke zijn dat dan?

Mevrouw **WALGENBACH** (d66). Ik wil de tekst er wel even voor u bij pakken. Die ene over Dance is een fantastisch idee. Het is precies dezelfde strekking als de wethouder heeft gezegd in het NRC-artikel. Dat is er al één. Ik kan het zo wel even met u doornemen als u dat wenst. Maar u weet denk ik zelf ook wel welke moties overbodig zijn. Boijmans op Zuid, daar heeft u een motie over ingediend. Nou, Boijmans op Zuid, dat is er al. Niet in de V&D, maar er is wel een Boijmans op Zuid. Dat is nog een motie die overbodig is. Nou, dat zijn er al twee, dus.

De heer **KOSTER** (lr). Ja, dat zijn er maar twee. Ik vind het een leuk spelletje dat u speelt, maar mevrouw Walgenbach, jammer, het lukt niet.

Voorzitter, we moeten door de coronamist en door de zware, donkere wolken. En in ieder geval moeten we in Rotterdam minimaal één toppeer krijgen. Die toppeer

zou het Museumparkgebied vanaf 2026 kunnen worden met een vernieuwd, ambitieus verbouwd Boijmans. Een prachtig depot en ook de Kunsthal. Dat zal nog een hele grote klus worden, daar is leiderschap voor nodig, die verdergaat dan de drie O's van Harry van Raaij. En die culturele omslag moet er nu maar eens komen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Eskes. Dan vraag ik mijnheer Simons om kort het voorzitterschap op zich te nemen.

(Burgemeester Aboutaleb draagt het voorzitterschap over aan de heer Simons.)

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Mevrouw Eskes, gaat uw gang.

Mevrouw **ESKES** (cda). Dank u wel voorzitter. Ja, we bespreken vandaag het Cultuurplan. Nou, mijn collega mevrouw Zandberg heeft daar in de commissie uitgebreid haar bijdrage over gedaan. Ik wil kort vanwege de tijd nog een aantal punten aanstippen.

Culturele instellingen in Rotterdam vertegenwoordigen een ongelooflijke belangrijke waarde. En ze verkeren op dit moment in zwaar weer. Ik denk dat er, naast de horeca, maar weinig sectoren zijn, die zo hard geraakt worden als de culturele instellingen. En als we het dan hebben over het verdelen van gelden voor een langere periode dan is het natuurlijk altijd zo dat er instellingen zijn die blij zijn, maar ook instellingen die teleurgesteld, boos of verdrietig zijn, omdat het anders uitpakt dan gehoopt. Zoveel instellingen, zoveel meningen. En dat dit tot ongenoegen leidt, is een feit. Maar wij zijn als CDA ook echt wel kritisch op hoe dit proces heeft gelopen, als we kijken naar de RRKC, dat is voor ons een belangrijke instelling om ons van advies te dienen. Juist omdat de keuzes in de cultuursector niet een politieke zaak moeten zijn, maar vanuit de sector zelf vormgegeven moeten worden.

En als we dan kijken naar hoe dit proces heeft plaatsgevonden, enigszins onder druk van corona, dan is er eigenlijk geen redelijke wijze van hoor, wederhoor en bezwaar toegepast. Dat is wat ons betreft echt onbestaanbaar. Er worden grote en belangrijke keuzes gemaakt en dan moeten instellingen ook feitelijke onjuistheden kunnen corrigeren of nog eens een keer kunnen reageren op het voorstel van de RRKC. En wij vinden het uitermate teleurstellend dat dat niet heeft plaatsgevonden. Wij hebben lang nagedacht over de moties van Leefbaar Rotterdam om dit alsnog te doen. En tegelijkertijd vinden wij dat voor ons doorslaggevend is, dat in deze coronatijd je wel de ruimte moet geven aan de culturele instellingen die al onder druk staan. Daarom dienen wij een motie in om dit in ieder geval voor de toekomst goed en duidelijk te regelen. En dat vinden we heel belangrijk. Het is een motie van mijn collega mevrouw Zandberg en mede-ingediend door D66, GroenLinks, VVD, DENK, SP en ChristenUnie-SGP.

Een ander punt van kritiek is de wijze waarop er is omgegaan met Museum Rotterdam. Wat ons betreft is het echt een vorm van kapitaalvernietiging dat je aan de ene kant een museum afbouwt en vervolgens ergens in de toekomst in de bibliotheek van Rotterdam de mogelijkheid openlaat om dat weer op te bouwen. De kosten die gepaard gaan met het afbouwen, de frictiekosten, die je nu moet maken en vervolgens weer de opstartkosten, dat is wat ons betreft echt weggegooid geld. En we vinden het zonde dat deze keuzes gemaakt zijn. Tegelijkertijd zijn we wel weer positief over het feit dat er herstel heeft plaatsgevonden op het Gergiev en Sinfonia. Wat ons betreft is dat een belangrijk herstel die het college nog heeft laten plaatsvinden. Wat ons betreft: goed dat er een keuze gemaakt is, goed dat we weer een stap verder komen, maar we zijn uiterst kritisch op het proces en op de onderbouwing van een aantal

keuzes. Ik zou het hierbij willen laten. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Ja, dank u wel, mevrouw Eskes. Mijnheer Büyükcıfci is nu aan de beurt.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Ja voorzitter, cultuur is vaak niet in beeld als sector waar een stad in crisistijd echt in wil investeren. Er is structureel te weinig geld voor kunst en cultuur in de stad. En alleen daarom al is het extra van belang dat die schaarse middelen zo optimaal en eerlijk mogelijk moeten worden besteed. Schaarste vraagt om duidelijkheid en transparantie, om eerlijk en rechtvaardig leiderschap en visie. Er is in Rotterdam een eigenwijze gemeenschap van theatermakers, filmmakers en andere personages van kleur, jong en oud. Diversiteit en inclusie in de culturele sector is van onmisbaar belang. Er is in de afgelopen jaren in de aanloop van het nieuwe Cultuurplan eindeloos gedebatteerd, gediscussieerd en geconsulteerd over diversiteit en inclusie. Zeker als het gaat om de dans om geld en middelen van het Rotterdams cultuurbeleid. Maar daar zien we nog niet de juiste resultaten van terug. Het lukt nog steeds niet die groepen waarover gesproken wordt en die juist die verjongende, vernieuwende kleurrijke creatieve impuls, die de vergrijzende Rotterdamse cultuursector nodig heeft, te bereiken. Het presenteren van het Cultuurplan gaat altijd wel gepaard met discussie, maar het mag en kan niet zo zijn, dat men ontmoedigd raakt en gedemotiveerd. We zien hoe met regelmaat plannen worden afgedaan als niet toereikend, maar het werk in aanloop naar die plannen gretig wordt omarmd en de lucht in geprezen. Dit is het gevolg van óver mensen praten en niet met ze praten. Of wat nog beter zou zijn, is luisteren naar wat zij, hen die we claimen te willen bereiken, nodig hebben. Het ontbreekt nu nog te veel aan transparantie en goede begeleiding. De bekendmaking van het Cultuurplan zoals het nu is, is te veel een erop-of-eronder-verhaal, zeker voor de

instellingen die niet tot de Rotterdamse culturele basis behoren. Misschien zou het goed zijn als we het omdraaien en het RRKC en de wethouder zich in aanloop naar het volgende Cultuurplan laten adviseren door de partijen die zich nu niet gehoord en gezien voelen. De vraag 'wat hebben jullie nodig en hoe kunnen wij daarin voorzien?', mag daarin centraal staan.

Het ontbreekt Rotterdam aan een bloeiend amateurnetwerk en individuele kunstenaarsbroedplaatsen en activiteiten op wijkniveau. Het zijn wel plekken die van toegevoegde waarde zijn voor ook de culturele instellingen waar het meeste geld naartoe gaat. Dus zien wij voor die grote instellingen in de toekomst een rol weggelegd in begeleiding, advisering, huisvesting en het tentoonstellen van die kleine spelers. Divers en inclusie is ruimte maken voor meer, voor anders en niet alleen op je eigen voorwaarden. Jouw huis is mijn huis. Vandaar onze motie om meer hierop in te zetten. Dus echt meedenken, echt meespelen, echt meepraten, echt bekommeren om wie die partijen zijn die zich elke keer als het het Rotterdamse Cultuurplan betreft, niet gezien en niet echt gehoord worden, terwijl juist zij Rotterdam zijn. De toekomst van de sector hangt namelijk af van de mate waarin jonge mensen zich erin herkennen. Dat zijn namelijk dezelfde jonge mensen die met zijn duizenden op de Erasmusbrug stonden afgelopen zomer.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Büyükcifci heeft de volgende motie ingediend.

Motie 20. Maak plaats voor kleine cultuurmakers

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van het Cultuurplan 2021-2024;
Constaterende dat:
- het Cultuurplan 2021-2024 inclusiviteit en innovatie nastreeft;

- het Rotterdam nog ontbreekt aan een bloeiende sector met veel ruimte voor kleine cultuurmakers;
Overwegende dat:
- kleine makers ook van belang zijn voor culturele instellingen waar het meeste geld naartoe gaat;
- inclusie ook inhoudt: ruimte maken voor nieuw, voor anders, en niet alleen op je eigen voorwaarden;
Verzoekt het college:
- om bij grote culturele instellingen erop aan te dringen dat ze nog meer hun verantwoordelijkheid nemen voor begeleiding, advisering en huisvesting van kleinere cultuurmakers;
En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. E. Büyükcifci

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ik hoor even niks. Krijg ik het woord voorzitter?

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Excuses, ik had hem even op 'mute' gezet in verband met achtergrondgeluiden. Excuses daarvoor. Gaat uw gang, mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Dank u wel voorzitter. Ja, wij dragen cultuur als uitdrukking van de menselijke verbeelding een warm hart toe. Maar we zijn ook kritisch op de grote hoeveelheid Rotterdams geld dat daarnaartoe gaat. En zo kijken we ook met gemengde gevoelens naar het voorstel dat er vandaag voorligt. Zeker als we in ons achterhoofd het Rekenkamerrapport houden waar dadelijk over gesproken wordt over het beperkte publieksbereik van sommige instellingen. Anders gezegd: we subsidiëren instellingen voor grote bedragen. We hebben bijvoorbeeld uitgerekend dat we in 2019 voor een voorstelling van het Rotterdams Filharmonisch 42,50 euro per kaartje aan subsidie gaven, terwijl iedereen weet hoe beperkt het publieksbereik is voor deze

voorstellingen. Maar we willen niet onsportief doen. Budget en kaders zijn eerder vastgesteld en het is ons niet gelukt om daaraan iets ten goede te veranderen. Goed dat vervolgens het afgesproken proces is doorlopen om met vooraf meegegeven criteria alle ingediende voorstellen te beoordelen en te komen tot een advies. Dat hadden we als raad nooit zelf gekund en ook niet moeten willen doen. We zijn de RRKC zeer erkentelijk voor hun werk daarin.

In het proces om te komen tot een definitief advies vinden wij hoor en wederhoor enorm van belang. Eerdere sprekers gaven dat ook al aan. En wij hebben dat ook gemist. Er moet in het proces ook een formeel moment zitten, waarin instellingen kunnen reageren op een advies en waarin ook een moment zit van eventueel bijstellen. De motie van het CDA verwoordt dat prima en die dienen wij dan ook daarom mede in. En ook de moties van D66 en DENK om nog eens advies te vragen over het proces kan op onze steun rekenen. Ik sluit me ook aan bij het pleidooi van de vorige sprekers, in ieder geval bij mijnheer Smet en mijnheer Lansink-Bastemeijer. Zij hadden het erover om kleinere organisaties die ook doelen op andere gebieden realiseren, zoals bijvoorbeeld taal, armoede of integratie, niet uit het oog te verliezen. Concreet denk ik bijvoorbeeld aan een organisatie als Women Connected. Ik hoop dat er ook voor hun een betere structurele financiering komt in de toekomst.

Dan iets over de fair practice-code. Dat werd ook genoemd door mijnheer Engberts. De sector blijkt tot nu toe onvoldoende in staat om eerlijke betaling zelf af te dwingen. Maar ik krijg de indruk dat de wethouder er bovenop gaat zitten om dit nu goed te gaan regelen. Maar de vraag is dan ook: hoe gaat de wethouder dat precies doen en hoe neemt hij de raad daarin mee? Is het bijvoorbeeld een idee om halverwege de rit met informatie te komen naar de raad om samen te kunnen

vaststellen of deze logische, eerlijke praktijk nu ook echt de praktijk is in deze sector?

Voorzitter, we zijn van plan om uiteindelijk in te stemmen met het voorliggende Cultuurplan, omdat we, zoals ik eerder aangaf, budget en spelregels met elkaar hebben afgesproken en het werk conform de afspraak is uitgevoerd. En laten we dan maar hopen dat activiteiten uit het Cultuurplan veel mensen zullen ondersteunen om zelf deel te nemen aan culturele expressie als muziek, theater, beeldende kunst, dans et cetera. En dat al die voorstellingen en producties veel mensen mogen bereiken en mogen bijdragen aan inspiratie, aan een verwijzing naar datgene wat ons menszijn overstijgt, aan bredere bewustwording, dat het maatschappelijke thema's agendeert en mensen mag verbinden. En daarmee de Rotterdammers rijker maakt. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel mijnheer Vonk. Dan hebben we nu mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Dank u wel voorzitter. Het Cultuurplan 2021-2024. Over Museum Rotterdam heb ik al iets gezegd bij de renovatie van de bibliotheek. Daarvan vinden wij dat het meegenomen had moeten worden. En om direct in te springen op het verhaal van Leefbaar Rotterdam: ook 50PLUS heeft heel duidelijk bij de voortgangsrapportage van Boijmans Van Beuningen aangegeven dat wat ons betreft de verbouwing compleet de verkeerde kant opgaat. En dat wij geen ambitieuze verbouwing voorstaan, om dat gelijk maar nog een keertje hier neergelegd te hebben. Dus de minimumvariant zou wat ons betreft de voorkeur hebben.

Maar nu over naar het Cultuurplan 2021-2024. Een plan met veel gelukkigen die meedelen uit de ruif en velen, en misschien zijn die wel verongelikt, die net naast het net gevestigd hebben. De drie i's, inclusiviteit, innovatie en interconnectiviteit, komen wat

50PLUS betreft te weinig terug in de toegekende bedragen. Ook op het terrein van fair practice en fair pay is er nog veel te doen. Maar de grootste uitdaging, voorzitter, voor veel cultuurmakers is wat de coronamaatregelen voor effect zullen gaan hebben. Het lijkt dan ook redelijk dat jaarlijks vinger aan de pols wordt gehouden of de ingediende plannen wel uitvoerbaar zijn en of we met onze subsidie geen spookinstellingen in leven houden. We roepen daarom het college op om daar goed naar te kijken. En verder, en dat is het laatste, voorzitter, hadden wij graag gezien dat de impulsregeling en de perfect pitch over meer budget hadden kunnen beschikken om jonge makers die over het algemeen erg goed scoren op die drie i's toch een beetje geholpen hadden kunnen worden in deze periode. En daar roepen wij ook het college toe op, dat we dat wel graag zouden zien. Jonge makers zijn de toekomst en behoren daar toch aandacht voor te krijgen. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Ja, dank u wel, mevrouw Verkoelen. De burgemeester is weer terug, dus ik geef het stokje van het voorzitterschap weer over aan onze burgemeester.

(De heer Simons draagt het voorzitterschap weer over aan burgemeester Aboutaleb.)

De **VOORZITTER**. Ben ik zo verstaanbaar? Fijn, mijnheer Simons, dat u bent ingevallen. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Voorzitter, een stad die de geschiedenis niet kent, kan niet vooruit. Dat is een recente uitspraak van onze burgemeester, waar ik het volledig mee eens ben. Helaas vindt deze zelfde burgemeester met zijn wethouders dat ons enige historische stadsmuseum, Museum Rotterdam, zo snel mogelijk dicht moet. En, gemeenteraad van Rotterdam, dit is werkelijk waar het domste wat je kan doen. Ik zal dat ook uitleggen. Alle grote

wereldsteden hebben stadsmusea die de geschiedenis en de eigen tijd tonen. Als iets de huidige tijd kenmerkt, dan zijn het wel de volgende vragen: wie zijn we? Waar komen we vandaan? Wat is onze geschiedenis? Wat bindt ons als stadsbewoners? Wat is het verhaal van de stad? En daarom is de wereldwijde trend dat stadsmusea juist groeien, steeds meer bezoekers trekken. Maar wat doet Rotterdam? Dat sluit ons enige stadsmuseum. Een museum dat bovendien ook nog eens financieel kerngezond is. Voorzitter, juist nu moet je het verhaal van de stad vertellen. Juist nu moeten Rotterdammers toegang hebben tot ons erfgoed en verleden. Als je nu het museum sluit, is dat echt een minachting voor de stad en haar inwoners, want een museum is meer dan een gebouw. Een museum is het centrum van museale kennis en ervaring en daar moet je niet mee stoppen, want dat bouw je eenvoudigweg niet meer op. Sluiting van het museum is contraproductief zonder enig zicht op een mogelijke toekomst. De toekomst van een museum kan namelijk veel beter voorbereid worden en gerealiseerd vanuit de continuïteit dan vanuit het niets. En, voorzitter, er moet me toch iets van het hart en dat is dat de gemeente op dit moment geen enkel respect toont voor de collecties van de stad en de collectie van Museum Rotterdam. Ik zal maar eens een voorbeeld noemen. Bijvoorbeeld de schilderijen van de Rotterdamse schilder Hendrick Sorgh, ook wel de Rotterdamse Johannes Vermeer genoemd. Zijn schilderijen hangen in de eregalerij van het Metropolitan Museum in New York en ook in de eregalerij van het Rijksmuseum te Amsterdam. En wat doen wij als stad? Wij bergen het op in een depot in de Alexanderpolder. Waar? In een depot in de Alexanderpolder, voor jaren. Voorzitter, het is werkelijk waar een schande. Wat een minachting voor de collectie van de stad. Net zoals men het eerder wel goed vond dat de collectie van het Wereldmuseum verkocht zou worden, totdat de Partij voor de Dieren hiervoor ging voor strijden. En

die collectie is nu weer te zien in het Wereldmuseum.

En dat brengt mij gelijk bij het advies van de RRKC, echt een beschamend advies. En bovendien een politiek advies. Eerder zagen we net zo'n desastreuze actie van dit adviesorgaan, toen vier jaar geleden op precies vergelijkbare gronden en op vergelijkbare wijze het advies werd gegeven het Wereldmuseum te sluiten. Gelukkig werd dit advies uiteindelijk niet opgevolgd. En kijk nu naar het Wereldmuseum, het staat weer op. Erg opvallend dat je de RRKC hier helemaal niet meer over hoort in het advies. En voorzitter, het advies van de RRKC rammelt. Er moet me toch weer iets van het hart. Hoe haalt een voorzitter van een adviesorgaan, wat de RRKC is, het in zijn hoofd om te zeggen: Museum Rotterdam, zoals het nu heet, klaar ermee. Dat zei hij in NRC Handelsblad van 20 juni. Wat een schandalige uitspraak van deze voorzitter. Ten eerste is dat helemaal niet aan hem, want hij doet een politieke uitspraak. En ten tweede, een grotere belediging voor het museum en alle medewerkers die daar keihard werken, bestaat er niet. De voorzitter die vier jaar geleden ook al zo opzichtig faalde. Voorzitter, zal ik het dan maar eens zeggen? En dan een beetje in de woorden van de voorzitter van de RRKC? Zoals hij nu functioneert, wij zijn er klaar mee, met deze voorzitter. En voorzitter, Museum Rotterdam heeft nooit een eerlijke kans gehad. Elke adviesronde werd erop bezuinigd en uiteindelijk werd men weggestopt in een hoekje in het Timmerhuis, een gebouw dat überhaupt nooit gebouwd is als museumgebouw. Het heeft niet eens een klimaatinstallatie en daar wordt het dan op afgerekend. In acht jaar tijd ging de subsidie van 5,8 miljoen naar 1,7 miljoen. Voorzitter, wij komen daarom met een motie: 'Volle kracht vooruit'. Wij verzoeken het college zorg te dragen voor een adequate financiering van het museum, zodanig dat het museum geopend kan blijven en in staat is om op lange termijn perspectief te ontwikkelen.

Laat het museum het verhaal van de stad vertellen. Laat het museum onze geschiedenis en onze toekomst vertellen. Uit eerbied voor onze mooie stad, onze geschiedenis, maar vooral voor de Rotterdammers, want, voorzitter, een stad die de geschiedenis niet kent, kan niet vooruit. Ik dank u.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van der Velden heeft de volgende motie ingediend.

Motie 19. Volle kracht vooruit

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van het Cultuurplan 2021-2024: Stad in transitie, cultuur in verandering; Constaterende dat:

- met het Cultuurplan een einde komt aan het voortbestaan van het historisch museum van Rotterdam, het Museum Rotterdam;
- Overwegende dat:
- het voortbestaan van het historisch museum van Rotterdam noodzakelijk is en gewenst wordt voor de stad Rotterdam en haar burgers;
- er veel steun in de stad is voor een toekomstperspectief voor het museum dat de continuïteit op langere termijn waarborgt;
- het museum met de huidige vestiging in het Timmerhuis niet tot volledige ontplooiing kan komen en een nieuw onderkomen op termijn derhalve noodzakelijk is;
- sluiting nu contraproductief is zonder enig zicht op een mogelijke toekomst van het museum;
- sluiting van het museum ongewenst is omdat dat tot groot verlies van museale kennis en expertise en geld (frictiekosten) leidt en reconstructie vele jaren gaat duren (in de sector wordt tien jaar als ondergrens genoemd);
- het ongewenst is dat de Rotterdammers daardoor onnodig jarenlang verstoken zullen zijn van een historisch

stadsmuseum, van vitaal belang voor elke stad;

- de toekomst van het museum veel beter voorbereid en gerealiseerd kan worden vanuit de continuïteit dan vanuit het 'niets' en dat daardoor ook de kosten van het ontwikkelen van een langetermijnperspectief aanzienlijk kunnen worden beperkt;
- het gewenst is in dit kader te onderzoeken of structurele financiering van het historisch museum, behorend bij de onmisbaarheid van het museum voor de stad, passend en nodig is;
- het in dat geval voor de hand ligt dat het Oorlogs- en Verzetsmuseum zijn collecties in eigendom overdraagt aan de gemeente;
- het wellicht raadzaam is als na verloop van enige tijd de huidige raad van toezicht en de directeur van het museum plaatsmaken voor een nieuwe leiding om met frisse blik te werken aan de toekomst; Verzoekt het college:
- zorg te dragen voor een adequate financiering van het museum, zodanig dat het museum geopend kan blijven en in staat is om een langetermijnperspectief te ontwikkelen;
- bindende afspraken te maken met het bestuur van het museum over een (kosten)efficiënte organisatie van het ontwikkelen van dit toekomstperspectief; En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. R.T.J. van der Velden en N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

Ik dank u zeer. Volgens mij heb ik nu alle mensen op mijn lijstje gehad. Ik heb geen andere sprekers. Ben ik nog iemand vergeten? Meldt iemand zich alsnog aan? Nee, dan gaan we naar wethouder Kasmi.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Goedemiddag voorzitter. Test: ben ik te verstaan?

De **VOORZITTER**. Ja, u bent goed te verstaan.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Goed zo. Ik hoor u gelukkig ook nu, fijn. Ja, een mooi moment wederom, want we spreken vandaag met elkaar over het Cultuurplan. We hebben hier met elkaar al uitgebreid over gesproken in de commissie, zoals een aantal raadsleden ook al heeft gezegd. En toch is het, denk ik, goed om ook van mijn kant een aantal inleidende woorden uit te spreken.

Allereerst ben ik ontzettend blij met hoe wij het met elkaar hebben geregeld dit keer. Er is een uitgebreide evaluatie geweest naar aanleiding van vorige cultuurplanprocessen en daar is een aantal aanbevelingen uit voortgekomen. En we hebben daar samen ook de goede afspraken met elkaar over gemaakt. En een van die afspraken was bijvoorbeeld het verder weg organiseren van de politiek. Mijnheer Koster heeft hier een motie over ingediend, daar kom ik straks over te spreken. Maar ik ben heel blij, kan ik nu al melden, dat we dat zo met elkaar hebben georganiseerd. We hebben ook met elkaar een hele mooie visie vastgesteld, een uitgangspuntennota, die als basis diende voor de cultuurplanaanvraag. En in zo'n proces zijn er altijd winnaars en afvallers, helaas. Hoezeer ik ook iedereen een plek gun in het Cultuurplan, de middelen zijn daarvoor gewoon niet toereikend. En we hebben ook gewoon een organisatie, de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur, die we hebben gevraagd om dat proces voor ons te begeleiden en daar een advies over uit te brengen richting ons. En daar hebben wij uiteindelijk, wat mij betreft, ons voordeel mee gedaan.

Ook ben ik ontzettend blij, mijnheer Büyükcıfci refereerde eraan, en daar kom ik straks ook op terug, dat we maar liefst twintig nieuwkomers op deze manier opnemen in ons Cultuurplan. Dat is tot nu toe nog niet eerder gebeurd, dat is dus ongekend. Dus als we het hebben over

vernieuwing, als we het hebben over ruimte maken voor andere cultuurmakers, voor andere instellingen, dan kan ik niet meer dan tevreden zijn en zijn we volgens mij met elkaar de goede weg ingeslagen. Ook als het aankomt op de maar liefst veertien doorgroeiers, ook dat is een heel goed teken. Daarnaast hebben we ook met elkaar afgesproken, ook op basis van de evaluatie van de afgelopen jaren, dat we het subsidiestelsel zoals we dat voorheen hadden ingericht, flexibeler willen inrichten met elkaar. Vandaar dat we ook een aantal aanpassingen hebben gemaakt aan het stelsel. En daarmee hebben we dat flexibeler gemaakt. Denk aan de impulsregeling, denk aan het plusprogramma, denk aan de verschillende projectsubsidies, maar ook aan de subsidies voor kleinere initiatieven in de wijk. Maar ook initiatieven als Pitcher Perfect, daar ben ik echt ontzettend blij mee en daarmee kunnen we veel meer initiatieven realiseren.

Ook wil ik toch even stilstaan bij het feit dat we in deze hele moeilijke periode met elkaar, u als raad en ik vanuit het college, met elkaar hebben kunnen organiseren dat juist in deze moeilijke tijden er extra geld beschikbaar is voor onze culturele sector, die nu op dit moment zo hard getroffen wordt. Een aantal raadsleden refereerde er al aan, maar ik ben er bijzonder trots op dat wij als enige stad in Nederland nu ook fair pay hebben zodat mensen ook in de culturele sector op een eerlijke beloning kunnen rekenen.

Voorzitter, ik vergeet nog één ding. Ik wil namelijk ook via deze weg onze minister van Cultuur heel hartelijk danken, want ik weet dat ook zij zich keihard heeft gemaakt voor allerlei extra steunpakketten die onze culturele sector nu ook overeind houden. Ze zal nu vast niet meeluisteren, maar via deze weg ook mijn dank aan haar, want ik weet dat dat niet altijd even gemakkelijk is geweest.

Voorzitter, dan ga ik over tot de vragen die binnen zijn gekomen, beginnend bij mevrouw Mohamed-Hoesein. Die had het over een zogenaamd plafond van 75.000 euro dat wij zouden hebben gesteld. Nou, ik kan u vertellen dat dat niet klopt. Ik weet niet hoe u aan die informatie komt, maar dat is niet waar. Wij hebben dat nooit op die manier gecommuniceerd, dus laat ik die ruis op de lijn maar meteen verhelpen, want het klopt niet. Vervolgens heeft u een aantal moties ingediend, waar u ook de basis voor in uw bijdrage heeft geleverd. Ik kom straks terug op die moties, want die moties, voorzitter, pak ik allemaal tegelijkertijd en daarmee kan ik ook nog een aantal vragen beantwoorden die u heeft gesteld. Dus ik ga nu echt alleen maar in op die bijdragen die niet in de moties terugkomen.

Mevrouw Walgenbach, dank voor de complimenten. Ook ik ben ontzettend blij, dat heb ik net al gezegd, met al het extra geld dat we beschikbaar hebben gesteld in deze tijd voor onze culturele sector. En ook u had het over een motie die u heeft ingediend en een aantal moties dat u steunt. Ook daar kom ik straks over te spreken.

Mijnheer Smet heeft ook het een en ander gewisseld, dat het belangrijkste is dat er een evaluatie komt en dat we met elkaar gaan terugkijken op het hele proces en gaan kijken van wat er beter kan. Daar is een motie over ingediend. Er zijn verschillende moties over ingediend. Daar kom ik straks over te spreken. U had ook nog een punt ten aanzien van de filmeducatie en u vroeg zich af welke stappen we nou verder gaan nemen. Nou, ik kan u daarover in elk geval melden dat we met LantarenVenster, met de directeur daarvan, in goed overleg zijn om te kijken hoe we vanuit bijvoorbeeld de cultuureducatiebudgetten extra activiteiten daarin kunnen organiseren. We gaan in ieder geval, zo hebben we met elkaar afgesproken, een platform Broedplaats creëren waar talent bij elkaar kan komen,

waar ze van elkaar kunnen leren, maar ik ga me ervoor inzetten om te kijken of er vanuit de educatiemiddelen extra inzet hierop gepleegd kan worden.

Dan mijnheer Lansink-Bastemeijer.

De **VOORZITTER**. U krijgt een vraag van mijnheer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, dank u wel. Ik zie wethouder Kasmi trouwens niet meer, maar het kan zijn dat zijn camera even uitstaat. Hij hoort mij misschien nog wel.

De **VOORZITTER**. Dat ligt aan u, want ik zie wethouder Kasmi wel.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ik had een vraag nog over die filmeducatie. In de brief die we twee, drie dagen geleden kregen, waarin onder andere ook over filmeducatie wordt gesproken, gaat het over het ondersteunen van het netwerk. En op zich functioneert dat netwerk volgens mij wel, maar gaat het er vooral om dat er ook activiteiten zijn die daaronder liggen. En ik hoop dat de wethouder dat ook bedoelt in zijn antwoord net op de vragen van mijnheer Smet en van mij, dat dat ook de bedoeling is. Die samenwerking komt wel goed. Ik zie wethouder Kasmi trouwens weer helemaal zitten.

De **VOORZITTER**. Sterker nog, hij schudt ook zijn hoofd. Wethouder.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Jazeker voorzitter, dat heeft u goed gezien. Ik kan bevestigend antwoorden op de vraag die mijnheer Engberts stelde. Terecht dat u die vraag stelde. Daar zou ik later nog op terugkomen. Maar op de vraag die u stelt, kan ik bevestigend antwoorden. We gaan dus ook echt kijken hoe we activiteiten ook kunnen financieren.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Smet, sorry, mijnheer Engberts ja.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Volgens mij hebben we het binnenkort over film in de commissie. Als het over het filmfonds gaat en dergelijke kunnen we er dus wellicht ook nog even net iets dieper op ingaan. Maar dank u wel voor het antwoord tot zover.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Smet.

De heer **SMET** (gl). Ja, een klein vervolgvraagje. Ik miste net even iets doordat ik ging inschakelen. Maar in de commissie had u, de wethouder, het erover, voorzitter, dat er wellicht nog ruimte is te vinden binnen de educatiebudgetten. Maar ik hoor nu aan uw vraag dat u daar nog op terug gaat komen als u die ruimte heeft gevonden. En ondertussen heeft u al een aantal stappen genomen met betrokkenen. Kan ik het zo goed samenvatten? Ik zie geknik, dus dan ga ik weer weg.

De **VOORZITTER**. Oké wethouder, u kunt verdergaan.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel, voorzitter, dan ga ik verder. Ik was gebleven bij mijnheer Lansink-Bastemeijer van de VVD. Hij benadrukte vooral het belang van een goede doorstart. Afbouw aan de ene kant, en doorstart van het Gergiev-festival aan de andere kant. Nou, daar kan ik mijnheer Lansink-Bastemeijer in geruststellen. Overigens ook de complimenten richting mijnheer Lansink-Bastemeijer zelf voor zijn inspanningen die hij op dit gebied heeft verricht. Ik heb dat ook aan de organisatie inmiddels doorgegeven en daar is heel veel waardering voor uitgesproken. Maar ik kan u, zoals ik ook al in de commissie heb gemeld, zeggen dat we gaan zorgen voor een goede afbouw en daarmee ook weer voor een goede doorstart op eigen benen voor het Gergiev-festival.

Dan had mijnheer Lansink-Bastemeijer ook nog heel erg het belang van het Oorlog- en Verzetsmuseum benadrukt. Nou, ook daar heb ik in de commissie al het een en ander

over gezegd. Dat blijft gewoon bestaan. Dus die continuïteit is gewoon gewaarborgd. En dat deel blijven we gewoon financieren de komende tijd, want ook ik deel helemaal de mening van mijnheer Lansink-Bastemeijer. Juist in een stad als Rotterdam, die zo te lijden heeft gehad onder de oorlog, is het belangrijk dat we zo'n museum gewoon in de stad hebben en dat we dat nooit vergeten. Mijnheer Lansink-Bastemeijer verwijst naar een aantal moties waar hij zijn steun voor gaat uitspreken of heeft uitgesproken en waar hij straks voor gaat stemmen. Ook daar kom ik straks op terug.

Dan mijnheer Engberts. U wees heel erg via de voorzitter op het belang van fair practice en u had daar nog een vraag aan toegevoegd, die ik ook waarnam in de bijdrage van mijnheer Vonk. Over dat fair pay ook echt gaat naar fair pay. En hoe we er vervolgens dan ook echt op toe gaan zien dat dat gaat gebeuren. En u verzocht mij om daar halverwege de cultuurplanperiode de raad over te informeren. En die toezegging doe ik u bij dezen. Ik vind het net als u ontzettend belangrijk dat het geld dat wij daarvoor hebben gereserveerd en waar we als stad echt voorloper in zijn, dat we dat ook op die manier besteden, althans dat de instellingen dat ook op die manier besteden. Dus het lijkt me heel goed dat we hier halverwege wat temperatuurmetingen gaan doen en kijken wat daarvan terecht is gekomen.

Vervolgens heeft u ook nog een motie ingediend. Ook daar kom ik straks op terug. U heeft aandacht gevraagd voor FLOW van Y.M.P. Nou, u heeft vooral de vraag gesteld: hoe zorgen we nou met elkaar dat de rol van FLOW in de stad behouden kan blijven? Nou, ik kan u vertellen, en ook daar hebben we in de commissie met elkaar over gesproken, dat we hele goede gesprekken hebben, vanuit mijn kant, wat mij betreft, met Y.M.P. Het is, zoals we allemaal weten, helaas niet gelukt om er ruimte voor te vinden in het

Cultuurplan. Er lag ook een negatief advies van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur. Maar er zijn gelukkig ook andere mogelijkheden voor financiering en daar hebben we inmiddels ook al een gesprek over gehad met FLOW en ik heb hen ook op die mogelijkheden gewezen. Wat mij betreft gaan we kijken hoe we dat in de impulsregeling straks een plek kunnen gaan geven. Naast voor de tussentijd nu het gebruik van de projectsubsidies die er zijn. Dus ook daarin willen we heel erg kijken hoe we dat goed kunnen organiseren. Dus die zorg kan ik daar ook wegnemen bij mijnheer Engberts.

Nou, de filmeducatie, dat was uw derde vraag, daar hebben we het net met elkaar over gehad.

De **VOORZITTER**. Een vraag van mijnheer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja, een korte vraag voorzitter. Hartelijk dank, via de voorzitter aan wethouder Kasmi, voor dit antwoord. Ik begrijp dat hij met ons het belang dat we eraan hechten deelt om Y.M.P. voor de Rotterdamse culturele sector te behouden. Zo begrijp ik het. Mag ik het zo begrijpen?

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja, voorzitter. Ja, zo kunt u het ook uitleggen. Dat is in ieder geval waar mijn inspanning op gericht is. Vandaar dat wij ook gesprekken hebben met de persoon in kwestie. En, nogmaals, we hebben hem gewezen op allerlei andere mogelijkheden en wat mij betreft zijn die mogelijkheden heel erg kansrijk en daarmee is, wat mij betreft, de rol van FLOW ook geborgd voor de toekomst. En ik hoop dat naar het volgende Cultuurplan er wellicht ook betere kansen zijn voor FLOW om ook daar weer in terecht te komen.

Dan, voorzitter, ben ik aanbeland bij de vragen van mijnheer Koster. Ja, ik wil toch heel even reageren, want hij heeft veelvuldig gezegd, en ik ben het daar

gewoon pertinent niet mee eens, dat het ontbreekt aan leiderschap, als u ziet hoeveel veranderingen we hebben doorgevoerd in de afgelopen twee jaar sinds ik wethouder ben. Denk aan het instellen van de RCB, denk aan het opnieuw instellen van het hele systeem. Ik had het er net over, we hebben het veel flexibeler ingesteld met impulsprogramma's, plusprogramma's, enzovoort. We hebben twintig nieuwkomers en veertien doorgroeiers. We hebben echt nu al ontzettend veel successen behaald. En waar het noodzakelijk was om verandering teweeg te brengen, hebben we dat ook gewoon gedaan. We hebben extra cultuurgelden met elkaar georganiseerd. We hebben fair pay waarin we echt een hele andere positie innemen ten opzichte van de rest van het land. Dus ja, dat wil ik toch echt heel erg tegenspreken, dat ik daar niet genoeg leiderschap zou hebben getoond.

Dan heeft u het vervolgens over de drie i's die zogenaamd van mij zouden zijn. Stoppen met de drie i's van de wethouder, zegt u constant. Ik wil u eraan herinneren dat die drie i's iets van ons allen zijn. U heeft die namelijk als gemeenteraad gewoon vastgesteld in de Cultuurvisie en in de uitgangspuntennota. Dus, zeker, het was een voorstel vanuit het college, het was een voorstel vanuit mij en vervolgens heeft een grote meerderheid van de raad dat ook goedgevonden en daarmee zijn de drie i's van ons allemaal. Ik zou het heel fijn vinden als we die ook allemaal met elkaar omarmen. Ook omdat ik er echt van overtuigd ben dat ze heel erg van meerwaarde zijn. Juist op die terreinen waarvan ik vind en het college vindt en u ook, want u heeft ze vastgesteld, dat er de komende tijd ook meer beweging op gemaakt zou moeten worden. Dus ik ben heel blij met die drie i's en ben zeker niet van plan om daar afstand van te nemen. En ik ben het dus ook niet eens met de uitspraak dat de i van inclusie voor exclusie zorgt. Wat mij betreft helemaal niet. Wat we juist hebben gezien de afgelopen jaren,

is dat we met elkaar al heel wat hebben gesproken over het thema diversiteit binnen de culturele sector en dat we met elkaar allemaal hebben gezien dat daar mondjesmaat beweging is gekomen, maar nog lang niet de beweging waar we allemaal op hadden gehoopt, in ieder geval ik niet. Vandaar dat het dan ook een heel belangrijke component is. Gelukkig zie ik daar ook weer steeds meer beweging in. En we hebben heel veel acties de komende tijd waarvan we zeker weten dat dat ook verder de goede kant op gaat. En dat zie ik ook echt met vol vertrouwen tegemoet. Dus voor mij is die i, net zoals de andere i's overigens, gewoon heel erg van belang. Zeker in een stad als Rotterdam, waar we zo'n diverse bevolking hebben.

Nou, u hebt vervolgens het een en ander gezegd over ondernemingszin, daar ben ik het helemaal met u eens. Want ik vind dat ondernemingszin ontzettend belangrijk is in onze culturele sector. Dat doet onze culturele sector ook heel erg goed, als u het mij vraagt. Zeker als u kijkt waar we vandaan komen. Er zijn de afgelopen jaren ontzettend veel stappen in gemaakt. Sommige culturele instellingen zitten zelfs op meer dan 70 procent aan inkomsten die ze genereren buiten de subsidies van de gemeente Rotterdam om en dat vind ik gewoon echt een heel goede prestatie. En uiteindelijk is er altijd ruimte voor verbetering. Als u dat bedoelt, dan deel ik dat met u. Er zijn altijd instellingen te vinden die hier misschien wat meters in kunnen maken. Maar over het algemeen deel ik het beeld niet dat er te weinig ondernemingszin zou zijn in de culturele sector. Daarom is de functiemix ook een ontzettend belangrijke karakteristiek, om het maar even zo te zeggen, waar de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur ook naar kijkt. Er wordt ook heel erg gekeken in hoeverre een instelling in staat is om ook nog andere inkomsten binnen te halen buiten de inkomsten van de gemeente, een belangrijk onderdeel ook in

het advies, dus daar wordt ook heel erg op gelet.

Een van uw concrete vragen was: hoe komen we aan het geld voor Gergiev? Nou daarvan heb ik gezegd, ook in de commissie, dat ik mij heb ingespannen, ook gezien het belang van Gergiev en omdat ze naar hun 25-jarig jubileum gaan en omdat ik in een heel goed gesprek met hun heb afgesproken, dat zij dit ook nodig hebben om daarna op eigen benen verder te kunnen. Ik heb me ingespannen om daar ook gewoon vanuit de impulsregeling geld voor beschikbaar te maken.

Dan had u een aantal moties dat u heeft aangekondigd. Daar kom ik zo over te spreken. Ik wil nog wel ingaan op Boijmans op Zuid, waarom dat niet is doorgegaan. Nou ja, daar bent u allen over geïnformeerd. We hebben daar in de raadsvergadering uitgebreid met elkaar over gesproken. Het was niet realiseerbaar, omdat er gewoon een gat was van iets meer dan twee miljoen, als ik me niet vergis. Nou, dat heb ik ook aan u voorgelegd in de raad. Toen is het besluit genomen, door ons allen, daar zijn we allemaal bij geweest, dat we dat gat als gemeente niet zouden gaan opvullen. En vervolgens is daar een heel goed alternatief voor gekomen op Rotterdam-Zuid op de Hilleliet. Op Rotterdam-Zuid, een ontzettend mooie locatie, waar heel erg wijkgericht aan talentontwikkeling wordt gedaan, waar op een hele laagdrempelige manier met mensen uit de wijk kunst en cultuur dichterbij wordt gebracht. Juist op Rotterdam-Zuid, waar het helemaal niet vanzelfsprekend is dat mensen in aanraking komen met kunst en cultuur en zeker niet per se met kunst en cultuur vanuit Boijmans. Dus ik ben juist blij met het alternatief en ik zie het als een hele mooie ontwikkeling.

Uw vraag over de nieuwe voorzitter van de Raad van Toezicht van Boijmans. Ik heb u in de commissie inderdaad al gezegd dat we daar afgelopen dinsdag in het college

een besluit over zouden nemen. Dat is inmiddels ook gedaan. Ik kan u melden dat er inmiddels een nieuwe voorzitter is benoemd. Dat is mijnheer Stegmann, dat is ook geen geheim. Dit kan ik inmiddels aan u melden. En morgen zult u dat ook terugzien op het RIS. Dus daar is afgelopen dinsdag dat besluit over genomen. Ja, voor de rest ga ik echt niet in op uw constante verwijzingen naar de geheime bijeenkomst die we hebben gehad. Ik ga er voor de rest niet op in. We hebben met elkaar besloten dat we dat met elkaar in vertrouwen zouden bespreken, dus zo wil ik het ook laten, wat mij betreft.

Oh, momentje, ja, voorzitter, er gebeurde iets raars op mijn computer. Er popte iets op, maar dat is gelukkig alweer weg. Voor de rest, de moties van Leefbaar Rotterdam, daar kom ik zo nog over te spreken. Nou, ik vergeet één punt, u verwees er constant naar dat het korten van Museum Boijmans alles te maken zou hebben met wat er in die sessie besproken is, de geheime sessie. Nou, dat wil ik echt tegenspreken. We hebben ons door het advies van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur laten leiden. En daar wil ik het echt even bij houden, wat mij betreft.

Dan mevrouw Eskes, die had haar zorg uitgesproken. En mevrouw Zandberg heb ik ook inderdaad in de commissie hier een en ander over horen zeggen, over het proces en met name het deel van hoor en wederhoor. Daar is een motie over ingediend en ik kan u nu al melden, en ik kom er straks nog op terug, dat ik die motie kan omarmen. En hopelijk kunnen we zo in de toekomst wellicht nog naar een beter proces met z'n allen. Nou, u sprak een aantal kritische woorden over het Museum Rotterdam. Het klopt dat er inderdaad afbouw- en opbouwkosten aan verbonden zijn. Maar dat hebben we echt goed afgewogen en uiteindelijk was toch doorslaggevend dat het museum op deze manier op de huidige locatie niet voldoende functioneert en we wilden toch echt Rotterdam en de Rotterdammers een

museum bieden dat veel beter aansluit bij de Rotterdammers, waar ook het goede verhaal van de stad wordt verteld, dat uiteindelijk veel meer bezoekers gaat trekken en dat ook gewoon in een beter gebouw zit dan waar ze nu zitten.

Mijnheer Van der Velden refereerde al aan de klimaatinstallaties, dat is bijvoorbeeld één ding. Dat is één ding waarom dat nu niet een goede locatie is. Op de bijdrage van mijnheer Van der Velden kom trouwens zo nog terug.

De **VOORZITTER**. Een vraag van mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u, voorzitter. Ik hoor wethouder Kasmi zeggen dat van Museum Rotterdam de locatie slecht is nu. Dat beaam ik helemaal. Maar dat ze een veel beter gebouw krijgen, waar ze veel meer bezoekers kunnen trekken. Kunt u ook zeggen waar dat gebouw is?

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Nee, dat kan ik nog niet zeggen, want wij hebben met elkaar afgesproken, zeg ik richting mijnheer Van der Velden via de voorzitter, dat we een kwartiermaker gaan aanstellen, waar we ook geld voor hebben gereserveerd, die hiermee aan de slag gaat. Als u het mij vraagt was het gewoon geen goede inschatting om het museum te plaatsen in het Timmerhuis. Maar achteraf is dat natuurlijk altijd makkelijk praten. Maar dat is wel de constatering die we nu met elkaar maken. En ik wil voorkomen dat we weer te snel handelen en dezelfde fout maken met elkaar. Dus daar moeten we gewoon met elkaar goed de tijd voor uittrekken. Ik ben het helemaal met u eens, zeg ik richting mijnheer Van der Velden, dat elke stad, en zeker een wereldstad als Rotterdam, gewoon een stadsmuseum nodig heeft. Daar spreek ik u op geen enkele manier op tegen. Sterker nog: ik ben daar een heel groot voorstander van. En daarom moeten we het goed met elkaar organiseren. En op dit moment is het

gewoon niet wat het zou moeten zijn en dat neem ik ook niet per se helemaal het museum kwalijk. Ook dat wil ik gezegd hebben. Want ze hebben ook moeten roeien met de riemen die ze hadden. Alleen, als je ziet dat ze nu ongeveer 70.000 bezoekers per jaar hebben, dan is dat gewoon te weinig. En ik wil dat we dat met elkaar beter gaan organiseren. Vandaar dat we hebben gezegd: we gaan met een kwartiermaker aan de slag, die op zoek gaat naar een goede locatie met een mooie nieuwe visie voor het stadsmuseum. En het is aan ons om dat gewoon goed te regelen voor de toekomst. En daar wil ik me heel hard voor maken en ik hoop u met mij.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u, voorzitter. Ja, dan is de uitspraak van daarnet van de wethouder dus niets waard: het gaat naar een veel beter gebouw waar we meer bezoekers kunnen trekken. Eerst moet er een kwartiermaker aangesteld worden. Dat is ook nog geen harde toezegging. En dan heeft u het over het aantal bezoekers dat Museum Rotterdam nu trekt, het is 25.000 bezoekers minder dan honderdduizend. Dus met honderdduizend zit je in de BIZ. Dus zo erg is het ook niet. Maar het is ook nooit een hard criterium geweest. Het aantal bezoekers is nooit een hard criterium geweest, of wel soms?

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Nee hoor, dat is ook zeker niet een hard criterium. Dat zeg ik ook niet. Ik gaf wat voorbeelden waarom ik vind dat het museum nu op die locatie gewoon niet doet wat het zou moeten doen. Dat vind ik jammer. Ik gun de stad, ik gun ook het museum, ik gun alle Rotterdammers gewoon een goed museum in een mooi gebouw. En u zegt: ja, u weet nog niet of het een beter gebouw wordt, maar dat is natuurlijk uiteraard de insteek. Wat mij betreft moeten we geen genoeg nemen met een gebouw dat straks niet gewoon voldoet aan wat wij met z'n allen willen. Dus het lijkt me nogal logisch dat, omdat

we dit nu doen, we ook de juiste stappen met elkaar nemen. En ook met elkaar gaan toezien dat het toekomstige gebouw natuurlijk wel voldoet aan alle eisen, zodat het gewoon voldoet aan alle criteria die nodig zijn voor een museum om gewoon goed te kunnen draaien. Dus dat is waar ik in ieder geval voor ga. En daar is deze stap voor nodig. Het is ook een stap overigens die mij gewoon pijn doet, laat ik dat ook duidelijk zeggen. Ja, cultuur, daar ben ik helemaal gek van, dat weet u misschien. Dus het is ook geen mooie of leuke beslissing die ik moet nemen, maar het is wel een beslissing die ik moet nemen, omdat ik er zeker van wil zijn, dat we het voor de toekomst beter regelen. Nogmaals, dat verdient de stad.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u, voorzitter. Maar ik constateer: dat gebouw is er gewoon nu niet in Rotterdam. Dus stel dat het de bibliotheek wordt, dan ga je die collectie acht jaar lang opbergen, want om die collectie te tonen heb je gewoon een klimaatinstallatie nodig. Die is er op dit moment niet. Ja, wethouder, u gaat de geschiedenis in als wethouder Kasmi die Museum Rotterdam sluit. Uw voorganger Langenberg had nog een beetje lef door op te komen voor het Wereldmuseum, weet u nog? Ja, ik vind het doodzonde dat die collectie nu voor acht jaar gaat verdwijnen achter slot en grendel in een of ander depot in Alexanderpolder, waar geen hond komt. Ik dank u, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Dat is een cri de coeur. Wethouder, u kunt verdergaan.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja, voorzitter, ik wil toch even een korte reactie geven. Het is niet zo dat die collectie dadelijk niet zichtbaar is. We hebben juist geld gereserveerd, zoals u ongetwijfeld weet, in de begroting, om juist de collectie op verschillende momenten zichtbaar te maken bij andere instellingen, waar de klimaatinstallaties en alles natuurlijk wel voldoen zijn. We hebben voldoende andere

gebouwen gelukkig. Dus dat kan ik ontkrachten. En ten aanzien van deze stap die ik neem als cultuurwethouder om dit museum te sluiten: ja nogmaals, ik vind het juist wel een noodzakelijke stap om dit te doen. Juist omdat ik het beste voor heb met de collectie en het beste voor heb met het museum. Dus dat deel ik in ieder geval niet met u.

Voorzitter, ik ga door. Ik ben inmiddels aanbeland bij mijnheer Büyükcifci van de fractie van NIDA. U heeft een aantal moties ingediend. Daar kom ik straks op terug. U heeft in ieder geval stilgestaan bij het punt van de goede begeleiding van instellingen. Nou, ik kan u melden dat we dat gewoon echt ook al doen. Voor alle aanvragers wordt een informatiebijeenkomst georganiseerd, voordat ze een plan gaan indienen. We hebben een spreekuur waar ze naartoe kunnen. Het ambtelijk apparaat helpt ze als de aanvragen niet compleet zijn, daar wijzen we ze op. Dus echt op allerlei manieren proberen we de ondersteuning te bieden. En ik heb gewoon het idee dat dat goed gaat. Dat wil niet zeggen dat er uiteindelijk ook gewoon instellingen zijn die niet in het Cultuurplan terechtkomen. Dat is niet per se omdat de aanvraag niet klopt, maar omdat we a) beperkte middelen hebben en b) omdat er ergens een goed advies of positief advies voor wordt gegeven en een andere keer een negatief advies. Dus er zijn allerlei redenen waarom bepaalde instellingen wel of niet in het Cultuurplan komen. Maar aan de begeleiding schort het, naar mijn mening, niet. Ook is het zo dat we ze op andere vormen van subsidie wijzen. Dat hebben we bijvoorbeeld ook gedaan in het specifieke geval waar we het zojuist met elkaar over hebben gehad, bij FLOW. Maar ook bij het Gergiev-festival. Dat zijn voorbeelden van instellingen die we ook weer begeleiden naar de andere vormen van financiële ondersteuning. Nou, ik heb net al gereageerd, dat ik het niet met u eens ben dat er geen vernieuwing is, want er is nog nooit zoveel vernieuwing geweest in het Cultuurplan als in het huidige

Cultuurplan. Dus ook daar ben ik het niet met u eens. En wat mij betreft: hoe meer vernieuwing, hoe beter. Laat ik dat ook hebben gezegd.

Dan mijnheer Vonk van de ChristenUnie-SGP. Ja, die heeft ook een motie ingediend. Daar kom ik zo op terug. Over het proces, daarvan heb ik al gezegd: die motie kan ik omarmen. Daar kom ik zo over te spreken. U had ook terecht uw zorg uitgesproken over de fair pay, net zoals mijnheer Engberts. Zeker weten dat het geld ook op die manier wordt besteed. Nou, ik heb net al de toezegging gedaan, en dat doe ik dan ook richting u, dat we tussentijds met elkaar een temperatuurmeting doen en ik zal uw raad erover informeren hoe dat geld besteed wordt. En dan ga ik er gewoon van uit dat dat juist is besteed voor fair pay.

Dan mevrouw Verkoelen. Die heeft vooral eventjes stilgestaan bij COVID, de moeilijke periode waar heel veel culturele instellingen nu op dit moment in zitten en de consequenties ervan. Ja, dat deel ik uiteraard helemaal met mevrouw Verkoelen. Het is geen makkelijke periode, maar ik ben wel blij dat we allerlei noodpakketten hebben georganiseerd met elkaar, zowel vanuit het Rijk als vanuit de gemeente om onze culturele infrastructuur in stand te houden. Dat gaat ons gelukkig goed lukken. Hier en daar zal er wat gereorganiseerd moeten worden, daar ontkomen we niet aan. Maar over het algemeen blijft de infrastructuur intact en daar ben ik blij mee.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Verkoelen heeft een vraag.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ja dank u wel, voorzitter. Ja, zowel de fair pay en de fair practice gaat u dus monitoren. De vraag daar is: wat als het dus inderdaad anders uitpakt, gaat u dan ingrijpen? En idem dito eigenlijk nu met uw verhaal over corona, want daar zien wij echt wel dat er

spookinstellingen kunnen ontstaan. En gaat u dat ook in de gaten houden?

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja, op beide kan ik bevestigend antwoorden, om het kort te houden, voorzitter. Ja, als de fair pay niet op een manier wordt besteed zoals wij het met elkaar hebben afgesproken, dan gaan we daar natuurlijk ook over tot andere maatregelen wat mij betreft. Dus ik kan daar bevestigend op antwoorden, zeg ik richting mevrouw Verkoelen.

Ja, voor de rest vond ik het heel sympathiek wat mevrouw Verkoelen onder de aandacht brengt. Meer budget voor onder andere zo'n initiatief als Pitcher Perfect. Dat hebben wij, als ik me niet vergis, twee jaar geleden voor het eerst in het leven geroepen. Dat gaat eigenlijk heel succesvol. Op een hele laagdrempelige manier kunnen mensen hun initiatieven pitchen. Er komt geen enkele instantie of overheid tussen, maar het publiek dat aanwezig is beoordeelt het. En vervolgens krijgen de mensen dezelfde avond nog te horen of hun initiatief wordt beloond of niet. En dat loopt eigenlijk heel erg goed. En wellicht dat we in de toekomst kunnen kijken, ik wil het ook een keer goed gaan evalueren, of we misschien dat budget gaan verhogen. Alleen daar is nu op dit moment geen rekening mee gehouden. Maar ik vind het een hele sympathieke gedachte van mevrouw Verkoelen en dat waardeer ik zeer.

U vroeg ook aandacht voor jonge makers. Ook dat vind ik echt een heel sympathieke gedachte. Mooi dat mevrouw Verkoelen zich zo hard maakt voor de jonge makers. Dat is precies ook mijn instelling en waarom we bijvoorbeeld heel veel ruimte bieden aan talentontwikkeling, aan jonge makers en waarom we ook het stelsel op een andere manier hebben ingericht om dat nog laagdrempeliger te maken. Dus wij doen daar heel veel aan.

Voorzitter, even kijken, dan ben ik aanbeland bij mijnheer Van der Velden van de Partij voor de Dieren, als laatste spreker. Ja, we hebben het eigenlijk al met elkaar gehad over het Wereldmuseum, dus ik ga niet in herhaling vallen. We hebben er uitgebreid met elkaar over gesproken. Ik heb ook gezegd dat de collectie van tijd tot tijd vertoond gaat worden. En u heeft aangekondigd dat u een motie gaat indienen of heeft ingediend. En daar kom ik nu over te spreken.

Voorzitter, ik ga nu over tot mijn advies over de moties die ingediend zijn. Het zijn er best veel, maar ik ga het heel snel proberen.

De **VOORZITTER**. Houd het kort alstublieft.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja zeker, ik ga daar snel doorheen.

De eerste motie is van heel veel partijen, CDA, D66, GroenLinks, VVD, enzovoort. Motie 1, 'Ik overweeg het graag nog eens even'. Die motie kan ik omarmen. Ik ga het dictum nu niet oplezen, zeker niet bij moties die ik gewoon ga omarmen. Dus dat is motie 1.

De volgende is motie 2 van D66 en GroenLinks met als titel: 'Het beste advies voor de culturele sector'. Ook die kan ik omarmen.

En dan motie 3 van DENK, met als titel: 'Geef impuls aan culturele instellingen'. Die motie moet ik helaas ontraden. U verzoekt daarin het college te onderzoeken of er een mogelijkheid aangeboden kan worden door de gemeente om culturele instellingen in staat te stellen aanvullende informatie te leveren om alsnog gebruik te kunnen maken van de impulsregeling. Daar heb ik net uitgebreid bij stilgestaan. Ik gaf als voorbeeld FLOW en ik gaf als voorbeeld het Gergiev-festival. Op die manier proberen we instellingen die niet in het Cultuurplan terechtkomen op een andere

manier te steunen, daar waar het gerechtvaardigd is. Er zijn ook instellingen die gewoon een negatief advies hebben gehad, omdat het gewoon op de een of andere manier niet goed is, en dat is ook met een reden. Maar waar wij vinden dat het legitiem is, doen wij dat. Dus die ontraad ik, ook omdat u in uw dictum ook opneemt extra kosten voor de impulsregeling te dekken vanuit de onderbesteding. We hebben met elkaar, en u als raad heeft dat ook aan ons opgedragen, afgesproken dat onderbesteding altijd eerst terugvloeit naar de algemene middelen. Dus daar wil ik me ook gewoon aan houden. Dus die ontraad ik.

Dan nog een andere motie van DENK, motie 4, met als titel: 'Begeleid alle aanvragers naar een alternatief'. Daar heb ik net al het een en ander over gezegd. Die is overbodig, dat doen we al. En daarmee ontraad ik deze motie ook.

De **VOORZITTER**. Wethouder, voordat u doorgaat, ik begrijp een signaal van mijnheer Koster op de chat niet zo goed. Het Museum Rotterdam punt punt punt, is dat een interruptie, mijnheer Koster?

De heer **KOSTER** (lr). Ja voorzitter, wethouder Kasmi sprak over het Wereldmuseum. Het was het Museum Rotterdam, zoals ik dat heb ingediend.

De **VOORZITTER**. Oké, helder.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Dank, voorzitter. Dan heb ik me versproken. Ik bedoelde natuurlijk Museum Rotterdam. Dank voor de correctie, zeg ik richting mijnheer Koster.

Motie 5: 'Cultuur verankeren in Rotterdam'. Ook die moet ik ontraden, want het gaat over de cultuurankers. Dat doen wij al in Rotterdam. U verwijst naar de cultuurankers in Den Haag. Wij hebben een iets andere werkwijze, die komt eigenlijk zo'n beetje op hetzelfde neer,

maar past veel beter bij onze eigen stad. Een voorbeeld daarvan is de lokale culturele programmering, die wij hebben in Rotterdam, maar ook de cultuurscout is daar een voorbeeld van. En de SKVR, die ook die rol inneemt in Rotterdam. Dus daarom ontraad ik deze motie.

Nou, dan is er een andere motie 6, ook van DENK, met als titel: 'Er zijn meer wegen die leiden naar cultuur'. Die heeft een beetje dezelfde strekking als de motie die door onder andere D66 is ingediend, dus die kan ik omarmen, zeg ik richting DENK.

Dan motie 7: 'Samen in cultuur. Die moet ik helaas ook ontraden. De motie roept het college op om te onderzoeken op welke laagdrempelige manier relatief kleine of middelgrote culturele instellingen toegang kunnen krijgen tot meerjarige subsidies van de gemeente. Nou dat kan sowieso, heb ik al gezegd, bij een goede aanvraag, indien er ook een positief advies ligt van de RRKC en als wij vervolgens vanuit het college ook denken dat het positief is, dan kan dat ook gewoon. En daarnaast hebben we, zoals ik al zei, projectsubsidies, Pitcher Perfect, impulsregeling, enzovoorts enzovoorts. Dus ik ontraad deze motie.

Dan motie 8: 'Geef de culturele instellingen nog een kans'. Ook die ontraad ik. Het Cultuurplan, zo hebben we afgesproken met elkaar, is voor vier jaar en kan tussentijds niet gewijzigd worden, dus deze moet ik ontraden.

Dan motie 9 van de PvdA: 'Cultuur op de groei'. Die kan ik omarmen, daar kan ik kort over zijn, ik ga daar niet te lang op in: omarmen.

Dan kom ik bij de moties van Leefbaar Rotterdam. Motie 10: 'Dance the COVID away'. Een prachtige motie, sympathiek, maar helaas moet ik zeggen: totaal overbodig. Mevrouw Walgenbach wees u daar ook op. En wat u hier vraagt heb ik precies al gedaan en dat stond ook in de column van de Volkskrant van afgelopen

maandag. We hebben onze steun al uitgesproken en dat heb ik meerdere gedaan richting de nachtsector en we gaan ook al met elkaar onderzoeken hoe we die nachtsector ook eventueel financieel kunnen ondersteunen. Dus daarmee is deze motie overbodig.

Motie 11: 'Business in Culture'. Ook die ga ik ontraden. Dit doen we al voor een groot deel. We kijken naar die financieringsmix, dat doet de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur ook. En het tweede dictum om de RRKC binnen de huidige cultuurplanperiode best practices op dit gebied te laten formuleren en die bespreekbaar te maken, dat is niet de taak van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur, dat doen wij als gemeente zelf. Bovendien ligt daar ook een taak bij de instellingen zelf. Daarom hebben we de i van interconnectiviteit. Dus die ontraad ik, voorzitter.

Dan een andere motie, motie 12B van Leefbaar Rotterdam: 'Cultuur in Alexander'. Ik ga niet in op het dictum. Die kan ik gewoon omarmen, om het kort te houden.

De andere motie, motie 13: 'Eerlijke beoordeling RRKC', ontraad ik. Juridisch onmogelijk en dit zou betekenen dat we het hele proces opnieuw zouden moeten doen. Dat gaat natuurlijk niet gebeuren, dus die ontraad ik.

Motie 14: 'Inclusie als exclusie'. Inclusiviteit als criterium laten vervallen, nou, dat doen we niet. We hebben met elkaar als raad anders besloten. De drie i's zijn gewoon een heel belangrijk onderdeel. Dus die ontraad ik.

Motie 15, ook van Leefbaar Rotterdam: 'Meer geld, meer invloed voor Rotterdam', daar ben ik het echt pertinent mee oneens. Mijnheer Engberts heeft daar eigenlijk al gezegd wat ik wilde zeggen, we kennen het Thorbecke-principe. En ik moet u er echt aan herinneren, zeg ik tegen mijnheer Koster, dat het onder andere uw partij was,

Leefbaar Rotterdam, die in een eerdere fase in 2005 heeft besloten om de musea juist te verzelfstandigen. Dat was wat mij betreft ook een hele goede keuze en daarom willen we het ook zo houden. Wat mij betreft, hoe verder we de politiek organiseren van de kunst- en cultuursector, hoe beter. Dat is mijn persoonlijke mening. Dus die ontraad ik.

Dan motie 16: 'Het signaal naar Boijmans mag groter'. Ook die ontraad ik. We hebben daar meerdere malen over gesproken met elkaar. Ik ben er zojuist ook op ingegaan waarom we die korting toepassen en daarom ontraad ik deze motie.

Motie 17: 'Toch nog Boijmans op Zuid', daar ben ik net al op ingegaan in mijn bijdrage. Dit hebben we al op Rotterdam-Zuid en we gaan niet nog een keer proberen in het V&D-pand iets te organiseren. Die poging is al gewaagd. Het is niet gelukt, kost ook heel veel geld en dat geld hebben we gewoon op dit moment niet, zoals u weet. Tenzij u als gehele raad, of als een meerderheid in ieder geval zegt: we gaan daar geld voor vrijmaken. Maar anders ontraad ik die motie.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Koster wil een vraag stellen.

De heer **KOSTER** (lr). Ja, het gaat over de motie 'Het signaal naar Boijmans mag groter'. Ik vind het erg gemakkelijk dat u zich verschuilt achter hetgeen in die besloten sessie is besproken. Hierover mogen we geen uitlatingen doen, maar u kunt wel uw handelen daarop aanpassen. Daartoe roept deze motie u op. U kort Boijmans alleen omdat ze niet aan de drie i's voldoen en niet om wat er tijdens de besloten sessie is besproken. En ik vind het echt jammer dat u dat niet doet. Daardoor gaan wij twijfelen aan wat daar in die besloten sessie is besproken. Dank u wel.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ik heb net al, voorzitter, gezegd dat het gebaseerd is op het advies van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur. Ik heb u al gezegd dat ik niet inga op wat er besproken is in de vertrouwelijke sessie, daarom is hij ook vertrouwelijk. Het zou strafbaar zijn als ik daar nu allemaal uitspraken over doe. Waar u allemaal aan twijfelt, of wat u daaraan heeft overgehouden, ik weet het niet. Ik weet ook niet wat er door u heen gaat als u het heeft over twijfels. Ik kan alleen maar zeggen wat onze motivering als college is geweest om de korting toe te passen en daar heb ik net al uitgebreid toelichting op gegeven. En daar wil ik het echt bij houden, voorzitter. Ik ontraad die motie dus vanuit het college.

Motie 18: 'Toekomstbestendige RRKC?'. Die ontraad ik. Het eerste deel van het dictum overigens, daar kan ik positief op reageren. Maar er zijn al andere moties op aangenomen zojuist, die ook dit dictum al in zich hebben, namelijk het bekijken van het proces, om te kijken hoe we bijvoorbeeld hoor en wederhoor beter kunnen toepassen. Maar de laatste twee punten, het gaat om dictum twee en dictum drie kunnen niet, dus daarom ontraad ik die. Wat ik al net zei, we organiseren het juist op afstand van de politiek, we hebben een onafhankelijke commissie die ons van adviezen voorziet en zo hebben we dat met elkaar afgesproken. We gaan wel met elkaar kijken: hoe kunnen we het proces nog beter inrichten? Maar op dit moment ontraad ik de motie.

Dan de laatste motie voorzitter, van de Partij voor de Dieren. Die ontraad ik ook en ik heb net al heel uitgebreid een bijdrage geleverd over Museum Rotterdam en wat onze beweegredenen zijn om dat museum te sluiten op dit moment en een doorstart te maken. En daarom ontraad ik ook die motie.

Voorzitter, ik houd het hierbij. Ik realiseer me heel goed dat ik niet uitgebreid ben ingegaan op alle moties. Maar vanwege de

tijd en uw verzoek aan mij om het kort te houden, doe ik het even op deze manier.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Is er behoefte aan een tweede termijn bij de raad? Ik zie dat mijnheer Smet vraagt om een tweede termijn. En dat geldt ook voor mijnheer Van der Velden. Akkoord, dan gaan we beginnen aan een tweede termijn. We beginnen met mijnheer Smet.

De heer **SMET** (gl). Ja dank u wel, voorzitter. Ik was eigenlijk een tweede termijn helemaal niet van plan, omdat ik in mijn eerste termijn eigenlijk al had afgesloten met prachstad. Maar ik voel toch de behoefte om eventjes vanuit mijn positie als raadslid ook een mederaadslid, en dus ook fractie, aan te spreken, namelijk de fractie van Leefbaar Rotterdam. Ik merk dat ik aan de bijdrage van mijnheer Koster, die ik enorm waardeerde in de afgelopen periode op het onderwerp kunst en cultuur, ook de inbreng altijd erg op waarde schat. En ik merk nu dat er een aantal zaken is, waardoor hij zich genoodzaakt voelt met zijn fractie tegen het voorstel te stemmen, waarvan ik me afvraag of mijnheer Koster zich wel realiseert wat de gevolgen zijn voor de cultuursector in Rotterdam. Ik begrijp het gewoon niet, dus ik ga toch even proberen om mijnheer Koster te vragen om daarop te reageren. Ik destilleer drie punten uit zijn bijdrage waar chagrijn zit, dat noem ik nu maar eventjes zo. Twee punten gaan over Boijmans en over het proces van de RRKC en de invulling van de RCB. Volgens mij hebben we daar allemaal in de commissie, maar ook daarbuiten ons chagrijn over uitgesproken en ook met elkaar uitgewisseld. Dus ik vraag toch aan mijnheer Koster om te kijken: wat is dat? Hij heeft een aantal moties daarop ingediend waar je het wel of niet mee eens kan zijn, dat laat ik even aan ieder over. Het andere is over die drie i's, waarvan mijnheer Koster aangeeft dat hij het daar niet mee eens is. Dat klopt, Leefbaar Rotterdam heeft ook niet ingestemd met de uitgangspuntennotitie, samen met de PVV. De rest van de raad

wel. Er is dus een gegeven kader. Om daar nu dan nog op terug te komen vind ik een beetje jammer, want we werken nu volgens de kaders die de meerderheid heeft gegeven. Dus mijn verzoek, voorzitter, aan mijnheer Koster is om toch nog eens met mij van gedachten te wisselen wat er nodig is om toch het voorstel te steunen, zodat in ieder geval de kunst -en cultuursector in Rotterdam weet dat een brede meerderheid van deze raad hierachter staat.

De **VOORZITTER**. Ik vat dat eigenlijk meer op als een directe vraag aan mijnheer Koster en niet zozeer als een tweede termijn, als wel een soort verlengde eerste termijn. Mijnheer Koster, wilt u daar iets op zeggen?

Hij heeft geen tijd meer. Die uitdaging van u, mijnheer Smet, gaat vrees ik niet helpen. Wellicht dat u buiten de vergadering onder elkaar kunt bellen. Dan gaan wij door met de raadsleden die wel nog spreektijd hebben.

De heer **SMET** (gl). Dat is ook zeker een suggestie, dat gaat ook zeker lukken. We zien elkaar vaker. Gelukkig maar. Nu wat minder fysiek dan in het verleden. Maar goed, dat heeft iedereen. Wel jammer, want ik denk wel dat dit het moment is om daar nog antwoord op te geven, omdat we straks een besluit gaan nemen. En het is mij een lief ding waard dat de Leefbaar-fractie, die ik als constructief ervaar in dit onderwerp, eigenlijk, wat mij betreft een beetje als een stampende kleuter er nu nee tegen zegt.

Voorzitter, u bent niet te horen.

De **VOORZITTER**. Als het goed is nu wel. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, nu hoor ik u wel, voorzitter. Ja voorzitter, kort in de tweede termijn. De raad zal waarschijnlijk instemmen met het Cultuurplan en daarmee met de sluiting

van Museum Rotterdam, dat waarschijnlijk al per direct dichtgaat per 1 december. Ik heb al gehoord dat er een nieuwe huurder is voor het Timmerhuis. Dus dat gaat dicht en ik wil daarom van de gelegenheid gebruikmaken om nog een motie in te dienen om Museum Rotterdam nog enige tijd te laten bestaan. Maar de tekst staat in de motie, dus die wil ik alsnog indienen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van der Velden heeft de volgende motie ingediend.

Motie 21. Moedig voorwaarts

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van het Cultuurplan 2021-2024: de stad in transitie, cultuur in verandering; Constaterende dat:

- met het Cultuurplan een einde komt aan het voortbestaan van het historisch museum van Rotterdam, het Museum Rotterdam;

Overwegende dat:

- met het voorliggende plan van sluiting en een kwartiermaker kosten voor bedragen van respectievelijk 1,7 miljoen euro en 2 miljoen euro zijn gemoeid, zonder dat daar kwalitatieve dienstverlening of toekomstige productie tegenover staat;
- het derhalve de voorkeur verdient deze kosten niet te maken, maar met deze financiën het museum voor een periode van twee jaar open te houden;
- het museum tegelijk de opdracht kan worden gegeven binnen deze periode een toekomstplan te ontwikkelen;
- aan de hand van dat toekomstplan de gemeente zal kunnen besluiten over het toekomstperspectief van het museum;

Verzoekt het college:

- te zorgen voor een adequate financiering van het museum voor de komende twee jaar, zodanig dat het museum voorlopig geopend kan blijven;
- daarvoor bovengenoemde te besparen bedragen van 1,7 miljoen euro en 2 miljoen euro aan te wenden;

- met het bestuur van het museum bindende afspraken te maken over de organisatie van het toekomstperspectief binnen twee jaar;

En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. R.T.J. van der Velden

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja dank u wel. Ik vraag dit aan mijnheer Van der Velden via u: is dat een nieuwe motie? Want ik heb eerder een motie van u gehad en daar heb ik net een antwoord op gegeven. Maar ik begrijp dat dit een nieuwe motie is.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Klopt, wethouder Kasmi, omdat ik natuurlijk eerst uw antwoord wilde horen op de eerste motie, die ik ook gewoon laat staan. Dit is een tweede motie en die wordt op dit moment ingediend via de griffie.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Oké, zeg ik even via de voorzitter. Ik was inderdaad op u aan het wachten, voorzitter. Ik kan daar uiteraard pas iets over zeggen als ik de tekst heb gezien. Ik kan daar nu geen antwoord of advies bij geven vanuit het college, maar ik doe dat straks graag als ik hem alsnog heb gezien.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Oké.

De **VOORZITTER**. Dan heb ik nog een korte vraag van mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu-sgp). Ja dank u wel, voorzitter. Ja, ik zie het ook maar even als een verlengde eerste termijn, even in uw woorden, voorzitter. Want ik was nog een vraag vergeten. Dat is omdat ik me niet had gerealiseerd dat we ook een Rekenkamerrapport over het publieksbereik gelijk zouden meenemen. En daar had ik nog een korte vraag over. Ik krijg de indruk dat ook hier op dit punt de wethouder er bovenop wil gaan zitten om

dat publieksbereik te gaan vergroten. Maar we willen natuurlijk ook graag als raad dat proces goed gaan volgen. En ik vroeg me even af hoe de wethouder ons als raad van informatie gaat voorzien, zodat wij ook de komende tijd kunnen gaan volgen of we beter gaan scoren op dat publieksbereik dan dat we nu doen. Dank u wel.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja dank, voorzitter. Eigenlijk een hele terechte vraag van mijnheer Vonk. Ik kan, net zoals we dat hebben afgesproken over fair pay, u op dit onderdeel toezeggen dat we halverwege met elkaar gaan kijken naar het publieksbereik, hoe dat loopt. We hebben ook de meeste van de aanbevelingen vanuit de Rekenkamer inmiddels ook meegenomen, ook in het hele cultuurplanproces, zoals u wellicht weet. Dus we hebben al heel veel verbeteringen doorgevoerd. We hebben op basis daarvan ook een aantal acties die we nu gaan uitzetten om meer publiek te bereiken. Maar ik kan u toezeggen dat ik daar halverwege bij u op terugkom. Ik wil u wel meegeven: we zitten natuurlijk nu in een hele rare periode van COVID, dus we moeten even goed kijken hoe we dat vorm gaan geven en wanneer. Want ja, ik weet niet hoe lang we in deze situatie met elkaar zitten. Maar ik kom daar bij u op terug, dat is wat ik u erover kan zeggen. En ik houd het in de gaten.

De **VOORZITTER**. Neem even een slokje water, wethouder.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dat kan prima, want ik zat eigenlijk naar mijnheer Smet te luisteren, voorzitter, en toen dacht ik: ja, hij heeft wel enorm gelijk om mijnheer Koster ook aan te spreken. Ik had eerlijk gezegd zoiets van: laat maar. Maar het is toch wel gek, want ik ervaar Leefbaar Rotterdam ook als een partij die eigenlijk al periodes lang constructief is in dit onderwerp. En ik snap dus ook niet zo goed, dat zij zo plotseling als eindafweging dan tegen die Cultuurnota willen stemmen, tegen het verdeelvoorstel, omdat het ook

niet echt een radicale, totale koerswijziging is ten opzichte van de vorige periode waar we ook, en dat doen we al eigenlijk al heel lang, proberen te werken aan meer diversiteit, meer inclusie. Dus het is ook niet iets totaal anders. Ik snap het niet. De vorige periodes hebben we dat wel met elkaar als raad veel breder kunnen doen. Dus ik denk dat mijnheer Koster ook nog wel een telefoontje kan verwachten, want hij zal vast niet reageren.

Ik wilde de wethouder bedanken voor zijn beantwoording. Het gaat in het bijzonder om Y.M.P. Daar heb ik al iets over gezegd in de eerste termijn. Ik ben erg blij met zijn toezegging om halftijds ons te rapporteren over hoe het met de fair practice-code gaat. Die is van de sector zelf, ze hebben er zelf om gevraagd, het is een zelfregulering geweest. Maar het is toch goed als we dan nu zeggen: we gaan erin verder, we hebben er extra geld voor, zodat we zeker zijn dat iedereen een eerlijk loon heeft en wij even toch de vinger aan de pols houden met elkaar. En als het niet zo is, dat we dan ook regulerend optreden.

En ik heb nog een laatste punt over die filmeducatie, want daar zat ik nog wat over na te denken en ik denk dat het heel goed is dat we met elkaar helder hebben, dat als we daar een stap in zetten, het gaat om het neerleggen van een nieuwe bodem die er gewoon nu niet meer is. En dat we daar wel ook concrete activiteiten onder moeten hebben en dat dat natuurlijk niet kan met wat er is. Ja, we hebben het wegbezuinigd vier jaar geleden en we moeten weer op gaan bouwen. Nou, alle vertrouwen dat de wethouder ook op dat pad verder wil. Ja dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Helder. Wethouder wilt u daar iets over zeggen?

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja als laatste afsluitende woorden van mij. Dank voor de bijdrage van iedereen en de complimenten en extra waardering voor mijnheer Engberts en mijnheer Smet in hun

poging om mijnheer Koster nog te overtuigen. Dat kan ik alleen maar heel erg waarderen. Dank u, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Nog een bijdrage van mevrouw Mohamed-Hoesein.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Ja voorzitter, ik wilde beginnen met mijn verontschuldiging aan de wethouder, omdat ik inderdaad niet de volledige beantwoording heb kunnen meekrijgen. Ik wilde naar aanleiding van zijn reactie even een vraag stellen, want u merkt op dat er geen plafond was gecommuniceerd wanneer het ging om die impulsregeling. Mij is in elk geval wel gebleken dat er daarover heel veel onduidelijkheid bestond en dat die onduidelijkheid ook in elk geval niet weggenomen is, maar zelfs gevoed is. Dus ik zou de wethouder willen vragen met dat in het achterhoofd nogmaals even in overleg te treden, want ik zit echt met een stuk tijdsbestek nu, maar even in overleg te treden over hoe hij dat eventueel wel zou kunnen oppakken, als hij daartoe bereid is.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Ja dank u voorzitter. Ik kan in ieder geval melden dat ik inmiddels dat gesprek heb gehad met de persoon in kwestie, zoals ik heb gezegd. We hebben goede afspraken met elkaar gemaakt. Ik heb hem ook gewezen, zei ik net in mijn bijdrage richting mijnheer Engberts, op de alternatieven die er zijn. En ik zou ook, zoals ik tegen mijnheer Engberts zei, ook tegen u willen zeggen: maakt u zich daar alsjeblieft geen zorgen om. We vinden de initiatieven die FLOW ontwikkelt, heel mooi en we vinden die echt van belang. Dus we gaan samen kijken hoe we dat voor de komende periode goed kunnen laten landen. Nogmaals, met de kanttekening: niet vanuit het Cultuurplan wat mij betreft, daar gaat u zo nog over stemmen, maar wel op een andere manier en in de hoop dat we de eerste paar jaar via projectsubsidies het een en ander mogelijk kunnen maken. Om vervolgens over twee jaar wellicht in aanmerking te kunnen komen voor de

impulsregeling. Nou, dat heb ik al gezegd, is een hele kansrijke route. En vervolgens daarna, wat mij betreft, de stap naar het Cultuurplan. Dat is hoe ik het voor ogen zie en dat is ook hoe we het, wat mij betreft, gaan inrichten. En, nogmaals: er zijn inmiddels gesprekken gevoerd met FLOW. Dank u zeer, voorzitter.

Mevrouw **MOHAMED-HOESEIN** (denk). Dank.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Mohamed-Hoesein. Tevredengesteld met dit antwoord?

Ik check nog een keer bij de raadsleden of er nog restantvragen zijn, of dat alle vragen zijn beantwoord. En alle moties zijn van een advies gediend? Dat is het geval? Dan komen we nu tot het einde van de beraadslagingen van dit onderwerp, 16.1 het Cultuurplan. En ik gun u en mij een korte schorsing van een minuut of twaalf tot 16.30 uur, dan gaan we verder met de rest van de agenda. Ik schors de vergadering voor twaalf minuten.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER**. Collega's, ik heropen de vergadering. En dan kunt u nu kennisnemen van de spreektijden op het scherm. We gaan nu naar het restant tweeminutendebatten dat nog rest voor vandaag. En ik wil u melden dat wethouder Bokhove voor de rest van de agenda wordt waargenomen door wethouder Wijbenga.

17.1 Tweeminutendebat over '(ver)huren in Rotterdam, goed geregeld!', aangevraagd door het lid De Roon

(Dit agendapunt is vervallen.)

17.2 Tweeminutendebat over 'Blauw en groen in het Rotterdams Weerwoord', aangevraagd door het lid Van der Velden

De **VOORZITTER**. We gaan nu naar agendapunt 17.2: Tweeminutendebat over 'Blauw en groen in het Rotterdams Weerwoord', aangevraagd door mijnheer Van der Velden. Mijnheer Van der Velden, u heeft het woord.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u voorzitter, heel kort gezien de tijd. Wij willen dat de regenton niet alleen kosteloos beschikbaar wordt voor de inwoners van Middelland, maar voor alle Rotterdamse huishoudens en bedrijven die verschil willen maken. En daarom dienen wij een motie in om een bescheiden pilot te starten waarbij regentonnen in bruikleen worden gegeven aan Rotterdammers, zoals dat nu ook al met vuilcontainers gebeurt. De pilot is op basis van op-is-op en de regentonnen blijven eigendom van de gemeente. Ik dank u, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van der Velden heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Een regenton voor iedereen

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van het tweeminutendebat 'Blauw en groen in het Rotterdams Weerwoord', aangevraagd door het lid Van der Velden';

Constaterende dat:

- een regenton kan worden ingezet om hemelwater op te vangen en te gebruiken voor besproeiing van het lokale groen, waardoor leidingwater wordt bespaard en het riool wordt ontlast;
 - in de uitvoeringsagenda van het Rotterdams Weerwoord inwoners van de wijk Middelland wordt voorzien van regentonnen, maar dat de rest van de stad verschoond blijft van een dergelijk initiatief;
- Voorts constaterende dat:
- de gemeente nu al het gebruik van huiscontainers mogelijk maakt voor Rotterdamse huishoudens die daartoe een verzoek indienen, waarbij geldt dat deze containers in bezit blijven van de gemeente

en moeten worden achtergelaten in het geval van verhuizing;

Overwegende dat:

- regentonnen een significante bijdrage leveren aan het klimaat-adaptief vermogen van de stad;
 - de zichtbaarheid van de regenton in de leefomgeving van Rotterdammers bijdraagt aan bewustzijn over het watergebruik, waterverbruik, wateroverlast en de werking van het riool;
 - het in bruikleen geven van regentonnen en het koppelen van dit eigendom aan een Rotterdamse woning ervoor zorgt dat toekomstige bewoners reeds bij het betrekken van hun nieuwe stek beschikken over een klimaat-adaptieve maatregel;
- Verzoekt het college:
- regentonnen in bruikleen te geven aan Rotterdamse huishoudens en bedrijven die daartoe een verzoek indienen, zoals dat nu ook al gebeurt bij het beschikbaar stellen van huiscontainers en dezelfde voorwaarden van toepassing te laten verklaren;
 - te beginnen met een bescheiden pilot op basis van op = op, om draagvlak te meten bij de Rotterdammers;
 - dekking te zoeken in het nieuwe gemeentelijk rioleringsplan, eventuele bijdragen van derden op het gebied van klimaatadaptatie en/of in onderuitputting van het programma Rotterdams Weerwoord;
- En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. R.T.J. van der Velden

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

Ik dank u zeer. Mevrouw Yildirim.

Mevrouw **YILDIRIM** (pvda). Ja, dank, voorzitter. Ik hoop dat ik verstaanbaar ben. Voorzitter, mijn fractie is content met dit Rotterdamse Weerwoord tegen klimaatverandering. In de stad en bij toekomstige projecten wordt klimaatadaptatie bijna als een kerncompetentie neergezet in dit stuk. De

klimaatadaptatie-opgave wordt op stedelijk niveau inzichtelijk gemaakt. En een belangrijke inspanning voor de klimaataanpak is het normaal maken van maatregelen voor adaptatie. En de rode lijn eigenlijk, voorzitter, door het hele stuk is de waterhuishouding. En dit kader biedt eigenlijk handvatten om daarmee om te gaan. En concluderend kan ik zeggen dat voortaan eigenlijk dit Rotterdamse Weerwoord steeds als uitgangspunt moet worden genomen in combinatie met andere plannen in de buitenruimte. Dat is mooi.

Trots ben ik ook op de mooie projecten in de stad, ik noem Blue City, het voormalig Tropicana met klimaatbestendige beplanting en dat eigenlijk een onderdeel is van de vergroening. En ik ben ook trots op de initiatieven in de stad, zoals actiegroep het Oude Westen, die straten, pleinen en binnenterreinen vergroenen en regentonnen neerzetten. Ook helpen zij andere wijken om meer aan bewustwording te doen. Ook dat is mooi. Concluderend: de klimaatadaptatie-opgave is niet alleen een opdracht van de gemeente, het moet ook in gezamenlijkheid met Rotterdammers, bedrijven, organisaties en de woningbouwcorporaties tot een succes worden gemaakt. Om deze reden vragen wij de wethouder hier oog voor te blijven hebben en wil ik op deze plaats wijzen op de vele Rotterdammers, die misschien niet de wegen weten te bewandelen naar allerlei initiatieven, en daarvoor dient denk ik als een goede benchmark en inspiratie het eerder behandelde agendapunt 14 met betrekking tot het Rekenkamerrapport over de ondersteuning van burgerinitiatieven.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer.
Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, dank u wel, voorzitter. Weerwoord, waar we in de commissie over hebben gesproken, het tegengaan van verdere klimaatverandering en dat opvangen van de schade die we daar nu al van ondervinden, is de grootste uitdaging waar we nu wereldwijd voor

staan. En als we dan inzoomen op Rotterdam, dan is het ook juist voor Rotterdam heel noodzakelijk om ons daar goed op voor te bereiden. Dicht bij zee, met het laagste punt van Nederland, is klimaatadaptatie voor ons, maar vooral voor onze kleinkinderen, van levensbelang. En het is dus ook heel erg goed dat het college zo investeert en met het Weerwoord is gekomen. Ook een mooie titel.

Om gelijk even in te zoomen op het voorstel van de Partij voor de Dieren over die regentonnen. Nou, we weten dat regentonnen natuurlijk heel erg belangrijk zijn om het water goed af te vangen en we snappen daar dus ook het belang van en het stimuleren ervan, dat snappen we heel goed. We zoeken nog wel eventjes naar de kosten en baten. Er zijn al subsidieregelingen, er zijn al allerlei mogelijkheden. Dus wat dat betreft wachten we even de reactie van de wethouder af, hoe hier goed mee om te gaan. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Ik heb verder geen sprekers meer op mijn lijst. Wil iemand nog een bijdrage leveren aan dit debat? Eenmaal andermaal. Wethouder Wijbenga.

De heer **WIJBENGA** (vvd) (wethouder). Ja dank u wel, voorzitter. Ik ben blij dat een aantal raadsleden woorden wijdt aan Weerwoord, dat nu echt in de uitvoering komt. Het is onze kans als college om ons collegetarget te gaan halen. We doen dat nu met een heel praktisch plan, waarin samenwerking het toverwoord is. Samenwerking met de stad, met bewoners, met bedrijven, met partijen die kunnen co-financieren. We hebben gekozen met de begrotingsbehandeling voor een stevige financiële impuls. En nu liggen er ook de hele praktische plannen. En daarmee wordt onze stad weerbaarder, mooier, gezonder, zoals we dat ook wensen.

Regentonnen, ja die maken onderdeel uit van dat totale programma. Er lopen subsidieregelingen bij het waterschap. En wat ook gebeurt, is dat er specifieke particuliere initiatieven zijn. Bijvoorbeeld in Middelland is er de duizend regentonnen-actie afgekondigd, en in het oude Noorden is dat op een heel specifieke plek gebeurd. Maar waar de motie toe oproept gaat echt een stap verder, vergelijkbaar met kliko-bakken. Ja, die wettelijke basis hebben we daar niet voor. We hebben geen Afvalwet hierop als basis. Het zou ook heel bewerkelijk zijn, terwijl we het eigenlijk maar voor heel specifieke plekken nodig hebben. Dus daarom kan ik deze motie niet omarmen, terwijl ik wel heel blij ben met de steun die de Partij voor de Dieren gegeven heeft aan het Weerwoord. En ik moet ook zeggen dat de regentonnen natuurlijk wel een belangrijk en ook leuk onderdeel zijn van het hele Weerwoord. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Bij het tweeminutendebat is er geen tweede termijn, dus ook geen weerwoord. U mag wel een vraag stellen als u dat nog wilt. U kunt ook nog interrumpen, dat mag wel. Ik check of daar nog behoefte aan is. Dat is niet het geval.

17.3 Tweeminutendebat over 'Goed geregeld', aangevraagd door het lid Van Groningen

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar het volgende tweeminutendebat over 'Goed geregeld', aangevraagd door mevrouw Van Groningen. En de portefeuillehouder is wethouder Wijbenga. Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank u, voorzitter. Ja, Rotterdam bouwt aan haar stad en investeert in het onderhoud van haar infrastructuur en dat is goed nieuws. En iedereen begrijpt dat er werkzaamheden zijn die weleens overlast kunnen veroorzaken en op de ene plek is dat wat meer dan op de andere. Alleen het

laatste wat we natuurlijk willen, is dat onze hardwerkende ondernemers niet meer bereikbaar zijn en dat ze omzet mislopen in deze barre tijden. We weten dankzij een technische sessie dat achter de schermen werkzaamheden in ieder geval tijdig en goed worden voorbereid en dat is een lange en zorgvuldige planning. En heel veel dingen gaan ook goed. Wat de Rotterdamse VVD betreft is er altijd nog ruimte voor de puntjes op de i, want niet elke Rotterdammer checkt nou eenmaal de site Rotterdam Onderweg en weggebruikers rijden of fietsen in een fuik als ze gewoon niet weten dat er wegwerkzaamheden zijn. Met als gevolg grote frustraties en ook files en verkeershinder. En wij denken dat vroegtijdige en duidelijke bebording op het tracé gaan helpen om weggebruikers eerder een alternatieve route of alternatief vervoer te laten verkiezen om ergens te komen. Zo zien we bijvoorbeeld dat in Duitsland bij wegwerkzaamheden via een informatiebord wordt aangegeven hoe lang de werkzaamheden plaatsvinden en ook waarom. En juist bij kleinere werkzaamheden aan bijvoorbeeld een fietspad of de weg is het fijn als weggebruikers begrijpen waarom die plaatsvinden. Dus wij denken dat een informatiebord op dat soort plekken gaat helpen.

En dan tot slot de informatievoorziening. Die is al goed, maar kan wat ons betreft nog net een tandje beter, want bewoners en ondernemers lezen gewoon niet altijd de brieven over geplande werkzaamheden, of ze bewaren ze niet. En wij denken dat wellicht digitale informatievoorziening hier een positieve bijdrage aan kan leveren. En daarom dienen we vandaag de motie 'Waarom werken we aan de weg?' in, om juist deze dingen met elkaar te gaan regelen. En dat doen we samen met Leefbaar Rotterdam, het CDA en NIDA Rotterdam. Laten we samen die puntjes op de i zetten en Rotterdammers laten weten waarom we aan de weg werken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Van Groningen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Waarom werken we aan de weg

‘De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking het tweeminutendebat bij agendapunt 17.3 ‘Goed geregeld’;

Constaterende dat:

- werkzaamheden aan de weg onoverkoombaar zijn en hinder kunnen veroorzaken;
 - wegwerkzaamheden in Duitsland met grote informatieborden worden aangekondigd met hierop alle nodige informatie zoals duur en reden;
- Overwegende dat:
- de site Rotterdam onderweg niet door iedereen wordt bekeken;
 - weggebruikers in een fuik rijden of fietsen als ze niet weten dat er wegwerkzaamheden gaande zijn;
 - de frustratie en verkeershinder rondom werkzaamheden weggenomen kunnen worden door goede informatievoorziening in het gebied en duidelijke vroegtijdige bebording over deze werkzaamheden;
 - duidelijke, vroegtijdige bebording op het traject ervoor kan zorgen dat weggebruikers een alternatieve route of alternatief vervoer kunnen kiezen om hun eindpunt te behalen;
 - bewoners en ondernemers niet altijd brieven over geplande werkzaamheden bewaren of goed ontvangen;
 - digitale informatievoorziening over werkzaamheden beter bewaard blijft en ook eenvoudiger herhaald kan worden.
- Verzoeken het college:
- bij werkzaamheden (aan de weg, fietspad of stoep) informatieborden te plaatsen die informeren waar, waarom en hoelang er werkzaamheden plaatsvinden;
 - bij impactvolle en langdurige werkzaamheden bebording nog eerder op de route te plaatsen om weggebruikers te stimuleren alternatieve routes te kiezen;
 - gebiedscommissies en wijkraden vaker te consulteren over de wijze waarop

bewoners, ondernemers en verkeersgebruikers worden geïnformeerd over wegwerkzaamheden en hun suggesties daarover zo veel mogelijk over te nemen;

- te bekijken in hoeverre het mogelijk is om bewoners en ondernemers ook digitaal te informeren over geplande werkzaamheden; En gaat over tot de orde van de dag.’

w.g. D.A. van Groningen, B. van Drunen, R.G.C. Segers-Hoogendoorn, B. van Noppen en D.P.A. Tak

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

Ik dank u zeer. Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, ook D66 krijgt vaak klachten over wegwerkzaamheden. En die krijgen we vaak van ondernemers. Die ondernemers hebben er vaak geen goed beeld bij, dat zij ook een vergoeding kunnen krijgen, als werkzaamheden lang duren en ze daardoor omzet mislopen. En ik wil graag aan de wethouder vragen of hij meer bekendheid kan geven aan die regeling. Want wij hebben het idee dat die relatief onbekend is. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer, mevrouw Van Wifferen. Mijnheer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Dank u wel voorzitter. Ja, gezien de spreektijd en de punten die hierna nog op de agenda staan, houd ik het kort. Wat ik wel wil aangeven is dat het wat Leefbaar Rotterdam betreft enorm belangrijk is dat weggebruikers goed geïnformeerd worden over wat er om hen heen gebeurt en de beste manier om dat te doen is eigenlijk op de plek zelf. Dus vandaar dat mijn handtekening onder deze motie staat. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Dank u wel, voorzitter. Ook mijn fractie vindt het van belang dat we tijdens werkzaamheden in deze stad ervoor zorgen dat onze inwoners goed op de hoogte zijn en ook tijdig weten wat voor alternatieven er zijn. En we steunen daarom ook van harte de motie die de VVD zojuist heeft ingediend en we tekenen hem ook met alle liefde mee. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank. Zijn er nog anderen die een bijdrage willen leveren aan dit debat? Niet? Wethouder Wijbenga.

De heer **WIJBENGA** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Wethouder Bokhove overlegt op dit moment in het BO-MIRT over de hele grote en belangrijke investeringen in de infrastructuur in de fysieke kant van de stad. Dus het is mij een eer om haar even te mogen waarnemen. De motie 'Goed geregeld', ik denk dat er zinnige en goede dingen over gezegd zijn door de diverse raadsleden. We willen als college deze motie ook omarmen. Ja, er zijn wel wat kanttekeningen te maken bij de uitvoering als het gaat om die communicatie. Maar de geest van deze motie en het dictum, daar kunnen we mee aan de gang. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Dan, als dit voldoende is, kijk ik nog even in de chat of daar nog opmerkingen binnenkomen. Dat is niet zo.

17.4 Tweeminutendebat over 'Voortgangsrapportage Feyenoord City', aangevraagd door het lid Simons

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar het volgende tweeminutendebat. Dat betreft het tweeminutendebat over de 'Voortgangsrapportage Feyenoord City'. Als eerste mijnheer Simons.

De heer **SIMONS** (lr). Ja dank u wel, voorzitter. Ik zal het ook kort houden, want we hebben er afgelopen commissie al uitgebreid over gesproken. We staan voor

twee belangrijke besluiten als het over Feyenoord City gaat. Dat is het vaststellen van het bestemmingsplan op 17 december en of we de financiering rondkrijgen. En die twee dingen hebben met elkaar te maken. En daarom hebben wij ook een hele eenvoudige vraag aan de wethouder: kunt u een update geven over de financiering? Dat is toch wel belangrijk. We hebben de afgelopen vier jaar dat we bezig zijn summiere informatie gekregen. Twee maanden geleden hebben we wat meer informatie gekregen. En we willen gewoon weten wat de stand van zaken is. Als we dat niet krijgen, dan is het heel erg moeilijk om over een bestemmingsplan te gaan besluiten waar het belangrijkste object het nieuwe stadion is. Mocht dat onverhoopt niet doorgaan, dan kan natuurlijk ook het hele bestemmingsplan in de prullenbak. Maar nog belangrijker zijn de investeerders. De grote investeerders hebben er tot nu toe van afgezien om hun intenties in daadwerkelijke daden om te zetten als het om het stadion gaat. En dat heeft ermee te maken dat ze het risico te groot vinden. Als het bestemmingsplan eenmaal aangenomen is door de gemeenteraad, dan is eigenlijk ook de gemeente aan boord met 140 miljoen in totaal en dat betekent dus dat de investeerders gewoon wel weten hoe het gaat, mochten onverhoopt straks de bouwkosten stijgen of anderszins dingen misgaan, dan krijgen zij hun 7 procent en de gemeente Rotterdam kan de rekening gaan betalen, want Feyenoord heeft geen geld meer, ook gezien de coronacrisis. Dat vinden wij een onverantwoord risico en ook een verkeerde volgorde van zaken. Het is een beetje zo: als een particulier een huis koopt dan kan dat onder voorbehoud van financiering of zonder voorbehoud van financiering. Bij die laatste optie is er natuurlijk een risico, als het misgaat moet je 10 procent van de aankoopssom betalen. Dit is eigenlijk ook wat de gemeente Rotterdam gaat doen en waarschijnlijk gesteund door de gedachte dat ze 1,3 miljard op de bank hebben van de Eneco-gelden. Wij maken ons hier grote zorgen

over, maar we gaan ervan uit dat de wethouder deze motie, deze hele eenvoudige vraag, aan de BVO, de opdrachtgever van het nieuwe stadion beantwoordt en gewoon de raadsleden informeert over wat de stand van zaken is met de financiering. Zodat we op 17 december een verantwoord en verstandig besluit kunnen nemen.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Simons heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Duidelijkheid over de financiële stand van zaken nieuwe Feyenoordstadion

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van de voortgangsrapportage Feyenoord City; Constaterende dat:

- afgelopen donderdag in de commissie Majeure Projecten, Organisatie en Financiering de voortgangsrapportage Feyenoord City is besproken, waarbij zeer summiere informatie is gegeven over de stand van zaken met betrekking tot de financiering van het nieuwe stadion;
- vanaf 2017 al wordt getracht de financiering voor een nieuw stadion rond te krijgen;
- komend voorjaar de financiering daadwerkelijk rond moet zijn;

Overwegende dat:

- op 17 december 2020 de gemeenteraad een keuze moet gaan maken over het bestemmingsplan, terwijl dat valt of staat bij de financiering van een nieuw stadion;
- als het nieuwe stadion onverhoopt niet doorgaat het hele bestemmingsplan de prullenbak in kan;
- het logischer is om eerst de financiering te regelen, voordat de gemeenteraad het bestemmingsplan gaat behandelen;

Verzoekt het college:

- aan Feyenoord BVO een update te vragen over de laatste financiële stand van zaken betreffende het nieuwe stadion en daarover de gemeenteraad voor 14 december te informeren;

En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. R.A.C.J. Simons, P.J.H.D. Verkoelen, K. Jonker, F. Achbar, R.T.J. van der Velden, B. van Noppen en M.J.P. Meeuwissen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, periodiek bespreken we de voortgangsrapportages over Feyenoord City, inclusief de bouw van het nieuwe stadion. En wat D66 betreft, nou dat is altijd duidelijk, gaat de bouw van het nieuwe stadion een geweldige gebiedsontwikkeling mogelijk maken. Heel veel extra woningen, vergroening van de buitenruimte en allerlei sportfaciliteiten die dit Rotterdam-Zuiddeel echt gaan opknappen. Er wordt al jaren aan gewerkt en we zien ook dat er steeds meer stappen vooruit worden gemaakt. Het is ook goed dat we dit nauwgezet volgen als raad en bespreken, ook al is het primair een particulier initiatief, die bouw van het nieuwe stadion, waar wij gewoon op aansluiten, op een goede manier. Ja, nu is er vanuit een aantal partijen de vraag gesteld of er in verband met het vaststellen van het bestemmingsplan een update gegeven kan worden over de financiering van dat nieuwe stadion. Er wordt gesteld dat die financiering in het voorjaar rond moet zijn, las ik in de motie. En dat het beter is om die volledige financiering af te wachten, voordat we met het bestemmingsplan verdergaan. Nou, wat D66 betreft zijn die beide zaken niet nodig. Ten eerste: a) die financiering hoeft pas uiterlijk rond te zijn bij de financial close, na de zomer. En dat hoeft dus nu nog niet. En b) we hebben van het college begrepen dat voor het vaststellen van het bestemmingsplan voldoende duidelijkheid bestaat over die financiering, die is al voldoende toegezegd. Maar het lijkt me goed als de wethouder dat nog even bevestigt in zijn beantwoording. Ja, en recentelijk hebben we ook in de commissie

hier gesproken met BVO, Stadion N.V. en Stichting Gebiedsontwikkeling en ook zij gaven aan dat de financiering, voor zover het dit soort grote projecten betreft, redelijk op koers ligt, en dat voor coronatijden. Wat ons betreft, dus D66, is er geen motie nodig om nu dit college op pad te sturen voor iets wat je ook prima zelf kunt doen. Want dat hebben ze ook gezegd: als jullie informatie willen, weet ons te vinden, pak de telefoon. Dus dan hoeft niet het college allerlei tussenrapportages te leveren in een proces dat gewoon zijn voortgang kent en dat redelijk goed is uitgelijnd. Dus dat is niet nodig. En ook voor het vervolg van de juiste procedures is die koppeling met het bestemmingsplan in de ogen van D66 onnodig. Maar het lijkt me goed als de wethouder daar nog even heel precies een toelichting op geeft. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Mijnheer Jonker, SP.

De heer **JONKER** (sp). Ik ben te verstaan, voorzitter?

De **VOORZITTER**. Zeker, zeker.

De heer **JONKER** (sp). Dank u wel. Eerder tijdens deze vergadering hoorde ik dat mijnheer Karremans vol lof is over het feit dat D66 zo'n voorstander is van de participatie. Dus ik neem aan dat er van de kant van de Rotterdamse VVD ook waardering zal zijn voor deze SP-motie, die mede is ondertekend door Leefbaar Rotterdam en DENK. De voortgangsrapportage Feyenoord City vermeldt onder het kopje 'participatie', dat er geen participatie plaatsvindt in de haalbaarheidsfase van de herontwikkeling van de Kuip. Dat is, op z'n Rotterdams gezegd, en dan volgt er meestal een boud, zwaar woord, maar ik noem dat gewoon jammer. De SP ziet geen beren op de weg als bij een onderzoek naar de herontwikkeling van de Kuip ook partijen worden betrokken die geen voorstander zijn van een nieuw stadion. Daartoe strekt deze motie. Dat er op dit moment echter

sprake van is dat het onderzoek naar de haalbaarheid van die herontwikkeling louter wordt uitgevoerd door partijen die voorstander zijn van een nieuw stadion, dat staat buiten kijf. Voorzitter, ik lees in de voortgangsrapportage over Feyenoord City, ik citeer: de Stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas voert dit onderzoek samen met Heijmans uit om zo te komen tot een haalbaar voorstel dat voldoet aan de uitgangspunten van Stadion Feyenoord en de gemeentelijke position paper. Dat komt op mij over als een wat cryptische omschrijving, want wie de statuten van de stichting leest, ziet dat twee bedrijven van Heijmans in het bestuur van de STIGAM zitten, terwijl de topman van Heijmans Vastgoed lid is van de Raad van Toezicht. Maar dat even terzijde. Het gaat hier om een motie die u oproept participatie in een belangrijk onderzoek mogelijk te maken. Hopelijk dat het plan niet met de kleinst mogelijke meerderheid wordt verworpen, want dat zou een goed voorbeeld van een gemiste kans zijn.

Voorzitter, de Rotterdamse VVD en haar vijf meest bevriende partijen staat niets in de weg om vandaag die kans te benutten. Vol verwachting klopt mijn hart, wie de koek krijgt, wie de gard. Dat geldt uiteraard ook voor de twee andere moties betreffende de gebiedsontwikkeling aan de Maas. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Jonker heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Participatie bij onderzoek haalbaarheid herontwikkeling Kuip

'De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van het agendapunt 'Voortgangsrapportage Feyenoord City';

Constaterende dat:

- het projectonderdeel 'Herontwikkeling Kuip' zich bevindt in de opstartfase;
- Stadion Feyenoord de Stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas heeft gevraagd de herontwikkeling van de Kuip

te onderzoeken en te komen tot een haalbaar voorstel dat voldoet aan de gemeentelijke position paper;
- in de huidige haalbaarheidsfase van de herontwikkeling de Stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas geen participatie plaatsvindt;
Overwegende dat:
- participatie van alle betrokken partijen in deze fase belangrijk is om tot gedegen conclusies te komen;
Verzoekt het college:
- de Stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas op te dragen bij de haalbaarheidsfase van de herontwikkeling van de Kuip alle betrokken partijen te laten participeren;
En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. K. Jonker, R.A.C.J. Simons en F. Achbar

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

Mijnheer Jonker, ik denk dat uw camera uitstond. We hebben u luid en duidelijk kunnen horen, maar niet kunnen zien. Ik wilde u niet in uw betoog onderbreken.

De heer **JONKER** (sp). Dat is geen groot gemis, voorzitter, een volgende keer beter.

De **VOORZITTER**. Ja, even opletten de volgende keer op de camera.

De heer **JONKER** (sp). Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dank. Mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Dank u wel voorzitter. Ja, ook mijn fractie vindt het belangrijk en ook goed, dat we vandaag stilstaan bij dit belangrijke dossier. En kan zich ook heel goed voorstellen dat de fractie van Leefbaar Rotterdam behoefte heeft om zoveel mogelijk inzicht te hebben in de financiële voortgang van het project. Dat heeft mijn fractie ook. En zoals we ook altijd hebben gezegd, maken wij ons in ieder geval wel zorgen om met name de

financiële component van het project. Wij vinden de gebiedsontwikkeling die hieraan gekoppeld is buitengewoon belangrijk. Maar ja, we vinden het zeker in deze tijd van corona altijd erg spannend of het ook financieel gaat lukken. Wat we alleen niet helemaal begrijpen is waarom de fractie van Leefbaar Rotterdam op dit moment de koppeling maakt met de vaststelling van het bestemmingsplan en de financiële haalbaarheid van dit project. Wat mijn fractie betreft, en daar gaan we het zeker ook tijdens de behandeling van het bestemmingsplan nog uitgebreid over hebben, zijn het toch echt twee zaken die je los van elkaar kunt scheiden en die ook in de aanloop naar het project heel duidelijk los van elkaar te scheiden zijn. En we zullen daarom vandaag ook niet de motie van Leefbaar Rotterdam steunen, ondanks dat wij ons inderdaad goed kunnen voorstellen, dat je zegt: hé, we willen graag veel informatie over de financiële voortgang. Maar niet als dat als doel heeft om vervolgens de financiële voortgang te vervlechten met de behandeling van het bestemmingsplan. Dat zijn wat ons betreft echt wel twee losse componenten en dat ontslaat ons niet, en daar is de COR volgens mij samen met Deloitte druk mee bezig, om goed te bekijken of straks ook voldaan wordt aan alle eisen in de position paper en daar zal mijn fractie op dat moment dan ook zeker kritisch naar kijken. Dank u wel, voorzitter.

Mevrouw **VERKOELN** (50plus). Dank u wel voorzitter. Ja, 50PLUS ondersteunt 100 procent Leefbaar Rotterdam, laten we daar heel duidelijk in zijn. Ik hoorde mijnheer Tak zeggen: het stadion en het bestemmingsplan hangen niet aan elkaar. Nou, ik kan u vertellen, ik heb net twee dagen hoorzittingen achter de kiezen, het is één groot drama, als ik het goed mag begrijpen. En de financiën, er zijn alle signalen dat de financiële toekomst helemaal niet goed is, dat er geen voortgang is, dat er echt twijfels te stellen zijn bij alles wat daar gesteld wordt. En het bestemmingsplan, nou ja, ik heb het

anderhalve dag aan één stuk door gezegd: ik mag al sinds 2018 nergens anders over praten. Want het stadion, we hebben een position paper, het komt allemaal nog en we hebben nu een bestemmingsplan. En ook dat wordt weer ontkoppeld aan het verhaal. Maar het gaat maar om één ding: geen nieuw stadion, geen bestemmingsplan. Het blijkt gewoon dat het financieel niet in orde is. Het zijn totaal geen losse componenten. Het is één groot drama. Ik hoor geweldige verhalen. Ik voorzie dat we hier in een project terechtkomen dat precies hetzelfde gaat lopen als het Warmtebedrijf, als het hele verhaal van het Schiekadeblok. Het grote drama dat ik ook nog verwacht bij Boijmans. We zijn bakken met geld aan het weggooien en ja, ik ben het volledig eens met Leefbaar, dat we nu gewoon inzage moeten krijgen in de financiële voortgang. Er wordt gewoon duidelijk gezegd dat er gelogen wordt, en als dat zo is, wil ik weten waar we staan, voordat ik überhaupt aan een bestemmingsplan begin. Want op het moment dat we daar 'ja' tegen zeggen, zijn we weer een eind verder de fuik ingegaagd om het nieuwe stadion te moeten accepteren. En, echt waar, ik vind het geen manier van doen en ik vind echt serieus dat we hier op dit moment nu moeten weten hoe we er financieel voorstaan. Het was december 2018 dat we de knoop al hadden moeten doorhakken en we blijven het maar voor ons uitschuiven. Ik heb zeven maanden Warmtebedrijf gedaan over vijftien jaar ellende van het Warmtebedrijf, waar we het ook voor ons uitschoven. In mijn tijd, wat betreft 50PLUS, doen wij dat niet meer. Dus volle steun voor de moties die ingediend zijn door Leefbaar Rotterdam en heel graag op de kortst mogelijke termijn weten waar we staan en kijken of we wel door moeten gaan. Bedankt voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u, voorzitter. Voorzitter, behalve

grondverwerving draait de STIGAM, de trekker van de gebiedsontwikkeling, ook op voor de volgende kosten. Gaat u maar even zitten, voorzitter.

Onteigeningsprocedures, planschade, het verplaatsen van de radarpost, het verwijderen van explosieven als deze worden gevonden, het uitvoeren van archeologisch onderzoek, de ontmanteling van een tankstation, het ontmantelen van andere gebouwen, het verplaatsen van een gasleiding naar de Stadionlaan, het verplaatsen van de sportdetailhandelcluster, enzovoorts, enzovoorts, enzovoorts.

Voorzitter, wij maken ons grote zorgen, want alle publieke waarde van Feyenoord City zit in die gebiedsontwikkeling. Maar die is uiterst onzeker. En daarom dienen wij een motie in voor een financiële update van de STIGAM. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Van der Velden heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3A. Duidelijkheid over de financiële stand van zaken gebiedsontwikkeling Feyenoord City

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020, ter bespreking van de vijfde voortgangsrapportage over Feyenoord City;

Constaterende dat:

- de Stichting Gebiedsontwikkeling aan de Maas (STIGAM) behalve grondverwerving ook opdraait voor de kosten van:

- * onteigeningsprocedures indien deze zullen plaatsvinden;
- * eventuele planschade als gevolg van het bestemmingsplan;
- * het verplaatsen van de radarpost van het Havenbedrijf Rotterdam;
- * het verwijderen van explosieven uit de Tweede Wereldoorlog als deze worden gevonden;
- * het uitvoeren van archeologisch onderzoek;

- * de ontmanteling van het tankstation aan de Korte Stadionweg;
- * het ontmantelen van andere gebouwen;
- * het verplaatsen van de gasleiding naar de Stadionlaan;
- * het verplaatsen van het sportdetailhandelcluster van de Veranda naar de Strip;
- deze stichting maximaal 60 miljoen euro krijgt van de gemeente Rotterdam voor de verworven grond, die zij tijdens de looptijd van haar betrokkenheid bij Feyenoord City (of die van haar rechtsopvolgers) moet terugbetalen in de vorm van erfpacht;
- deze stichting een rijkssubsidie van grofweg 21 miljoen euro heeft gekregen voor het bouwen van woningen en die wordt aangewend voor het financieren van de overkluizing van het spoor (onderdeel van het concours, dus onderdeel van het stadion en waarop commerciële buitenruimte is voorzien);

Voorts constaterende dat:

- uit de hoorzitting van reclamanten van het bestemmingsplan Feyenoord City meermaals is gebleken, dat de STIGAM nu al niet voldoende middelen heeft om eigenaars in het plangebied uit te kopen; Verzoekt het college:
- een update te vragen aan de STIGAM over de laatste financiële stand van zaken betreffende de gebiedsontwikkeling en daarover de gemeenteraad vóór 14 december aanstaande te informeren;
- in dit verzoek tevens toe te voegen informatie te wensen over de voorwaarden van de lening bij BNG Bank en de relatie met achtergesteld vermogen;

En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. R.T.J. van der Velden en P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

Ik dank u zeer. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja, voorzitter. Vooropgesteld: de PVV is van begin af aan fel tegen dit megalomane en

idiote plan voor een nieuw stadion aan de Maas. De financiering van dit stadion is nog steeds in een dikke nevel gehuld. De raad moet binnenkort de knoop doorhakken. Daarom willen wij nu de cijfers op tafel hebben. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Ik dank u zeer. Mijnheer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Dank u wel, voorzitter. De ontwikkeling van Feyenoord City, daar zijn we kortgeleden over bijgepraat. Zowel door de Stichting Gebiedsontwikkeling als door de BVO en het Stadion. En we hebben daar gehoord hoever het staat met de financiering daarvan en dat daar grote stappen in gezet zijn, maar dat er ook nog wel een enkele stap gezet moet worden om het helemaal definitief te maken. Dat is prima, dat is logisch in een project als dit met deze complexiteit, deze omvang, deze doorlooptijden. De VVD is daar op dit moment niet bezorgd over en heeft op dit moment geen behoefte om extra informatie te krijgen. Het staat partijen uiteraard vrij om extra informatie op te vragen. Volgens mij heb ik een open invitatie staan, zowel van de Stichting Gebiedsontwikkeling, als de BVO, als het Stadion om langs te komen, de telefoon te pakken, hen een mail te sturen op het moment dat we nadere informatie wensen. En ik zou zeggen aan de aanvragers van dit debat en de indieners van de moties om dat gewoon te doen. Dus geen steun vanuit de VVD-fractie voor hetgeen hier voorgelegd wordt.

Dan ten aanzien van de vraag die mijnheer Jonker richting mijn fractie stuurde: als er iets is wat je niet moet doen met inspraakprocedures en participatieprocedures dan is dat een dooie mus lanceren. Mijnheer Jonker wil participatie organiseren op iets wat niet in de planning zit, wat niet gedragen wordt door de eigenaren van het stadion, van de Kuip. Dus dat is een dooie mus, want degenen die gaan participeren komen dus van een koude kermis thuis. Zo kan je

mensen natuurlijk een rad voor ogen draaien. Blijkbaar is dat wat de SP in dit geval wenst te doen. Wij doen aan dat spelletje niet mee. En wij houden het bij participatie op de projecten die wel op de agenda staan en waar op dit moment heel hard aan gewerkt wordt. Dank u wel.

Mevrouw **ESKES** (cda). Dank u wel voorzitter. Gezien de tijd beperk ik mij door aan te geven dat ik mij aansluit bij mijnheer Verheij en bij mijnheer Tak. Dank u wel.

De **VOORZITTER**. Dat was inderdaad een hele korte bijdrage. Nog iemand anders? Mis ik nog iemand? Dat is niet het geval. Wethouder van Gils. Mevrouw Verkoelen is net geweest toch? Mevrouw Verkoelen?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ja, voorzitter, ik wil mijn laatste seconden ook nog even gebruiken om het in ieder geval wel met de Partij voor de Dieren eens te zijn over de STIGAM, want ook dat is ruim aan bod gekomen, dat die het allemaal moet gaan financieren en dat niet kan. Dus graag steun aan de motie van de Partij voor de Dieren in de beantwoording richting de wethouder.

De **VOORZITTER**. De Partij voor de Dieren. Helder. Dan gaan we over naar wethouder Van Gils.

De heer **VAN GILS** (d66) (wethouder). Dank u wel, voorzitter. Wethouder Kurvers zal zo nog ingaan op de moties nummer 2 en 3, van mijnheer Jonker en mijnheer Van der Velden. Ik zal reageren op de motie van mijnheer Simons.

Voorzitter, er zijn twee heel precies uitgelijnde processen waar de gemeente voor staat. De een is het vaststellen van een bestemmingsplan, die krijgt de publieksrechtelijke bevoegdheid van de gemeente Rotterdam met hele afgepaste procedures en processen. En de andere is een uitvoering van een voorwaardelijk besluit tot deelname aan het stadion met een position paper en een heel uitgelijnd

proces dat in volle gang is. Dat staat uitgebreid beschreven in de voortgangsrapportage. Als het gaat om de financiën, er loopt op dit moment, dat is een van de onderdelen van de position paper, een onderzoek van Deloitte. Daar komt in maart een rapportage van. Dat onderzoek loopt onder regie van de COR, dus van uw raad en op basis daarvan worden in mei en later bij de financial close in september daar de besluiten genomen.

De motie van mijnheer Simons suggereert zowel in de overwegingen als bij het dictum, dat gelet op de datum die er staat, de financiering een voorwaarde zou zijn voor het bestemmingsplan. En dat maakt dat die twee processen door elkaar gaan lopen. Dat kan niet, dat mag niet en dat hebben we ook niet zo afgesproken. Dus om die reden ontraden wij de motie. Het is geenszins zo dat het vaststellen van een bestemmingsplan de facto betekent dat daarmee een voorwaardelijk besluit over een position paper daarmee ook geheel of gedeeltelijk zou worden genomen. Dat is gewoon niet de werkelijkheid. Dus om die reden ontraadt het college die motie. Dank u wel.

De heer **KURVERS** (vvd) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. Ik ben hoorbaar, zie ik aan uw reactie.

Motie 2 van de SP roept op tot participatie bij het onderzoek naar de haalbaarheid van herontwikkeling van de Kuip. En we hebben in de commissie een uitgebreide discussie gevoerd over de toekomst van de Kuip. Ik heb dat in antwoord op vragen van de ChristenUnie-SGP een juweel genoemd waar we goed voor willen zorgen. En we willen natuurlijk ook dat er met respect voor het verleden wordt omgegaan met de Kuip. Dat delen we dus. Dat betekent ook dat we een heel zorgvuldig proces doorlopen om te kijken wat er überhaupt kan met het stadion. Het begint met een historische-waardestelling. Die vormt de basis van wat je potentieel mogelijk zou kunnen doen met de nieuwe bestemming of de nieuwe

ontwikkeling in de Kuip. Dat wordt gedaan door een gerenommeerd bureau, SteenhuisMeurs. Dat moeten we afwachten, want dat vormt de basis ook voor het haalbaarheidsonderzoek. Daar refereert u aan. Dat is een zeer specialistisch onderzoek, dat is echt iets voor vakmensen. Daarin wordt gekeken naar wat er kan en of het haalbaar is en of er überhaupt iets zou kunnen. En dat willen we juist ook weer betrekken bij het bespreken van het position paper, zodat uw raad ook dat mee kan nemen in de totale beoordeling van de hele gebiedsontwikkeling van het nieuwe stadion. Er is dus ook belang bij om dat goed en snel te doen. Uw roep om participatie komt dus te vroeg. Dit is echt nog even het werk van specialisten in de volgorde zoals we die hebben afgesproken en geschetst, zoals ik eerder ook gedaan heb in de commissie. Wel zal er, wat mij betreft, ruimte zijn om de fase daarna, als er ook echt een plan gemaakt gaat worden, natuurlijk binnen de ruimte die er is binnen zo'n historische-waardestelling, als er echt sprake is van een plan maken, maar dan zitten we veel verder in de tijd. Dat zal ook het moment zijn waarop de participatie verder vormgegeven kan worden. En ik heb van de stichting ook gehoord, dat zij daartoe bereid zijn, toen zij te gast waren in uw commissie. Maar deze motie zou ik willen ontraden.

Dan komen we bij motie 3 van de Partij voor de Dieren. U vraagt eigenlijk om een update over de financiële stand van zaken van de stichting en hoe het er daarmee voor staat. Nou, we hebben vorige week natuurlijk in de commissie uitgebreid gesproken bij de voortgangsrapportage, over de brede voortgang van de gebiedsontwikkeling van het stadion. En daar was de stichting ook aanwezig en heeft u alle vragen kunnen stellen. U heeft gehoord: er is sprake van een robuuste grex, u heeft ook gehoord hoe de verwervingen verlopen op een aantal plekken waar we tot definitieve overeenstemming komen, maar het loopt.

We zijn in onderhandeling en u heeft ook gehoord dat de financiering rond is bij de BNG. U heeft er ook al uw vragen kunnen stellen. Extra info nu nog daarover rapporteren is wat mij betreft dan ook echt niet nodig. Wij kunnen gewoon overgaan tot de bespreking van het bestemmingsplan, te beginnen in de commissie volgende week. Deze motie zou ik dan ook willen ontraden.

De **VOORZITTER**. Dank u zeer. Ik kijk of zo alle vragen goed afgerond zijn. Mijnheer Verheij heeft nog een restantvraag, begrijp ik? Mijnheer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Nee voorzitter. Ik moet een puntje uit mijn bijdrage van zojuist corrigeren en dat is mijn foutje. De motie van de SP heb ik in eerste instantie gelezen en geïnterpreteerd alsof het ging over de herontwikkeling van de Kuip tot voetbalstadion in plaats van het nieuwe stadion. Dat is mijn fout, want ik had hem anders moeten lezen. Dat neemt niet weg dat ik nog steeds niet voor die motie ben. Ik vind namelijk niet dat we dat aan een private organisatie op deze manier moeten opdragen. En ik heb er alle vertrouwen in dat een dergelijke participatie plaatsvindt vanuit STIGAM en dat ze daar zelf het initiatief toe nemen.

De **VOORZITTER**. Helder. Mijnheer Simons, u had een vraag?

De heer **SIMONS** (lr). Ja, heel kort. Het belangrijkste object van het nieuwe bestemmingsplan is het nieuwe stadion. Dus dat die twee niks met elkaar te maken hebben, en dat de financiering niet rond is, dat klopt gewoon niet, wat de wethouders zeggen. En dat wilde ik even vanuit hier de wereld ingooien.

De **VOORZITTER**. Waarvan akte, mijnheer Simons. Dat had u al eens eerder gezegd, maar dat is nog een keer bevestigd. Daarmee staat het, denk ik, nu twee keer in ons verslag van deze vergadering. Dan moet ik constateren dat de moties 1 en 2

deel uitmaken van de beraadslagingen en ze zullen aan stemming worden onderworpen.

17.5 Tweeminutendebat over 'Bedreiging docent Emmauscollege', aangevraagd door het lid Hoogwerf

De **VOORZITTER**. Dan gaan we naar het volgende agendapunt, 17.5. Misschien dat mijnheer Simons nog even kort de voorzittershamer virtueel wil vasthouden, omdat ik niet weet of de volgende sprekers zich wellicht ook tot mij zouden kunnen wenden.

De heer **SIMONS** (lr). Dat is mogelijk, gezien het onderwerp.

(Burgemeester Aboutaleb draagt het voorzitterschap over aan de heer Simons.)

De **VOORZITTER**. Nou, de eerste portefeuillehouder is wethouder Kasmi, dan wethouder Wijbenga en mogelijk de burgemeester. Zo heb ik het ingeschat, mijnheer Simons. De lijst van sprekers heb ik hier: mevrouw Hoogwerf, mevrouw Arsieni en mijnheer Meeuwissen. Mijnheer Simons, u kunt gaan.

(De burgemeester draagt het voorzitterschap over aan de heer Simons.)

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Oké. Dank u wel. Nou, dan wou ik als eerst het woord geven aan mevrouw Hoogwerf. Ja, als het goed is brengt de griffie mevrouw Hoogwerf de vergadering binnen. Dus ik zit even te kijken waar mevrouw Hoogwerf blijft. Maar mevrouw Arsieni is er al, dus dan geven we eerst het woord aan mevrouw Arsieni.

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Ja voorzitter, dan ga ik gerust eerst. Wat er gebeurd is op het Emmauscollege is verwerpelijk. Dat een docent wordt bedreigd, druist in tegen alle vrijheden waar D66 voor staat. Wij keuren iedere vorm van bedreiging af. En we weten dat er binnen ons onderwijs een

gevoel van onbehagen is. In het klimaat op scholen is het voor docenten Maatschappijleer al jaren lastig om bepaalde onderwerpen bespreekbaar te maken, omdat de waarden van een open, vrije samenleving, zoals de vrijheid van meningsuiting niet altijd worden onderschreven. En als mensen de rechtsstaat niet accepteren, ontstaat het gevaar dat individuen voor eigen rechter gaan spelen. Dat is wat er in Frankrijk is gebeurd en dat is ook een risico hier. Dan hebben we geen politieke partijen nodig, die extra olie op het vuur gaan gooien. Je overtuigt niet door tegenstellingen aan te wakkeren. Sterker nog: daarmee ontstaat er juist verwijdering van die vrije samenleving. Om normen en waarden bespreekbaar te maken is het burgerschapsonderwijs wat ons betreft zo belangrijk. Dus is de vraag: hoe zorgen we dat docenten daarbij zo goed mogelijk worden ondersteund? Dat is een prioriteit binnen het coalitieakkoord. En we hebben daar uitgebreid over gesproken in de commissie. De wethouder heeft aangegeven hoe docenten daarbij extra hulp en ondersteuning krijgen.

De moties van Leefbaar Rotterdam bij dit punt gaan helemaal niet over dit onderwerp. Terwijl Emmaus een katholieke school is, komt Leefbaar Rotterdam met moties over het sluiten van Syrische scholen, moskee-internaten en Turkse weekendscholen. Voorzitter, het is echt compleet voor de Bühne om dit er allemaal bij de haren bij te slepen. Alles om een sfeer van verdachtmaking te creëren over die scholen, terwijl dit niet is waar het debat over gaat.

Het is goed om een stevige vinger aan de pols te houden in verband met de belevingswereld van jongeren. Dat gaan wij bijvoorbeeld doen met extra investeringen in jongerenwerk, daar is D66 een groot voorstander van. Daarnaast hebben wij begrepen dat de VVD voorstelt om binnen de commissie Veiligheid een expertmeeting te gaan organiseren en uitgebreid met het

veld in gesprek te gaan over de beleving op scholen van experts in verband met de eventuele bedreigingen. En ook dat lijkt ons een goed idee.

Dus wat ons betreft zetten we dat gesprek op een goede manier binnen de commissie voort.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel, mevrouw Arsieni. Mijnheer Meeuwissen.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Ja dank u wel, voorzitter. Ja jammer, dat mevrouw Arsieni niet meer in beeld is. Ja mevrouw Arsieni met een roze bril. Zij beschrijft dat we een hele open en inclusieve samenleving moeten zijn. Nou, we zijn nu ruim twee jaar onderweg met het islamknuffelcoalitiegebeuren en nu gebeuren er dit soort dingen op scholen. Als je kriskras door Rotterdam loopt, ik maak het zelf mee, dat ik uit het niets voor kankerhomo word uitgescholden door allerlei types in de samenleving. Het is er echt alleen maar slechter op geworden onder deze coalitie. Kan mevrouw Arsieni daarop reflecteren? Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Ja dank u wel, mijnheer Meeuwissen. Er was nog een vraag van mevrouw Arsieni. Oké, dat gaat over. Oh, mevrouw Arsieni is al in beeld. Het is eigenlijk een tweeminutendebat, maar goed, één vraagje dat moet kunnen. Mevrouw Arsieni, u had een vraag?

Mevrouw **ARSIENI** (d66). Ja voorzitter, ik denk dat mijnheer Meeuwissen en ik in een totaal andere werkelijkheid leven. Dat is mijn antwoord op deze vraag. Dus ik deel niet de analyse van mijnheer Meeuwissen, en dat zal niet voor het eerst en zeker ook niet voor het laatst zijn.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel. Mijnheer Meeuwissen, u kunt verdergaan.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Kan ik verdergaan met mijn termijn?

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Ja hoor.

De heer **MEEUWISSEN** (pvv). Oké. Nou ja, kijk, mevrouw Arsieni en mevrouw Zeegers, die studeert ook filosofie en misschien zijn er in de filosofie verschillende werelden. Maar in de klare taal van de PVV is er gewoon één wereld. En mevrouw Arsieni kan beter haar roze bril wat vaker afzetten.

Goed, nu over de ondergedoken docent van het Emmauscollege. Na de bedreigde en ondergedoken docent van het Emmauscollege, is nu ook een docent in Leiden ondergedoken. Voorzitter, de islam dringt zich steeds verder op in ons land. Onze westerse vrijheid staat ernstig onder druk. Een grote dreiging. Dat zien we weer aan de recente onthoofdingen in Frankrijk en de afslachtingen in Wenen. Vervolgens mag de islam niet als het grote probleem worden genoemd, ook op Europees niveau mag dat natuurlijk absoluut niet. En dan, voorzitter, ik heb het vandaag al eerder aangehaald. De burgemeester maakte het heel erg bont door tijdens de bespreking van dit onderwerp vorige week, het onderwerp Emmauscollege, in de raadscommissie Veiligheid en Bestuur te pleiten voor Arabische lessen voor de jeugd, zodat ze de koran kunnen lezen. Wat de PVV betreft, betekent meer koran meer islam en dus nog meer dood en verderf in Rotterdam en in de wereld. Voorzitter, wanneer wordt Rotterdam wakker en stellen we paal en perk aan de islam? En dan ten slotte: de PVV steunt alle Leefbaar-moties. Tot zover. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel mijnheer Meeuwissen. Nu komt als het goed is mijnheer Büyükcı, maar dat heb ik even zelf niet in de hand vanaf deze plek. Dus ik wacht even wie de griffie

toelaat. Ja, het is toch mijnheer Büyükcıfci. Gaat uw gang.

De heer **BÜYÜKÇİFCİ** (nida). Voorzitter, enkele leerlingen van het Emmauscollege nemen aanstoot aan een beledigende spotprent in het klaslokaal, waarin ze de profeet zien. De ophef over de spotprent gaat viraal, met als gevolg dat een docent bedreigd wordt en moet onderduiken. Onbestaanbaar dat een docent niet veilig en onbezorgd zijn vak kan uitoefenen. Er mag en kan op geen enkele wijze sprake zijn van intimidatie of dreigementen. Feit is wel dat leerlingen met diverse achtergronden van de school moeite hadden met de beledigende spotprent. Drie meisjes, waarvan, ik heb begrepen één met een islamitische achtergrond en twee met een niet-islamitische achtergrond, kaartten hun onbegrip aan. Verder laten diverse andere leerlingen hun mening horen via media. Ene Alexandra van 15 jaar oud vindt dat die spotprent daar niet moest hangen. Want, geeft ze aan: als je er mensen pijn mee doet, dan moet hij weg. Haar klasgenoot, ene Lieke, geeft aan: het is disrespectvol. Ze zijn van mening dat het goed is dat leerlingen er de docent op hebben aangesproken. Alleen de bedreigingen zijn ook weer niet nodig, aldus de Volkskrant.

Voorzitter, voor een anti-moslimpartij als Leefbaar Rotterdam en een anti-migrantenpartij als de VVD, is de analyse en oplossing lekker simpel: zij moeten het allemaal maar accepteren en anders rotten ze maar op. De je-suis-Charlie die zij bezigen is die van Checkpoint Charlie, jij bent welkom, jij niet. En als je naar de ingediende moties kijkt bij dit agendapunt is het overduidelijk dat het Emmauscollege wordt aangegrepen om de xenofobe en islamofobe agenda door te voeren. Syrische en Turkse weekendscholen in de ban en moskee-internaten dicht.

Voorzitter, het vraagstuk is veel complexer en meer gelaagd. De school is dé plek voor burgerschap, democratische waarden en

inclusiviteit. Nog nooit is zorgvuldigheid en de wijze waarop zoiets als de vrijheid van meningsuiting en de gevoeligheden hieromtrent aandacht krijgen in de klas zo belangrijk geweest. Als we kijken naar het Emmauscollege, dan lijkt het alsof er sprake is geweest van een mismatch tussen enerzijds de leefwereld van leerlingen en anderzijds de wens van de school en de onderwijsministers om kinderen en jongeren te ontwikkelen tot zelfstandige burgers die kunnen samenleven in een land dat wordt gekenmerkt door vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. De school ziet in de spotprent een satirische verering van de meningsvrijheid, de leerlingen zien vernedering van geloofsvrijheid. De school ziet in de meningsvrijheid de weg naar gelijkwaardigheid, de leerlingen ervaren ongelijkheid. De school is solidair met hun Franse collega, de leerlingen zijn vooral solidair met hun klasgenoten. Je zou kunnen zeggen dat de spotprent niet het juiste effect had, maar opmerkelijk genoeg wel wist bloot te leggen dat deze leerlingen belang hechten aan waarden als vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit.

Voorzitter, de vraag is: hoe voorkomen we simplisme bij dit type complexe vraagstukken? Hoe voorkomen we nog meer moslimhaat en islamofobie als gevolg van dit type gebeurtenissen? Beschikken scholen over voldoende tijd, ruimte en handelingsbekwaamheid om maatschappelijk gevoelige thema's op een inclusieve en pedagogisch-didactisch verantwoorde manier voor het voetlicht te brengen?

En afsluitend, we hebben begrepen dat sommige personen zijn opgepakt, sommigen hiervan enkel op basis van een post, waarin ze kritiek hebben op de spotprent. De tekst zou opruiend zijn. Na tig keer lezen zie ik het opruiende karakter ervan niet. Hoe zit het hiermee en is het college bereid wanneer het kan ons hierover terug te koppelen.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel, mijnheer Büyükcı. Welkom mevrouw Hoogwerf. Er was even een technische storing, maar goed u te zien. Gaat uw gang.

Mevrouw **HOOGWERF** (lr). Ja voorzitter, dank. En goed dat we dit tweeminutendebat hebben aangevraagd. Je ziet alweer dat zo kort na zo'n gebeurtenis de meeste collega's alweer weigeren om het extremistische beest in de bek te kijken. En dat terwijl niet alleen wij, maar ook twee prominente PvdA'ers hebben gezegd: stop nou het gif dat onze samenleving binnensluipt. En dat gif dat sluipt binnen via onder andere het informeel islamitisch onderwijs. Daarom is het juist zo relevant dat je daar nu paal en perk aan stelt. Dus ja, we hebben moties ingediend om dat te stoppen, nu en voor altijd. De Syrische weekendscholen, de Turkse weekendscholen en de verschrikkelijke moskee-internaten. Zij zeggen: je ziet wat het de kinderen aandoet, wij zien het ook. Het wordt tijd dat de rest het ook een keer erkent. Anders blijven we met z'n allen continu achter de feiten aanlopen. En dat we achter de feiten aanlopen, dat is evident. Daarom willen wij ook gewoon weten waarom de belevingswereld van jongeren nu zo compleet anders is dan vroeger en waarom wij daar niet meer bij kunnen komen. Het is tegenwoordig ineens denkbaar dat je met een enorme machete op zak loopt, je laat verkrachten om je telefoon terug te krijgen en dus je docent aan de virtuele schandpaal nagelt op het moment dat je weet dat een Franse docent nog geen twee weken daarvoor om exact diezelfde reden is onthoofd. Waarom vind je het als kind toch acceptabel dat zoveel geweld wordt toegepast? Wij vinden het belangrijk om bij die kinderen te komen. En daarom roepen we op om dat op hun terrein, op hun voorwaarden, en in hun taal te doen. Online, met een anonieme digitale enquête om er een vinger achter te krijgen waarom die kids bereid zijn tot zoveel geweld. Niet alleen richting een ander, maar ook vooral

tegen zichzelf. Dus ik hoop dat mensen over hun schaduw heen kunnen stappen en deze motie kunnen steunen. Het is niet te doen om gelijk te krijgen, het is te doen om die kids te beschermen. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Mevrouw Hoogwerf heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Doe Syrische weekendscholen in de ban

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van het agendapunt 'Bedreiging docent Emmauscollege';
Constaterende dat:

- overal in Nederland door Syrische statushouders weekendscholen zijn en worden gesticht;
 - deze weekendscholen erop gericht zijn om Syrische kinderen vast te laten houden aan hun Arabische wortels;
 - dit onder andere tot uiting komt middels lessen Arabisch, koranonderwijs en het stimuleren van islamitische omgangsvormen;
 - door Nieuwsuur en NRC duidelijk aan het licht is gekomen dat het informeel islamitisch onderwijs bepaalde methoden en lesmaterialen gebruikt die extremistisch gedachtengoed nastreven bij kinderen;
- Overwegende dat:
- Syrische weekendscholen geen enkele positieve invloed hebben en louter segregatie en toekomstige integratieproblemen veroorzaken;
 - deze instellingen alleen belang hebben bij het verdedigen van de islamitische orde en niet bij de democratische rechtsorde;
 - kritiek op de islam of de vrijheid van meningsuiting niet acceptabel is binnen deze islamitische orde en hierdoor druk komt te staan op de mensen die dit wel uitspreken, zoals de docent op het Emmauscollege dat deed;
 - de intolerantie tegen de Westerse normen en waarden op deze Syrische weekendscholen blijft bestaan als er niet

tegen wordt opgetreden, met alle gevolgen van dien;

Verzoekt het college:

- te inventariseren hoeveel Syrische weekendscholen zich in Rotterdam bevinden en waar deze zich bevinden;
 - een beleidskader te ontwikkelen om bestaande Syrische weekendscholen te kunnen sluiten en de komst van nieuwe te voorkomen;
- En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. T.C. Hoogwerf

Motie 2. Geen moskee-internaten in Rotterdam

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van het agendapunt 'Bedreiging docent Emmauscollege';
Constaterende dat:

- zich in Rotterdam drie legale (Turkse) moskee-internaten bevinden;
- er nauwelijks zicht is op mogelijke illegale moskee-internaten;
- het vermoeden is dat het werkelijke aantal moskee-internaten hierdoor hoger ligt;
- algemeen bekend is, onder andere door onthullingen door Nieuwsuur en NRC, dat binnen het informeel islamitisch onderwijs sprake is van indoctrinatie van jonge kinderen met extremistisch gedachtegoed en anti-Westerse sentimenten;

Overwegende dat:

- moskee-internaten erop gericht zijn om (met name Turks-)islamitische kinderen af te zonderen van de Westerse samenleving;
- dit hun kansen op volwaardig integreren in de Rotterdamse samenleving ernstig belemmert, zonder dat zij hier zelf voor hebben gekozen;
- dit haaks staat op de inclusieve samenleving die het college zegt na te streven;
- moskee-internaten tevens radicalisering in de hand kunnen werken, zoals bijvoorbeeld gebleken is uit de door Milli Görüs georganiseerde trainingskampen waarbij Turks-Nederlandse jongeren worden onderwezen door een prediker die

het opneemt voor Al Qaida en de gewapende jihad in Syrië steunt;

- informeel islamitisch onderwijs bijdraagt aan het verspreiden van radicaalislamitisch gedachtegoed dat haaks staat op onze Westerse waarden zoals de vrijheid van meningsuiting;
- informeel islamitisch onderwijs, waaronder moskee-internaten, hiermee direct leidt tot een sfeer waarbinnen dreigementen richting docenten zoals op het Emmauscollege steeds vaker kunnen voorkomen;

Verzoekt het college:

- een beleidskader te ontwikkelen om bestaande moskee-internaten te kunnen sluiten;
 - een grondig onderzoek te starten naar illegale moskee-internaten en deze ogenblikkelijk te sluiten;
- En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. T.C. Hoogwerf

Motie 3. Stop Turkse weekendscholen

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van het agendapunt 'Bedreiging docent Emmauscollege';
Constaterende dat:

- de Turkse overheid bezig is weekendscholen te stichten voor de Turkse diaspora, onder andere in Nederland;
- deze weekendscholen erop gericht zijn om Turks-Nederlandse kinderen Turkser te maken, onder andere op het gebied van de Turkse taal en cultuur, en hun band met hun 'vaderland' te versterken;
- deze weekendscholen als onderdeel van het informeel islamitisch onderwijs kinderen verder indoctrineren met radicaal extremistisch gedachtegoed;

Overwegende dat:

- in Turkse weekendscholen een beeld wordt meegegeven dat haaks staat op de Nederlandse samenleving;
- deze scholen daarom funest zijn voor de integratie van Turks-Nederlandse kinderen die in veruit de meeste gevallen geboren en getogen zijn in Nederland;

- dit een extreem onwenselijke ontwikkeling is die de segregatie van Turkse Nederlanders verder in de hand houdt;
- dit opnieuw een voorbeeld is van de invloed die de Lange Arm van Ankara uitoefent op Turken in Nederland;
- het risico op dreigementen richting docenten, zoals op het Emmauscollege is gebeurd, door dit informeel islamitische onderwijs wordt verhoogd;

Verzoekt het college:

- de komst van Turkse weekendscholen in Rotterdam tegen te gaan en eventueel reeds bestaande Turkse weekendscholen te sluiten;

En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. T.C. Hoogwerf

Motie 4. Kennis is macht

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 26 november 2020 ter bespreking van het agendapunt 'Bedreiging docent Emmauscollege';

Constaterende dat:

- jongeren bedreigingen hebben geuit naar een Rotterdamse docent vanwege het tonen van een islam-spotprent van een jihadist;
- dit naast de gevaren van radicaal gif op jongeren tevens, na onder andere de messenoorlogen en groepsverkrachtingen in Rotterdam-West, een nieuw voorbeeld is van gewelddadig normloos gedrag door jongeren dat tot verbijstering en afschuw in de samenleving leidt;
- deze rode draad bijzonder zorgwekkend is en de standaard jeugdproblematiek die we uit het verleden kennen doet verbleken;
- het voor velen onbegrijpelijk is dat steeds meer jongeren tot dergelijk gedrag in staat zijn;
- ouders, onderwijs en politiek de grip op een groeiend aantal jongeren hierdoor verliezen;

Overwegende dat:

- voor het aanpakken van deze problematiek ontzettend veel nodig is, maar dat alles begint bij een zo groot

mogelijke kennis van de aard en omvang ervan;

- er momenteel onvoldoende zicht is op de (ontwikkeling in) de belevingswereld van jongeren die tot dergelijk normloos en gewelddadig gedrag leidt;
- de kennis vanuit bestaande onderzoeken naar de opvattingen en het gedrag van jongeren op dit aspect vaak ontoereikend is;
- een volwaardig onderzoek naar de belevingswereld van Rotterdamse jongeren dan ook noodzakelijk is om meer grip te krijgen op de situatie;

Verzoekt het college:

- een grondig onderzoek in te stellen naar de belevingswereld van Rotterdamse jongeren, waarin zaken als geweld, vrijheid van meningsuiting en seksuele normen worden meegenomen;
- dit onderzoek zo in te richten dat optimaal wordt aangesloten op de belevingswereld en privacy van jongeren, namelijk middels een online anoniem onderzoek dat aansluit bij de taal van jongeren;
- over de uitslagen van deze onderzoeken te rapporteren aan de raad;

En gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. T.C. Hoogwerf

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

Dank u wel, mevrouw Hoogwerf. En dan heb ik nu op mijn lijstje staan mijnheer Van Baarle. We zullen eens kijken of die ook op het lijstje staat van de griffie.

De heer **VAN BAARLE** (denk). Ja, dank u wel voor het woord. Wat met docenten is gebeurd op Nederlandse scholen, één docent op een Rotterdamse school, dat is volstrekt onacceptabel. Dat moge duidelijk zijn. En daar hebben we ook een uitgebreid debat in de commissie over gehad. En wat belangrijk is, is dat we met elkaar de-escaleren. Wat belangrijk is, is dat we docenten ondersteunen in het bespreken van moeilijke onderwerpen in de klas en dat zijn veel moeilijke onderwerpen, niet

alleen dit onderwerp. En wij zijn ook tevreden dat het college op dat punt stappen onderneemt om daar actie op te voeren.

Wat buitengewoon zorgwekkend is, is dat politieke partijen in deze raad, terwijl het juist nodig is om te de-escaleren, deze kwestie aangrijpen om politiek te bedrijven, om over de rug van de samenleving de gemoederen nog verder te doen oplopen. De moties van mevrouw Hoogwerf zijn in dat kader echt een demasqué. Zij laat zien dat het haar helemaal niet te doen is om docenten, zij laat zien dat het haar helemaal niet te doen is om de jongeren, maar vooral om haar kruistocht te voeren tegen islamitische instellingen, tegen Syrische instellingen en tegen Turkse instellingen. En dat is een demasqué. Mevrouw Hoogwerf maakt zichzelf, zoals ze in de commissie al deed, volslagen belachelijk door hele grote woorden te spreken over wat volgens haar de oorzaak zou zijn, namelijk islamitisch onderwijs en vervolgens een motie in te dienen, waarin ze letterlijk zegt dat de oorzaken van bepaalde dingen voor haar niet duidelijk zijn. Dus mevrouw Hoogwerf maakt zichzelf belachelijk.

Zoals gezegd steunen wij de lijn van het college om docenten te ondersteunen en te de-escaleren en daar moet alle inzet op dit moment op gevoerd worden, want platvloers populisme, het uit elkaar rijten van de samenleving op grond van een incident, wat Leefbaar Rotterdam doet, daar wordt de samenleving absoluut niet beter van. Integendeel, mevrouw Hoogwerf met haar kruistocht drijft de samenleving nog verder uit elkaar. Dat is egoïstisch, dat is populistisch en ronduit kwalijk te noemen. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel voor uw bijdrage, mijnheer Van Baarle. Dan krijgen we nu als het goed is mijnheer Leewis.

De heer **LEEWIS** (gl). Ja voorzitter, dank. Wat er op het Emmauscollege is gebeurd is heftig en dat heeft de stad geraakt en het heeft ook in het land tot beroering geleid. En het staat niet op zichzelf. Het staat in een context waarbij docenten aangeven het ingewikkeld te vinden om het moeilijke gesprek te voeren in de klas, het moeilijke gesprek over geloof in de samenleving, het moeilijke gesprek over seksualiteit, over diversiteit, over historische gebeurtenissen, zoals de Holocaust of de Armeense genocide.

Voorzitter, onze docenten verdienen onze steun en die verdienen het niet om bedreigd te worden. En helaas staan die bedreigingen niet op zichzelf. Helaas is het zo dat als je je in Nederland mengt in het publieke debat, als je je hoofd boven het maaiveld uitsteekt je dat te vaak en überhaupt regelmatig op bedreigingen en soms zelfs geweld komt te staan. Dat is een ingewikkeld en veelkoppig probleem, maar het goede gesprek in de klas om om te leren gaan met spanningen en tegenstellingen is daar in ieder geval een goede stap voor. En dat is ook waarom ik blij ben dat we tijdens de begrotingsbehandeling een motie van onder andere de ChristenUnie-SGP hebben aangenomen om juist dat goede gesprek met het onderwijsveld te voeren en te kijken hoe wij hun daar verder bij kunnen ondersteunen. Wat niet helpt is een Leefbaar Rotterdam dat opnieuw uitgekauwde hapjes opnieuw opwarmt. Dat helpt niet, dat verstoort alleen.

En als laatste zou ik nog willen aanmerken dat er ook een behoorlijke nuance te plaatsen valt bij dit debat. De leraar in kwestie is bedreigd door mensen van buiten de school en niet door docenten, en niet door leerlingen van de school en dat wordt regelmatig in het publieke debat door elkaar gehaald. En daarnaast is het gesprek op heel veel plekken in onze stad gevoerd, het gesprek over deze spotprenten, en dat is op heel veel plekken goed gegaan. Dat maakt niet goed wat er

gebeurd is op het Emmauscollege, maar dat zorgt er wel voor dat we het ook in de context moeten zien. Tot zover.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel, mijnheer Leewis. We krijgen nu mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja dank u wel voorzitter. Ja, dan ga ik mijn laatste tijd aan dit onderwerp besteden. We hebben het vandaag over het incident op het Emmauscollege, maar tegelijkertijd is er natuurlijk een veel breder probleem, waarbij we zien dat in de samenleving verdraagzaamheid, met name op al die onderwerpen die in Artikel 1 van onze Grondwet vervat zijn, of het nu gaat over seksuele geaardheid, of het gaat om etniciteit, of het gaat om de vrijheid van meningsuiting, eigenlijk staan al die onderwerpen onder druk. En dat is niet alleen bij jongeren zo, dat is breder in onze samenleving, daar zie je dat al die onderwerpen, kijk maar naar het open riool van de sociale media, daar staat dat onder druk en dat leidt binnen no time tot bedreiging. Ik maak me daar zorgen over en ik deel voor een gedeelte de analyse van mevrouw Hoogwerf daarin, dat bepaalde stromingen van religies, dat zie je zowel binnen het orthodoxe christelijke geloof, maar ook binnen het salafisme, dat dat een voedingsbodem kan zijn voor onverdraagzaamheid in het op een goede manier samenleven met elkaar.

Haar eerste drie moties, daar kan ik voor de helft in meegaan, alleen waar zij direct overgaat tot sluiting van alles wat bestaat, gaat mij dat wat te ver. Haar laatste motie vraagt om onderzoek, en dat vind ik wel belangrijk. Ik ben heel benieuwd of de wethouder daar iets van kan zeggen. We hebben eerder al een onderzoek uitgezet naar de belevingswereld van jongeren. Maar dat was vooral gericht op criminaliteit in het kader van messengeweld. Wat mij betreft is het noodzakelijk dat we goed onderzoek doen, wetenschappelijk onderzoek doen, naar de belevingswereld

rondom juist al die thema's die te maken hebben met verdraagzaam samenleven en kijken hoe je dat op een goede manier kunt bevorderen. Zo gaat het inderdaad om die thema's die ik zojuist noemde: de vrijheid van meningsuiting, religie, seksuele geaardheid. Juist al die thema's zijn van belang om op jonge leeftijd juist al te bevorderen dat die op een goede manier bespreekbaar zijn. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel, mevrouw Eskes. Nu heb ik mijnheer Karremans.

De heer **KARREMANS** (vvd). Dank u, dank u wel, voorzitter. Het is volgens mij de derde keer in twee weken dat we het over dit onderwerp hebben. Dat zegt denk ik al genoeg. Wij brachten het punt natuurlijk in bij de begrotingsbehandeling, toen hebben we het er lang over gehad. Ik denk dat ons punt ook wel gemaakt is wat dat betreft, en iedereen weet waar de VVD hier staat. Toch wil ik nog een aantal dingen toevoegen.

Ten eerste als het gaat om het zoeken naar een mogelijke oplossing: dat is natuurlijk hartstikke goed. Maar ik ben ook kritisch op partijen die eigenlijk alleen vooral zeggen: je moet het probleem in de klas laten. Ik denk niet dat het realistisch is om te zeggen dat je dit probleem enkel op de schouders van een individuele leraar kan leggen. Dus wat dat betreft moet je wel echt breder kijken dan dat. En waar komt het vandaan? En dat is inderdaad de reden waarom we die expertmeeting hebben voorgesteld en ik ben blij met de steun die het heeft ontvangen. Daarnaast hoor ik natuurlijk veel het argument van olie op het vuur. Kijk, sommige dingen in deze maatschappij zijn nou eenmaal niet onderhandelbaar en dan wil je een statement maken. Dan wil je duidelijk laten zien waar wij als maatschappij, als politiek staan. En door dat per definitie als olie op het vuur te bestempelen, maak je daar een hele gevaarlijke discussie van. Dus dat is nou juist het punt dat de partijen die dat

statement willen maken juist willen voorkomen, om alles juist bespreekbaar te maken. Dus dat wil ik daar nog wel even aan toevoegen.

Maar goed, mooi dat er steun is voor de leraar, mooi dat er steun is ook voor die expertmeeting. Die zullen wij in de commissie van Veiligheid van volgende week formaliseren.

Tot slot wil ik wel nog even een spiegel voorhouden aan mijn collega's in de gemeenteraad, namelijk het feit dat toen wij een voorstel deden voor een tentoonstelling van spotprenten, allerlei soorten spotprenten, niet alleen islamitische spotprenten, hier op het stadhuis, toen kreeg ik, nou ik heb ze niet geteld, maar ik denk dat het boven de veertig interrupties waren. Toen echter de fractievoorzitter van NIDA, mijnheer Van Noppen stelde in antwoord op een vraag van mij, dat hij inderdaad van mening is dat de belediging van de profeet opgenomen zou moeten worden in het Wetboek van Strafrecht, bleef iedereen zitten. Ik hoop niet dat dat de volgende keer het geval is, want dat is ook een heel belangrijk onderdeel en uiteindelijk de kern van de kwestie in deze casus. Dat dus alle collega's in die zin daar ook tegen op zullen staan. Dat deden ze niet bij de begrotingsbehandeling. Met andere woorden: wat NIDA dus voorstelt is niet steun voor die agent, wat ik al die partijen hoor roepen, maar die, of ik zei 'agent', maar daar bedoel ik 'leraar', steun voor de leraar, maar die leraar moet de bak in. Dat is in feite wat je zegt als je zegt: het moet strafbaar gesteld worden.

Goed voorzitter, die spiegel wil ik nog even voorhouden als u mij dat toestaat. En volgende week in de commissie gaan wij ervoor zorgen dat we die expertmeeting op poten zetten. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel, mijnheer Karremans. Dan is nu het woord aan mijnheer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja dank u wel, voorzitter. Ik dacht eerst: nou, laat maar even gaan, want het is inderdaad al de derde keer dat we het erover hebben, het had een hoge mate van déjà vu voor mij. Om nou te zeggen dat we vanmiddag ook weer zoveel verder komen? Maar toch maar even heel kort.

Het is natuurlijk volstrekt duidelijk dat, even in een reactie op mijnheer Karremans, volstrekt iedereen heeft gezegd: dit is niet acceptabel wat hier gebeurt, punt. Om vervolgens wel erbij te zeggen dat het gesprek waar we het over hebben, een gesprek met jongeren, dat dan het meest ideaal is dat we dat op een begrijpelijke plek in het klaslokaal doen. En daarom vinden we dat we moeten steunen en moeten helpen zodat de docent dit zo goed mogelijk kan doen. Het heeft geen enkele zin om daar dus naast te gaan zitten of zo. Of het beter te willen weten. Mijnheer Karremans daagt ons ook nog even uit als het gaat over het gesprek bij de begrotingsbehandeling. En eerlijk gezegd ben ik het daar niet mee eens. Het was een zijpad in de discussie. We hadden het erover: is een expositie nou wel of niet een goed idee? En de aandacht verlegde zich plotseling naar de vraag of mijnheer Van Noppen nou wel of niet iets terechts had gevraagd. Ja, dat was buiten de hoofdlijn van de discussie. We gaan het er vast een andere keer over hebben. En dan zal ik mijnheer Karremans ook nog even herinneren aan de wetsgeschiedenis, wat ik toen ook deed en waar hij toen ook niet op inging, dat de VVD grote moeite had met het schrappen van het verbod op de godslastering. Dus kortom, we zijn weer enorm opgeschoten in deze discussie, voorzitter. En nu ben ik door mijn tijd heen.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Oké, dank u wel, mijnheer Engberts, voor uw bijdrage. Dan geef ik nu het woord aan mijnheer Van Zevenbergen.

De heer **VAN ZEVENBERGEN** (sp). Ja dank u wel, voorzitter. Ik wil even duidelijk

maken, dat de indruk die een beetje werd gewekt dat links, laat ik maar even vanuit de SP praten, de leraar een beetje in de steek zou laten. Dat die leraar zich in de steek gelaten voelde door links. Nou wat mij betreft absoluut niet. Want bedreigen moet je nooit doen, en zeker geen leraar die een spotprent opgehangen heeft.

In de eerste plaats respect voor een leraar. Daar moeten we mee beginnen. Het is een man of vrouw die lesgeeft en jou wat wijsheid kan bijbrengen. Dus respect. In de tweede plaats vraagt ook de SP zich af: hoe komt het dat die leerlingen, maar ook de ouders van die leerlingen en daarna nog een heleboel andere mensen op de social media blijkbaar het gevoel hebben dat ze ergens door gerechtvaardigd worden. Wat is dat? Nou, ik vind het op zich wel leuk om dat nu even te bespreken met elkaar. Maar ik wil dat wel heel integer onderzoeken, dus die eerste drie moties van mevrouw Hoogwerf ga ik zeker niet steunen. Maar die vierde overweeg ik toch wel te gaan steunen. En waarom? Omdat we op een integere wijze moeten gaan onderzoeken: wat zorgt er nou voor dat die leerlingen op die manier het recht denken te hebben een leraar of lerares zo te mogen bejegenen? Dat doe je niet. Je hebt respect voor elkaar, dat is één. En twee: dreigen hoort daar helemaal niet bij. Ouders, bestraf je zoon of dochter als die dat doet, want voor een leraar moet je respect hebben. En ergens maak ik mij er zorgen om dat het bijna heel normaal wordt gevonden, of dat we allerlei grote discussies erbij gaan halen, er is hier iets goed fout in onze samenleving, in onze ideeën over gezag, over functionarissen en over hoe we met elkaar omgaan. Dus wat mij betreft: die vierde motie van mevrouw Hoogwerf om een onderzoek te gaan doen naar die belevingswereld van jongeren, wat mij betreft pak je ook een heleboel ouderen erbij. Waar halen we het vandaan, dat we denken dat het mag, dat het heel normaal is, dat we gerechtvaardigd zijn om op die manier met leraren om te gaan? Tot zover mijn bijdrage.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel, mijnheer Van Zevenbergen. Nu is het woord aan mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Dank u wel, voorzitter. Ik werd wel getriggerd door mijnheer Van Zevenbergen als laatste over die ouderen. Laat het duidelijk zijn: het kan niet waar zijn, dat we natuurlijk geen respect tonen en niet zorgvuldig met elkaar omgaan. Ik ga het hele debat van iedereen niet herhalen. Het is overduidelijk: je blijft met je tengels van iedereen en alles en nog wat af. Dus dat moet. Maar even met betrekking tot de moties, ik ben het inderdaad exact eens met de SP. De eerste drie moties zullen wij niet steunen, maar die laatste, die motie 'Kennis is macht', is een zeer aantrekkelijke motie, waarvan ik denk: ja, misschien is het nog nodig. En om toch maar even mee te geven: jongeren worden toch heel vaak opgevoed door ouderen en misschien zit er wel iets in om ook dat onderzoek eens te doen naar ouderen. Want tenslotte kopiëren jongeren, dat is normaal, vrij normaal, ik heb nu een kleinzoon en ik zie dat, ze doen alles na. Dus het is misschien wel goed om het wat breder te trekken, dat geef ik maar even mee in dit verhaal. Misschien zou het goed zijn om ook een grondig onderzoek in te stellen naar de belevingswereld van de Rotterdamse ouderen, die met de jongeren waar dit bij gebeurt, te maken hebben. Tot zover voorzitter. Wat dat betreft helemaal steun aan dat laatste verhaal, want we moeten er echt iets mee.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel, mevrouw Verkoelen. Hallo mijnheer Vonk, u bent snel in beeld.

De heer **VONK** (cu-sgp). Goedenavond.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Gaat uw gang.

De heer **VONK** (cu-sgp). Dank u. Ik wilde eigenlijk niet nog meer woorden besteden aan het debat, omdat wij hier in de raad al

eerder uitgebreid over hebben gesproken en ik denk dat alles ook wel gewisseld is. Maar eigenlijk in lijn met mijnheer Van Zevenbergen en mevrouw Verkoelen iets over de moties. En ik zat eerlijk gezegd in dezelfde lijn te denken als mijn vorige sprekers, namelijk de eerste drie moties zijn moties die nu niet aan de orde zijn, maar waar we ook echt op tegen zijn om categorisch inderdaad zaken te sluiten. Maar die vierde motie om meer kennis en inzicht op te doen door onderzoek, dat lijkt aanvankelijk wel een goed idee. En mijn vraag eigenlijk die ik dan nog graag zou willen stellen aan ik denk een wethouder die hier iets over weet, of dit relevant is. Want als er al het nodige op de plank ligt, dan is extra onderzoek weer meer van hetzelfde en dat zou niet veel opleveren. Maar als het zo is dat hier nog een hiaat is in kennis, dat we met een onderzoek zouden kunnen opvullen, dan ben ik daarvoor. Dus vandaar mijn vraag om een goede afweging te kunnen maken over die laatste motie. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel, mijnheer Vonk. Volgens mij was dit het laatste raadslid. Ik kijk nog even in de chat. Nou, ik zie geen berichten meer dat mensen nog iets willen zeggen. Dan geef ik het woord aan wethouder Wijbenga.

De heer **WIJBENGA** (vvd) (wethouder). Ja, dank u wel, voorzitter. Het blijkt wel uit de vele woorden en de inbreng, en ook de moeite om binnen de twee minuten te blijven, dat dit onderwerp ons echt geraakt heeft. Het gaat over de vrijheid van meningsuiting, het gaat over religie en wat daarin wel en niet door anderen gezegd en gedaan kan worden, en het gaat over de staat, hoe de staat zich daartoe verhoudt. En door alles heen is er een bepaalde lijn te destilleren, die toch bevestigt dat we met ons samenlevingsbeleid, waarin we zeggen: er is vrijheid voor iedereen op een gelijke manier, ongeacht je geloof, je seksualiteit, je kleur of je gender, je je in de uitoefening van die vrijheden wel aan de wet hebt te houden. In die balans speelt dit

zich, denken wij, af. Er is vrijheid van meningsuiting, vrijheid van geloof, vrijheid van vergaderen, vrijheid van scholen. De moties raken ook een paar van die vrijheden die heel groot zijn. Op die vrijheden mag je als staat niet zomaar ingrijpen. Dat moet je doen als er sprake is van aanwijzingen, bewijzen, verdenkingen van misstanden. In het strafrecht is dat op basis van verdenkingen, in het openbaar bestuur volgens de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, en als we het niet eens zijn met elkaar dan is het woord aan de rechter. Dus ik wil toch zeggen dat de moties, de eerste drie moties van Leefbaar Rotterdam, in een andere vorm eerder ingediend, eigenlijk zeggen: ja, er zijn mogelijk misstanden en daar moet je nu op reageren. En ik wil zeggen: ja natuurlijk reageren we daarop. In allerlei vormen zijn daar reacties op en die hebben we in debatten ook uitgebreid uitgesproken. Er zijn ook misstanden in de turnwereld, er zijn ook misstanden in bepaalde kerken. En op die misstanden heb je als staat goed te reageren. Dus natuurlijk was ik ook geschokt door de misstanden in een aantal scholen waar Arabische lessen in het weekend werd gegeven. Maar dat mag er niet toe leiden dat je als staat gaat generaliseren en een verdachte situatie veronderstelt, daar waar het bewijs en de aanwijzing er niet is. Dus voorzitter, ik kan dan niet anders zeggen dan dat deze drie moties over de moskee-internaten, de Turkse weekendscholen en de Syrische weekendscholen, allemaal hun eigen regimes hebben, maar ze hebben allemaal ook een handhavende, signalerende en kritische staat tegenover zich. En nu moment, als wat voor instellingen dan ook iets in strijd met de wet doen, dan vindt het college dat er alle reden is om op te treden.

Even kijken waar wat positieve woorden over gewijd zijn door een aantal raadsleden, dat is de motie over het diepgaander onderzoek naar hoe het zit met de beleving van de jeugd. En in de uitwerking van die motie gaat het om allerlei aspecten, maar het gaat wel over

vrijheid, geweld, seksualiteit en je gender. En er is in Nederland sowieso een populaire behoefte aan veel onderzoek. We hebben de onderwijsinspectie die periodiek leerlingen en onderwijzers bevraagt op veiligheid en veiligheidsbeleving. De Erasmus Universiteit doet voor ons een nieuw onderzoek naar de belevingswereld van jongeren in relatie tot het messengeweld. En dat ontvangt de gemeenteraad in december. De Staat van de Jeugd geeft ook een jaarlijks beeld van hoe het met de Rotterdamse jongeren staat. Daarnaast, in en om scholen, hebben we extra jongerenwerk nu ingezet. En er is een seksualiteitsonderzoek voor jongeren tot 25 jaar, dat ook periodiek komt. Ik wil dan ook namens wethouder Bokhove zeggen, dat nog meer onderzoek ons niet wijzer gaat maken. Ik denk dat het vooral gaat om de rode draad eruit halen in de interesse die meerdere raadsleden getoond hebben. Dus ik wil hier de toezegging doen, en wethouder Bokhove zal die uitvoeren, dat wij de raad willen informeren over wat het bestaande onderzoek, en dat is heel veel, nu al aangeeft over de beleving van jongeren op de thema's als vrijheid, geweld, gender en seksualiteit. En ik hoop dat met die toezegging de raad zich voldoende gehonoreerd voelt voor de belangstelling die ze in haar woorden heeft gewijd. Tot zover, voorzitter. Ik denk dat de voorzitter de laatste of de overblijvende stukken zal adresseren.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel wethouder Wijbenga. Dan als laatste in ieder geval voor deze raadsvergadering, in ieder geval voor de stemmingen, is onze burgemeester.

De heer **ABOUTALEB**. Ja voorzitter, hartelijk dank. Er is veel gezegd. De laatste woorden van wethouder Wijbenga over het onderzoek, hadden ook niet misstaan in het rijtje van onderzoeken van het Sociaal Cultureel Planbureau. Daar is echt een berg aan informatie beschikbaar over de jeugd, maar ook over de jeugd in relatie tot

integratie. Professor Dagevos heeft daar veel werk aan gehad de afgelopen jaren. Er is echt een arsenaal aan informatie beschikbaar, dus het is goed om dat op een rijtje te zetten. Hij is inmiddels ook deeltijdhoogleraar in Rotterdam.

Voorzitter, ik was het eigenlijk ongelooflijk eens met mevrouw Arsieni, met haar hele betoog. Vervolgens is zij een beetje gaan afwijken van die grote lijn die ik heel belangrijk vond. Zij zei op een gegeven moment iets over de rol van de politiek bij dit debat. En dat is precies ook wat mij bereikt als ik met scholen spreek, met leidinggevendenden van scholen, die vooral echt grote terughoudendheid vragen van de politiek over de casuïstiek die is ontstaan. Ze vragen zich werkelijk af of ze echt goed gebaat zijn bij een te grote rol van de politiek als het gaat om wat er in de klassen en in de scholen zelf gebeurt. En men zou gebaat zijn bij iets van distantie. Dat is ook de reden waarom ik in de commissie de vorige keer heb gezegd, toen mijnheer Karremans begon over het nut van expertise, van een experten-meeting, dat is een beetje Belgisch: een experten-meeting, dat ik me toen afgevraagd heb en ook luidop zei: ik heb er twijfels bij, ik weet niet of dat echt nuttig is. Ik ben daarna nog eens verder gaan praten met een aantal mensen en die vallen toch in dezelfde lijn: kijken of we niet te veel over hun schouders kijken, niet te veel op hun vingers kijken, laat ons alstublieft het werk doen. Het is goed dat er morele steun is, maar gemeenten hebben niet zoveel bevoegdheden om te interveniëren in zo'n school. U kunt experts vragen allerlei meningen te verzamelen, maar wat doe je daar vervolgens mee als je als gemeente geen bevoegdheden hebt in de school en in de klas? In de richting van mijnheer Karremans zeg ik: ik heb mijn twijfels. Maar ik ga niet zo ver om te zeggen: ik adviseer die motie negatief. Ik confronteer u graag als raadsleden met mijn twijfel dat ik niet 100 procent weet of het nuttig is, en laat dan ook graag het oordeel over die motie aan de raad.

Dan mijnheer Meeuwissen, voorzitter. Mijnheer Meeuwissen zei dat hij zich gestoord heeft aan het feit dat ik zei: kinderen willen en blijven toch behoefte houden aan het leren van het Arabisch vanwege de toegankelijkheid van de koran. Dat was nou niet zozeer de insteek van mijn verhaal. De insteek van mijn verhaal was: als je grote problemen hebt, en dat was in het gesprek met mevrouw Hoogwerf, met die weekendscholen, als je grote problemen hebt met internaten et cetera, dan is de vraag: als je signaleert dat daar behoefte aan is, vanwege het feit dat men die taal wil leren, wat is dan het alternatief? Dat was mijn vraag mijnheer Meeuwissen. Als je zegt: het alternatief is nul, dan snap ik dat ook politiek. Dat is overigens ook niet de lijn van onze minister van Integratie die wel degelijk vindt dat er een vorm van een alternatief geboden moet zijn als we hier ook werkelijk een nuloptie willen. Nou, vanuit het buitenland, vinden we dat niet goed. Of dat nou voor gebedsruimtes is of voor allerlei andere dingen. Als we dat niet goed vinden, dan is de vraag of je het ook niet kan verbieden. Dat is ook het vraagstuk. Dat is toch redelijk ingewikkeld. Wat is dan het alternatief? Nou, ik wilde mij hardop die vraag stellen, mijnheer Meeuwissen, maar u wilt überhaupt niet dat die vraag hardop gesteld wordt. Het zij zo.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Mijnheer de burgemeester, ik heb twee mensen die een korte interruptie hebben. Ze hebben allebei geen tijd meer, maar omdat het aan het eind van de vergadering is, wil ik zowel mevrouw Eskes als mevrouw Hoogwerf nog even in de gelegenheid stellen om nog een korte vraag te stellen.

De heer **ABOUTALEB**. Zeker.

Mevrouw **ESKES** (cda). Wie gaf u het eerst het woord, voorzitter?

De **VOORZITTER** (de heer Simons). U, mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ah kijk. Dank. En dank voor uw coulance overigens, dat waardeer ik dan weer zeer. De vraag aan de wethouder: hij deed zijn toezegging over een inventarisatie over beschikbaar onderzoek. Ik zou daar heel graag de vraag aan toe willen voegen: in hoeverre zijn de jongeren daar zelf bij betrokken? En twee: op het moment dat nu blijkt dat met name op het gebied van verdraagzaam samenleven, op het gebied van al die terreinen die eigenlijk onder Artikel 1 vallen, dus over de vrijheid van godsdienst, de vrijheid van meningsuiting, geen discriminatie op het gebied van etniciteit, en op het gebied van seksualiteit en geaardheid, als daar braakliggend terrein is, bent u dan bereid om toe te zeggen dat u daar dan aanvullend onderzoek op wilt doen? Het gaat me niet zozeer om het ingrijpen in de scholen, maar het gaat me er vooral om: hoe kunnen we beleidsmatig wel beïnvloeden dat we dat verbeteren? Want het is in ieder geval een voedingsbodem die onverdraagzaamheid, voor terrorisme, voor uitsluiting, voor discriminatie. En dat is toch iets waar we ons allen zorgen over zouden moeten maken en ons op wetenschappelijk onderzoek moeten willen baseren om dat te verbeteren. Dus als u dat toe zou willen voegen aan uw toezegging, dan ben ik daar in ieder geval uiterst content mee.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel mevrouw Eskes. Mevrouw Hoogwerf.

Mevrouw **HOOGWERF** (lr). Ja voorzitter, zo snel tevreden als mevrouw Eskes ben ik dan nog niet. Wel sluiten haar opmerkingen een beetje aan op wat ik in de groeps-chat al zei: in hoeverre hebben we aan de jongeren gevraagd of de onderzoeken die we dan doen eigenlijk wel aansluiten bij hoe zij naar de wereld kijken? Ik heb een tijdje geleden een maaltijd gekregen, eigenlijk heel lief, van de meiden van Fier, de meisjes die het slachtoffer zijn geworden van loverboys. En ik heb ook aan hun gevraagd wat voor zin het had dat er bijvoorbeeld vragen vanuit school

werden gesteld. Nou, het hele harde antwoord was: geen enkel, want ik vertrouw ze niet. Dus de informatie die ze daar verstrekken, daar heb je eigenlijk helemaal niks aan. En ik vind het ook heel erg naar, dat we zelf moeten gaan zoeken en allerlei onderzoeken naast elkaar moeten gaan leggen en daar de context van bij elkaar leggen en zo maar moeten gaan zien uit te puzzelen hoe het nou eigenlijk met ze gaat. Dus de vraag is inderdaad: geef context, hoe brengen we die dan bij elkaar als we het toch allemaal doen? En b) hoe weet je zeker dat je het juiste antwoord van de kids hebt gekregen? En dat vind ik zelf nog een hele lastige, want hun wereld gaat snel, veel sneller dan die van ons.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel mevrouw Hoogwerf. Ik kijk ook even naar wethouder Wijbenga. De burgemeester was natuurlijk gewoon met zijn verhaal bezig, dus dat kunnen we eerst afmaken. Of u kunt even een reactie geven, want volgens mij waren de vragen ook aan u gericht. Misschien, wethouder Wijbenga, u bent nu toch in beeld. En aan het woord dus.

De heer **WIJBENGA** (vvd) (wethouder). Ja, dat heeft voor mij als voordeel dat als ik een ommissie heb de burgemeester dat zeker aanvult. Nee, als het gaat om de methodologie, hoe krijg je het goede verhaal van jongeren, dan is dat vakwerk. Daar heb je sociaal wetenschappers voor en die stellen zich natuurlijk altijd de vraag: hoe krijgen we het echte verhaal naar boven? Die hebben ook geen behoefte aan een papieren werkelijkheid, maar aan de echte werkelijkheid. Dus het onderzoek dat in december komt, dat is volgens mij onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de burgemeester.

Over het messengeweld, ja dat heeft alleen zin als je het echte verhaal van die jongeren kunt vinden. Dus ik beschouw dat echt als een methodologische opmerking naar de onderzoekers. Daarnaast: als het

gaat om wat we nog meer weten van jongeren, dan is het zo dat de docenten iedere dag met die jongeren werken. En vervolgens hebben we gekozen om extra jongerenwerk in te zetten om juist ook die verbinding met jongeren dagelijks aan te gaan. Nog los van het feit dat wij daar ook allemaal persoonlijk rollen in hebben. Wij, zowel raadsleden, als wethouders als de burgemeester ontmoeten ook heel veel jongeren en vinden ook vormen om in vertrouwen het te hebben over de echte dingen. Dus met wat er nu ligt, die vijf verschillende manieren waarop we met jongeren spreken, jongeren bevragen en inzicht krijgen in die beleavingswereld, denk ik dat we goed zitten en dat we voldoende de toon aanslaan die nodig is voor jongeren om hun verhaal te vertellen. Ik vind het wel een terecht punt, dat als we nou die dingen bij elkaar leggen en we zien dat er echt een witte vlek is, er een ommissie is in het totale beeld, dat we dat moeten benoemen en dat we de raad ook moeten voorleggen hoe dat in te vullen. En dat is volgens mij het punt dat mevrouw Eskes maakte. Ik zou dat, ook namens mijn collega-wethouder Bokhove, willen aanvullen op de toezegging.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Oké, dank u wel, wethouder. De burgemeester.

De heer **ABOUTALEB**. Voorzitter, ik was haast zo goed als uitgesproken. Wat mij betreft heeft de wethouder net al goede woorden gesproken. Maar wat ik ook echt heel erg van belang vind, als het gaat om het gevoel van de veiligheid op die scholen, het weerbaar maken van docenten in het onderwijs, het versterken van de positie van de docenten in de klas, maar ook de kinderen weerbaar maken, wat heel belangrijk is, is dat we ook de kinderen weerbaar maken, dat ze niet bij de eerste cartoon in de kramp schieten. Ik sprak vorige keer over lessen in verlichtingstheorieën, hoe belangrijk het is dat je als kind van vijftien, zestien, zeventien je dogma heel belangrijk vindt. Maar ze moeten ook leren dat een ander

een dogma heeft en dat je over die dogma's kunt spreken, dat je geïnteresseerd kunt zijn in elkaars dogma's in plaats van: als je niet mijn dogma hebt, dan ga ik je verketteren of dan ga ik je buitenspel plaatsen. Dat vind ik reuze interessant, maar dat is echt wel iets wat heel erg in die scholen zelf aan de orde is. En als je dan van buiten de vraag stelt aan die scholen: en waar kunnen wij jullie nog mee helpen, volgens mij was het mijnheer Engberts die dat twee vergaderingen geleden uitdrukkelijk in de raad aan de orde stelde: hoe kunnen we jullie verder helpen om dat veiligheidsgevoel te vergroten, en nu beperk ik mij tot mijn eigen rol als burgemeester, dan is dat interessant om dat te horen. Mevrouw Hoogwerf en ik zijn betrokken bij discussies over een aantal in dit geval middelbare scholen en mbo-scholen, die te maken krijgen met onveiligheid, van buiten opgelegd. Nou, daar hebben we toen met die instellingen gesprekken gevoerd en daar is uitgekomen dat die scholen wel degelijk te maken hebben met indringers van buiten waar je bang voor moet zijn en dat je dan maatregelen moet treffen. Maar dat ontstaat in een gesprek met de scholen zelf. Nu in een expertmeeting of zelf dingen bedenken waarvan je denkt: oh dat is toch wel goed om aan die scholen te vertellen of om dat aanbod te doen, ik weet dus niet of dat verstandig is. En daarom, voorzitter, sluit ik nog een keer af met: ik laat het oordeel over die motie van de VVD over aan de raad. Mijn advies zou zijn: ga eerst praten met de scholen wat nuttig aan de orde zou zijn.

Mevrouw Arsieni sprak over de inzet van jeugdwerk. Dat is een belangrijk nieuw instrument dat wij gaan organiseren. Maar het is ook van belang overigens om je af te vragen: als hier kinderen moeten emanciperen, vrees ik dat we ook de ouders thuis moeten emanciperen, want een deel van dit soort denkbeelden ontstaat in de gezinnen. En als je zegt: het ontstaat in de gezinnen, dan is de vraag: hoe kunnen we vanuit een andere

invalshoek die moeders en die vaders bereiken, die kennelijk beelden meegeven aan de kinderen die strijdig zijn met wat wij heel graag zouden willen en dan laten we zeggen het onderwijs hen meegeeft? Dan zit er toch uiteindelijk frictie tussen. Voorzitter, ik ben uitgesproken.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Ja dank u wel, burgemeester. Er is nog één laatste vraag, schat ik zo in, van mijnheer Karremans. Gaat uw gang.

De heer **KARREMANS** (vvd). Ja voorzitter, de burgemeester heeft het nu twee keer over mijn voorstel gehad voor een expertmeeting, en de vorige keer ook. Dus ik voel me toch nog wel even genoodzaakt daarop te reageren. Ik spreek ook wel eens met heel veel andere leraren die mij een heel ander beeld geven dan wat de burgemeester nu schetst. Maar goed, dat maakt niet uit, dat kan. Kijk voorzitter, even op het eerste punt, de uitkomst hoeft natuurlijk niet per se te zijn dat we hier nu iets mee moeten of dat we iets met die scholen moeten doen. Dat is helemaal niet per definitie de uitkomst. En ten tweede, en daar zou ik wel een antwoord op willen van de burgemeester: het college, dus ook de burgemeester, heeft de motie omarmd van de Partij van de Arbeid en de ChristenUnie-SGP, waarin werd gesteld dat we gaan kijken hoe we die leraar kunnen helpen. Nou ja, de burgemeester zegt net: blijf er vooral ver van weg als politiek. Tegelijkertijd is er een motie van de Partij van de Arbeid en de ChristenUnie-SGP aangenomen bij de begrotingsbehandeling, die wij overigens ook gesteund hebben. Wij vinden het een goed idee. De motie zegt: laten we gaan kijken hoe we die leraar kunnen helpen. Hoe verhoudt zich dat dan met de uitspraak van de burgemeester? Of is dat voortschrijdend inzicht, of iets degelijks, dat we er vooral ver van moeten blijven? Kijk, waar het mij om gaat is dat we inzicht krijgen en dat we vanaf daar verder kunnen gaan. Kijk, dan kan ook prima nog een conclusie zijn: we hebben hier niet de instrumenten voor. Of:

de problemen liggen ergens anders, of: noem maar wat op. Of het zit bij de ouders. Het kan van alles zijn. Het punt is een beetje dat we het nu niet weten. En dat je daardoor dus politieke speculaties krijgt en we moeten het juist depolitiseren en moeten juist naar de techniek. Dat is mijn punt. Dus mijn vraag aan de burgemeester is hoe hij dan reflecteert op de omarming van de motie van de Partij van de Arbeid en de ChristenUnie-SGP. En ten tweede ook hoe hij het dan voor zich ziet, dat is blijkbaar anders dan ik het zie.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Uw twee vragen zijn duidelijk. Burgemeester, kunt u hier een kort antwoord op geven?

De heer **ABOUTALEB**. Voorzitter, ik heb in deze rol altijd geleerd, dat als je ergens over twijfelt, je dat best aan de gemeenteraad mag vertellen. Het is ook niet altijd alfa of omega, soms weet je het even niet. Maar ik heb net wel gezegd dat mijnheer Engberts twee debatten geleden heeft aangegeven: zullen we nou eens even beginnen met aan de scholen te vragen, of aan de leraren zelf te vragen of ze, één, ondersteuning willen hebben, en zo ja, in welke vorm? Dat is de strekking van die motie. En eigenlijk is dat ook wat ik net zei. Ik heb over de motie van de VVD vandaag ook niet negatief geadviseerd. Ik heb slechts gezegd dat ik zo mijn twijfels heb, ook in het licht van de uitspraken van mevrouw Arsieni vandaag, maar ook op basis van, nou, misschien spreek ik andere mensen dan u, mensen die zeggen: nou, zeker nu in de hitte van deze strijd, is het misschien helemaal niet zo verstandig om juist nu zo'n overdaad aan politieke aandacht te hebben. Laat ons ons werk maar even intern doen. En als we hulp nodig hebben, dan trekken we wel aan de bel. Maar als u zegt: ja, maar wij zijn een politiek lichaam en wij vinden dat wij het onszelf moeten afvragen, dat is mijn twijfel, doen wij nu wel genoeg om die onderwijsinstellingen te helpen, en laten we daar met een aantal deskundigen over spreken, ja dan kan dat ook nuttig zijn. Ik

twijfel tussen die twee dingen en ik maak u, mijnheer Karremans, deelgenoot van mijn twijfel. Volgens mij is dat ook best te waarderen, in plaats van alleen maar een ja of nee horen van een burgemeester.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u, burgemeester. Heeft u nog een nieuwe vraag, mijnheer Karremans?

De heer **KARREMANS** (vvd). Ja.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Of bent u het niet eens met het antwoord van de burgemeester?

De heer **KARREMANS** (vvd). Nou dat gebeurt niet vaak, moet ik zeggen, maar zo af en toe wel. Ten eerste: het is geen motie die wij vandaag indienen, er is geen motie. Het is een voorstel waar breed draagvlak voor is in de commissie zoals we dat net als de vorige keer bij het voorstel van mijnheer Lammering volgende week zullen formaliseren in de commissie, zoals ik dat ook aangegeven heb. En ten tweede: kijk, als je aan de ene kant zegt, je moet als politiek ver weg blijven, maar tegelijkertijd wel een vraag stelt aan de scholen, ja, dan verhoudt het een zich niet met het ander naar mijn mening. Maar goed, daar kunnen we van mening over verschillen. Het punt is even dat die expertmeeting helemaal niet is gericht op puur alleen die onderwijsinstellingen. Dus het gaat helemaal niet per se alleen om die scholen. Het gaat erom om een vinger te krijgen achter wat daar gebeurt, wat ervoor zorgt dat dit soort dingen gebeuren. Niet alleen op scholen, maar ook gewoon in de maatschappij. Dus het is veel breder dan dat. Het is niet alleen het onderwijsveld waar het om gaat. Dus wat dat betreft hoop ik dat ik het dan even heb verduidelijkt, dat het dus niet per se alleen gaat over de politiek die zich wil bemoeien met schoolbesturen of leraren. Integendeel. Ik denk dat we natuurlijk voor een groot deel gewoon willen faciliteren en willen helpen. En daarboven staat natuurlijk dat we gewoon willen achterhalen wat het

probleem is en dat we dan vanzelf weer verder kunnen. Dus fijn om dat nog even verduidelijkt te hebben.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Oké.

De heer **ABOUTALEB**. Mag ik een slotopmerking maken voorzitter?

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Natuurlijk, burgemeester.

De heer **ABOUTALEB**. Ik snap ook de overigens buitengewoon integere intentie van mijnheer Karremans op dit punt, daar is ook geen twijfel over. De vraag is alleen of het een nuttig instrument is. Zo'n gesprek met experts is toch een openbare aangelegenheid. En alles wat openbaar is krijgt toch waarschijnlijk niet alleen maar een inhoudelijk, maar ook een politiek karakter. Zo ken ik onze raad. En de vraag is of je het proces daarmee helpt. Dat is echt van een andere orde dan, zoals ik dat zie, bij de discussie die mijnheer Vonk en mijnheer Engberts hebben aangezwengeld: vragen aan docenten hoe ze geholpen willen worden, dat hoeft niet in de spotlights. Dat kun je op een hele andere manier doen. En wellicht komt daaruit dat er een interessanter programma denkbaar is voor het weerbaar maken van docenten en kost dat een miljoen euro, nou, dan kan de portefeuillehouder, een voorbeeld hoor, dan kan de portefeuillehouder in dit geval van Onderwijs, daarmee naar het college en daarmee naar de raad. En dan kan dat eventueel, als de raad dat zou willen, gefaciliteerd worden. Dat is van een andere orde dan een echt openbaar debat. Dan krijgt het een politiek karakter, en hoe je het wendt of keert, dan wordt die school gewoon weer in een negatief daglicht geplaatst. Dat is iets wat de school nu even niet kan gebruiken. Dat is ook het signaal dat ze mij afgeven. Maar nogmaals: als u, om u moverende redenen met de positieve intentie die ik ook voel in het verhaal, zo'n expertbijeenkomst wilt beleggen, dan is dat aan u, als raad, om dat zo dat te doen.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel. Dit is de afsluiting van het laatste agendapunt, agendapunt 17.5 en daarmee van de agenda van vandaag.

We gaan schorsen tot 19.30 uur. Om 19.30 uur gaan we beginnen met de stemmingen over de ingediende moties van vandaag. Ik zou tegen iedereen willen zeggen: eet smakelijk en tot straks.

(De vergadering is geschorst.)

(Dinerpauze.)

(18.07 uur)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 26 november 2020

Notulen van de raadsvergadering van 26 november 2020 (avondzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 16.

Voorzitter: de heer R.A.C.J. Simons

Voor de presentielijst wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering.

Namens het college zijn tegenwoordig mevrouw J. Bokhove, de heer A. Bonte, de heer A.H.P. van Gils, de heer M.K.A. Grauss, de heer S. Kasmi, mevrouw B.C. Kathmann, de heer S.A. Kurvers, de heer R. Moti en de heer B. Wijbenga van Nieuwenhuizen.

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Afwezig met bericht: wethouder S. de Langen

Heropening

Besluitvorming

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Goedenavond iedereen. Ik heropen de vergadering. Ik verzoek de griffier om eerst te controleren of mijnheer Versnel ook aanwezig is, nadat mijnheer Versnel zijn aanwezigheid heeft bevestigd.

De heer **VERSNEL** (vvd). Daar ben ik voorzitter.

De **GRIFFIER**. Hij is er.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Mooi.

De heer **VERSNEL** (vvd). Dank u.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). De verloren zoon. Oké, dat is dan geregeld.

Dan gaan we naar de besluitvorming die aan de orde is en betrekking heeft op de agendapunten 5, 7, 9, 12 tot en met 17.5.

Ten aanzien van de eerdere agendapunten heeft u reeds besluiten genomen zonder stemming. Mijnheer Eerdmans is gepaard met mevrouw Yildirim. Mijnheer Jami neemt niet deel aan de besluitvorming over het voorstel tot vaststelling van het Cultuurplan. Hij stemt wel mee met de moties.

18. Inventarisatie stemverklaringen

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dan gaan we nu aan het spannende onderdeel beginnen. Dat is de inventarisatie van de stemverklaringen.

U weet het: over eigen moties of moties die u niet heeft meegetekend kunt u geen stemverklaringen afgeven. Dus ik zou zeggen: degenen die een stemverklaring willen geven, steek uw handje op.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Ja, ben ik in beeld?

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Mijnheer Büyükcıfci, u bent in beeld. En ik hoor u ook.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Ja, voordat we overgaan tot de verklaringen wilde ik aangeven dat ik twee moties intrek. Beide gaan over de bibliotheek. Ik heb even niet de nummers paraat.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dat zal zo de griffier nog wel even vermelden voorafgaand aan de stemming.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Dat is misschien wel handig inderdaad. Beide gaan over de bibliotheek, de ene gaat over het lidmaatschap en de andere over de bezinningsruimte. We nemen voor beide in ieder geval genoeg met de toezeggingen van de wethouder om hiermee aan de slag te gaan. Dus om die reden trekken we die moties in.

De **GRIFFIER**. Motie 2 en motie 3 zijn dat.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Oké, ja.

De **GRIFFIER**. Bij agendapunt 13.

De heer **BÜYÜKÇIFCI** (nida). Dat is goed.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Motie 2 en 3 bij agendapunt 13. Genoteerd. Mijnheer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja voorzitter, ik was ook zo enthousiast tijdens het debat dat ik vergat om een motie in te trekken. Dus dat moet nog. Het antwoord van de wethouder op motie 9, 'Cultuur op de groei', met die toezegging nemen wij genoeg. Wij hebben daar geen raadsuitspraak voor nodig. Nu we allemaal gegeten hebben, willen we vast ook snel klaar zijn met de stemming. Dus motie 9. Ik heb met de wethouder afgesproken, die kan op de lijst van toezeggingen. Is goed zo.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Oké, dank u wel mijnheer Engberts. Mevrouw Zeegers.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66). Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb twee stemverklaringen. Eentje gaat over de stadsmuseale functie. Dat is een motie van de Partij voor de Dieren. Ook D66 vindt het heel erg belangrijk dat bij de ontwikkeling van de bibliotheek ook rekening wordt gehouden

met de mogelijke inplaatsing van een stadsmuseum. We hebben echter ook wel de wethouder gehoord dat hij zich daar heel erg hard voor gaat maken. En het lijkt ons ook heel goed om dan de verkenner die daarmee bezig is voldoende ruimte te geven om daarin allerlei stappen te ondernemen en de vertaling daarvan in een PVE gaat ons dan net even wat te ver. Wij denken dat het op deze manier ook voldoende is, dus dat deze motie overbodig is en dat we daarom dan ook gaan tegen stemmen.

En de tweede stemverklaring gaat over de motie van de SP over participatie bij Feyenoord. Wij vinden participatie natuurlijk altijd heel erg belangrijk. Dat haalde mijnheer Jonker van de SP ook aan. Tegelijkertijd hebben we ook de beantwoording van de wethouder gehoord, dat het nu echt even gaat om een soort technisch haalbaarheidsonderzoek. Nou, dan lijkt het me ook goed om dat eerst even netjes af te ronden en op het moment dat het echt gaat over wat er technisch allemaal mogelijk is, dat we dan wel kijken hoe de Rotterdammer daarin een stem kan krijgen. Dus we zullen tegen deze motie stemmen.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel mevrouw Zeegers. Mevrouw Eskes.

Mevrouw **ESKES** (cda). Ja, twee stemverklaringen. Eén ook over de stadsmuseale functie in het programma van eisen in het kader van de bibliotheek. Ik sluit me daar aan bij de verklaring van mevrouw Zeegers. Het is nog ietwat prematuur, het moet eerst nog onderzocht worden en we willen de verkenner niet in de weg zitten. Maar dat het belangrijk is, dat het Stadsmuseum een belangrijke plek in de stad krijgt op een zo goed mogelijke plek waar zij ook hun functie kunnen vervullen, daar staan wij volledig achter. Wij vinden het ook al ingewikkeld genoeg hoe het nu gelopen is, maar om het op dit moment al in een programma van eisen op te nemen gaat wat ver.

En dan een verklaring over motie 4 bij agendapunt 17.5. Wij vinden dat onderzoek belangrijk en tegelijkertijd willen we op dit moment volstaan met de toezegging van de wethouder om eerst op een rij te zetten welk onderzoek er al is en blootleggen waar eventuele blinde vlekken zijn om vervolgens te kijken of er nog aanvullend onderzoek nodig is. Dus daarom zullen we op dit moment tegen stemmen hoewel wij dat onderzoek belangrijk vinden. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel mevrouw Eskes. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ja, ik wou een stemverklaring geven over agendapunt 16. Dat betreft het Cultuurplan. Voorzitter, als ik instem met dit Cultuurplan dan stem ik in met de sluiting van Museum Rotterdam en de sluiting van dit museum vind ik zeer ondoordacht, want een museum is meer dan een gebouw. Een museum is het centrum van museale kennis en ervaring en dat wordt nu gewoon bij het grofvuil gezet. De toekomst van een museum kan beter gerealiseerd worden vanuit continuïteit dan vanuit het niets. Voorzitter, dat is de reden dat ik niet kan instemmen met het Cultuurplan. Dat is het. Dank u.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dank u wel voor uw stemverklaring. Ik kijk of er nog andere mensen in beeld komen om een stemverklaring af te geven. Zo niet, dan waren dit de stemverklaringen voor vanavond. Dan gaan we nu de stemmingen doen.

Eerst nog een stichtelijk woord van mij. Ter toelichting op de besluitvorming nog het volgende. In het vergadersysteem kunt u gebruikmaken van de groene en rode stemknop. De stemknop 'onthouden' mag u niet gebruiken in Rotterdam. Als er redenen zijn van persoonlijk belang, dan stemt u niet bij de desbetreffende stemming. Als u wel de stemknop

'onthouden' gebruikt, zal ik dit aanmerken als een ongeldige stem die niet meetelt voor de uitkomst. Als u de stemuitslagen na een stemming wilt zien, dan moet u uw scherm verversen.

19. Stemmingen

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dan gaan we nu over tot de besluitvorming voor wat betreft de agendapunten 9, 12 en volgende. Dan komen we bij agendapunt 5. Oh, de griffier wil wat zeggen.

De **GRIFFIER**. Mijnheer Büyükçifci en mijnheer Van Noppen hebben nog niet ingelogd in het systeem. Dus die kunnen nog niet stemmen. Dat moeten ze nog wel even doen. En er zijn meerdere mensen die geen deelnemers in het stelsysteem zien. Ik zie verder iedereen staan. Dus zodra de heren van NIDA zijn ingelogd, gaan we proberen te beginnen. Sorry voorzitter.

Agendapunt 5: het (herziene) voorstel tot benoeming van een lid van het college van bestuur van de Stichting Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam (BOOR).

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Oké. Maar ik kan nog even verdergaan met punt 5, want dat is natuurlijk een stemming die per post is gegaan. Normaal gebeurt dat alleen in de Verenigde Staten, maar nu ook in Nederland. We hebben namelijk gestemd per post over het herziene voorstel tot benoeming van een lid van het college van bestuur van de Stichting Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam, beter bekend als BOOR. De uitkomst van deze stemming is als volgt: 31 biljetten retour ontvangen, 29 stemmen voor zijn er uitgebracht, 1 stem tegen en 1 blanco. Ik kan daarmee concluderen dat mijnheer De Baedts is benoemd.

Dan gaan we klaarzitten voor agendapunt 7, het voorstel met betrekking tot de afgifte van een verklaring van geen bedenkingen ten behoeve van de realisatie van een

verpleeghuis aan de Kralingseweg 466-468. Ik moet ook constant switchen met het stelsysteem, dus ik ga daar nu ook naartoe en dan horen we het van de griffier, als iedereen aanwezig is dan gaan we gewoon beginnen wat mij betreft. Ze schudt nog met haar hoofd. Dus dan wachten we gewoon even af.

De **GRIFFIER**. Ja, we kunnen beginnen.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Oké. Dan moet ik nog even kijken wat ik moet stemmen bij punt 7, want dat staat weer in de app. Oké, nou weet ik dat. Ja, sorry, hier vanuit huis nog even tussen alle telefoons en iPads en de laptop even schakelen, maar we kunnen gaan stemmen voor agendapunt 7.

Agendapunt 7: het voorstel met betrekking tot de afgifte van een verklaring van geen bedenkingen ten behoeve van de realisatie van een verpleeghuis aan de Kralingseweg 466-468

‘Voorstel verklaring van geen bedenkingen voor de realisatie van een verpleeghuis door stichting Aafje’. U kunt stemmen. Het voorstel is met 33 stemmen voor en 10 tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van Leefbaar Rotterdam.

Agendapunt 9: het voorstel tot vaststelling van bedrijfsinvesteringszones 2021

Motie 1, ‘Belangen minderheden in BIZ’. U kunt stemmen. De motie is met 24 stemmen tegen en 19 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, SP, PvdD, NIDA en DENK.

Agendapunt 9.1 Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Bedrijventerrein Schiebroek 2021

Agendapunt 9.2 Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Lusthofstraat e.o. 2021

Agendapunt 9.3 Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Winkelcentrum Schiebroek 2021

Agendapunt 9.4 Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Raadhuisplein/Molenweg Rozenburg 2021

Agendapunt 9.5 Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Hillegersberg 2021

Agendapunt 9.6 Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Slinge III 2021

Agendapunt 9.7 Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Centrum 2021

Dan hebben we bij agendapunt 9 nog zeven afzonderlijke besluiten. Ik wil voorstellen om deze te hameren, met uw welbevinden. Ik wacht even op de chat. Als ik geen reacties zie, dan is het akkoord. Ik heb ook nog een hamer thuis gevonden om te hameren. Dus het is helemaal volgens de regels gegaan.

De **GRIFFIER**. Dan moet u wel hameren.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Oh, heeft u het niet gehoord? Ja, ik weet niet hoe hard ik dan moet slaan. Ik ben bang dat ik dan door mijn bureau heen sla, dus dat moeten we maar niet doen. Dan gaan we nu door naar agendapunt 12. Daar is één motie.

Agendapunt 12: het voorstel met betrekking tot de bevindingen en aanbevelingen over ‘Complexe problemen vragen onorthodoxe oplossingen – Rotterdamse aanpak huiselijk geweld’

Motie 1, ‘Ketenaanpak huiselijk geweld Rotterdam: van ambitie naar geborgde realisering’. U kunt stemmen. De motie is met 42 stemmen voor en 1 tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

De **GRIFFIER**. De voorzitter zelf moet nog stemmen.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dat klopt, maar ik ben eruit.

De **GRIFFIER**. We komen er wel.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Ja. Ik moet weer ingelogd zijn. Ik snap er niks van. Even kijken wat er aan de hand is. Ik denk dat ik even moet uitloggen uit het systeem.

De **GRIFFIER**. Dan schorsen we even.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Ik zie de stembalk niet meer staan. Excuses.

‘Voorstel Rapport complexe problemen vragen onorthodoxe oplossingen, Rotterdamse aanpak huiselijk geweld’. U kunt stemmen. Het voorstel is met 42 stemmen voor en 1 tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Agendapunt 13: het (herziene) voorstel met betrekking tot de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek aan de Hoogstraat 110

Motie 1, ‘Verbouwing met een goede onderbouwing’. U kunt stemmen. De motie is met 42 stemmen voor en 1 tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

(Motie 2 en 3 zijn ingetrokken.)

Motie 4, ‘Sparen bij doorexploitatie’. U kunt stemmen. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 5, ‘Stadsmuseale functie in programma van eisen Centrale Bibliotheek’. U kunt stemmen. De motie is met 23 stemmen tegen en 20 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, SP, PvdD, NIDA, DENK en 50PLUS.

De **GRIFFIER**. Mag ik even onderbreken voorzitter?

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Ja.

De **GRIFFIER**. Op uw lijst ontbreken nu drie moties. Dus we moeten nog drie moties in stemming brengen. Maar u kunt ze lezen.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Ja, volgens mij is de volgende motie ‘Centrale Bibliotheek verspreid over de stad’.

De **GRIFFIER**. Ja.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Ik heb hier namelijk een ander lijstje, mijn eigen stemlijstje. Daar staan ze gewoon op.

De **GRIFFIER**. Dat doet u goed.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dus dan gaan we nu gewoon voor de motie stemmen die ik net genoemd heb.

Motie 6, ‘Centrale Bibliotheek verspreid over de stad’. U kunt stemmen. De motie is met 23 stemmen tegen en 20 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, SP, PvdD, NIDA, DENK en 50PLUS.

Motie 7, ‘Op zoek naar een studieplek! Wie helpt er mee?’. U kunt stemmen. De motie is met 42 stemmen voor en 1 tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Motie 8, ‘De centrale Energiebibliotheek’. U kunt stemmen. De motie is met 33 stemmen tegen en 10 voor verworpen. Voor stemden de fracties van SP, PvdD, NIDA, DENK en 50PLUS.

‘(Herzien) voorstel vernieuwing Centrale Bibliotheek (Hoogstraat 110)’. U kunt stemmen. Het voorstel is met 42 stemmen voor en 1 tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Agendapunt 14: het voorstel tot vaststelling van de conclusies en aanbevelingen uit het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Burgers op de bres; onderzoek naar gemeentelijke ondersteuning van burgerinitiatieven' en het rapport van de Gemeentelijke Ombudsman 'Wees welkom: een onderzoek naar de bejegening van initiatiefrijke burgers'

Er zijn twee moties en twee amendementen, in ieder geval op mijn lijstje. Dan gaan we nu beginnen met motie 1.

Motie 1, 'Go tell it on the mountains'. U kunt stemmen. De motie is met 42 stemmen voor en 1 tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Motie 2, 'Streven naar meer tevredenheid onder Rotterdamse initiatiefnemers'. U kunt stemmen. De motie is met 37 stemmen voor en 6 tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van de VVD en de ChristenUnie-SGP.

(Mijnheer Vonk gaf aan per abuis tegen te hebben gestemd en dat hij geacht wordt voor te hebben gestemd.)

De **GRIFFIER**. We beginnen met amendement B, want dat is verstrekkender dan amendement A.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Amendement B, 'Rapport Rekenkamer "Burgers op de bres" en rapport gemeentelijke Ombudsman "Wees welkom!"'. U kunt stemmen. Het amendement is met 29 stemmen voor en 14 tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van GroenLinks, SP, PvdD, PVV, DENK en 50PLUS.

Amendement A, 'Zet bewustwordingscampagne in waar het nodig is'. U kunt stemmen. Het amendement is met 28 stemmen tegen en 15 voor verworpen. Voor stemden de

fracties van Leefbaar Rotterdam, SP, NIDA en PVV.

Dan deel ik in ieder geval mee dat ik in de chat zie dat mijnheer Vonk verkeerd gestemd heeft op het vorige punt. Nou ja, waarvan akte. Dat zal genoteerd worden, maar heeft geen invloed meer op de uitslag. Ah, hallo mijnheer Vonk. U denkt: ik maak even gebruik van het rustmoment om me toch even nader te verklaren? U bent slecht te verstaan.

De heer **VONK** (cu-sgp). Zo beter voorzitter?

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Ja, u bent weer prima te verstaan.

De heer **VONK** (cu-sgp). Dank u wel. Ja, ik wilde inderdaad voor de motie van Leefbaar Rotterdam stemmen, uiteraard zou ik bijna zeggen, over de burgerinitiatieven, maar per ongeluk stemde ik tegen. Dus dat is dan bij dezen voor de notulen in ieder geval rechtgezet.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Ja. Nou, dank u wel mijnheer Vonk. Dat zal genoteerd worden.

De heer **VONK** (cu-sgp). Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Zeker.

'Voorstel rapport Rekenkamer "Burgers op de bres": onderzoek naar gemeentelijke ondersteuning van burgerinitiatieven'. U kunt stemmen. Het voorstel is met algemene stemmen aanvaard.

De **GRIFFIER**. U mag uw camera weer aanzetten.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Ja, ik was even van mijn werkplek af. Nu ben ik er weer. Nou, dat is dan ook maar weer duidelijk. En blij dat mijnheer Smet weer toegelaten is tot de digitale community.

Agendapunt 15: het uitvoeringsprogramma Fiets 2020-2021, alsmede het ambitiedocument Rotterdam Loopt

Motie 1, 'Rotterdam Tourstad'. U kunt stemmen. De motie is met 33 stemmen voor en 10 tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van Leefbaar Rotterdam.

Motie 2, 'Van je sokken gereden, effe doorgeven'. U kunt stemmen. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 3, 'Breng verkeersoverlast op 30 km/u- en 50 km/u-wegen in kaart!'. U kunt stemmen. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 4, 'Veilige straten'. U kunt stemmen. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Ja, je kunt je ook niet voorstellen dat iemand tegen veilige straten is. Maar goed.

Agendapunt 16.1: het voorstel tot vaststelling van het Cultuurplan 2021-2024 'Stad in transitie, cultuur in verandering'

Motie 1, 'Ik overweeg het graag nog eens even'. U kunt stemmen. De motie is met 42 stemmen voor en 1 tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Motie 2, 'Het beste advies voor de culturele sector'. U kunt stemmen. De motie is met 42 stemmen voor en 1 tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Motie 3, 'Geef een impuls aan culturele instellingen'. U kunt stemmen. De motie is met 24 stemmen tegen en 19 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, SP, NIDA, DENK en 50PLUS.

Motie 4, 'Begeleid alle aanvragers naar alternatief'. U kunt stemmen. De motie is met 23 stemmen tegen en 20 voor verworpen. Voor stemden de fracties van

Leefbaar Rotterdam, SP, PvdD, NIDA, DENK en 50PLUS.

Motie 5, 'Cultuur verankeren in Rotterdam'. De motie is met 33 stemmen tegen en 10 voor verworpen. Voor stemden de fracties van SP, PvdD, NIDA, DENK en 50PLUS.

Motie 6, 'Er zijn meer wegen die leiden naar cultuur'. U kunt stemmen. De motie is met 32 stemmen voor en 11 tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Motie 7, 'Samen in cultuur'. U kunt stemmen. De motie is met 33 stemmen tegen en 10 voor verworpen. Voor stemden de fracties van SP, PvdD, NIDA, DENK en 50PLUS.

Motie 8, 'Geef de culturele instellingen nog een kans'. U kunt stemmen. De motie is met 34 stemmen tegen en 9 voor verworpen. Voor stemden de fracties van SP, NIDA, DENK en 50PLUS.

(Motie 9 is ingetrokken.)

Motie 10, 'Dance the COVID away'. U kunt stemmen. De motie is met 26 stemmen tegen en 17 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, SP, PvdD en DENK.

Motie 11, 'Business in culture'. U kunt stemmen. De motie is met 32 stemmen tegen en 11 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Motie 12B, 'Cultuur in Alexander'. U kunt stemmen. De motie is met 42 stemmen voor en 1 tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van 50PLUS.

(Mevrouw Verkoelen gaf aan per abuis tegen te hebben gestemd en dat zij geacht wordt voor te hebben gestemd.)

Motie 13, 'Eerlijke beoordeling RRC'. U kunt stemmen. De motie is met 22

stemmen tegen en 21 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, SP, PvdD, NIDA, PVV, DENK en 50PLUS.

Motie 14, 'Inclusie als exclusie'. U kunt stemmen. De motie is met 32 stemmen tegen en 11 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ja, ik dacht: jullie hadden het ook kunnen melden. De cultuur in Alexander. Ik dacht het al: soms krijg ik niet te zien of ik wel voor of tegen gestemd heb, maar na de telling zie ik het dan pas. Ik word geacht daar ook voor gestemd te hebben. Dus met algemene stemmen, maar goed, maakt niet uit. Dat gaat niet door, maar dan is het toch met dikke stemmen aangenomen.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dat is toch jammer. Toch jammer.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ja, jammer hè? Maar ja, ik kan er ook niks aan doen voorzitter. Soms gaat het niet helemaal goed.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Nee, maar toch blijft het jammer.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Ja, mijn excuses. Maar ik was er ook voor.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Oké. Nou, dank u wel voor uw melding. Dat wordt genoteerd.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50plus). Dank u wel.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dus dan even oppassen dat ik niet ook de draad kwijtraak. Motie 15, daar moeten we ook nog over stemmen. Dan moeten we dat maar even doen.

Motie 15, 'Meer geld, meer invloed voor Rotterdam'. U kunt stemmen. De motie is

met 29 stemmen tegen en 14 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam en DENK.

Motie 16, 'Het signaal naar Boijmans mag groter'. U kunt stemmen. De motie is met 31 stemmen tegen en 12 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, PVV en 50PLUS.

Motie 17, 'Toch nog een Boijmans op Zuid?'. U kunt stemmen. De motie is met 26 stemmen tegen en 17 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, SP, DENK en 50PLUS.

Motie 18, 'Toekomstbestendige RKKC?'. U kunt stemmen. De motie is met 24 stemmen tegen en 19 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, PvdD, NIDA, DENK en 50PLUS.

Motie 19, 'Volle kracht vooruit'. U kunt stemmen. De motie is met 32 stemmen tegen en 11 voor verworpen. Voor stemden de fracties van SP, PvdD, NIDA, PVV, DENK en 50PLUS.

Motie 20, 'Maak plaats voor kleine cultuurmakers'. U kunt stemmen. De motie is met 29 stemmen tegen en 14 voor verworpen. Voor stemden de fracties van PvdA, SP, PvdD, NIDA, DENK en 50PLUS.

Motie 21, 'Moedig voorwaarts'. U kunt stemmen. De motie is met 32 stemmen tegen en 11 voor verworpen. Voor stemden de fracties van SP, PvdD, NIDA, PVV, DENK en 50PLUS.

De **GRIFFIER**. Mijnheer Jami stemt hier niet mee, excuus.

'Voorstel Stad in transitie cultuur in verandering, Cultuurplan 2021-2024'. U kunt stemmen. Het voorstel is met 32 stemmen voor en 10 tegen aangenomen. Tegen stemden de fracties van PvdD en PVV en de leden Aafjes-Van Aalst, Van Drunen, Duijm-Wickerhoff, Van Elck,

Hoogwerf, Koster, Van Putten en Simons van de fractie van Leefbaar Rotterdam.

Ik krijg net bericht dat mijnheer Tak het woord wil. Daar was ik even door afgeleid.

De **GRIFFIER**. Ik ook.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Dan wachten we even op mijnheer Tak.

De heer **TAK** (pvda). Dank u wel voorzitter. Door wat logistieke problemen aan deze kant was er helaas iets misgegaan bij een van mijn moties. Er was wat tekst weggefallen. Ik heb zojuist een nieuwe versie in pdf naar de griffie gestuurd. Motie 4 bij het agendapunt over fietsen, 'De veilige stad', die net unaniem was aangenomen. Ik weet even niet wat de verdere procedure is, maar het gaat eigenlijk over een tekst die ook in de originele versie stond, maar dat was weggefallen bij het exporteren naar de pdf. Dus dat staat er nu goed in.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Nou ja, ik wil voorstellen: als de raadsleden de originele versie van u hebben gezien, en als de raadsleden geen bezwaar hebben, dat zien we wel in de chat, ik begrijp van u dat hij met algemene stemmen is aangenomen, dat we gewoon dat dictum kunnen toevoegen met deze verklaring. We zijn altijd heel vriendelijk voor elkaar.

De **GRIFFIER**. De motie is nog niet ontvangen. Die zullen we zo krijgen.

De heer **TAK** (pvda). Oh ja, ik had hem ook geappt.

De **GRIFFIER**. Ja, dus die wordt zo in het systeem gezet en dan kunnen we aan het einde, na de stemmingen, daar even op terugkomen. En dan horen we graag van de raad of er opnieuw gestemd dient te worden of dat de originele stemming akkoord was.

De **VOORZITTER** (de heer Simons). Oké, prima. Dank u wel mijnheer Tak. Ja, op mijn lijstje ben ik aangekomen bij 16.2.

Agendapunt 16.2: het voorstel tot vaststelling van de conclusies en aanbevelingen uit het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Waarde van publiek, onderzoek publieksbereik cultuurplaninstellingen'

'Voorstel Rapport Rekenkamer over waarde van publiek'. U kunt stemmen. Het voorstel is met 42 stemmen voor en 1 tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van de PVV.

Agendapunt 17.2: Tweeminutendebat over 'Blauw en groen in het Rotterdams Weerwoord', aangevraagd door het lid Van der Velden

Motie 1, 'Een regenton voor iedereen'. U kunt stemmen. De motie is met 33 stemmen tegen en 10 voor verworpen. Voor stemden de fracties van SP, PvdD, NIDA, DENK en 50PLUS.

Agendapunt 17.3: Tweeminutendebat over 'Goed geregeld', aangevraagd door het lid Van Groningen

Motie 1, 'Waarom werken we aan de weg?'. U kunt stemmen. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Agendapunt 17.4: Tweeminutendebat over 'Voortgangsrapportage Feyenoord City', aangevraagd door het lid Simons

Motie 1, 'Duidelijkheid over de financiële stand van zaken nieuw Feyenoordstadion'. U kunt stemmen. De motie is met 22 stemmen tegen en 21 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, SP, PvdD, NIDA, PVV, DENK en 50PLUS.

Motie 2, 'Participatie bij onderzoek haalbaarheid herontwikkeling Kuip'. U kunt stemmen. De motie is met 22 stemmen

tegen en 21 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, SP, PvdD, NIDA, PVV, DENK en 50PLUS.

Motie 3A, 'Duidelijkheid over de financiële stand van zaken gebiedsontwikkeling Feyenoord City'. U kunt stemmen. De motie is met 22 stemmen tegen en 21 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, SP, PvdD, NIDA, PVV, DENK en 50PLUS.

Agendapunt 17.5: Tweeminutendebat over 'Bedreiging docent Emmauscollege', aangevraagd door het lid Hoogwerf

Motie 1, 'Doe Syrische weekendscholen in de ban'. U kunt stemmen. De motie is met 32 stemmen tegen en 11 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Motie 2, 'Geen moskee-internaten in Rotterdam'. U kunt stemmen. De motie is met 32 stemmen tegen en 11 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Motie 3, 'Stop Turkse weekendscholen'. U kunt stemmen. De motie is met 32 stemmen tegen en 11 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam en PVV.

Motie 4, 'Kenniss is macht'. U kunt stemmen. De motie is met 24 stemmen tegen en 19 voor verworpen. Voor stemden de fracties van Leefbaar Rotterdam, SP, VVD, PVV en 50PLUS.

Dan hebben we nog één bonusmotie van mijnheer Tak, die zoals hij het zelf zei helaas iets had weggelaten. Dat heeft hij nu weer toegevoegd. Dat hebben we inmiddels kunnen lezen. Als ik geen commentaar zie in de chat dan ga ik ervan uit dat iedereen daarmee kan leven en dat die ook gewoon met algemene stemmen is aangenomen. En dan wordt het geen helaas-pindakaas, maar dan is er toch uiteindelijk niks aan de hand. Nou, ik zie

zelfs mijnheer Tak over zijn eigen motie zeggen: een pareltje is het. Nou, nou, nou, nou. Nou, ik zie alleen maar lovende recensies. Prima. Oké. Ik wil naar huis. Dorst. Oké.

Nou, volgens mij zijn we klaar dan griffier. Ik weet niet of ik nog dingen vergeten ben, maar dan hebben we toch een mooie dag achter de rug met elkaar, belangwekkende onderwerpen uitvoerig behandeld, we hebben ook gestemd. En toch valt het nog mee. Het is pas 20.41 uur. Dus ik zou zeggen tegen iedereen: nog een fijne avond en tot de volgende keer.

(De vergadering is gesloten.)

(20.41 uur)

Inhoudsopgave

Onderwerp	Pagina
Opening en mededelingen	1935
Vaststelling van de agenda van de raadsvergadering van 26 november 2020	1938
Het voorstel met betrekking tot de 1e wijziging van de begroting 2020 van het Recreatieschap Rottemeren	1941
Het (herziene) voorstel met betrekking tot het openen van de grondexploitatie Rijnhaven	1941
Het voorstel tot onttrekking aan het openbaar verkeer van een gedeelte van de weg gelegen langs de Opijnenstraat/Drutenstraat	1941
Het voorstel tot onttrekking aan het openbaar verkeer van het oostelijk deel van het voetpad gelegen aan de Heindijk tussen de Heindijk en de Korendijk	1941
Mededeling van ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2020 weken 46 en 47	1943
Bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet	1943
Het (herziene) voorstel tot benoeming van een lid van het college van bestuur van de Stichting Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam (BOOR)	1943
Het voorstel tot vaststelling van bedrijveninvesteringszones 2021	1944
Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Bedrijventerrein Schiebroek 2021	1944
Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Lusthofstraat e.o. 2021	1944
Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Winkelcentrum Schiebroek 2021	1944
Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Raadhuisplein/Molenweg Rozenburg 2021	1944
Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Hillegersberg 2021	1944
Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Slinge III 2021	1944
Verordening bedrijveninvesteringszone gebruikers Centrum 2021	1944
Het voorstel met betrekking tot de afgifte van een verklaring van geen bedenkingen ten behoeve van de realisatie van een verpleeghuis aan de Kralingseweg 466-468	1946
Het voorstel met betrekking tot de bevindingen en aanbevelingen over 'Complexe problemen vragen onorthodoxe oplossingen – Rotterdamse aanpak huiselijk geweld'	1950

Onderwerp	Pagina
Het (herziene) voorstel met betrekking tot de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek aan de Hoogstraat 110	1961
Het voorstel tot vaststelling van de conclusies en aanbevelingen uit het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Burgers op de bres; onderzoek naar gemeentelijke ondersteuning van burgerinitiatieven' en het rapport van de Gemeentelijke Ombudsman 'Wees welkom: een onderzoek naar de bejegening van initiatiefrijke burgers'	1974
Het uitvoeringsprogramma Fiets 2020-2021, alsmede het ambitiedocument Rotterdam Loopt	1980
Het voorstel tot vaststelling van het Cultuurplan 2021-2024 'Stad in transitie, cultuur in verandering'	1991
Tweeminutendebat over '(ver)huren in Rotterdam, goed geregeld!', aangevraagd door het lid De Roon	2035
Tweeminutendebat over 'Blauw en groen in het Rotterdams Weerwoord', aangevraagd door het lid Van der Velden	2035
Tweeminutendebat over 'Goed geregeld', aangevraagd door het lid Van Groningen	2038
Tweeminutendebat over 'Voortgangsrapportage Feyenoord City', aangevraagd door het lid Simons	2040
Tweeminutendebat over 'Bedreiging docent Emmauscollege', aangevraagd door het lid Hoogwerf	2048
Inventarisatie stemverklaringen	2065
Stemmingen	2067

Aldus ongewijzigd vastgesteld in de openbare vergadering op 7 januari 2021.

De griffier,

De voorzitter,

